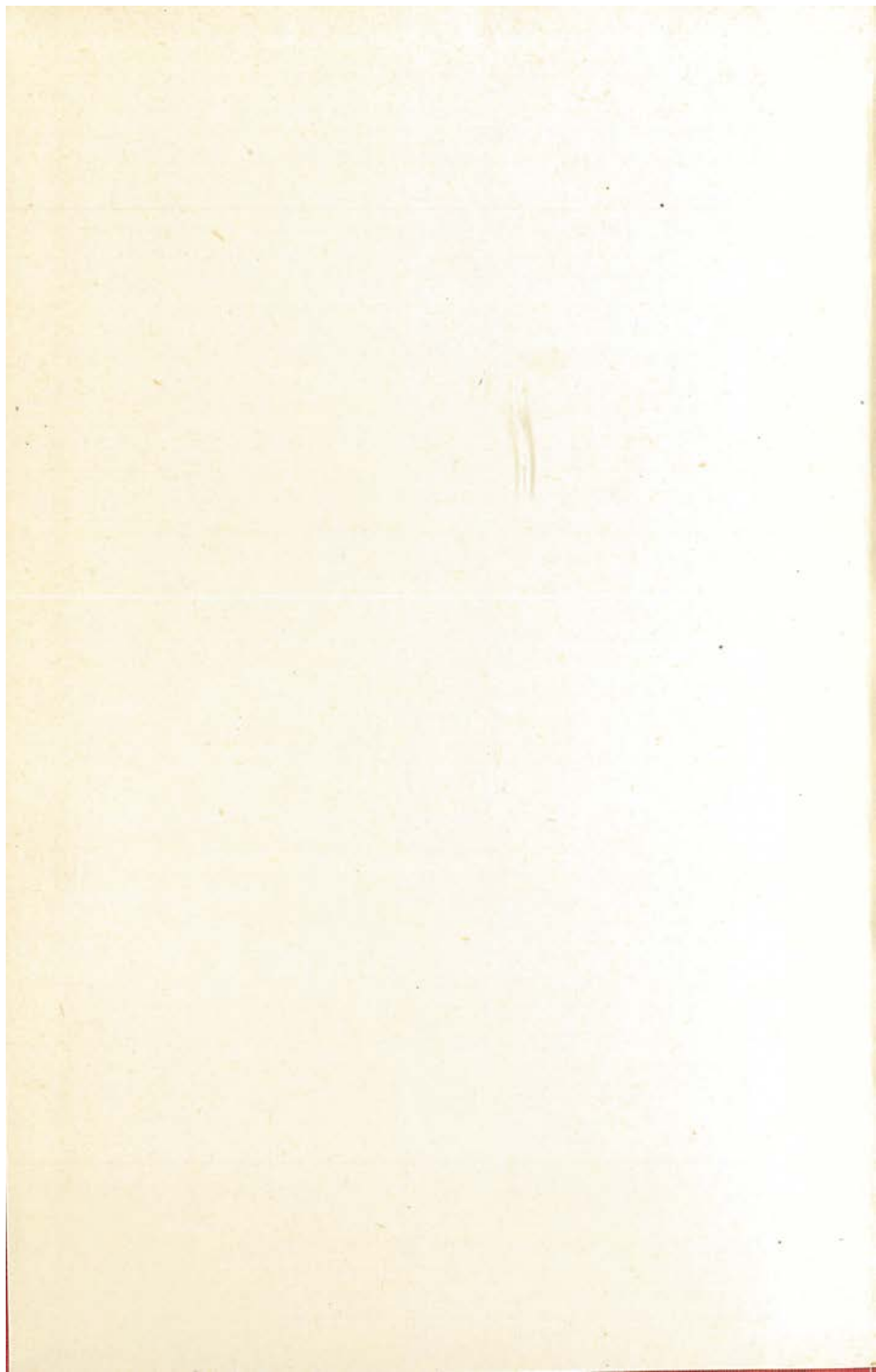

JIŘÍ WOLKER

MLADISTVÉ PRÁCE
VERŠEM

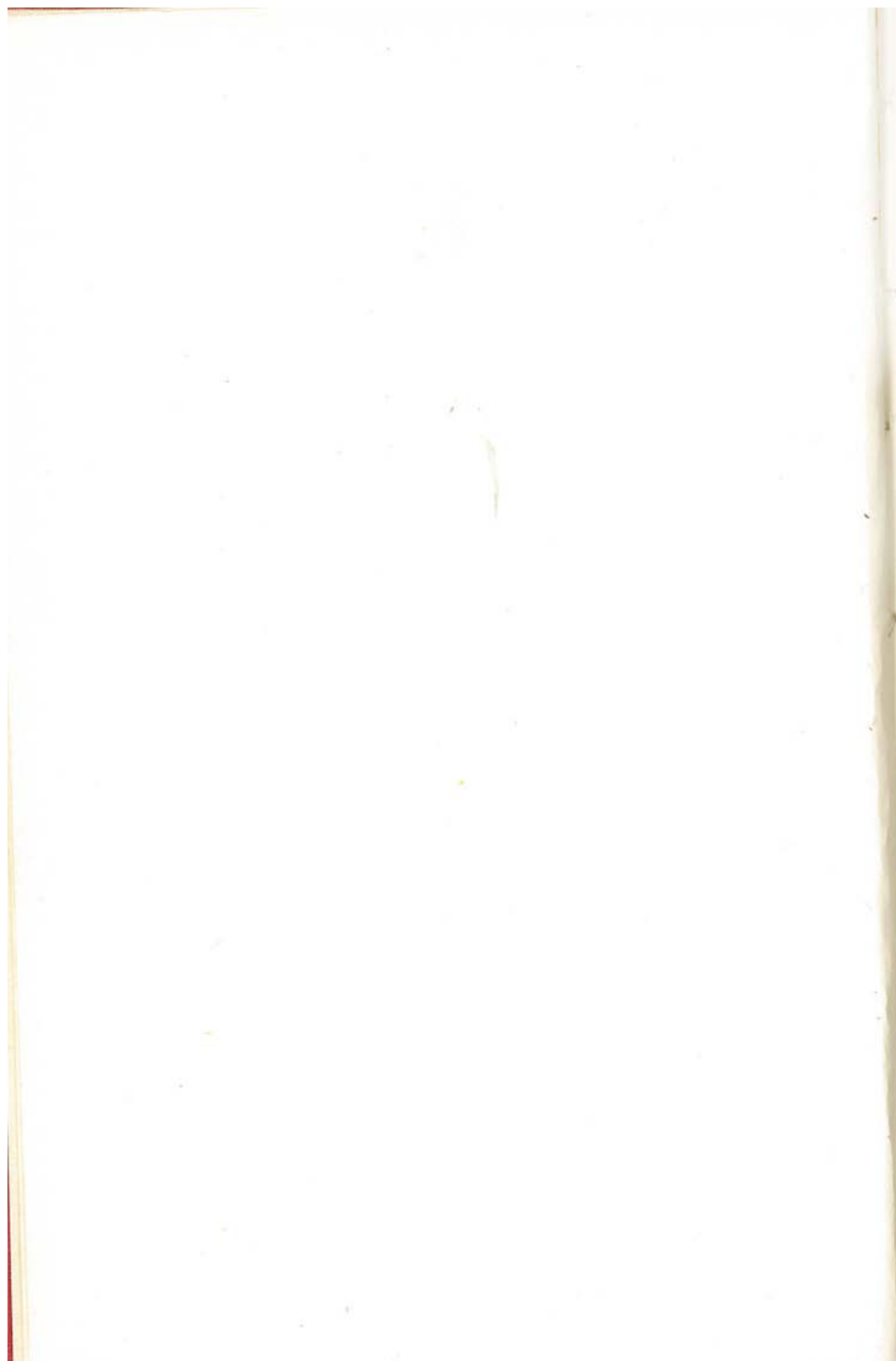
KNIHOVNA KLASIKŮ

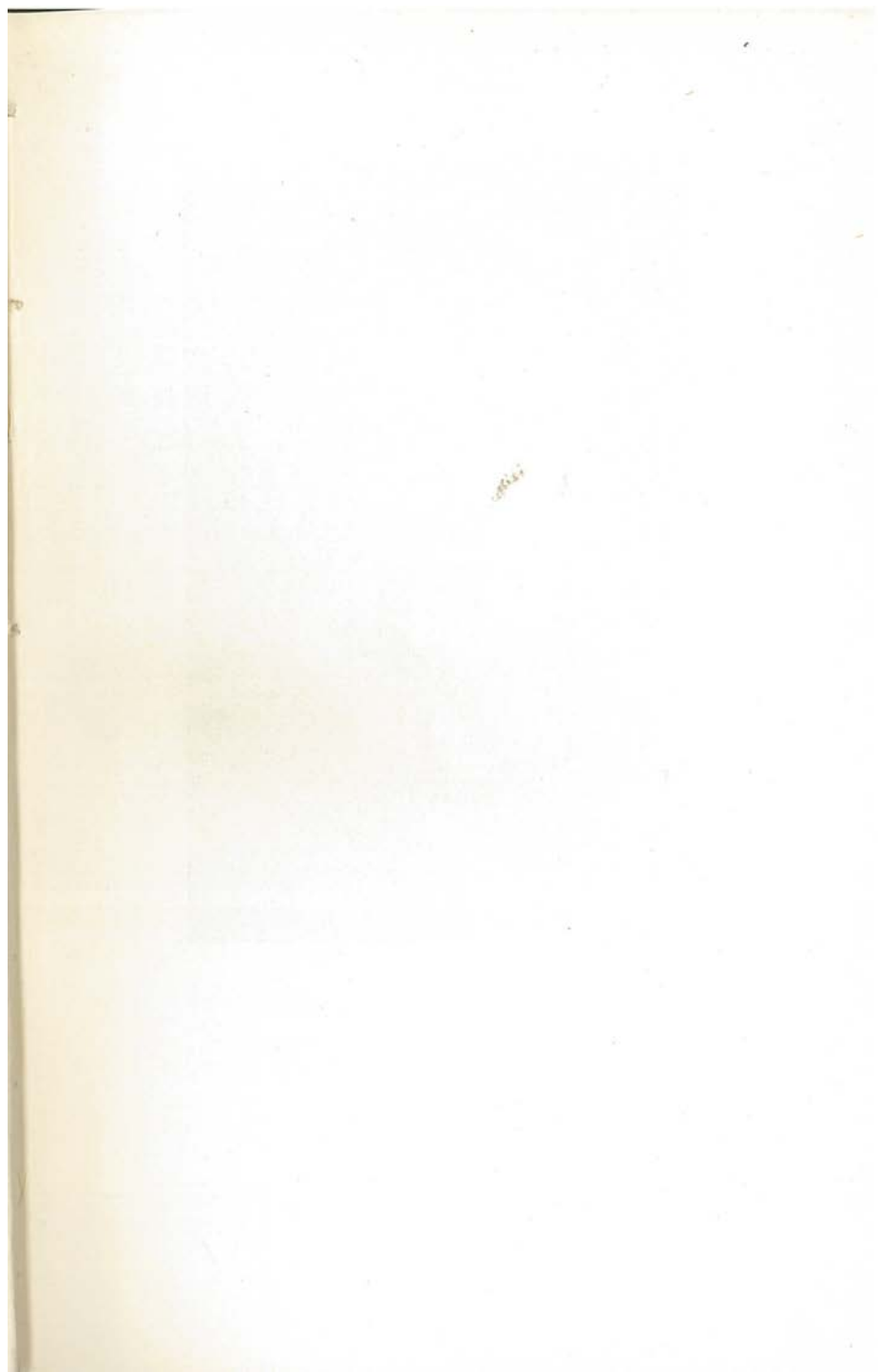
16040
70

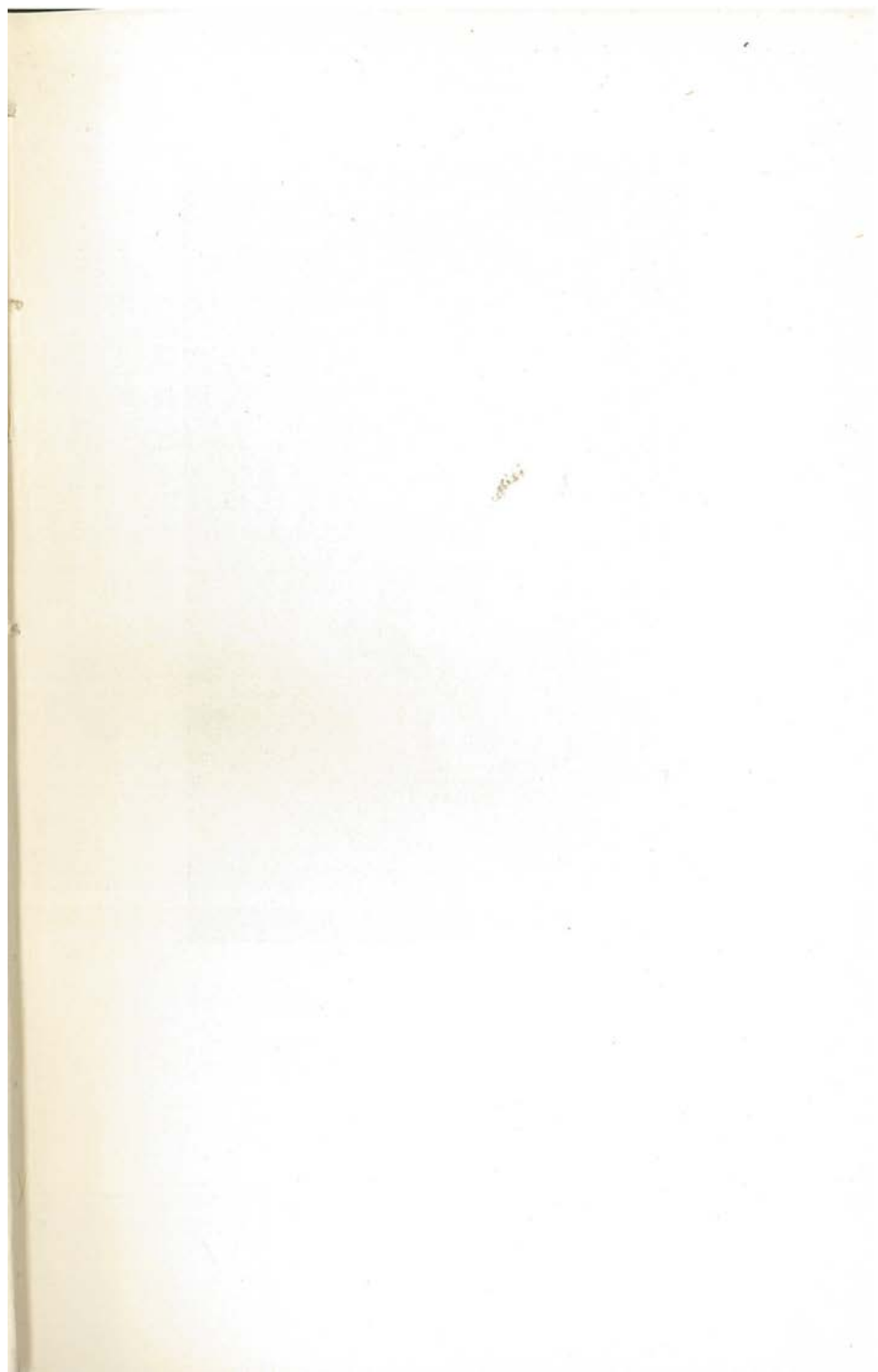
КНИHOVNA KLASIKŮ

SPISY JIŘÍHO WOLKRA
Seznam třetí

JIŘÍ WOLKER
MLADISTVÉ PRÁCE
VERŠEM

KNIHOVNA KLASIKŮ

Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění

Praha 1954

SPISY JIŘÍHO WOLKRA

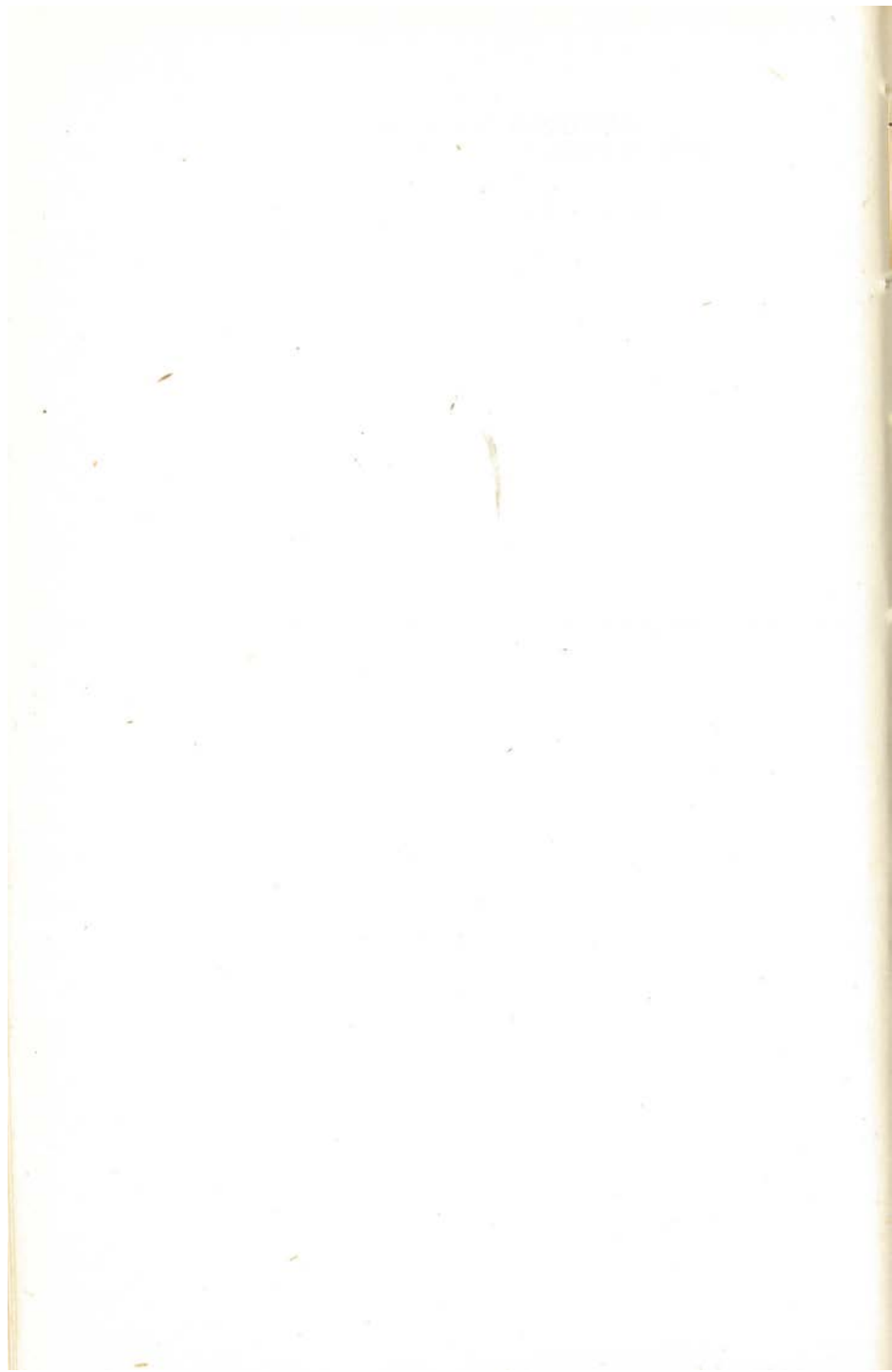
řídí Ústav pro českou literaturu Československé akademie věd

Hlavní redaktor A. M. Píša

Redakční rada: Miloslav Novotný, A. M. Píša,
Zdena Wolkerová

Tento svazek připravila a doslov napsala Zina Trochová
Graficky upravil František Muzika

BÁSNĚ NÁLADOVÉ

PO BOUŘI

Jest po bouři. Noc strmí nade mnou
a tichou, mokrou ulicí splývají kroky moje
s vzdálenou bouře písni mohutnou.
A z daleka se na mne dívá
5 blikavých luceren křivá perspektiva.

Však není vůkol ticha. Hlas ztlumila již sice,
však ovzduší své bouřné zůstavila
a z dále ještě doznívá sem hřímavice.
Jdu tiše šerem modrých stínů domů
10 za hudby z dále pějícího hromu.

Bouře jest v dále. Jen chvílemi bleskem
se dívá, zda dokonáno dílo očisty.
Umyté dláždění se svítí fialovým leskem.
A domy teď vssávají v sebe
15 lahodný vzduch vybouřeného nebe.

Jest po bouři. Mokrý náměstí se halí
zas v ztrnulé a trudné svoje snění. —
Nad hlavou v divné směti oblaka se valí.
A z daleka se na mě dívá
20 blikavých světýlek matná perspektiva.

ŠKOLNÍ SONET

Ze chmurné třídy, jež usíná v tichu,
ze středu nudných a lenivých hlasů
po každé volné chvílečce pasu,
abych se podíval na nebe v smíchu.

5 Oblaka bílá tak podivných tvarů
v azúru nezměrné hloubi se valí.
Zjeví se, proplují, mizí pak v dáli,
splývají s obzorem v modravou páru.

10 Vše září na nebi, směje se, zpívá
za rámem šedých a špinavých oken.
Ve třídě šero je, jak když se stmívá.

Hledím-li na nebe, vše kolem mizí,
všechny ty školské loudavé řeči
jsou mi tak ubohé, hloupé a cizí.

POD MRAKEM

Paprsek slunce zhas a na modrém dřív nebi
zedrané chuchvalce par se nudně vlekou.
Hluboký azúr stal se mělkou řekou
a ponuře se shůry dolu na svět šklebí.

5 A v parku kolem ticho. Jasně tváře dětí
tak náhle zesmutněly, očka pohasla,
jak by je šedá chmůra nebes opásla
a mraky usedly na růžové těpleti.

10 Ptáků táhlý zpěv tak úzkostně se snáší,
divně šumí stromy, jež stály dříve ztichlé,
ve vzduchu něco tkví, co všechny čímsi tlačí.

Tak cosi divného jest v paprsku tom lomu,
že hoch, jenž tu si hrál, se rozběh k máti rychle,
objal ji a vzkřik: »Ach mámo, pojďme domů!«

SAMOTA

Krvavým západem chytly se lesy,
zimní když den se ke konci chýlil.
Náhlá mne bolest, až slzy bych ronil,
přepadla zticha na srdci kdesi.

5 Kdybych jen věděl, co mě to tíží!
Kolem je ticho mrtvé a chladné.
Purpurný dech již západu vadne,
z hlubiny lesa cosi se plíží.

Tesknota táhlá v náruč mě jímá.
10 Ticho kol hrozné, velebné, krásné.
Cosí však v tichu ztajené dřímá.

Jak cítil bych pohled oddaných očí,
jichž nemohu líbat obočí řasné,
jež stále však, stále na mne se točí.

MUSA EROTICA

TIBI, QUAE QUANDO VENIBIS...

Vás hledám stále, vás, vy páry očí,
ve které ponořen jsa zapomenu na vše.
Na vás jen myslím, čekám nedočkavě,
však nepřicházíte. Proč, rcete, pouze já
5 jsem potrestán tak mezi všemi?

Snad vybíravým jsem až příliš ke všem,
s nimiž mi osud setkati se kázal.
Ne jedny oči tázavě mi vhlédly
v tvář, když potkal jsem je, a snad s touhou
10 čekaly v mých odpověď na otázku svoji.

Ne, dosud nikdy necítil jsem onen cit,
a přece vím, že cítiti jej mohu...
Ne, nikdy nehnulo to hrudí mojí,
jak čekal jsem, že vánek lásky pohne.
15 Však čekám stále, hledaje vás, moje oči!

Snad náhle vyšlehnou dva blesky z davu,
snad v tu dobu, kdy nejmiň připraven
já čekati vás budu. Však věřím, doufám stále,
že stane se tak, ó pak pohlť je jistě
20 moře mé touhy. Ach přijděte co nejspíš!

Já čekám, jsem netrpěliv stále, vy nejdete,
ach stojím v stráži pořád. Žádám, — ne, prosím,
prijděte brzo a potěšte mne na mé pouti světem,
neb samému mi cesta dlouhá zdá se.
25 My čtyři dále dohlednem a lépe půjdem!

MŮJ EGOISMUS

*Hůře jest viděti ženu, kterous milovati chtěl,
v náručí jiného než tu, kterou již jsi miloval.*

Jak trudno u srdce, když v rukou jiného
tu, kterou miluješ, se laskat zříš,
když květ svůj, ideál, u tvora bídného
v náručí tisknouti se vidíš blíž.

5 Ne po kapkách, však v proudu lije se
ta hořkost přetrpká na hlavu tvou,
když smutek se zlostí v tvé duši bije se,
když jiný má, již chtěls mít svou milou.

10 Tak u jiných to bývá, u mne nikdy ne!
Jak šťasten jsem, že smutek neskrývám.
Mou tváří nikdy záští nezvane,
já tiše v duši Ti jen »Miserere« hrám.

Jak lituji Tě. Načpak záviděl bych
Ti hloupé štěstí z rukou ubohých.
15 A tolik egoismu proudí v žilách mých,
že vím: Jen mnou Ti mohl sladký být ten hřích.

Však v hloubi trpkého cos má můj pustý smích. —

R Ů M Ě N E C

Já vidím nakloněné Tvoje líčko
a v lilijné dřív tváři různou vlnu,
to skloněné Tvé dlouhobrvé víčko,
plachý Tvůj pohled, — tvář těkavosti plnu.

5 A hlavu na prsa si v studu skrýváš
a v soucitnou zem ten svůj cudný hled;
krev proudí divně tak, a nožkou kýváš
a srdce poskočilo jako ptáček v let.

10 Že jméno mé tu vyvolalo změnu,
Ti nahozené z přítelkyň Tvých retů,
když po druhých až k mému došly jménu
za škádlení, hry, veselosti, žertů?

*

Když vzpomenu si na to, tu jak krůpěj,
jak kapka s orůžněné tváře Tvoji
15 by v moje srdce vpadla. Ó jen kapej!
Ta vypráhlé mé srdce nejvíc zhojí.

ŽENA

Sonet

Tak neznámá jak azúr nebe dálný
jest lehce okřídlená duše ženy.
Tak měnivá jak hrst stříbrné pěny,
jež září a hned pohled její kalný.

5 Jest mnoho žen, však mnoho strun též v duši
a každá žena jinou rozzvučí;
ta klidně na ní hrá a jiná hrou tě mučí,
ta zlehka jen a ta zas divě hučí.

10 A řekne-li mi kdy: »Jak mám tě ráda!«
tu nechápu, zda v oči jejích řece
je milující cit, aneb jed hada.

Já nevěřím jí nikdy, neb lží žije,
já nevěřím, však miluji ji přece,
ať srdce hladí mi anebo bije.

SONATA NALEZNU TĚ

I

Allegro moderato

Kdo v srdci mojím dotknul se to harfy nerozhrané,
kdo pouhým dotekem ji zladil jemným,
kdo rozvířil ji motivem tím hřejným,
že zaznívají tóny z ní tak prudce rozjásané?

5 Kdo rozzvučel to srdce mé, na něž tak těžko hrát,
kdo probudil mé matné, neohráté smysly?
Jen krásný hudec způsobil, že radostně tak výskly
a zpívám nyní to, o čem jsem snil tenkrát,

10 kdy marně hledal jsem v obzoru světlo lásky
a všude viděl jsem jen ploché, zablácené břehy
a city moje planoucí pomalu hasly, hasly ...

Teď mám Tě. Díky, milá. Tolik nových citů
jsi naučila mě. A tolik nové něhy,
co teplý vánek vznítí barev v zralém žitu.

II

Andante

Jak lenivý tok mohutné řeky, jež neznala sebe,
plynul můj život. —
Náladu svoji vždy podle tvářností velkého nebe
nes vrch mých vod.

5 Tak žila líně v objetí cizím dlouho má ubohá duše,
na prsou chmůry,
jež padaly bolestně, pozvolna, bezcitně a suše
s šedivé hůry.

Roztrh se mlhový závoj! Nebesa zašlehla žárem,
10 vše zvířil Lásky um.
Zářící voda zajásala náhle pod polibků varem
vrhají se k nebesům.

PŘI HVĚZDÁCH

Je tichý večer. Zahrada v časném jaru
pomalu tichne. Vzduchem vlahá vůně
se tiše vleče. Je radostno, neb v lůně
příroda chová naděj příštích darů.

5 Ke snivé mojí duši nový cit se druží
jak vůně příštích, nevyrostlých růží,
neb stále myslím na Vás.

Teplý dech noci jemně ovívá mě,
jak světlušky se hvězdy míhotají,
10 jak když si děti spolu v trávě hrají
a měsíc-pán se dívá na ně vážně.
Jak hvězdy na nebi, tak v duši mé to hraje
a srdce šepotá mi jakés nové báje
a myslím stále na Vás.

15 A dívaje se zasněn ve stín jarní noci
vidím Váš stín. Je průhledný a jasný,
obetskán září hvězd, — mysticky krásný
jak tajemství, jež sní ve Vaší moci.
Líbal bych celou zem a vesmír a Vás v něm,
20 však bojím se Vás zaplašit. Zůstávám tichý, něm
a myslím stále na Vás.

SLEČNA CANTARELL

Jak laňky skok ve stinný les
se přes křovisko lадně nes ;
jak lesních rohů jasný ples
se vrchem šumných jedlí vez
5 a vrcholky jich rozechvěl, —
tak tanec Tvého kroku pěl,
ó drahá slečno Cantarell!

Jak motýly máš nožky své,
jež jeteliště k hodu zve,
10 jimž slunce jas a vůně dech
radostnou bůjnost v křídla šleh.
Kdo u těch nožek nerád dlel,
ten milovat by neuměl,
má drahá, krásná Cantarell!

A snědou tvář Ti vroubí vlas,
jenž v kučerách se zas a zas
rozplétá jako vlnky tok
a spadá až na dívčí bok.
Kdo neznal by, jenž tudy šel
20 a na Tebe jen pohleděl,
lepokaděrnou Cantarell?

Ó, rty ty znám. Je vykouzlit
svým štětcem Apoll v sboru vil.
Jak na výsluní jahoda,
25 jež lákavá, však pobodá,
kdo přivoněti k ní by chtěl.
Však mne, ó, bodat neuměl
Tvůj trn, Ty moje Cantarell!

Však smích Tvůj jako pramen trysk
30 a jako paprsek se blýsk
a jásá, zvoní, šveholí
jak zvonek ze vsi v údolí.
Jak za paprskem vždy jsem šel
a lesem jsem jej proháněl,
35 tak za tebou jdu, Cantarell!

MÉ SRDCE, JÁ A VÁŠEŇ

Já (rozum): »Oj, divoké ty srdce mé,
kdy spolu vjedno budeme?
My bijem se a bijem.
Ty spíše vzpláš, já déle zas
5 obrážím padlé lásky kvas,
tak spolu stále žijem.

Jak jsi ty divné, bezcitné!
Vždyť dřív než láska procitne,
již pro jinou zas biješ.
10 Však nejen láska, také já
jsem přeubohá oběť tvá
a moji krev též piješ.

Jak motýl z květu ke květu
se míhá v rychlém přeletu,
15 tak také ty, ty kruté!
Jen ovoníš a zase hned
jinam otáčíš ten svůj hled
z květiny nedotknuté.«

Srdce (vášeň): »Já, brachu, hnán jsa hledám květ,
20 jenž do krve mi zlíbá ret,
jenž plá jak západ vznícený.
Pak v žhavém jeho objetí
chci svoji píseň dopěti
a klesnu v jeho plameny.«

KDYBYCH JÁ VIDĚL
CELÉ TVOJE SRDCE...

Kdybych já viděl celé Tvoje srdce,
zda podobá se mému, vášní plá a láskou
tak šílenou.

Kdybych jen správně chápal,
5 co v sladkém Tvojem nitru, když rty mi šeptneš
»Tě miluji!«

Nevím a stále se zmítám
hned v žhavém bolu pochyb; pak nadějí zas vzlétnu,
Tvým pohledem.

10 Vidím Tvé oči a líbám
Tvých retů rudé květy a milou, krásnou hlavu,
však myšlenky!...

Nechci však vědět nic již.
Vždyť chladnější jen kdyby Tvé srdce bylo mého,
15 své rozrval bych.

Kdybych však je spatřil
víc milovat a toužit, tu snadno zase zchládlo
by srdce Mé.

PŘED RENDEZVOUS

Zahalen, upjat, s kloboukem v čele
nervosně chodím ulicí pustou.
Podzimní večer snesl se zcela.
Spouští se lehká modravá mlha.
5 V dáli se táhne ponurá řada
nemocných světél. Třesou se také.

V ovzduší tomto čekám své děvče.
Nemám tu jásavý, radostný pocit
z blízkého štěstí. Třesu se, bojím,
10 jak bych měl v srdci podzimní mlhy,
blikavé světlo lucerny ulic.

Kdyby tak nepřišla, zšilel bych hořem
v prostředí tom, kde všechno je smutné.

Na rohu ulice světélko bliká,
15 k tomu jen stále pohlížím toužně,
spatřím-li pohyby známého těla,
známý pak rytmus kroků a chůze.
Jakmile uzřím milou tu bytost,
která tak rychle chvátá už ke mně,
20 okolo náhle závanem větru
všecko se mění —

Tma je tak milá,
intimně hledí blikavá světla,
modravé domky tisknou se k sobě.

Srdce mám náhle jasné a klidné.

VÁŠEŇ

Miláčku můj, znáš mé oči?
Pohled v ně tak do hluboka,
uvidíš v nich Lásky muka,
v divých vírech jak se točí.

5 Pohled hloub, tam Vášeň dřímá,
Chvílkama jen probleskuje
jak šleh ohně z skalní sluje.
Což Tvé oko ji nevnímá?

10 Pokyň hlavou. Ven vytryskne
jako žhavé sopky jícen.
Hrdlo Tvé pak Vášní výskne,

v polibků až žhavou žízeň
dech její již bude smísen.
Kývni a pěj Vášně píseň!

KRASLICE

Rozbil jsem vajíčko při líbání,
které mi drahoušek právě chtěl dát.
Co na něm krásného malování,
jakýže pestrý, barevný šat.
5 Pestrými barvami ohnivě hrálo,
uprostřed »na břišku« napsáno stálo:
 Vajíčko malované,
 z lásky darované.

A já je rozbil! Kdo za to může!
10 Když milou líbám, nehledím dále,
na oči jenom, tváře jak růže,
necítím ničeho, lásku jen stále.
K tomu pak ještě vůkol se stmívá.
Což mohu vědět, že ruka skrývá
15 vajíčko malované,
z lásky darované?

Když já se zvečera loučívám s milou,
vždycky chuť mívám si ji s sebou vzít.
Však na to nestačil bych svojí silou,
20 proto ji musím vždy nechati jít.
Zato ji bouřlivě tiskávám v muce,
tklivě se loučím, — vtom praskne v ruce
 vajíčko malované,
 z lásky darované!

25 To jsem to vyved! Lituji tuze
tohoto následku svého skutku.
Za skutek sám však při svojí Muse
nekladu sobě nižádnou důtku.

30 Ještě jsme štěstí měli až milo,
vždyť, Bohu chvála, vyfouklé bylo
vajíčko malované,
z lásky darované.

Kol bylo krásně. Po nebi čistě
zameteném hnal měsíc se v klusu.
35 Ten na mě, vím to, nepoví jistě,
jakou jsem tenkrát obdržel »pusu«.
Ani to nepoví ta, co ji dala,
tvoje pak ústa se bezmocna stala,
vajíčko malované,
40 z lásky darované,
láskou polámané!

KDYŽ VČERA MĚSÍC...

Když včera měsíc v záři stříbrné
střech lomy stápl, — bledé náměstí
když polibky se chvělo chladnými
a zapřádalo sebe v mlžný stín,
5 když nebe v záři milionů hvězd
klid chladný tiše vydechovalo, —
tu rozerval jsem pouto nejužší
a zabil svoje štěstí nešťastné.

Dnes bez srdce jsem. Celým životem
10 již půjdu s rukama tak prázdnýma,
neb květy lásky dal jsem najednou
na oltář první mroucí lásky své.

A k Vám, již srdce moje patřilo
(teď leží v krvi Vašich u nohou),
15 k Vám promluvit chci těchto málo slov :

»Já miloval Vás celým životem.
O Vás mi pěly rytmy myšlenek,
o Vás mi srdce moje zpívalo,
o Vás jsem snil a pro Vás bděl jsem též,
20 já pro Vás vzlykal pláčem, radostí,
jen pro Vás žil jsem, bil se, pracoval
a pro Vás též jsem rozbil srdce své.

Vy věděla jste, kterak miluji
Vás láskou bezmeznou a nesmírnou.
25 Však škoda, že jste toto věděla,
neb jako zvůli velká dobrota,
tak velká láska budí necitnost.

30 Mé srdce bylo hříčkou Vaší jen,
Vám líbilo se házet jím a bít,
a když již prudké slzy ronilo,
pak blahosklonně rány políbit.

35 Tak žil jsem s Vámi. Sotva narostlo
mi štěstí u Vás, hned jste prudce je
svou rukou zlomila a (máte srdce též)
ten pahýl štěstí zas jste hladila.

Již nebylo mi možno takto žít.
Ta láska byla bolem nejtěžším,
jenž nejhroznější právě tím se stal,
že měníval se někdy ve štěstí.

40 Já zlomil lásku, — srdce padlo též,
neb srostlé byly spolu docela,
a srdce svoje, velké, krvavé
Vám háží k nohám!

45 Nejsm podlý tak,
jak nazvala jste mě, a přísahám,
že nemám lásky jiné kromě k Vám,
že tato láska byla štěstím mým
i bolem nejvyšším.

50 Již odcházím
a štěstí přeji z celé duše Vám,
neb ze srdce je přáti nemohu, —
to šlapete svým něžným podpatkem.

A sobě přeji, abych zapomněl
tak na Vás, jako Vy jste zapomínala
na moje slova, přání, prosby mé.«

JIŽ OTEVŘEL JSEM...

Již otevřel jsem okno pokoje
a lásku svoji ven jsem vypustil
do chladné noci stříbrojasných hvězd.
Pak hlavu chorou v ruky své jsem skryl
5 a tiše zíral v teskných stínů řad.
Bolestný smutek na duši se klad...

Já cítil jsem, jak srdce tuhne v led,
a bál jsem se, že dozní naposled.

Teď otevřeným oknem chladná noc
10 se tiše přelévala v komnatu.
Jen vůně na stínech se houpala,
mdlá vůně zmírajících akátů.
Dech svadlých květů těch mě objímal,
já na to, co jsem ztratil, vzpomínal.

15 Již cítil jsem, jak srdce tuhne v led,
a čekal jsem, až dozní naposled.

A oknem, jímž jsem teplé štěstí své
ven vypustil, — tím chladný noci hled
mě bodal svými ostny mraznými.
20 Já seděl tiše, beze sil a bled.
Tmy zhoustly, vůně odumřely již,
studené stíny postoupily blíž.

Tu cítil jsem, jak srdce ztuhlé v led
již dobíjí v mé hrudi naposled.

Hradlice
(starina plot' dlu) 2. deny před poukážkou 1917.

Režbil jsem vajíčko při líbání
které mi drohověš, právě chciš dát.
Co pro měm krásného malování
a jaký perly, barevný šat

Perlymi barvami ohnivě hrálo
uprostřed na bříšku napravo stálo:

Vajíčko malování
z lásky darování.

A já je prohlit, kdo za to může!
Když milou líbám, nehlodám dále
na dá jevnou, tváře jak růže,
nechtím nicelo, lásku jen štále.
K tomu pak ještě vichol se ohnivě
což mnohú píčet, že juka slyšívá

Vajíčko malování
z lásky darování.

Když já si z večera loučím s milou
všelijaký chut' jím vím, polku ji říci
bát, na to bych se pustil, je tvůj líbon
proto ji mívám, nechad' aždy jít.
Za to ji bouřlivě přislovám v muce
uklivě se loučím, - v tom prostne vpuce

Vajíčko malování
z lásky darování.

POLIBEK

Svět zatančil mi v reji zlatých květů
vášnivý tanec. Od srdce k hlavě
rozkoš se drala divoce, dravě
já nad purpur se skláněl dívčích retů.

5 Pak svezla se mi hlava níže k hrudi.
Líbám a líbám. Srdce mi zpívá,
slavnostně zvoní. Vůkol se stmívá ...
a na nebi se bledé hvězdy budí.

10 Tam za teplými ňadry slyším bítí,
zmítat se srdce rozkošnou mukou.
Zdá se, že hvězdy jsou na dosah rukou.
Zdá se, že obzor plameny se vznítí.

Já líbám, líbám ... Ztrácím svět i sebe ...
15 »Miláčku, počkej, takto by jistě
zrudla mi kůže na onom místě!«

Mráz náhle do srdce i do mozku se vstřebe,
pitomě z výše mrkají hvězdy,
páchnoucí listí ze stromů padá
v hniјící zemi, na černá lada.

20 Pohlížím v šeré kontury stromů.
»Pojďme již domů!«

NÁHLEDY DO ŽIVOTA

Básně reflexivní

KREDO

Proč následuje chvíle dobra chvíli žalu stále,
proč ustupuje v klidném životním tom varu
hned teplo mrazu, léto zimě, zima jaru,
proč štěstí v rukou ležící žal následuje náhle?

- 5 Proč? — protože štěstí stálého tak jako žalu není,
neb ve zlém mnoho dobrého a zlého v dobru skryto
a v život náš nám každému jest stejně všeho vlito,
a osud stejně spravedliv jak v žehnání, tak v klení.

10 Ne, není šťastných, nešťastných neb dobrých a zlých lidí,
vše dohromady jedno je, vše spravedlivě dáno
a jistý účel také má, co zdá se kvete plano.
Vše jedno je, jen nestejným každý vše to *vidí*.

U HADAČKY

»Ta krátká vráska, krátký Život značí.
A vaši ruku, pane, krátká brázdí.
Vám krátký život usoudili bozi.
Zemřete brzy!«

Hledím v snivé dálky,
5 kde příští život tajemně se plazí
a skrývá se a táhne jako temný had
ve stínu neznámého lesa.

Já často
díval jsem se do tajemné dálky,
kde tušil jsem jeho tiché bytí.
10 Já bál jsem se ho, bál se budoucnosti
a s hrůzou čekal jsem, až ovine mi tělo
a poprvé mne uštkne.

Či polibky
mi zlatá Afrodite v dáli chystá?
Či budoucnost ta sladší přítomnosti
15 mi podá ssáti spokojení prsy?

Tak často myslíval jsem hledě v obzor
za večera, jenž šedý kol se táhl.

Však s Životem cos nové rostlo ve mně
a nová pravda mi posílila duši.

20 Vše jedno je mi nyní, ať dobré — zlé,
vše jedno je, ať spokojenost, žal,
vše jedno je, ať krátký je či dlouhý
ten příští Život, jenž neznán jsa je znán.

25 Až kalich plný žluči zcela vypiji,
pak stejný kalich vína dají bozi.

Neb do života jdeme, v každé ruce kalich,
jeden jak druhý, každý zcela plný;
v tom jednom Bolest jest, v druhém zase Radost.

30 A co na tom, když plným hrdlem píti
já budu žluč a potom zase víno!
Nač srkat se s tím zvolna. Sladší nikdy
ta žluč nebude v zlatém poháru!

35 Necht brzy vypiji; a potom poháry
roztříštím o zem, jak po hostině vždycky
po sledním doušku vína zmámený host
rozbíjí sklénku, než se oddá spánku.

»Buď zdráva, hadačko, a Janus necht tě
chrání!«

DVĚ NÁLADY

Tempus extremarum laetitiarum.

Když v největším rozpětí radostných vášní
štěstí své u sebe cítím a líbám,
na dně mé duše ozve se Ďábel.

Zašeptá jenom, zase pak zmlkne.

5 Chytím se štěstí, držím je pevně;
cítím však v blízkou přítomnost bolů.

Cítím je, vidím, ty stíny mých štěstí;
nelze je urvat, srůstají spolu.
Ve chvílích blaha zašeptnou — ztichnou.

*

10 Když však zas bolest objímá duši
ramenem temným, táhne ji v hloubi,
v dáli přede mnou kmitne se Světlo.

Kmitne a zhasne. Duše však náhle
strhuje s sebe mlhavá roucha.

15 Smuteční břímě netísni tolik.

Předtucha štěstí! Za stínem Světlo!
Tuším je jistě před sebou v dáli.
Duše se klidní k tichému smutku.

*

20 Ponořen v klidné, žehnané hoře
cítím, jak slzou kráslí se duše.
Ve mně pak štěstí objímá bolest.

ODEŠLI?

Odešli?

Ano. Odešli všichni.
Všichni ti moji přátelé kdysi.
Dveře mi nechali dokořán zívát.

5 Kahanec mrká; žluté své stíny
po matných stěnách blouznivě hází.
Pusto je, pusto.

10 Je mi tu zima.
Pročpak mi odešli. Nedali ruky
na odchod ani. Zhaleni v pláště,
s kápěmi v čele odešli náhle
do temné noci.

Ani se nazad
neohlédli.

KLYTIA

Σὺ θεῶν καὶ ἀνθρώπων
τύραννος, Ἔρως!
Tyrane bohù i lidi, Lásko!

I

»Jak hrozná tma tu kolem. Do tváře
mě bít větve neviditelné
a hrozného cos žene kupředu.
Křoviska ostrá trhají mi šat
5 a trny svými srdce bodají.
Jak tisíc ruk by po mně v temnotách
se vztahovalo. Tisíc hrozných zraků
podivných zvířat pohlíželo na mne.
Či šumí les to, divně, tajemně,
10 tam nahoře, kam nelze dohlédnout,
kde všecko splývá v rouchu hrozně tmy?
Ach, srdce buší v hrudi bouřlivě,
když vzpomenu, že snad se vyplní
dnes to, proč vlastně jenom žiji dál.
15 A k záři té se ženu temnotou
a pustou nocí, lesem šumícím.
Ach, srdce, ztiš se, dočkej, dočkej jen !

Hle, tamto prokukuje stromovím,
cos světlejšího, jako tušení.
20 To paseka jest, na níž kolikrát
jsem tebe čekala, ty drahý můj
a krutý miláčku. Snad přijdeš dnes
zas po době tak dlouhé ke mně zpět.

Já šilím vášní, láskou po tobě ;
25 já lásce svojí všechny oběti,
byť sebevětší, vždy chci přinést.
Já sama necením se vůbec nic,
já sama ani žítí nemohu,

30 neb vědomí mé teprov u tebe
se probouzí a ve tvém náručí
já žiji teprov celým životem.
Ač zradil jsi mne, ke mně musíš zas,
neb ta, jež ode mne tě odrvala,
35 má bledá sestra Leukothoe,
již smutně lká a bloudí šerem tam,
kde Lethe vlny valí ponuře
přes louky asfodelů truchlivých.

Ty můj jsi, můj! Teď vrátíš se mi zas
a vrátíš smysl mému životu
40 a slunce zář a jas a paprsek,
slast dlouhých polibků a objetí,
jež lily se ti ze zlatých tvých rtů
jak sladké písně k chvále života.

Již na místě jsem, kam jsi chodíval;
45 zde na mýtině lesní tichouнкé
jest místo láskou naší svěřené.
Co kvítků sni kol, — tolik polibků
se jemně vznáší tu (neb polibek
též duši svoji má).

Ó, Helie,
50 zas po dlouhé tě době volám sem,
ty přijdeš, neboť sestry není již,
a vrátíš lásku svojí Klytii.
Pojď v otevřené moje náručí
a zkoupej v klíně mém svůj zlatý vlas!
55 Já Klytie tě volám, pojď, ó pojď !

Jen noci dech po větvích borovic
se sklouzl, větve zašuměly jen
a všechno zas se v spánek vnořilo.

II

Den vzešel bez slunce. Byl zhalený
v chomáče mlhy, cáry ponuré
divokých mraků smutně letících
po zamračené tváři nebeské.

5 A jako slzy — rosa na květech
se třpytila a zimomřivě tak
se chvěla na útloučkých lupíncích.
Kol zalesněné hory obetkal
Aquillo pavučinou mlhavou.
10 Zpěv nymf a silénů, jež Helios,
vždy na voze svém jeda slunečním,
svou hrou na lýru doprovázel, —
ten utichl. Jen větvemi si hrál
Aquillo, vítr chladů severních,
15 a vyluzoval na nich ponurou
svou píseň studenou a bouřlivou.
A nymfy horalky, ty jako stín
bloudily lesem tiše šumícím.

Ba, bylo zřejmo, že se rozhněval
jeden z těch na Olympu sídlících.
20 Tak myslel též i satyr každičký,
jenž nesměle a tiše pasekou
přeběhl, k nebi vzhled a zatřásl
svou kozlí hlavou; — smutně zmizel pak
25 tak tiše, jako přišel. Paseka
zas osaměla v tichu ponurém.

A na místě, jež za dnů slunečních
vždy nejvíc líbáno jest paprsky,
u tiché studánky, jež do nebe
30 svým udiveným zrakem pohlíží

a všechen jeho rozmar odráží
na dně své duše, tam teď ztrnule,
jak z jiného by světa přišla sem,
vzhlížejíc k nebi stála Klytie.

35 V těch očích jejích bolest nezměrná
se obrážela, nebe, mraky na duši,
a na očích, tak jako na květech,
dvě křišťálové slzy zářily.

»On nepřišel! Ne, nemám síly již
40 si uvědomovat dál neštěstí,
jímž nešťastnou mě bozi ztrestali.
Já věřila jsem, pevně doufala
a po celou noc v stíny hluboké
jsem jeho sladké jméno volala.
45 On nepřicházel . . .

Noci temnota
se probouzela v uplakaný den.
Dnes den se neprobudil pod září
zlatého vozu Apollinova,
on pod září se slzy rozbřeskl,
50 již božské jeho oko vylilo
nad smrtí Leukothoe, sestry mé.

A já tu stojím, zírám do prázdna
a čekám jej, že na voze svém snad
se zjeví mi a štěstí přinese.
55 A lkám tu na místě, kde vzpomínky
mé vzlykají a v slzách dusí se
pod tíhou dnešních mojich těžkých dnů.

Ne, neopustím místo předrahé;
zde čekati jej budu. Jedenkrát
60 přec musí vyjet smutek odloživ

a tehdy já jej k sobě povolám
a snad jej znovu v svoje náručí
zpět přivedu. On nechá vůz svůj stát
a sejde z nebe ke mně zářící
65 jak tenkrát poprvé, když našel mne.

*

Ach zlatý den se tehdy probudil
z tmy hvězdnatého lůna nočního.
Mě probudily tehdy paprsky,
jež ráno radostně mi v komnatu
70 a bujně vlétly, honíce se kol.
Ten první pozdrav slunce jasného
mně s vědomím též radost probudil.
Hned z lože skočila jsem jako šíp
a bujnou překypujíc radostí
75 jsem s paprsky komnatou tančila.

Tak zdravila jsem boha Helia
a dětským naplněna já sotem
já vrhla jsem se v náruč matičce.
A otce Ochrama jsem bouřlivě
80 v svou náruč přitiskla, že bez dechu
stál hroze rukou mi a směje se.

A sestru svoji, bledou Leukothoe,
jež Artemidě právě ve chrámě
na oltář ranní oběť vkládala,
85 jsem tiše litovala: „Ubohá,
pro tebe tento láskyplný den
nevzešel. Láska tvoje jistě jest
obětí největší, již Artemis
panenská z rukou tvých přijímá.“
90 Neb z přání otcova již od mládí

se stala kněžkou této bohyně
a dle zákona lásky zřekla se
a přislíbila věčné panenství.
To stanoví se kněžkám zákonem,
95 jenž nese vždycky trestem hroznou smrt.

Pak provázena sborem služebnic
jsem vyšla z paláce. Kol všude květ
se usmívaje rděl a na louce,
kde právě spočíval Helia zrak,
100 tam kvítí rozházela tisíce
bohyně Kybelle v své štědrosti.
A po lukách se stáda spásala
a vzduchem chvěl se stříbrojasný tón
pastýřských píšťalek. Pak do lesa
105 jsme tiše vešly, který jako kmet,
jenž na slunci své údy vyhřívá,
tak protahoval v záři sluneční
své staré větve tiše šuměje.

Mé nitro tehdy tebou, Helie,
110 tak prozářeno bylo. Duše má
se ve zlatých těch proudech stápěla
a koupala se ve tvém pohledě.

Tak se smíchem jsme zde se rozprchly
a zpěvem naplnily celý háj.
115 Já sama poodešla od družek,
bych nasbírala lesních květin
na oltář Heliův. Tak se zpěvem
jsem vzdálila se příliš daleko,
kam nedolétla píseň přítelkyň.
120 Již zarážel mě klid a ticho kol

a bála jsem se každém při kroku,
že vyplaším spícího satyra.

Však náhle v hlubokou tůň ticha kol
vpad zářný paprsek. Neb opodál
125 prokoukla paseka, jež pod sluncem
svou svěží zeleň v zlato tavila.
Tam rychle spěchala jsem s nadějí,
že odtud uvidím rodný domov svůj
a uniknu té klenbě stromové,
130 jež strašila mne svým šuměním.
Již z lesa vyšla jsem. Jak do moře
bych ponořila údy znavené
a nechala se laskat vlnami,
tak slunce dech mne náhle uchvátil
135 a rázem všechnu starost rozehnal.

Paseka byla pustá, zarostlá
do výše travou pyšně trčící
a ovroubena věncem lesů kol
jak dětská hlava matky na klíně.
140 A na zvýšeném kopci, uprostřed,
stál v rozvalinách starý jakýs chrám,
jenž stařecky se smál, jsa v záplavě
sta květů vonících.

Pak zpívajíc
jsem proti vodě ubírala se
145 po břehu zurčícího potůčku.
Pár květů hodila jsem do vody,
bych neurazila snad boha v ní,
a svlažila jsem hrdlo vyprahlé.

Tak přišla jsem až sem, kde stojím teď,
150 však pod sluncem jiným a s hlavou též

tak zcela jinakou a se srdcem,
jež ještě nezranila střela Erosa.

Zde usedla jsem ssajíc do duše
vůkolní krásu. Potom na klíně
155 jsem věnec pletla z květů sebraných.
A na vše zapomněla jsem tu já,
na domov, hodiny i rodiče,
na brzký návrat, průvod přítelkyň.
Jen horlivě jsem pletla. Chtěla jsem
160 snad odplatit se bohu Heliu
za překrásný ten den a krásu kol.
Již končila jsem spolu splétajíc
hlavičky pampelišek, zvonečků,
165 když náhle zaslechla jsem jemný tón,
jež lýra vydává, když náhodou
udeří do ní ruka umělce.

Já vzhlédla jsem a bozi!

Ještě teď

mi bouří krev a srdce zavzlyká
tak krutě prostřelené Erotem.

170 Ze zeleného lesa náručí,
jenž chvěl se v svaté záři pokorně,
se vynořil bůh Slunce, — Helios!

Dvě božských očí hloubi azůru
jak hvězdy zazářilo pod zlatou
175 a božskou kšticí. Celý vystoupil
a růžovým svým tělem rozžehl
ten celý les kol v plamen zářící.
A rty, jež rděly se jak červánky,

se k úsměvu jasnému sklenuly,
180 co na mě pohlížel. Já tápajíc
pak ve zlaté té záři pohledu
jsem ucítla, kterák do srdce
se zabořila střela Erotu
a v divoký je rozhoupala ples.
185 Já lásku poprvé jsem poznala,
jež zrakům otevírá blankyt nebeský
i ukazuje tůně Tartaru
a každou slast si splatit nechává
mnohonásobným hořem.

Také já
190 pužena sílou srdce pozvedla
jsem k Němu ruce láskou dýšící
a beze slova ve své objetí
jsem přitiskla jej k srdci žhavému.

Nač vzpomínati na slast minulou
195 a přítomností srdce rozrývat.

Vím, bohové, že kdybyste mi vše
a všechno odňali, v prach zdeptali,
že z duše nikdy neodervete
tu vzpomínku na štěstí minulé!

A nevím, kdy a jak jsem z objetí
200 se vyvinula. Pamatuji jen,
že při rozchodu věnec na čelo
to smělé, vysoké jsem s polibkem
já vtlačila. A nevím také dál,
205 jak k domovu mne nohy donesly.
Vím pouze to, že jako dívka já
jsem z domu odešla, však nazpátek

že jako žena vrátila jsem se
a Helios si odnes věnců dvě.«

*

210 Les tiše šuměl, jako provanut
by vzpomínkami byl, jež křídloma
jhem zlomenýma těžce mávají.

Tak první den jí přešel bez slunce
a zkolébal se v beznadějnou noc.

III

Noc celou pohřížena v myšlenky,
jež chmurné byly jako noci háv,
den nový uvítala očima,
jež třpytily se smutně slzami.

5 A hlavu stále k nebi zdvíhala,
by touženého zhlédla miláčka,
však viděla jen roucha jeho lem, —
šedivá oblaka, jež smutečným
mu byla rouchem.

V chmurném rámci tom
10 se vzpomínky na dávnou minulost
tím více třpytily a leskem svým
jí ozářily srdce temnoty.
Tak vzpomínkami naděj živila :

15 »Od dob těch, ráno vždy, každičkový den,
když na loži mě snící políbil
dlouhými paprsky, jsem přišla sem
tak radostně do jeho objetí.

Jak sen, jenž jemně dolu snáší se
z tmy kyprých větví lesních borovic
20 za letních dnů, pod jasným azúrem
a zkolébá nás písní v božský sen,
jenž plyne tiše vršky borovic, —
tak plynula i doba lásky mé.

A někdy zase mraky oblohou
25 se hnaly bičovány Boreem
a snažily se slunci zastířit tvář.
Však nemohouce snésti pohledu
tak jasného, vždy po chvíli zas dál
se hnaly, aby vzteky své
30 tam v hloubi dálných moří zchladily.
Tenkrát zase láska bouřlivá
nám v žíly trýskala ohnivou krev
a spínala nás v taká objetí,
že žářem vzplanouti jsme mívali.
35 Já tehdy poznala jsem rozkoše,
jež na samém dně sluje Vášni dlí.

Ó Vášni, — moře smyslů vzbouřené,
jímž vlny křečovitých rozkoší
a bolů šílených se valí tříštice
40 se vichrem lásky v krůpěj synthesy!

Tak žila jsem a nevím, dlouho-li,
neb vlastně prosnila jsem dobu tu,
co od něho jsem byla vzdálena ;
a tehdy ze snění se vzbudila,
45 když šla jsem k svojí lásce. A jak v sen
bych překrásný se pohřížila zas.

Však jednou též, když k němu přišla jsem
jak motýlek letící ku květu
a chtivě v náruč jsem se vnořila
50 a ssála polibky jak z květů med, —
tu náhle vyrušil nás jasný zpěv,
jenž opodál se ozval.

Leukothoe!

To sestra byla, která za květy
až sem k našemu místu zbloudila.

55 Já rychle ukryla se v lískoví,
by sestra nezřela mne v náručí
tu boha Helia a nehradila tak,
jak já ji potom v žárlivosti své.
60 Bůh zůstal, zpěvem jat, by uviděl
tu, která zpívala.

Ó nešťastná

ty chvíle!

Leukothoe netušíc
nic bujně vběhla v lesní mýtinu,
že květy zvedly hlavy zvědavě.

A tehdy teprve, když před mužem
65 jsem prohlížela ji, jsem poznala,
že krásná jest. Dřív nevšimla jsem si.
A v srdci závist růsti počala.
Neb plavý její vlas jak zlatistý
proud hadů dívčí tělo obtáčel
70 a panenský pár očí bledou líc
jak ozářil by jasem nebeským.

Teď zapomněla jsem, že kněžkou jest,
a pouze ženu v ní jsem viděla,
jež krásou svojí se mnou zápasí.

75 Snad proto matce byla milejší.
Já zase otce byla miláček
svou nezkrocenou, būjnou povahou,
svou snědou lící, vlasem havraním.

80 Již vzhůru vzhlédla. Květy vypadly
jí z rukou chvějících se. Zděšeně
pak vzkřikla, zmizela v les šumící.
A Helios se díval s úsměvem,
jak bílý šat se míhá zelení
a mizí.

85 Potom ke mně ukryté
se vrátil, vyptával. Já cítila,
že cosi neladí již v souzvuku,
a poprvé jsem k sestře Leukothoe
cítila nenávist a zlobu zlou.

90 Ni doma stání neměla jsem již,
jak v horečce jsem hlavu chladila
a do bezesných nocí sténala.
Však nezlomná jest vůle osudu
a silna jest jen svoji krutostí.

95 Já brzy poznala, že pravdivou
jsem v srdci ukrývala domněnku.
Neb láska jeho náhle změněna.
Dřív přicházel co den. Však po tom všem
jen málokdy jsem jeho spatřila.
100 Já bála jsem se jemu prozradit,
co pálí srdce mi i život můj,
než strach jsem měla, by neodešel
ode mne úplně.

Když na klíně
mém zlatou hlavu svoji houpával

105 a nechal hrát mne s svojí kadeří,
tu obávala jsem se častokrát,
by skrytá slza neproklouzla ven
a neskanula v čelo bělostné.
On přicházel stále řídčeji
a kolikrát i zcela zapomněl.

110 Tu jednou oheň, který skrývala
jsem po dlouhé dny jeho před tváří
a živila tmou nocí bezesných,
ten náhle vyšlehl, když ze spících
mu rtů vyklouzlo jmeno Leukothoe.

115 Já z klínu jeho hlavu shodila,
kde zkolébala jsem ji v sladký sen
o jiné milence.

Ó bohové,
vy také krutost božskou míváte!«

Noc sklenula se nad zem hellenskou.

IV

5 »Tak žárlivostí sžírána jsem noc
celičkou zmítala se na loži,
až celé se mi v výheň změnilo.
Tu muka nemohouc já snést již
jsem vyskočila z lůžka v temnou noc.

Kol otcovského paláce byl sad,
jenž do noci svých stromů ramena
jak ruce při modlitbě vztyčoval.
Vše snilo, ponořené v lůno tmy.

10 A jaký klid se kolem prostíral,
taková bouře ve mně zuřila.
Ni tisíce hvězd jasných po nebi
svou září studenou a chladící
nemohlo uhasit mi v prsou žal.
15 I vůně nočních květů bolestně
mi rozrývaly srdce ubité.

Tak zahalena v temný noci háv
jsem tiše plížila se zahradou.
Náš palác vrhal temněmodrý stín,
20 tak zasmušilý jako mysl má,
a plná luna spěla za mraký.

Já v bezvědomí, pudem hnána jen
jsem kolem paláce šla hmatajíc
na chladné hradní stěny pravici
25 a levici na květy spící kol.

Tak ticho bylo, hrozné, ponuré,
že svoje slyšela jsem myšlenky,
jak v litém boji rvou se pospolu. —
A šla jsem dále maně shýbajíc
30 se ke skloněným květů hlavičkám.

Tak k věži přišla jsem, kde sestra má
svou obývala vzdušnou komnatu.
Tam nesměl vkročit nikdo. Otec můj
král Ochramos a matka líbezná
35 a služek dvanácte ji střežili
od slunce západu až k svítání.

To jedinou mi bylo útěchou,
že Helios, jež krásou zlákala,

jí stejnou číši nedá rozkoše
40 co mně. Neb já, již nestřežili tak
jak kněžku Artemidy panenské,
jsem dovedla se vždycky vymanit
z těch jejich pozorlivých pohledů.
A jako had jsem vyklouzla vždy ven,
45 jenž nenechá ni stopy za sebou.
A Afrodite, která Heliu
tak milostivě byla přízniva,
ta do hlavy mi vždycky vtipnou lest
a na jazyk lež moudrou vložila.

50 A Leukothoe, kněžku Artemis,
tu vážala přec hrozná přísaha;
a také byla zcela jinaká.
Vždyť mladá byla, teprv šestnáctkrát
hor zasněžené téměř viděla.
55 A jako ptáče byla bázlivá
a plachá jako srna bedlivá.

Tak domnívala jsem se nešťastná.
Tmou noci plížila jsem se jak mrak
a osudem neb náhodou šla tam,
60 kde do věže se otevíral vchod.
Již tiše spící minula jsem stráž
a do klenuté chodby vkročila.
Co kupředu mne hnalo, nevím již.
Již v sloupořadí vklouzla jsem jak stín
65 a do komnaty sestry nahlédla.
Vše ponořeno bylo v hustou tmou,
jež tajemného cosi skrývala.
Z ní vyčíst mnoho dalo se, neb nic.
Tak byla tajemná jak sfingy tvář,
70 neb lůna sebe právě zakryla

chomáčem hustých mraků.

Tichem tím
však náhle projel temný jakýs zvuk.
A zas a zas! Mně znám jest tento šum.
Jak Helios když ke mně chořoval
75 tak tiše zezadu; svou rukou zastřel tvář
a posypal mne deštěm polibků.

Svou napjala jsem více pozornost.

„Jak sem by přišel! Dvanáct služebnic
přec Leukothoe střeží celou noc?

80 Snad lstí a klamem sem se přikrádá,
vždyť bohem jest a lze mu oklamat
tak snadno každou smrtelníků stráž!“

Své srdce stiskla jsem, neb bušením
svým mocným mohlo vyplašiti jej,
85 a hlavu k chladné stěně přitiskla.

„Pryč, lité střely bohů, vidět vše
chci, drásat svoje rány, umírat,
vždyť žití dávno zhnusilo se mi!“

A plíživé ty kroky po srdci
90 mi šlapaly a trhaly je v cār.
Tak chvějíc se jsem uvažovala.

Ach hrozné chvíle, plné předtuchy
těch hrozných věcí, horších následků.

A lehký krok se blížil chodbou sem.
95 Mně hrůzou stydla v žilách všecka krev.

Což služebnice nezadrží jej!
Či všechny Hypnos svírá v objetí?
Ne, přece před chvílí jsem slyšela
jich tichý hovor nocí ztlumený.
100 Kdo teď to s nimi hlasněj hovoří?
Ó hrůzo, — matčin hlas!

Tot nemožné,

vždyť nevychází nikdy pozdě tak.
Co tiše s nimi tamto hovoří?
Chce k Leukothoi dostati se snad?
105 Co chtěla by jí v této hodině?

Již blíží se. — Hle, v záři pochodně
jest zřítí její vetchou postavu,
jak sloupořadím kroky nese sem.
Jak hrozně její stín se kymácí.

110 Však krok! O bozi, ten mi dobře znám,
to není matčin! Krev mi ku hlavě
se žhoucí žene varem příšerným.
Ty kroky znám. Tot chůze Helia.
Vždyť na podlaze otisk šlépějí
115 ohnivě září. To je bůh, tot on!

A hrozná ona síla démonská,
jež srdce mé mi drásá, do spárů
mě chopila a k sloupu přitiskla.
Neměla síly jsem, bych nohy své
120 k útěku před ním rychle pozvedla
a prchla pryč, bych neviděla nic.

On lehce přešel (matce podoben)
a nezhlédl mne v stínu ležící.

Tak všech těch dvanáct služek oklamal.

125 A démon ten mě znovu přinutil,
bych za sloup ukryta vše uzřela,
co v lůně komnaty se odhrálo.

On dovnitř tiše vešel. Potom svým
tak známým pohybem a vznešeným
130 si k loži stoupl, Leukothoe kde
své panenské sny snila v samotě.
Pak zhasl světlo.

Ticho; náhlá tma.

Mně dech se ztajil v prsou vzbouřených
a prsty do prsou jsem zaryla,
135 až cítila jsem teplou svoji krev.

Však démon nepustil. Já zřela dál
do indigové tmy, jež komnatou
se těžce válela.

Teď rozbřesko
několik paprsků jak světlušky.
140 Teď víc a zas a zase vzplanulo
cos v tichu spícím.

Náhle záplava
paprsků světelných vše prožehla
a v jasu stála božská postava
jasného boha slunce, — Helia.

145 A kštice jeho jako pochodeň
planoucí ozářila komnatu.

Já nyní bez duše jsem zírала
jak zkamenělá hlavou Gorgony.
Však v srdce, které bolem ztrnulo,

150 se všecko jako rydlem vyrylo.
To nesmaže ni ruka Diova.

Má sestra Leukothoe ve spánku
se náhle usmála. Bůh Helios
k ní přistoupil a jemným polibkem
155 ji ze sladkého spánku probudil.

Teď vyšla luna. V komnatě se zář
stříbrná zlatým ohněm splétala.

A já na temné chodbě ležela
jak žebrák bídný, hledíc na štěstí,
160 jež osud nelítostný urval mi,
zda drobty z něho ke mně nepadnou.

Tu Helios na sestru zářný hled
svůj upřel. Jsem tím, jež linulo
se z oka mu jak zářný řeky proud,
165 jímž opájel mne kdysi, před časem
a způsobil, že v jeho náručí
jsem beze smyslů vrhala se hned,
tím nyní zase sestru oblažil.

A jako z jara zářným pohledem
170 svým sněženky probouzí zpod sněhu,
tak také nyní v Leukothoe
pod pelem mládí ženu probudil.
Snad myslela, že všechno toto sní,
neb ve skutečnosti by zajisté
175 se toho nikdy neodvážila.

Své ruce vztáhla jako lilie
(jak byly bledé, vidím ještě teď)
a objala jej, — k sobě přitáhla.

180 Tu Helios i Leukothoe
i lůny zář i chmůra noci té
vše v chaos jediný mi splynulo.

A cosi černého mne v náruč svou
pojalo jednou rukou, druhou zas
mi srdce dýkou rozžhavenou probodlo.

185 Já ve mdlobách se k zemi skácela.«

*

Den čtvrtý usnul stromů na větvích
a za ním noc se nesla, — jeho stín.

V

Divoká vichřice se bouřlivě
se zachmuřených snesla oblaků.
Les zasténal pod jejím svistotem
a kvílel pod jejími ranami.

5 A stále divěji, prudčeji, šíleněji
se Boreas rval s kmetů hlavami
a strhával s nich jejich dlouhý vlas,
jenž deštěm čtyřdenním již zšedivěl.
On hučel, burácel a bil
10 a mnohý zlostně z půdy vyvrátil
neb vzdornou hlavu vztekle k zemi sklál.
Ten smrtelnou již ranou zasažen

se kácel ze svých výšin nebeských
neb raněn padl v náruč vedlejších
15 a zadržel se jejich na větvích.
A Boreas řval, hučel, burácel.

Sbor dryadek a nymf a satyrů
se polekaně schoval v jeskyních,
a lidé ustrašení bázlivě
20 na oltář k usmíření vkládali
oběti, oheň zažehující.

A Klytie, ta stála doposud,
kde bojujících kmenů sténal šik.
Jen hořkou slzou, rosou chladivou
25 se živila. Svým okem zchmuřeným,
jak bez života pohlížela kol!

A vítr skučel stále děsněji.

*

»Jak po bouři neb prudké vichřici,
jež právě zmítá lesem celičkým
30 a stromy, domy, chrámy vyvrací,
kraj celý dechem vniveč obrací, —
tak po té noci bylo v srdci mi.
Tak pusto, prázdno, jak by smeteny
z něj byly všechny moje radosti,
35 jež prožila jsem v dobách dřívějších.

Když trochu jsem se vzpamatovala,
tu náhle do srdce mi vklouzl had.
(Ti v takých rozvalinách sídlejí.)

40 Hned zrána do lesů jak šílená
jsem utekla. A Helios se smál,
svých hledů výsměšně mi paprsky
v tvář házeje. Tu vztekem bezmezným
se naplnilo srdce zničené.
45 A divým letem rozdrásána již,
na tomto našem místě bývalém
jsem takto k němu vzkřikla zoufajíc:

50 *„Ó Helie, jenž bohem slunce jsi
a zlatým vlasem ozařuješ svět,
tak volám k tobě já, kdys milenka
tvá Klytie!*

*Jsi mocný bůh
a k pomstě slabá ženská ruka má,
neb nejmocnější zbraň, mé náruči,
mi tebe nikdy nenavráti již.
Isem červ, jenž pod nohou ti svíjí se,
55 neb cetka bezcenná, odhozená.*

*Ó, kdybych nemilovala tě tak,
tak nenáviděla bych do krve
tvé tělo spanilé. Isem smrtelník.
A když již tobě mstit se nemohu
60 za urvání své krásné mladosti,
tak pomstíti se jinak dovedu!*

*Při lásce mojí, zítra nebude
již Leukothoe, tvoji milenky!*

Tak bez sebe jsem k Němu zvolala.

65 Pak běs se na šíji mi zavěsil
a k domovu mě divým letem hnal,

až k otci svému králi Ochramu
jsem vběhla do komnaty královské.

70 Tam otec mezi muži na stolci
nejvyšším seděl. K jeho nohám hned
jsem vrhla se, objala kolena
a takto v zoufalé lsti zvolala :

75 *„Ach otče drahý, králi Ochrame,
jak hrozná potupa se na náš dům
a královský rod snesla!*

*Sestru svou,
jež Artemidy kněžkou stala se
a panenství své přislíbila jí,
tu spatřila jsem v muže náručí.
80 Jak hrozná bude pomsta bohyně,
bez trestu zůstane-li vinnice!*

Vše ztichlo náhlým zavoláním mým.

Můj otec povstal, zachvěl se a zbled,
pak hlasem nejistým tak ke mně děl :
85 *„Co praviš, nešťastná, snad zšílelas.
Vždyť Leukothoe celý den i noc
sbor služek dvanácti i tvoje máť
bedlivě střeží. Není pravda to,
co praviš na sestru tu v radě mé.
Snad slunce žár ti úpal způsobil,
90 že mluviš nesmyslné pomluvy.
A je-li pravda, co jsi říkala,
nechť běsi šílenství mnou zmítají!
Tak dobře dceru Leukothoe znám.“*

95 *„Svá slova kletá zadrž, otče můj,
tak zvolala jsem v vzteku šíleném,
neb jistě dojde k vyplnění jich.
Vždyť ten, jenž k ní se v noci připlížil,
to nebyl smrtelník!“*

100 Tu otec můj
své ruce zaryl v bolu zoufalém
v mé rámě.

„Rci mi, kdo to tedy byl?“
„Bůh slunce Helios!“

Tu teprve
jak podřát klesl v křeslo královské.
Pak tiše skleslým hlasem pravil mi:
»Vše vypravuj, co uviděla jsi!«

105 A tehdy já jim všechno zjevila
a každým slovem volala jsem blíž
sudičku smrti k sestře Leukothoe.
Když domluvila jsem, tu ztrnulo
vše v ticho hrozivé. Pak otec můj
110 bled, chvěje se vstal z křesla. Třesoucím
svým zrakem těkal chvíli komnatou.
Pak tichým hlasem ke všem pronesl:

115 „Má dcera Leukothoe královská
se provinila trestem velikým.
Já její otec soudcem stát se mám,
dle zákona ji k smrti odsoudit.
Vždyť vám jest jistě dobře známo všem,
trest jaký následovat má, když tak
se Artemidy kněžka proviní.
120 Jí panenství a lásku na oltář
kdys položila ona s přísahou.
A nechceme-li na nás uvalit

hněv velké bohyně, pak — ne, ó ne,
já nemám síly podle zákonů
125 své dítě odsoudit.

Ó soudcové,
nestojí král teď tuto před vámi —
ubohý otec, jehož penáti
se s posvátných míst k zemi zřítily.
Ten prosí na kolenách, při vašich
130 se dětech duší zapřisáhaje:
Počkejte s trestem aspoň jeden den,
snad mýlila se tato šílená
a běs jí vložil na rty pomluvu.
Vždyť jistě lukostřelná bohyně
135 nám svoji vůli do dne ukáže.
A trest-li bude přát si přemocná,
pak dostojím mu jistě, soudcové.
Soud odložte a slitujte se přec!

Tak promluvil a soudců šedý řad
140 přikývl tiše svými hlavami.

Pak otec opřen o své přátele
se nechal k Leukothoe odvésti.
A na mne ani zrakem nepohléd.

S ní strávil zbytek dne a celou noc
145 a sluhové, co stáli kolem stráž,
ti vyprávěli s tváří bojácnou,
že z komnaty se nesl divný zvuk,
jak dva by nad mrtvolou plakali.

VI

Já tehdy bála se, že oběť má
mi z rukou unikne. Hned po soudě
jsem v Artemidin ubíhala chrám.

5 Byl pust, neb Leukothoe již
můj otec nevy pustil z komnaty.
I oheň pod oltářem uhasl.
Hned rozdýmchala jsem jej, kadidlo
jsem vložila i oběť. Vlasy své
jsem rozpustila, na zem vrhla se
10 a štkajíc vzývala jsem bohyni,
by nezapomněla na pohanu,
již Leukothoe vmetla v její tvář,
a ukázala božským důkazem,
že přeje sobě za to její smrt.

15 I kdyby tisíc stálo proti mně,
já cítila jsem sílu v sobě plát,
jíž všechny v Tartaros bych shodila.
Neb myslela jsem tehdy ubohá,
že Leukothoe sestry po smrti
20 zas Helios mi vrátí lásku svou.

Mou prosbu vyslyšela Artemis
a krutě ukázala přání své.
Sto žen do rána svými střelami
ze stříbrného luku skolila.
25 A mezi nimi také matku mou.

Já necítila lítost nad nimi,
neb bol svůj pro sebe jsem chovala

a žila stále jenom pomstě své.
Dnes teprov vím, že střelu nejkrutší
30 ze svého toulce na mne vyslala,
jež jistě nad smrt bolestnější jest.

Když takto dala vůli najevo,
tu musel otec můj, král Ochramos,
slib vyplniti svůj.

Když Helios
35 svém na voze se k horám schyloval,
dal Leukothoe z města vyvésti
doprostřed věnce smaragdových niv.
Šel mlčky zdrcen ránou dvojitou,
již osud zasadil mu. Za ním já
40 jsem tajíc radost tiše klusala.

Vždyť blížila se, jak jsem myslila,
zas doba mého štěstí. Po smrti
Leukothoe že vrátí se mi zas.
A proto jako ve sbor přítelkyň,
45 jež chystají se ke hře rozkošné,
jsem pospíchala. Toužila jsem již
svou sestru zlou se vidět propadat
v tmu Hadu nejhroznějšího. Vždyť trest,
jímž trestají se kněžky Artemis,
50 tak hrozný jest a jistě pohled naň
mi také dřívější bol odplatí.
A Heliovo srdce jako zem
ji mrtvou pochová, jen vzpomínka
jak růže na mohyle pokvete.
55 Pak vrátí se mi, hola, vrátí již
a nemocné mé srdce uzdraví
svým pouhým dotekem. Zas rozžehne

zář života a vášně, štěstí lesk.
Já zas jej přijmu. Nechci vyčítat
60 mu jeho poblouznění. Pozvednu
tu jasnou hlavu jeho k sobě výš,
až havraní můj vlas se ve zlatých
přívalech jeho hřívý potopí,
a líbat, líbat, líbat budu jej!

65 Tak nešťastnou jsem naděj kojila.

Však jámu spěšně vykopali již.
Pak Leukothoe bledou přivedli
a na kraj hrobu postavili ji.
70 Tvář jasnou obrátila ke slunci,
jež běželo již po hor vrcholcích
a v krvavou se mlhu halilo.

Tam seděl Helios, jenž nikterak
nemohl pomoci své milence,
své oře marně rukou zdržuje.

75 A Leukothoe jako ztrnulá
strach necítila ani před smrtí.
Jen okem rozevřeným široce
bez hnutí pohlížela k západu,
jak Helios se vnořuje v svou krev.

80 Již zapadal za hory do moře
a klesal hlouběji, stále níž a níž.

Kdos vydal rozkazy. Však nižádný
se neodvážil přistoupiti k ní.

Již malý srpek jenom přečnival,
85 tak malý jako její naděje.
A Helios na vozi letícím
po azúru se náhle obrátil
a marně úzdou krotě ořů běh
své ruce vztáhl k Leukothoe
90 a poslední jí poslal polibek.
Pak za horami zmizel temnými.

A Leukothoe při tom polibku
se usmála a slédní paprsek
krvavý její hlavu ozlatil.
95 V něm vzplála leskem jako bohyně.
Pak uhasl; a Leukothoe
poslední pozdrav jemu poslala
a zvolna klesala, až zřítla
se v hrobu svého věčné temnoty.

100 Já hrůzou stála chvíli ztrnulá,
pak v šílený jsem zas se dala běh.
A s křídly noci, které bouřlivě
se hnaly po obloze rostouce,
jsem běžela až sem, kde sedmý den
105 již v slzách očekávám zmořená.

Sem s šťastnou nadějí jsem přiběhla,
však štěstí lesní vítr odnesl
a naděje, — ta již mi umírá
na šumějících větvích borovic.«

110 Klytie domluvila. Nemohla
již ze rtů více vylouditi zvuk.
Již po snědé se tváři rozstřela

smrtná bledost. Trpkým zklamáním
a bolem nesmírným již zmožena
115 do trávy klesla v slzách vzlykajíc.
Tak šestého dne ona na sklonku
se skácela a bratr Smrti Sen
ji v bezvědomý spánek zkolébal.

Když usnula, tu tiše zakýval
120 a z hlubin lesa vyšla sestra, — Smrt.
Ta poslední noc státi měla stráž,
neb té již náležela Klytie.

VII

Svůj sedmidenní smutek odloživ
chystal se k výjizdce zas Helios.
Dal větry chmurné nebe vyčistit
»od sledů bouřných mraků«, chmúr,
5 jež dříve ve smutku je halily.
Pak vsednul do vozu, jenž leskem svým
svět celý ozařuje. Čtyřspřeží
pak koňů plamenných mu připjaly
již Hory rychlonohé. Zavolal
10 svým hlasem mohutným a vyrazil
do strmých vrchů cesty nebeské.
A prudkým tryskem oři bujaří
se vznesli do etheru božského.
Hned pod kopyty začal svítat den.
15 Les, který Klytii svým šuměním
pěl hymnus pohřební po celou noc,
ten ustal náhle. Rozpačitě zřel,

jak čistá obloha se prochvívá
růžovou barvou ranních červánků.

20 A zajásaly stromy; myslely,
že Helios již na ně zapomněl
a že snad s ohnivým svým čtyrspřežím
kdes bloudí po etheru širokém.
Jen nejbliže co stály Klytii,
25 ty pravou pochopily příčinu
a přemnoho jim křišťálových slz
do trávy skanulo, kde ubohá
uprostřed květů mrtva ležela.

Již vyjel Helios nad pahorky
30 a orlím zrakem rozhlédl se kol,
po nivách sladkých, které neviděl
již dobu drahnou. Hlavu stromoví
svou rudozlatou sprškou pokropil.
Tu stromy s rozkoší zas dýchaly
35 ten jeho teplý, sladký, zlatý dech.

A květinčky, jež dosud ve stínu
dřímaly tiše, — náhle zaslechly,
jak stromy radostně k nim volají:

»Vstávejte, slunce, slunce, sluníčko!«

40 Tu leckterý nezbedný paprsek
již s vrchů stromů k zemi snesl se
a nejistě dřív po ní plazil se,
však potom osmělil se, nahlížel
v hlavinky květů zase šelmovsky.

45 A ptáků sbor, ten jasným zpěvem svým
pěl slávu Heliovi jasnému.
A leckterou již nymfu probudil
i satyra, již spali v jeskyních
po celých sedem dní. Ti skočili
50 a čile na mýtinu vyběhli,
by uvítali boha jasného.
Pak do tance se dali vesele.

A Helios hnal koně výš a výš.
Již toužil spatřit místo truchlivé
55 a hrob své milenky Leukothoe.
Tu bujní ořové již nesli vůz
nad známé lesy, moře, jezera.

On v jedné ruce drže otěže
svou rukou druhou oči zastíral
60 a dolu pohlížel. Snad skanula
mu tehdy mnohá slza horoucí.

Již míjel známé sobě paláce
a nad les vznášel se. Tu pojednou
se zarazil a zmírnil ořů běh.
65 Byl nad pasekou.

V tichu poledním
pod září slunce tiše dřímal les
a dýchal opojný dech do nebe.
Však uprostřed u známé studánky,
kde mnohou sladkou chvílí s Klytií
70 byl strávil, tam teď cos se bělalo
uprostřed zeleného koberce.

Zlé tušení mu srdcem projelo.
Hned vůz svůj řídil nížeji a níž,

až stanul na vrcholcích borovic.
75 Pak vyhoupl se ven a rychle tam,
kde chodil před časem, teď rychle spěl.
Však stanul zaražen jsa úžasem.

V zelené trávě, v květin záplavě
dřímala Klytie svůj věčný sen.
80 Havraní vlas se kolem květů pnul,
jak chtěl by v smutek zahaliti je.
A oči byly zavřeny, neb Smrt
za spánku tiše z lesa přišla k ní
a chladné ruce na ni vložila.

85 Však Sen, ten aspoň chvíli poslední,
než vešla v Hadu věčněvěkou tmou,
ji ozářit chtěl jasem života.
Neb jako motýl na květ sedá si,
tak úsměv ztrnul na zemřelých rtech,
90 jež kdysi zdvíhaly se k polibku.
Snad milosrdný Spánek našeptal
jí sladkou lež: že její Helios
se navrácí a v náruč běře ji
a líbá, líbá hlavu na klíně.

95 A na líci dvě slzy — krystaly
co stopy po dřívějším zármutku.

Helios zachvěl se a bled jak sníh
k ní přistoupil a k hlavě poklekl.
Teď chápal její muka, strast a bol
100 a politoval dívku nešťastnou:

»Ach Klytie, hle, jaké shledání
nám osud v krátké době přichystal.

Ty mrtva jsi, já zarmoucený zas
a oba ztratili jsme klenoty.
105 Já milenku a ty zas milence.

Ach nyní chápu bol tvůj úplně,
neb sám jsem poznal smutnou jeho tíž,
a tebe mrtvé jest mi líto tak.

Ty hnána vášní sestru zabilas,
110 mou milenku; já zase vášní hnán
jsem tebe zbavil mládí, — života.

Vždyť nad námi byl jeden, tentýž bič,
jenž hnal nás v hrůzy tyto pění krev.

Tys milovala mě tak šíleně,
115 že láskou jsi mne opojila dřív.
Však Afrodite, krutá bohyně,
ta změnila mi srdce, když jsem zřel
tvou bledou sestru Leukothoe.

Tu síla neznámá mě z náručí
120 vyrvala tvého, hnala, štvála k ní.

Ač nesmrtelnost Zeus v kolébku
mi dal i sílu, božství, slavný jas, —
přec silnější moc se mnou zmítala
jak na moři kocábkou Boreas.

125 A pohled sladký její jediný
hned vzpomínku na tebe odplašil.
A když jsi ty touž vášní zmítaná
ji na smrt uvrhla a nemohl
jsem zachrániti ji svým přispěním,

130 tu Erynie v srdci rozdraném
mi plamen nenávisti rozžehly.
A kdybych nectil sestru Artemis,
tu byl bych jistě tebe zahubil.
Ta k pomoci mi sílu odňala
135 a zcela učinila bezmocným.
Vždyť bolest moje byla nesmírná.
Já sám jsem musel na ni pohlížet,
když na smrt vlekli ji. Já nemohl
jsem přitom ani rukou pohnouti.
140 Mě oři plamenní jen stále dál
a dále od ní vlekli. Nemohl
jsem přitom ani rukou pohnouti,
ni zadržeti vůz, neb největší
jej hnala síla, — síla osudu.

145 Jak bez sebe jsem trhal otěží,
však marna síla mi i božství mé.
Vše marno bylo. Ona zhynula.

Já naplnil jsem celá nebesa
svým bolem, chmúrou svojich myšlenek!

150 Však Chronos, milostivý stařeček,
mně otevřenou ránu zacelil
své ruky pohlazením.

Zbýval mi
přec ještě klenot ze všech nejkrasší.

To bylo mládí, život, božství mé!

155 To k novému mne hnalo životu.
Ty ubohá však ztratila jsi vše,
i štěstí pták již tobě uletěl

v kraj věčných smutků, v říši podzemskou.
My oba, ač já bůh, ty smrtelník,
160 jsme stejnou hříčkou byli ve dlaních
růžových Afrodity bohyně.

Tys zdcena, já bolem svým
jsem ztratil svoje štěstí bývalé.
Neb vzpomenu-li chvíli dřívějších,
165 jež kypěly rozkoší, radostí, —
vše nyní zaplaveno hořem tím.

Tak vzpomínka na dobu lásky mé
se snoubí se vzpomínkou úmrtí
v bolestný slzy proud, jenž šepotá
170 mi tiše do duše mé: „Nikdy již!“

A opoji-li někdy příroda
neb krása okolní mě dechem svým
a užaslý jsa tiše řeknu si:
„Teď šťasten jsem!“, tu vzpomínka
175 mi náhle chmurným křídlem zamává
a štěstí zaplaší.

Ty temnotou
již bloudíš Hadu. Kveté asfodel
tam v mlhách beze slunce. Řeka Styx
tak tiše šumí, že se snese hned
180 na tebe spánek, zapomeneš vše,
i do slunce žes příliš hleděla.

Však tělo tvé, jež měl jsem kdysi rád,
to nedám supům tady na pospas.
Vždyť pro mne žilo, pro mne zemřelo.
185 Sni sladce, Klytie, a zapomeň!«

Tak promluvil a jasnou rukou svou
vzal trochu prsti jemně vonící
a třikrát její hlavu posypal.

190 Pak poklekl a v její mrtvé rty
jí vdechl sémě nových životů.

A potom tiše odtud odešel.

*

195 Když podzimní se blížil slunovrat
a lesy zahýřily barvami,
tu na místě, kde klesla Klytie,
se stala divná změna.

V studánce,
jež na klíně svém stále houpala
nebeská oblaka, tam zhlíží se
teď božským jasem slunce zářící
květ *slunečnice*.

200 Tehdy poprvé
květ ten vykvetl božskou milostí
ze zmořeného těla Klytie.

A jako za živa se točila
jen stále za sluncem, tak také teď
svou zárnou hlavu k němu obrací.

205 A Helios vždy jeda na voze
(neb na svůj smutek nemůž zapomnět)
pohlédne dolů.

Květ se pozachví,
lupeny zlaté k slunci zvednou se,
pak klesnou ve dřívější mlčení.

210 Když slunce za hory se schyluje,
zpěv ptáků umlká a z lesa ven
se modrých stínů plíží tmavý řad,
tu přichází ze tmy lesů též
ubohý šílenec, — král Ochramos.

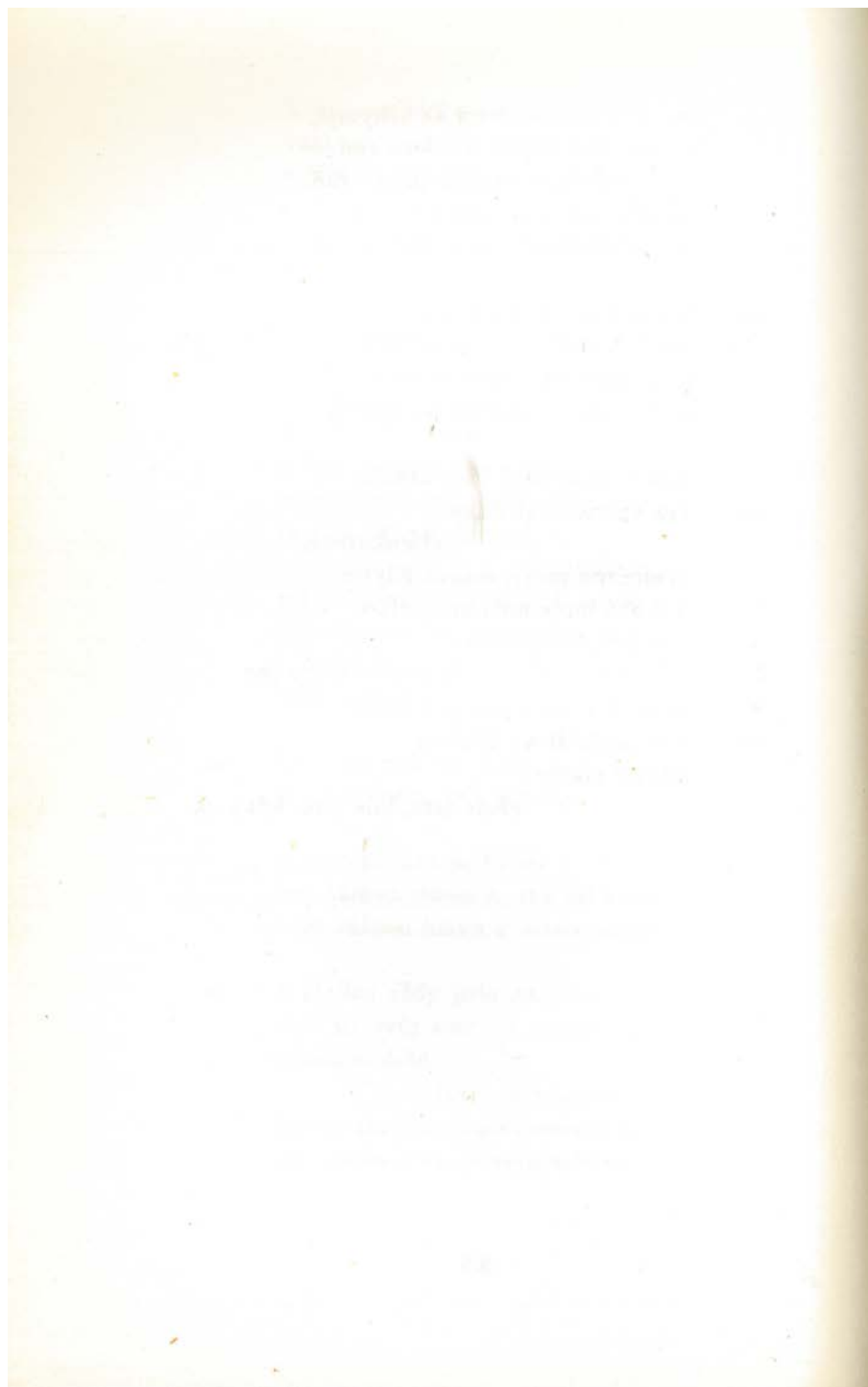
215 Šílenou píseň tiše blábole
usedá v trávu pod slunečnicí
a na hasnoucí západ pozírá
a pěstí hrozí směrem ke slunci.

220 Pak v zadumané lesy zavolá,
rva stařecké si vlasy :

»Leukothoe,
princezno moje, smává Klytie
a drahá moje milá manželko,
kde jste, kde jste?«

225 A nymfa Echo jen
se ozve v tichém lesa šumění
a opakuje slova zoufalá
šilence starce :

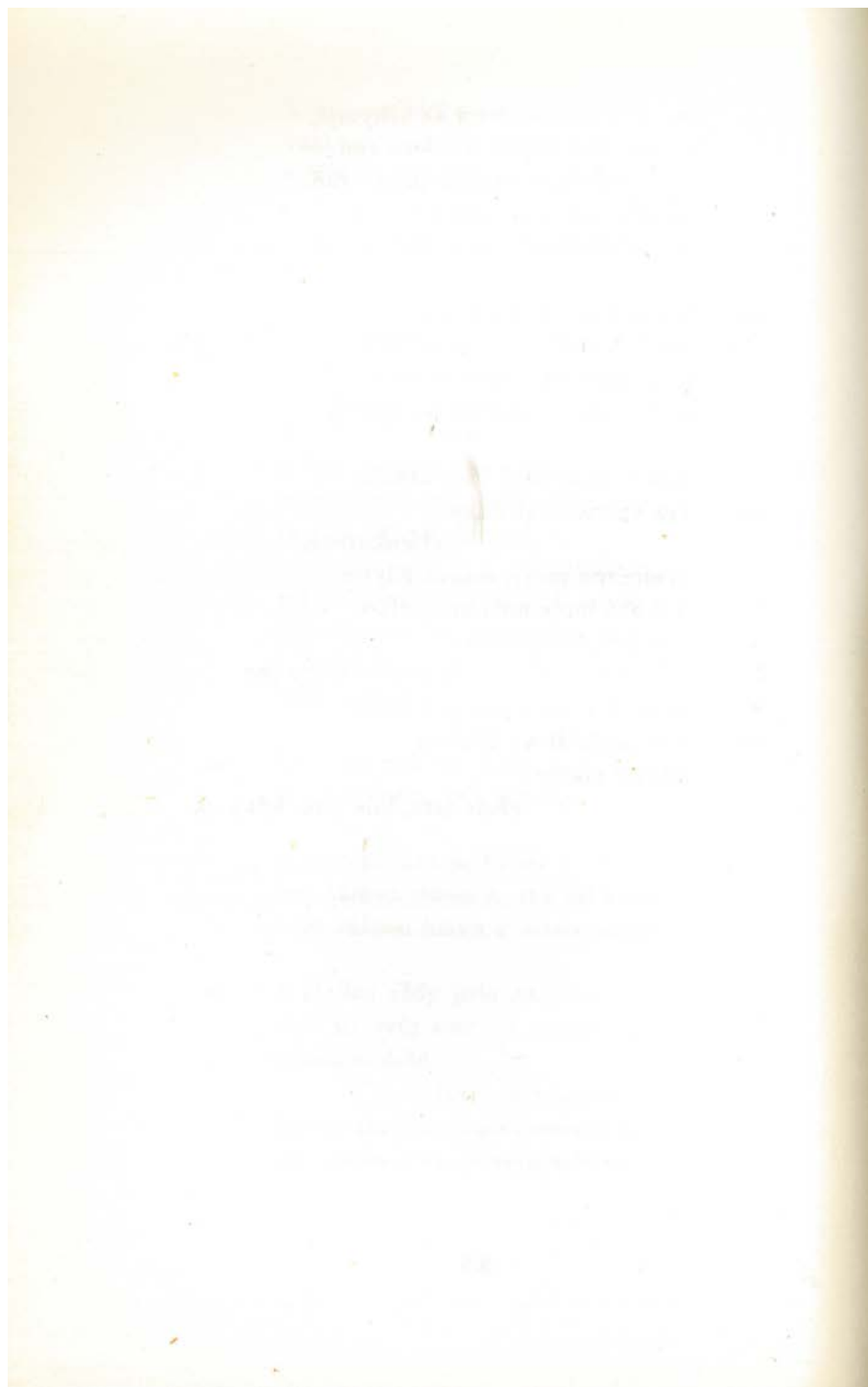
»Kde jste, kde jste, kde . . .«

M É B Á S N Ě

Verše z let 1917—1918

*Kniho má, rodiš se z pochyb.
V čem zemřeš? Ve vědomí
dokonalosti, — či slaboty?*

BOUŘE

Balada

»Můj milý, pojď, — ach pohleď jen!
Již na západě zhasnul den
a po nebi jak štváný běs
se žene bouřných mraků děs.«

5 »Nic, milená, se nestrachuj,
jen chvíli ještě se mnou stůj!
Svou přitul ke mně bílou líc
a přitiskni se ke mně víc!«

10 »Hleď, milý můj, tam v temnou dál,
jak někdo hrozný by tam stál.
Má klobouk v čele, tmavý plášť
a z očí zírá bledá zášť.«

15 »Já nezřím nic, — toť lichý blud.
Tož zapuď ze své duše trud.
Snad na noc bouře přichvátá.
Já s tebou jsem. Nač hrůza ta?«

20 »Ach milý můj, pojď domů již,
má prsa svírá hrozná tíž.
Jak neštěstí se šklebí mrak
a vůkol ticho, — ticho tak.«

»Já s tebou chtěl snít šťastný sen
a ty, — ty vidíš hrůzu jen.
Pojď, děvče mé, pojď vstříc těm tmám,
ať vím, zda milovat tě mám.

25 A ráda-li mě trochu máš,
nezděsí tě ni satanáš.
A nepůjdeš-li, pamatuj,
že zítra nepřijde hoch tvůj.«

Dvě hvězdy ve tmách vzplanuly
30 a tiše k zemi skanuly,
zapadly v trávu, — zhasly též.

»Tak veď mě, milý, tam, kam chceš!«

Již vyšli. Temný noci chřtán
se rozevřel jim dokořán.
35 V ten hrozný, tichý noční klid
slyšeli jen svá srdce bít.

Od země náhle vítr vstal.
Jak ďábel kdyby zajásal,
tak zahučel tu jeho hlas.

40 Tu vzkřikl kdosi. Zas a zas
tak bolně v širé tmy a ztich.
Jen vichřice zněl pustý smích.

Teď z dále slyšet hřímání.
Kdo pustinou se prohání?
45 Sta stínů pozvedlo se vráz,
jak by je vyburcoval ďas,
a v tance rytmu šíleném
hned do nebes a zase v zem
se točí, víří, zvedají
50 a křepčí v divém mumraji.

»Už bouře tu. Pojď domu již!
Já věřím ti... Pojď! — — Neslyšíš?
Kam zíráš? Ztrnulý máš hled.
Proč nemluvíš, proč nejdeš zpět?«

55 Teď zablesklo se. Siná zář
jí ozářila bledou tvář,
dokořán rozevřený zrak, —
však škoda jen, — — že mrtvý tak.
A zableskne se znovu v dál.
60 Zří, jako by tam někdo stál.
Má klobouk v čele, tmavý plášť
a z očí zírá bledá zášť.

Pak zhasne vše a ticho, — tma.

65 Tu náhle bouře zahřímá
a těžké, temné mraky níž
se ženou k zemi blíž a blíž,
jak hory kdyby padaly,
jak nebesa by klesaly,
vše řítí se a padá vráz.

70 Pak zmlká vše, — a ticho zas.

Z CYKLU »ON A JÁ«

I

*I dí jim: Pojdte za mnou a učiním
vás rybáře lidí. A oni hned opustivše
sítě šli za ním.*

Bible Kralická, Ev. sv. Matouše 19, 20

Již ve večerní halila se páry
pláň galilejská, člun když přistál k břehu
Šimona Petra.

Znaven denní práci
si přejel čelo svojí drsnou rukou,
5 usedl těžce na zádi své lodi
a zahleděl se ve večerní mlhy.

Tam z dále odkudsi se nesly
výkřiky rybářů, již dosud sítě
ven nevytáhli z hlubin mořské vody.
10 A na břehu, jenž tiše kolébal se
v mlhavých stínech, matně doléhala
večerní píseň neznámého chodce.
Cos jako smutek pohnulo se v duši
rybáře Petra. Cosi povolilo
15 ta pouta myšlenek, jež ve dne spaly.
Jakási touha svírala mu srdce,
jež bolestnou tak právě tím se stala,
že nedala se ostře vyhraniti.
Mu zdálo se, že v srdci pustém, prázdném
20 se též večerní těžké mlhy válí.
Tak bylo mu, jak kdyby právě čekal
na kohosi, jenž teplem svého ohně

mu rozžehne tam svojí rukou světlo.
Ve hlavě dechy myšlenek těch cítil,
25 jež nemyšleny dosud tiše snily
a čekaly, až někdo probudí je
a rozepne jim jejich křídla k letu.
Tak snil, jak ten, kdo čeká s touhou vroucí,
až přítelovy kroky na zápraží
30 se ozvou.

Těžké mlhy houstly, houstly...
a moře halilo se v sinou ocel...
Chlad stoupal od země a hlasy v dáli
pomalu tichly.

Petr sklonil hlavu
a pohroužil se znovu v přemýšlení.

35 Kdos položil mu ruku na ramena
a pohlédl mu v udivené oči:
»Pojď za mnou, Petře, učiním já tebe
rybářem lidí!«

Povstal beze slova
a kráčel za Ním.

40 Bílý stín se nesl
večerem šerým jako holubice
a za ním sta se vlekla temných postav
z tisíceletí do tisíceletí...

*

Proč nejdou s Ním, proč za Ním jen, proč za Ním!

II

*I dí mu Ježíš: Lišky doupata mají
a ptactvo nebeské hnízda, ale Syn
člověka nemá, kde by hlavu sklonil.*

Ev. sv. Mat. Kap. 8, v. 20

»Můj mistře, půjdu za tebou, kam půjdeš!«

On pohléd na něj, svěsil svoji hlavu
v rmut těžkých myšlenek. Na svojím těle
pohledy potměšilé cítil davu,
5 jenž vbije kdysi hřeby v jeho dlaně...

Tak smutno bylo v světlé Jeho duši,
když v poušť pohlédl nechápavých očí,
jež zíraly naň tupě tak a maně,
jak pohlíží se vždycky na kejklíře,
10 jenž o slavnosti v davy lidu vkročí.

A přece dar jim na rukou svých nese,
přec přivést chce je k světlé, nové víře,
že z lidských srdcí, v kterých závist rve se,
lze vykresat též jasný lásky plamen.

15 A nikde ruky, jež by pohladila,
a nikde číše, jež by posílila,
a nikde místa, kde by hlava skryla
svůj těžký smutek. Všude kámen, kámen,
studený, tvrdý, nepřístupný zcela.
20 Tot' kolíbka pro myslitelů čela,
jež snila o lásce.

Líc bílou zvedl.

Tím krásným okem, za nímž nitro jeho

kvílelo bolem, ve tvář muži vhlédl,
jenž sledovat chtěl stopy jeho nohou.

25 »I divé lišky mají skrytu svého
i ptáci hnízd, v nichž skrčiti se mohou,
však pro toho, jenž lásku lidem nese,
ni místo malé, kam by hlavu sklonil,
na celém světě nikde nenajde se!«

ZASTAVENÍ

V bouřlivém moři příboje žití,
ve víru postav, které se v zlobě
z neznáma kamsi v neznámo řítí,
ve křeči těl, jež kupředu letí,
5 v šílených zjevů divoké spleti
náhle se octly tváří tvář k sobě
bílé dvě duše.

Stanuly tiše, vzhledly si v oči.
Září v nich slzy spřízněných žalů.
10 Zachví se obě, blíž k sobě vkročí.
Slyší svá srdce, stejně jim pějí.
Vzepnou své ruce, v náruč si spějí,
nezří kol rmutu, krve ni kalu,
letí si v náruč.

15 Náhle však vidí po svojim boku
stíny dva státi, s nimiž je kdesi
spoutalo žití k jednomu kroku.
Zklamaně sklesnou napjaté ruce,
zraky se naposled políbí v muce,
20 hluboko k zemi hlavy své svěsí.
Odchází... mizí...

ROKOKO PODZIMNÍ

»Markýzi, pane můj, máte mě rád?
Šelmovsky příliš vidím vám hrát
kmitavé oči.«

»Paní má, sad
počíná v rudých barvách již plát.
5 Tolik vám slušel zelený šat.
Mám-li vás rád?

Snad... snad...«

T A N Ě C

Hle, hudba zní, — pojď, děvče mé, rychle
pojď tančit se mnou dokola v rej,
pojď zvířit v bouři srdce své ztichlé.
Nuž pojď již!

5 Ty pak, muziko, hrej
tak prudce, jako vichřice zpívá,
tak bouřně jako přívalu tok,
necht k nebi stoupá píseň tvá divá.
Nuž pospěš, milá, — ruce dej v bok.

10 Juž pod nohou se ztrácí nám země,
vše mizí kolem, chasa i ples.
Jen ještě blíže přitul se ke mně
a vzhůru, vzhůru, vzhůru mě nes!

RONDEAU O TVÝCH OČÍCH

Já zhlédl tvoje oči zpodvečera,
ach, tvoje snivé, zadumčivé oči.
Jak jasný bůh když do dveří mi vkročí
z večerních stínů pochmurného šera.

- 5 Mě celý den již tiskla nedůvěra,
já bál se, srdce že mi z hrudi skočí,
tu zhléd jsem tvoje oči zpodvečera,
ach, tvoje snivé, zadumčivé oči.
- 10 Já vlíbal lásku svou a přání sterá
těm sladkým zrakům, jež se za mnou točí
a nyní, nyní nemizí mi s očí
a vzlykám štěstím v skřípot svého péra :
»Já zhlédl tvoje oči zpodvečera.«

KDES V KNIZE MANĚ ZHLÉD JSEM
ZVADLOU RŮŽI...

Kdes v knize maně zhléd jsem zvadlou růží,
tak jako purpur zaschlé krve rudou.
Dech vzpomínek se tiše ke mně druží,
dech vzpomínek, jež dávnou píseň hudou
5 o bouři krve, která nevyvěřela,
o touze, která zmizela již z čela,
o srdci, které umlklo již zcela,
o té, jež dávno, dávno zapomněla.

10 A cítím teď, co uviděl jsem prve:
tu vůni růže s dechem trpké krve.

PROPAST

Já vyšel tehdy, kdy se měsíc počal nebem krásti.
Les tichý byl a zval mne vpřed. Já stanul u propasti.
Stříbrně siné paprsky se po skaliskách chvěly
a dole, na dně propasti neznámé řeky pěly.

5 Tak vášnivě cos šeptaly, tak přepodivně spolu,
že maně jsem se nachýlil a maně toužil dolů,
tam v ony stíny modravé, kde ztajené je cosi
jak zavzlyknutí ve hrdle, když oko slza rosí,
tam v pohádková jezera, tak hluboká a tichá,
10 tam smutných stromů do šera, z nichž každý tiše vzdychá,
tam v louky temně zelené, jichž nedotkla se noha,
tam v ona šera tajemná, kam nežří ni zrak Boha.

A shýbal jsem se hloub a hloub. Tam odkuds píseň zněla,
jak kdyby flétna zpívala, tak tiše, tiše zcela.

15 O lásce ona zpívala. O lásce při měsíci,
o lásce tiché, slavnostní, o lásce s bledou lící
a očima tak žhavýma a očima jak uhly,
v nichž proudy zlata ztavené v plameny žluté ztuhly,
o lásce zlaté pohádce, o lásce v temných stínech,
20 o lásce rozvířených touh při těžkých rudých vínech,
o lásce snění, které jako stříbra vlas se vine
tam ve propasti rozvřené, tam na dně rokle stinné.

Já shýbal jsem se hloub a hloub. Já cítil žhavé vůně
těch nepoznaných rozkoší, jež střeží ona tůně.

25 Já nahýbal se níž a níž. Mé srdce divě bilo,
mně zdálo se, že cosi tam mi z hloubi odvětilo.
Ach, kousek jen a padnu tam v ty nepoznané stíny.
Ach, kousek jen a ponořím se ve svět zcela jiný.

Ty lampo nebes vyhaslá, tvé paprsky mě škrtí!
30 Mám skočit? Přijdu k životu, neb v oběť padnu smrti?
Jen krok, jen krok, jen maličko a poletím tam dolů.

Mám otevřené náručí a v srdci tolik bolu...

*

Já vyšel tehdy, kdy se měsíc počal nebem krásti,
já v tvoje oči pohlížel, já zíral do propasti.

NE SAMÝM CHLEBEM...

Kdys ve večerním šeru
přibelhal ku klášteru
muž zbídačený tuze
od hladu, zimy, chůze.

5 »Kdos na vrata nám tluče,«
dí opat zlostně bruče.
»Běž, bratře Matyáši,
se podívat, kdo straší.«

10 »Kdo jsi, jenž tlučeš do vrat?«
»Ach, pane, chléb! Mám hlad, hlad!
A dobrotivý Bože,
jen přes noc teplé lože!«

15 »Věříš-li v Krista Pána
a Maria že panna?«
Tu poutník dí: »I třeba,
jen dej mi kousek chleba!«

20 »A byl jsi u zpovědi?«
Zrak jeho smutně hledí.
»Ach, přebolestný osud!
Já nebyl u ní dosud.

Já bydlil v dálných lesích
a snil jen o nebesích.«
»Tot' přetěžká věc, synu!«
»Ach pane můj, vždyť hynu!«

25 »Teď dám ti požehnání
a až po zpovídání
ti rozhřešení dáno.
To bude zítra ráno.

Až přijmeš tělo Krista,
30 tvá duše bude čistá.
Pak vymodlíš si chleba
a všeho, čeho třeba.

Však nejsi čistý dosud,
běž proto trochu odsud!
35 Tam u zdi polož sebe
a opatruj tě nebe.«

Pak brána bouchla zase.
Tu poutník pozvedá se.
Mráz poněkud jej zebe,
40 však — pochází též z nebe.

Mnich dobrý ráno přišel,
poutník jej nevyslyšel,
neb nebe v oné době
si vzalo duši k sobě.

45 Mnich poklonil se k zemi
a kříži potom třemi
se pokřižoval v líci
a šel to bratrům říci.

Tu hlasy v kapli steré
50 mu pěly »Miserere«.

OTAKAROVĚ THEEROVĚ

Tys uvil věnce svých veršů z kovu
a struny tvé liry z bronzy byly,
zahořklé strofy hrdou bolest kryly,
jak rakve kryjí paže smutných rovů.

5 Kdes na vysoké věži u praporu
sám proti vichřicím a litému běsu
jsi zpíval neochvějně ku nebesům
svou ocelovou píseň plnou vzdoru.

10 A vždy, kdy hrom a siné blesky zuří,
tvou postavu jsem viděl na cimbuří,
jak zvedá vzhůru svoje tvrdé pěsti.

Tak stál jsi pevně nad ornicí země.
Však náhle zaburácelo tak temně
a blesk tě skosil, který všechny klestí.

DISONANCE

Kouř z cigaret a šum se sálem valí.
Kdos zpívá cosi. Opile se motá
hlas chraptivý, jak zazníval by z dáli.
Jen klavíru zabřinkne někdy nota
5 a hasne zase v těžké atmosféře.
Sta sklenic třeská o tácy a stoly,
chvílemi bouchnou někde těžké dvěře ...

Má hlava tolik duní, tolik bolí,
jak o svitu hvězd čistých snít by chtěla
10 a o měsíci, který nebe vítá.
Však kdosi nechce odtáhnout mi s čela
svou těžkou dlaň.

Má sklenka nedopita ...

POLSKO

Ach, bědný národe, jenž potácíš se
šedivým žitím na nejistých nohou,
zda nebojíš se, že tě ostré větry,
jež zuří dneska, skácet k zemi mohou?
5 V nervose chví se celé tvoje tělo,
jež alkohol a rozkoš sežrala již,
svě nezdravé a chudé, bědné tělo
jak mrtvolu pod frakem černým tajiš.
Jen zelenavým okem šlehně někdy
10 jak Chopinovy písně žhává pasáž,
pak vše se zlomí v tupém tvójim zraku,
neb vidíš propast, kterou srdce drásáš.
Máš gesto ještě. Pouhé chabé gesto.
To vše, co z někdejší ti pravdy zbylo.
15 To připomíná pouze, že též u vás
tam v Polsku kdysi cosi bouřně žilo.
Ty teď se vláčíš bídě po hampejzích,
tvé ženy podvádí tě každé noci.
Což nebojíš se, že kdes na ulici
20 v kaluži bláta zhyneš bez pomoci?
Stín jako černý havran sleduje tě.
Až vypadne ti z rukou láhev whisky,
tu ruce zamne, pozatáhne pejzy
a nachytá krev zchřádlou do své misky.

VICHŘICE

Sám sedím v tmavém pokoji a hledím na ulici.
Tam vítr zuří, nařiká a šíleně si hvízdá.
Světélka matně blikají a domy v šero tmící
se tisknou k sobě zděšeně jak ptáci v svoje hnízda.

5 Mně zdá se teď, že vidím tam v tmě šeré zástup stínů.
Vyhublých, bledých chudáků, jež děsná hrůza zmítá.
Jich oči zhaslé lesknou se tak smutně v noci klínu,
rty bledé vichrem vzlykají, v něž pečeť bolu vryta.

To šilenci jsou ubozí. Ti nezří světlo denní,
10 jen v noci žalně sténají, když bezhvězdné jest nebe.
A vichřice jim od úst rve ten nárek, vzlyk a klení.
Jim srdce chladem chvěje se a mrazná noc je zebe.

Ach, chodci blahoslavení, vy, kteří navzdor větru
kráčíte pustou ulicí s vlající, jasnou kšticí,
15 kéž jednou v žití s čela vám prach temných nocí setru,
kéž vystavím též navzdory všem větrům svoji líci!

BALADA O JEDNÉ ZEMI

Ba, dvě stě roků žili zcela klidně.
Vzduch sice vlhký byl a trochu plísně
jim páchlo ve příbytcích, ale přece
jen klidně žili, ba i pěli písňe.
5 Zem byla pěkná! Pravda, pod kopyty
ji brázdili svým pluhem cizí volí.
Však lidé přece nezmírali hlady
a v neděli i maso znaly stoly.
Sic záda bolela i páteř od shýbání,
10 však tuhou páteř ona země měla.
A v neděli si dosti odpočali,
ba, směli jíti též i do kostela.
A po kostele do hospody k pivu,
kde moudré řeči hlučně rozprávěli;
15 tu znělo: »Právo! Svoboda! Zdar! Sláva!«
a jiný výrok hrdý tak a smělý.
Když mínění se trochu rozcházela,
tu porvali se, poplivali tváře
a domů potom odvezli je všechny
20 na stejně blátem postříkané káře.

Tak žili klidně. Tupost v bledém oku
neb rozvážlivost hodná moudrých lidí.
»Pán náš je dobrý, Pánbůh ještě lepší,
ať oslepne, kdo špatným všechno vidí.«

*

25 Však jednou z čista jasna zablesklo se
a přihnala se děsná, lítá bouře.
Lesk siných blesků hnal se po obloze,

nebesa plna krvavého kouře.
Pán zavolal je, neboť bát se začal.
30 (Chví před bouří se každá slabá těla.
Těž bál se, aby pleš mu nenamokla
a dešť mu nesmyl jemný pudr s čela.)

»Pacholci, pojdte! Pojdte držet sloupy,
ať neshodí je vichrů děsné vání!«

35 Sic neradi šli, zareptal i kdosi,
však přišli hned a přišli bez váhání.
Pán do sklepení skryl se v hloubi země
a odtud pacholky své komandoval.
Však hle, lid náš se jaksi zvláště choval
40 a šeptal větru: »Poval boudu, poval!«

Tu vítr bil a hromy burácely,
jak dýky míhaly se rudé blesky.
Ba zasažený ranou v statné tělo
tam padl mnohý statný hoch a hezký.
45 Pán skrytý v zemi výhružně jen volal:
»Jen počkej, až tě chytnu, hloupý blesku!«
A spílal nebesům a spílal hromům
i chlapům svým do pitomců, mezků.

Tu kdysi kdosi cosi pozašuškal,
že k čertu shodit to, nač váhat déle.
50 Vpřed padáme a zezadu jsme biti
a stavení že celé ztrouchnivělé.
Tak zašeptlo se tam i tuto tiše,
ba kdosi hlasně dost to navrhoval,
55 a jeden muž, jenž trpěl dosud klidně,
ten vzkřikl: »Hrome, poval to již, poval!«

Tu pouštějí se krví slité ruce
a zvedají se k nebi žhoucí oči.
Ach Bože můj, to nejsou tupá bělma,
60 to orlí zraky v nebesa se točí!

*

Řvi, Perúne, a hřímej, hrozný hrome,
svou velepíseň, nebesa, nám pějte
a v naše těla dlouhou vazbou zchřadlá
bujarou sílu svoji nadýchejte!
65 Blesk mečem nám a štítem nebesa jsou,
myšlenky naše jako prudké mraky.
My byli slabí, ale tíseň bolů
z nás vychovala prudké, dravé draky.
70 Již pod rukou se řítí ztělé sloupy,
blesk udeřil a žalář náš již hoří.
Stěny se řítí, sloupy kácejí se,
již zpráchnivělý strop se dolů boří.

Jen pevně stujme, ruku dejme v ruku,
ať nezhneme ve záplavě kouře.
75 Jsme muži již. Teď posečkejme slavně,
až naše slunce vzejde na obzore.

NAŠE MLÁDÍ

Mám osmnáct roků, přece však
jsem stár, jak bych již tisíc let
se maně díval v tento svět,
až otupěl mi zrak.

- 5 Mé rty jsou žhavé, rudé tak,
však duše chladná jako led.
Kéž na úskalí již by vlét
rozbitý, ztlelý vrak!

VŮLE A MOC

Chcem lásku vám dát, však srdce nemáme,
chcem světy převrátit, však sotva zvedáme
své slabé, svadlé ruce.

5 Chcem ohnivou píseň zpívat k nebesům,
chcem navzdory hřímat skalním útesům,
však pláčeme jen v muce.

Chcem krví svou z kropit zprahlé ornice,
však žíly se chvějí slzy roníce,
neb naše krev je klatá.

10 My Boha chcem mít, však bílá hostie
se v chladných rukou našich rozpije
v kus šedivého bláta.

MODLITBA

Náš Bože zachmuřený, který vedeš věky
tak jako oře pode jhem a bičí,
již dost jsi ved nás noci, která divé vzteky
hvězd vyhaslých nám v cestu naši syčí.

5 Zpěv zapomněli jsme, jen žalm se z hrdel dere.
Žalm noci, kterými nám kázals jíti.
Sta roků stápěli jsme oči v stíny šeré,
sta roků necítili vůně kvítí.

Již dosti toho, Bože! Těla vlečem zchřadlá
10 a v srdce naše chmůra nocí vlétla.
Pak hrdá čela naše jistě by již zvadla,
jak květ, jenž nedočkal se slunce světla.

Nás vezmi za ruce! Jsou slabé tak a bolí,
že ničeho již dlouho netvořily,
15 že nebrázdily pluhem tak dlouho ve svém poli,
že dlouho tak již byly beze síly.

Chop se jich zlehounka a veď nás k oné hoře,
nad kterou slunce vystupuje zrána,
když na zlatém svém voze jede po obzore,
20 když zavřena již noci těžká brána.

Tam postav nás a zavolej nám slunce zlaté,
tam dovol čekati nám jeho záři.
Tam k nebesům se vzepnou ruce naše spjaté
a na nich spočinou jak na oltáři.

25 Sluneční paprsky tam zocelí nám svaly,
tam rannímu vstříc zazpíváme vítru,
až jasným hlasem naším otřesou se skály, —
tam vzdáme poctu — *svobodnému jitra!*

Ten, Bože, dej již uvítat nám plamen!

30 Amen!

ZÁPADNÍM LESŮM

Jsem uštván životem.
Mé nervy přepjaté jako struny
praskají s chrapotem
vysíleného hrdla žízni.

5 A všichni tu mi zrakem kuny
se lstivou přízní
pohlížejí v tvář.
Štván dokola divými běsy
přes skály, přes útesy,
10 na čele maje krvavou zář,
svým celým tělem, celou bolejší duší
a celým smutkem, jenž na mě se věší,
a všemi ranami, jež v srdce mi buší,
vzpomínám na vás, západní lesy ...

*

15 Mé lesy hluboké jak moře, smutně zachmuřené,
zardělé krví západu a těžké vůní polední,
ponuré šerem posvátným, jež dříve než se rozední,
si sedá na větve jítrem ještě nezvířené,
mé lesy plné teplého mechu a světlého kvítí,
20 na vás chci vzpomínat a o vás chci snít.

*

Polední ticho vyhráté opojnou vůní vysokého slunce.
Prudce květ voní. V dáli jak na tenké strunce
by zlehka kdos udeřil nesmělý tón.
Ležím tu sám, tak sám v hlubokém tichu,
25 krev klokotá mi v tichoučkém smíchu,
srdce mi bije jak nedělní zvon.
Posvátný klid tu. Hebký vítr se laská s vrcholky jedlí

a střásá jim ze klínů zářící zlato k zemi.
Stíny kdes v křovinách ukryté pomalounku se zvedly
30 a kráčeji tiše jak mniši zasmušilí
dlouhými alejemi.
O bolestech svojich si vyprávíme: já, lesy a země.
Tak tiše a beze slov povídám.
Bory a jedle hnány poledním vánkem hučí temně
35 a odnáší bolest, sám nevím kam.
Rozžhavené nebe, zbělené žářem, prokukuje nad lesy.
Těžké větve, plné vážné noblesy,
se sklánějí jak velké ruce nad varhany.
Duše má dřímá klidem zkolébána,
40 na slunci vyhřívajíc svoje dávné rány,
v hluboké ticho odevzdána.
Neviditelné varhany hrají.
Andante teplé mi po hrudí splývá.
Síly mi zrají
45 a cítím, jak nová síla, tak živá,
zaceluje mé jizvy.
Sním ...
Zdá se mi, že slunce ke mně se shýbá
a tiše mě líbá ... líbá ...

JDU...

Jdu...

Slunce se nad hory chýlí,
krvavý západ probouzí víly
v zapadlých jeskyních.

5 Jdu...

Na nebi mráčky bílé jak sníh,
purpurné krůpěje řinou se z nich
nebesům do náručí.

Jdu...

10 Lesy tak divně k večeru hučí.
Chvílemi zpívají, chvílemi skučí.
Slunce již zapadá.

Jdu...

15 Na srdce padá mi tesklivá nálada.
Cosi mě zdržuje, k spěchu cos nabádá,
jako bych ztratil tu cosi.

Jdu...

20 Soumrak již zemdlelé tišiny roší.
Les ještě šepce, jako když prosí
znavený poutník tiše.

Jdu...

Modravé stíny se snesly již z výše,
k sobě se vesnické tulí již chýše,
modravý kouř již stoupá.

25 Jdu...

Na nebi měsíc se zlehounka houpá,
rusalka v rybníku v šeru se koupá,
ode vsi nesou se zpěvy.

Jdu...

30 Kontury laňky se v křovinách zjeví,
stojí jak skála. Cos tuší, však neví,
stát-li či jíti dále.

Jdu...

35 Na nebi třpytí se hvězdičky malé,
ticho tu velebné, ticho tu stálé
tak jako v klenbě dómu.

Jdu...

Po zvlhlých trávnících vracím se domů.
Rád bych tak děkoval, nevím však komu.
40 Srdce bije mi tlukotem.

Jdu...

Vracím se domů. Domečky za plotem,
zdá se mi, diví se tomu.

*

Jsem uštván životem.

45 Jdu...

ČESKÉ ŽENĚ

Slyšíš, jak venku vichřice burácí divě?
Slyšíš, ty ženo, jak do oken bouřlivě bije?
Sedíš tu sama v mrazivé, studené jizbě,
u zchřadlých prsou bledé spí robě,
5 na prahu pes štkavě vyje.

V posvátném krbu již vichřice zhasila plamen.
Pohleď, tu popel je šedavý jak dnešní den.
Vichřice na střechu valí jen kámen a kámen.
Sedíš tu ztrnule, tak jako zakletý sen.

10 V dáli, kde v krvi o meče brousí se nůž,
stojí tvé děti, stojí tvůj muž.

Cítíš, jak v srdce tvé prudce se opírá bouře?
Cítíš, jak chce ti je odervat z hrudi?
Nemáš strach, ženo, že vzduch plný kouře,
15 krvavých nářků dítě tvé ze spánku vzbudí?
Padají paláce, hory a nebesa celá,
na svět se řítí potopa krve a bolu.
V srdce ti nová, šílená síla vjela.
Nikdo ti nesmete dítě tvé od nader dolů.
20 Byť by ti zabili všechny tvé drahé a milé,
zkojíš je žlučí a vichřicí svého nitra,
po bouři pošleš je, tak jako holoubě bílé
v paprscích velkého jitra,
aby ti utrhlo na hrobě dětí a muže
25 krvavé růže.

REMINISCENCE

Sám sedím v parku na lávce. Hrst smavých dětí
si hraje v písku. Slunce mocně praží z výše.
Sta bílých květů tetelí se teplem tiše.
Tam v stínu chůva staříčká, tam druhá, třetí . . .

5 Však náhle v úsměv tento temná chmúra vletí.
Zhas jasný paprsek, jenž rděl se dříve v pýše.
Ustrnul v očích dětí plamen z pohádkové říše
a stromy shrbily se jako ve zakletí.

Pták teskně vykřikl, v let dal se ulekaně,
10 zář nebes zhlty válících se mraků řady.
Dech teplých květů zchladnul. Hruža padla na ně.

Děťátka bojácně se náhle diví tomu.
Hoch, který dříve vesel hrál si v písku tady,
vzkřik plačky ke své máti: »Mámo, pojďme domů!«

U K R B U

- Vichřice venku skučí. Mrzne tam, až pálí.
Má babičko, nuž vykládejte. Oheň v kamnech plane,
a byť by v dálkách běsi stokrát zavzlykali,
ať stane se co stane, —
- 5 my v teple tu a přitulení úzce k sobě
si vykládejme tichým, vroucím hlasem
o oné dávno prchlé, dávno zašlé době,
vonící vůní polední a zlatým klasem
těch letních, žhavých polí.
- 10 Jen trochu hřeje krb a stůl je zcela holý.
Nač myslet na to. Venku hrozněj ještě.
Potlačme v srdci, co tam hlodá, bolí,
omyjme duši teplou vláhou deště,
jenž na jaře kdys padal v naše skráně,
- 15 když vrásky ještě nevzpomněly na ně.
Ach, vykládejte, babičko má! Jak to v krbu praská!
Krvavý svit se po nábytku potichouнку plazí
jak rudí hadi! U nás doma láska
a venku chodí vrazi.
- 20 Jest tma tu; dobře, že si v oči nevidíme.
Co jiného bych spatřil tam než slzy.
A tiše-li se v šeru tomto zamyslíme,
pak jistě, jistě vzpomeneme brzy
na dávno zašlá, dávno zhaslá světla,
- 25 jež kdysi zrána v duši naší vzkvetla.

Tak povídejte, babičko, mi! Teplo je tu. Zdá se,
jak něco by to zaplanulo ve dřívější kráse.
Znavený jsem. A vaše slova skorem se mi písní zdají.
Pradávnou písní modlitební. Kadidlo z ní vane,
30 plameny žlutých svic v ní tiše povídají
a občas slza skane.

Snad v krbu nevyhasne. Povídejte! Ano?
Tak budem tiše rozprávět, až v oknech vzplane ráno.

PRVNÍ SVÉ DÍTĚ POSÍLÁM DNES
DO ŠIRÉHO SVĚTA

První své dítě posílám dnes do širého světa.
Je sudba jeho svata? Je sudba jeho kleta?
Běž, dítě moje, s polibkem, jež vtiskl jsem ti v čelo,
tam vtiskl jsem též srdce své a všechno, co v něm vřelo.
5 Jsi malé jen a slaboučké, však nevracej se zpátky.
Neb v život jdeme vždycky jenom maličkými vrátky.
Ať slávu již mi přineseš či hořkost plnou bolů,
vždy k srdci zpět tě přitisknu, vždy dále půjdem spolu.

NEKYIA

»Nuž Teiresie, svatý věštče, pojď již
a upij trochu z moku rudé krve,
ať s chutí její vystoupí též tobě
chuť života! Jsou podobny si tolik.
5 A pověz mi, jak dlouho povleče se
můj Život světem. Nic mi nezatajuj
a pověz tak, jak věc se tobě jeví.
Mé týdny sečti, měsíce a roky,
ať Thanatos mě stihne připravena
10 k daleké pouti k sladké Persefone.
Povídej rychle, neboť zmalátněl jsem
a zdá se mi, že brzy těžký spánek
se snese na mě z těchto těžkých stínů.«

»Jinochu smělý, který živý vstoupils
15 v říš Hadu ponurého, hnán jsa touhou
jen trochu nahlédnout v rub kulis dějů
(neb proto pouze sem se hrouží lidé),
dej ruku mi a pohleď v moje oči,
jež vyhasly již v šerých těchto stínech!
20 Chci pověděti, co ti tají bozi
a přede zraky rozestru ti roucho
života tvého.«

»Nuže, tu máš ruku,
a pověz jen, jak dlouho ještě půjdu
blátivou cestou žití! Nechci více.«

25 »Ach, jak se díváš? Tvoje oko tají
cos chladnějšího nežli vody styžské.
Cos mroucího z nich vane. Jako z květů
uvadlých v parných nocích beze vláhy.
Šel Odysseus tudy, Aeneas a jiní.
30 Jim plálo oko životem a ohněm,
lesk slunce zlatý plál jim na zornicích
a ruce jejich, — rozžhavená ocel.
Jak moře vlnily se jejich svaly
a srdce bušilo jim jako štítý
35 hrdinů v ryku boje. Ulekaně
tu stáli, bojíce se černé Smrti.
Jen žítí chtěli pod zářícím sluncem
a pod širokým nebem.

Ty jsi bledý
a přicházíš, jak patřil bys již Hadu.
40 Máš ruce studené a vláčné jako
nemocné květy. Neslyším tvé srdce.
A oči, krůpěje to krve vyschlé,
jen chvílemi ti zbělí smutnou září
pohřebních pochodní.«

»Ach, Teiresie,
45 jak ticho tu a klidno. Usnu brzy.
Nač hovoříš mi o slunci a síle?
To slova tvrdá jsou a dovedou jen zranit
a omrzely mě i celý život.
Chci vědět pouze, kolikrát mě ještě
50 zbičuje slunce krvavými šlehy.
Znáš život náš, ty věštče zachmuřený?
Buď rád, neb statisíce Erynií
nás štve a rve nám srdce s útroby.
Sta běsů ze tváří se lidí šklebí

55 a všichni rdouší se. Krev stydká, chladná
jak shnilá voda páchne celou zemí.
Nám slunce svítí, hvězdy v noc se třpytí,
hoduje tisíc bohů na Olympu,
však srdci mému zmrzelo se všechno.
60 Stár dvacet roků cítím tíhu věků.
Nuž řekni, kolik ještě?«

»Třikrát kletý,
sedumkrát nešťastný, jenž neznáš síly
ni radosti a bolu zdravých!

Vidím:
již pečeť Smrti tmí se na tvém čele.
65 Než Artemis se pětkrát celou lící
usměje z nebes na tišiny lesní, —
vychladneš zcela; stín jak přebohý
se vrátíš sem v stín Bolesti a Smrti.
Pohrdáš životem a život zhrdá tebou.«

70 »Tak dlouho ještě?

Raději bych věru
tu zůstal. Duše tichem zkolébána
sny nejkrásnější snívá. Tam bych chodil,
kde Lethe teče, asfodely voní,
a zapomínal bych, jen zapomínal.
75 Mám tolik toho, co chci zapomněti,
že nevystačí na to celá věčnost.
Tak budu sám a vzdálen všeho žití,
úplně šťasten, bloudě ve svém snění.
Ba, zdá se mi tvář Smrti tváří matky
80 a ruce její k objetí zvou tiše.

Nuž děkuji ti, věštče Teiresie,
i za tu věštbu. Není v mojí moci
ji ukrátiti. Žíly rozřezal bych,
však obávám se, aby nevytekla
85 z nich líně jenom žlutá, ztuchlá voda.

Tož na shledanou vbrzku, šťastný starče!«

MAETERLINCK

Noc těžká čímsi. Měsíc divě honí
strž černých mraků. Stíny ulekané
se chvějí v trávě. V okně lampa plane
a otec, matka, dívky sedí pod ní.

5 Jest otevřené okno. Těžce květy voní.
Tak ticho tu. Jen větřík lehce vane.
Však stromy šeptají si, že se něco stane,
a tráva, zdá se, bledé slzy roní.

Ba, od hor temných cizinec již kráčí.
10 Jde pomalu, však přece dojít stačí,
než vzlykne půlnoc v ticho dechem zvonu.

Ten trávu sešlape a zláme kvítí,
klid rozruší a úděs strašný vznítí
a zmizí zas za vzlyku, pláče, stonu.

PŘED ODCHODEM

Tak tiše se tu rozhlížím . . .
Jsou strmé hory na obzoru.
Jest třeba příliš mnoho vzdoru,
jest třeba síly, vím to, vím,
5 však přece půjdu k nim.

Jsou cesty plny úkladů
a nebezpečím tmí se lesy.
A přece půjdu přes útesy,
byť chtěli za to v náhradu
10 mé tělo odvléct do Hadu.

Tam na horách již leží sníh.
Je ticho tam, jen nebe zpívá.
Sta jasných hvězd se na mě dívá,
já svěží sílu čerpám z nich.
15 Jdu krokem tužeb svých.

NOC

Tma těžce vleče se po temných stínech hrobů.
Nehybně na obloze mraky visí
jak maska zoufalce, v níž vidím vzteklou zlobu
a nenávistné rysy.

- 5 Unaven cestou, sedím, poutník žití,
na hrobě zapomenutém.
Vždyť nevím, kam své kroky obrátiti.
Já byl jsem vyhnán životem.
Až bílý měsíc prorve mraků mříži,
10 až struny stříbrné se snesou mezi hroby
a zavzlykají mezi zlomenými kříži,
až bílé stíny vstanou ze záhrobí, —
tu vzpřímím se a v divém hrozném děsu
uprchnu v dál.
15 Ach kam? Vždyť ani neunesu
své srdce, ni svůj žal.

EDGAR ALLAN POE

Jde, bledá mrtvolně, a hledí na mou duši.
Široce rozevřené oči. V ztuhlé líci
dva květy hekatických růží. Cos chce říci,
však nemůže, jen mrtvým pohledem mě kruší.

5 V šíleném tanci hrůzy srdce moje buší.
Ty oči, hrozná oči stále z chmury tmící
se upírají na mě. Noc jest ve světnici
a přízrak bledý, který nikdo nevytuší,
jedině já. Kam šveš mě, bledý stíne?
10 Má duše nařiká a vzlyká, v pláči hyne
a zmirá v děsné hrůze. Půlnoc již tu skoro
a stále hledíš na mě zraky havraními,
jdeš bez přestání za mnou kroky šílenými,
kam štvát mě ještě chceš? O Leonoro!

NÁŠ ÚDĚL

Šlo mládí někdy pod většími mraky?
Byl někdy slunce východ krvavější?
Toužebněj někdy k nebi spěly zraky,
zda hvězda vyjde, která ukonejší
5 toužící duši?

Ne, — my jsme první, kteří v svoje ráno
se probouzíme hlasem divých hromů.
Nám osudem již do kolébky dáno
stát na vrcholcích srázných, skalních lomů,
10 kam bouře buší.

Tam blízko nebe vztýčit velký stožár,
tak pevně silný jako naše víra.
Byť ve tmách vřela vichřice i požár,
přec něco v nás, co nikdy neumírá, —
15 to naše cíly.

Dnes slunce vězněm mraků za mřížemi.
Však padnou též i tato pouta kletá, —
tu pohlédne zas věčné slunce k zemi
a na žerdi se jasně zatřepetá
20 náš prapor bílý.

SIRÉNY

Sirény zpívají!
Ó přátelé, což neslyšíte sladkých záchvěvů vzduchu?
Rozevřete má pouta, utište rytmus vesel!
Zbavte duši a srdce kletého vosku,
5 lepícího se a těžce tížícího!
Napněte sluch jak stříbrnou strunu,
neboť Sirény zpívají.

Och, slyšte, slyšte, pošetili,
probudte lesk ve vybledlých očích!
10 Což rudé květy zpěvů nevidíte?
Houpají se na hladině nekonečného moře
v siném lesku slunce zapadajícího.
A v každém bohyně, krásná, nesmrtelná,
plná vášně a ohně, který nezná mezí,
15 plná teskné touhy hrdého srdce,
plna radostného bolu tvořících bohů.
Neslyšíte jejich zpěvů,
neznámých, přicházejících z dáli a jdoucích
přes naše srdce, až k západním lesům;
20 líbají vyvolené.

Nehleďte tak tvrdě na mě zarytým zrakem,
ale odepněte řemeny, které ssají mou krev
a rdousí moje touhy.
Setřete špinavý pot ze zardělých čel
25 a pojděte!
Utrhněme spolu to, co podává nám neznámé božstvo
na otevřené ruce!

Co ostatní nám?
Padají vzpomínky, pouta s minulem, touhy do budoucna,
30 klesají na dno lodí,
do špíny a kalu,
jako vše všední a pošetilé.

Kdyby nám Olympští sedminásobnou věstili smrt,
pojďme přece, neboť zemřeme nesmrtelní,
35 zahalení v božské řízy tónů,
s očima zanícenýma rozkoší a poznáním krásy,
po boku bohyň.

Hleďte, jak růžová slunce lesknou se jejich těla
ve smaragdové trávě Ostrova.
40 Odhodte konečně vesla, zalomte kormidlo,
přistaňme, přistaňme!

Zvíříme v krvavé kaskády krev svého srdce.
Vytryskne vysoko,
vysoko nad zemi, nad hory,
45 nad ubohé zástupy kněží a prosebníků
tupých a zlých.
Neseni písní, kterou znají jen někteří,
ti, kteří milují život se všech stran
i s neznámých výšin.

50 Nuže duše prokleté, voskem zalepené, nevidoucí a neslyšící,
rozvažte, rozervete pouta,
neboť jaké zpěvy moh bych vašim tupým lebkám zpívat
než ty, kterých nechápete,
Zpěvy Krásy, která se dotekla jedině mě,
55 kterou na ostrově mého srdce,
upoutaného vašimi řemeny,
Sirény zpívají!

NÁVRAT

Zapadlo slunce, jen jizva zkrvavená
se táhne západem.

Srdce jsou smutná a láskou unavena,
že sotva dále jdem.

5 Již husté mlhy se od hor plazí k městu
v modravých závojích.

Již černé stíny se kladou v naši cestu
a zima číší z nich.

Jdem, cizí sobě, a zdá se z nenávisti
10 se tisknem k sobě blíž.

A láska naše jak v podzim slední listí
se chvěje, padá již.

Jdem bez mluvení. Jen v srdci přebíráme
hromádku popelu,

15 však nikde jiskry, všude trusky samé,
jež zbyly z pocelů.

Z mlh fantastických hlav tisíc město zvedá
a ulic chapadla.

Zde rozejde se láska naše bledá,
20 jež se dnem uvadla.

ROZCHOD

Šla bledá lůna nad krajinou
a ticho bylo zadumané, teskné.
Já vzpomněl na tě písni zcela jinou,
jež smutnou měsíční se září leskne,
5 jež poslední jak slza z vlhké řasy
se sklouzne v trávu, zapadne a zmizí . . .

Šel nebem zástup světel plavovlasý
pokorných hvězd, setkaných mlžnou přízí,
zamlklých tak, že zlekán zdvih jsem hlavu
10 a ze srdce mi kamsi píseň padla
v stříbrnou rosou zaslzenou trávu.

Podivná touha v duši se mi vkradla :
»Nahlédni v srdce, zdali ještě zpívá,
zda lásky píseň dosud nedoznívá !«
15 Já nahléd.

Ticho jako pod oblohou,
hluboké ticho, klidné, neustálé.
A z lásky, kterou svojí sešlapalas nohou,
jen popel zbyl. V něm jako hvězdy malé
jiskřičky svitnou, které k ránu zhasnou.

20 A nad tím nová touha jako měsíc bledá
rozlévá záři tišivou a jasnou
a v hloubi srdce novou píseň hledá.

TĚ, KTERÁ SE ZA MNOU OHLÉDLA

Mně květy očí svých jste dala znenadání,
když šedou ulicí jsem krácel zasmušilý.
Tak vůně jejich náhle duši rozjasnily,
jak svěžích lučin rozveselí pozdrav ranní.

5 Já výskal bych a zpíval bez přestání,
a to mi v duši vdechlo tolik jaré síly,
že květy očí mně jste dala znenadání,
když šedou ulicí jsem krácel zasmušilý.

10 Ach, přišly tak, tak tiše s hebkou chůzí laní
a v tanec na chvíli mě vzaly smavé dvě ty víly.
Já neodepřel, neboť tolik krásné byly,
a neznámá a krásná okamžiku paní
svých očí květy podala mně znenadání.

SPOUTANÁ SVOBODA

Jsem volný jako motýl, který hledá květ.
Překrásných kalichů se tisíc kloní,
tisíce těžkých květů kolem voní,
však přece něco vábí zpět.

5 A chci-li zlíbat kdesi v slunci smavý ret, —
sta najdu jich a každý jiné krásy,
jen rukou stačí poodhrnout vlasy, —
však přece něco vábí zpět.

10 Ne, nelze, nelze nikdy na květ zapomnět,
jenž první láskou opojil mi žíly.
A dále od něj odletěti chci-li,
tím mocněj něco vábí zpět.

SLZY

Za deště slz jdem smutným žitím,
nad hlavou černé mraky.
A přec-li jednou projdem kvítím,
jsou také jejich čisté zraky
5 zroseny slzami.

I nebe slzami se třpytí,
hvězd zasmušilým okem.
Jak jinak máme žitím jíti,
když slzy jsou též ve hlubokém
10 azuru nad námi?

A okamžik-li milujeme,
let tisíc pláčem potom,
jen jednou-li se radujeme,
sta slz vypráví o tom,
15 když radost uhasne.

*

Jsou slzy vzácné drahokamy,
je smutek s touhou rodí
a oči jsou jim kolébkami,
pláč za ruku je vodí
20 truchlými alejemi.

A necht' jsou oči zkrvavené,
necht' hnisají a pálí,
necht' bolesti jsou rozčeřené,
necht' spálené jsou žaly
25 a otupené již,

necht' zbidačené, stářím slepé,
necht' plny špín a smetí,
necht' nejhrdší je pata tepe,
přec všechny jejich děti
30 jsou plny čistých krás.

Jen bolem můžem očistiti
kal života a bídu.
Jen slzou můžem vykoupiti
kus štěstí si a klidu.
35 Jest peníz za radost.

A životu-li urvem chvíli,
jen malou chvíli štěstí,
přec říci můžem, že jsme žili,
byť bili by nás pěstí
40 po celých věků řad.

ČEKÁNÍ

Čekám tě, svatá, v strachu a touze
pokořen, s hlavou hluboko v prachu.
Čekám tu lehký tvůj krok,
bych v divokém vzmachu
5 vznesl se vysoko ku obloze
jak vítězný sok.

Před tvojim oltářem denně rozzáhám svíci,
oběť ti skládám, nezasvěcený,
přece však tolik milující
10 v očekávání.
Vím, že mé písně nemají ceny;
nejsou tvou rukou zoceleny.
Čekám tu oči tvé inspirující,
neznámá paní.

15 Čekám tu v noci smutného jara,
nemoha zpívat, nemoha žíti
tak, jak si přeje tvůj jas.
Pod tvou nohou mi vyrostou kvítí,
proto chce v srdci touha má stará
20 za tebou jíti,
čekat na pokyn k novému zpěvu,
čekat na znamení dokonalosti,
čekat tu pokorně, bez trudu, hněvu,
tak jako služebník boží se postí,
25 čekat, až dovolíš v amfory světa
přelévat písně z kalichu srdce,
ať již je píseň posvátná, kletá,

zrozena v lesku či ve ústrce,
vždy ale s pečeti prstenu tvého
30 tajemstvím velikým zakletého,
před nímž se chvěji, před nímž se lekám,
na který v tichu tu čekám a čekám...

NÁPIS NA STARÉM HROBĚ

Poutníku, který jdeš mlád, s tváří hebkou,
zastav se na chvíli nad mojí lebkou!
Vzpomeň, že stráví ukrutný čas
na kost a kůži každíčkou z krás.

5 Slyš, jak jen nade mnou šeptají bory:
»Memento mori, memento mori.«

PÍSEŇ OSAMĚLÝCH CHODCŮ

Zapadlými stezkami zní tiché naše kroky.
V hájích neznámých si pějem nezpívané sloky,
osamělí.

Po trávnících nešlapaných, dále všeho světa
5 jdeme krajem nepoznaným v klín věčného Léta,
osamělí.

Tajemství my nezvíříme, které prales kryje,
projdem jenom zamyšlení lehkým krokem zmije,
osamělí.

10 Podél stezek, srázných strání rostě naše kvítí,
z těchto pouze můžeme my svoje písně vítí,
osamělí.

Před námi tu nikdo nebyl, pust i chodník vzadu.
Pojďte, bratři, vejdem tiše onu ve zahradu,

15 osamělí!

Znám tam místo (snil jsem o něm) v zeleni všech květů,
tam se sejdem, prach si slíbem s tváří svých i retů,
osamělí.

Zazpíváme onu píseň o poutnících žití,
20 kteří cestou nezchozenou vpřed jen chtěli jítí,
osamělí.

PÍSNĚ ZKLAMÁNÍ

Bouřlivá sonata

Moderato

Sbíhají kapky po oknech
ve stezkách stříbrně šedých.
Na srdce padla tíž příznaků,
příznaků smutných abledých.

5 Venku to hučí a burácí.
Bouře se nad městem valí.
Zklamal jsem, nebo jsem klamaný?
Hromy jen skuhrají v dáli.

10 Zkalené proudy se náměstím
přes dlažbu kamennou ženou.
Zdá se mi, též že mě postříkly
špinavou, blátivou pěnou.

Andante

Pavouk mi upadl do klínu,
když jsem se nad květy shýbal.
Kdosi mě divoce odstrčil,
když jsem vás skoro již líbal.

5 Kdosi mě bolestí zakřičel,
kdosi mě udeřil pěstí,
kdosi tak daleko odehnal
tiché mé, bojácné Štěstí.

10 »Kdo je to?« ptal jsem se zvedaje
slzavé oči své v nebe.
V šedivém zrcadle oblaků
vidím jen sebe a sebe.

Allegro finale

Bouře šly duší mou zvrženou
za zvuku hudby a plesu.
V duši mou touhami vznícenou
nepadla kapka ni děsu.

5 Chtivě jsem otvíral dokořán
náruč svou tmavému mraku.
Větru jsem navzdor se postavil,
rytíř jak divému draku.

10 Výskal jsem rozkoší bouřlivých,
zpíval, jak duch můj mi kázal.
Tam, kde jsem dříve sám králem byl,
tam jsem teď ubohý vasal.

Smutně se dívám a chvěji se.
Mračna se nad horou kupí.
15 Bílá má paní již odešla.
Ve mně to kvílí a úpí.

POSLEDNÍ SERENÁDA

Píseň jsem přetrhl uprostřed.
Odpusťte, praskla mi struna.
Nemohu, nelze mi dále již pět,
kdyby i krásnější lúna
5 nad láskou naší nám vzcházela
ze klínů noci a snění.
Píseň jsem přetrhl uprostřed,
odpusťte, konce že není.
Bývají pohádky bez zvonce,
10 sraženy s okraje retů,
bývají písničky bez konce,
strženy v nejvyšším letu.
Nečiní tady výminek
ani ta královna, — Láska,
15 neboť v ní také, překrásná,
srdce neb struna vždy praská.

POVZDECH BĀSNĪKŪV

Písni má dobrá a laskavá,
tíží mě zklamaná láska.
Viš, že může i zklamati
právě ta nejhezčí kráska.
5 Stesk svůj teď hodím ti na záda,
dělej s ním, co se ti zlíbí!
Já teď zas vesele poběžím
k potoku chytati ryby.

PORTRÉTY MÝCH KLASIKŮ

Caesar

Stručnými slovy kážeš písařovi
znamenat prostě, jasným slohem děje.
Kol tebe Gallie se v jarním rouše směje,
však v tobě chlad, ježž nikdo nevysloví.

5 A přitom čítáš, zda než měsíc nový
se nad zem skloní, římských vládců reje
zašlapeš patou. Venku vojín kleje
a černou rukou pokrm v kotli loví.

10 Ve stanu šero. Slova monotonní,
jak z kovu kutá, zvoní od tvých retů,
že sotva písař zachytí je v letu.
Jsou jako prudký jezdec na komoní,
jenž navzdor větrům staví meč i líci
a volá hrozně: »Veni, vidi, vici!«

Ovidius

Já nejraděj tě míval ze všech pěvců Říma,
neb ve studených dnech jsi zapaloval záře,
jas přinesl jsi pohanského od oltáře,
jenž zburcoval i duši, která tupě dřímá

5 v žalární ztuchlé kobce. Nic ji nedojímá
a nikdy nedovede postavit se jaře,
nezmůže nikdy v sobě pokrytce a lháře.
Tvá píseň, Ovide, ta pouta na čas snímá,

10 tvá píseň jásavá, i píseň od Dunaje,
neb každá žhavou touhou po životě hraje,
byť zlého vyhnanství je utlumila clona.
Jen jednou projít sluncem ozářené kraje,
jen jednou okusit, vše pod sluncem co zraje,
a potom v tmy se zřítit v stopách Faethona.

Virgil

Ach, bledý pěvče, struny tvojí lýry
z měsíčních paprsků jsou jistě stkány.
Květ lilie v nich voní dechem panny
a teče horský proud, tak jasný, čirý.

5 Já nemiloval příliš tyto víry,
ni písní studených, v nichž znějí hrany.
Já nectil reky »bez bázně a hany«,
já miloval ty, kteří ve svět širý

šli za srdcem svým krvavým a chtivým. —
10 Ty těžkým rydlem psal jsi svoje básně
a hleděl okem sladce zádumčivým.
I duše tvá, ač jasná, — slabá přece.
Tvá slavná píseň zazní sice krásně,
však kanárčí to zpěv zpod mříží klece.

Homér

Dva nedostupné hrady postavil jsi z žuly.
Je nedobydem, kdyby tisíc dlouhých roků
jsme obléhali je. Neb k takovému soku
by nadarmo se bídné zbraně naše pnuly.

5 Jdem za tebou, jak řecké lodě k vlasti pluly
zářícím leskem slunce, v bouřném moře toku.
Však zhlížíme se pouze ve tvém jasném oku
a zastavujem dřív než v cesty půli.

Tys Ithakou, k níž marně naše lodě míří.
10 Však kde tys silným orlem, tam my netopýři.
Ty v Apollově sboru, my jen v spleti Medus
bloudíme zkamenělí předsudky a lžemi,
před jasným tvójím zpěvem bojácní a němí,
a hledáme jak slavný rek tvůj Odysseus.

Cicero

Vlastenče mocných gest a dlothých řečí,
mozolný staviteli vlastní slávy,
mě nedoal jsi, jak prý kdysi davy,
svou dojemnou a rozkřičenou péčí.

5 Nač chvástal jsi se, když měls sáhnout k meči?
Nač posunek jsi dělal zamítavý,
když hleděl někdo směrem tvójí hlavy,
by vybral muže k válčení a seči?

Nedělní patriot jsi! V stínu fora
10 se dlažbou řinula tvá moudrost sporá
jak břecha z tvójí vlastenecké špíny.
Byls lstivý sic, však jiní přec tě jali,
tak jak ty mnohým tobě hlavu vzali
a duši hnali mezi věčné stíny.

NEMOCNÉ MILÉ

Bledé ruce na poduškách,
rozpoutané, černé vlasy,
oči ohněm zanícené,
hleděte, noc již vzpomíná si!

5 Soumrak již se z venku krade.
Vzplanou hvězdy, vyjde měsíc.
Noc se zvolna k zemi krade
černé stíny nebem věsíc.

10 Pohleděte, tam blízko dveří
na nádvoří chodí kdosi.
Nevíte, ach moje oči,
proč tak pláče, proč tak prosí?

15 Stále, stále chodí venku
nesmělým svým tichým krokem.
Dívá se k vám do přístěnku
zaslzelým, teskným okem.

20 Počítá tam vaše vzdechy,
které krutá bolest budí,
počítá tam všechny stony,
jež se derou z těžké hrudi.

Počítá tam vaše slzy
jako očka od růžence.
Duši svou se na nich modlí,
srdcem uplétá z nich věnce.

25 Věnce smutných, bílých květů,
jež se na kříž Kristův věsí,
který stojí o samotě
u cestičky, mezi lesy.

U něj klečí v podvečeru,
30 dřív než přijde měsíc bledý,
duše smutných, zarmoucených,
jejichž srdce chladí ledy.

Kterým láska vymizela
ze srdce a smutných duší,
35 které ale zbylá bolest
stále trýzní, stále kruší.

Kteří vidí před svým zrakem,
kamkoliv ať již jej točí,
bledé ruce na poduškách,
40 ohněm zanícené oči.

Oči smutné, vyčítavé,
které pohledem svým pálí:
»Odešli jste, odešli jste,
až již jste mi všechno vzali.«

45 Vidí srdce rozdrásané,
vidí jizvy nezcelené,
vidí svoje bílé ruce
rudou krví zkrvavené.

Slyší vzdechy, slyší stony,
50 zavrou oči, hlavu níží,
ale přece jako řetěz
věnec slz jim hlavu tíží.

Tu se modlí o samotě,
na kříž svoje věnce věsí.
55 Rudé slunce dohořívá
tichounce tak mezi lesy.

Stromy k sobě šepotají.
Z úžlabin již stíny vstaly.
60 Západní mé smutné hory
nebe krví postříkaly.

KDYŽ NADZVEDL KDOS VÍKO
RAKVE TVOJÍ...

Když nadzvedl kdos víko rakve tvojí
a odhalil mi děsné tvoje líce,
tu poprvé jsem stanul v cestě svojí
a poprvé jsem viděl dál a více.
5 Ach, nebylo mi možno odtrhnouti
svých vytřeštěných zraků od tvé hlavy.
Já cítil, že mě někdo vprostřed pouti
sem před tajemství nejhroznější staví.
Přec zíral jsem, ač srdce v hrůze štkalo,
10 vše chtěl jsem vyčíst v svíci bledém jase.
Již scházelo mi k pochopení málo,
když víko rakve padlo na tě zase.

*

Teď v těžkých nocích vidívám tě opět.
Tvůj zhaslý pohled děsnou hrůzu nítí.
15 Tu toužím navždy píseň svoji dopět
a za tebou a za Tajemstvím jíti.
Já neznal jsem tě v žití šedém roji,
však tam, kde nad tebou se svíce zachvěly,
tam, kde jsem stanul u mrtvoly tvojí,
20 tam poznal jsem, že my jsme přáteli.

NA HŘBITOVĚ

Jak mrtví sedíme tu vedle sebe.
Mně láska zhasla, vás zas smutek škrtí.
Jest ticho tu. Jen pláče těžké nebe
tu nad námi a nad zahradou Smrti.
5 Strom slzy svoje střásá v naše klíny.
Jsou stříbrné, jak olovo však tíží.
Tam u zdi míhají se temné stíny,
tam v koutě, mezi zlomenými kříži.
Jak hadi tráva po hrobech se plazí.
10 Jak slizká jest, jak závistně se svítí.
Hle, právě tam, kde leží samovrazi!
Ne, nehleďte tam! Pojďme! Třeba jíti,
dřív než se zvedne v dáli vítr dravý.
Proč hledíte tam stále v děsné muce?
15 Ach pojďte, pojďte! Zdá se mi, že z trávy
zvedají mrtví na nás bledé ruce.

JÁ VÝKŘIK TEHDY ČEKAL...

Já výkřik tehdy čekal,
když z osamělé stezky v noc jsem zíral.
Chlum černých mraků stékal
zhalenou bání nebes ve spleť spirál.

5 Já čekal výkřik světla
a ruku, která strhne mraky krve.
Ni jiskra nevyzlétla
a ve tmách bylo ticho jako prve.

Dny míjejí i léta.
10 Má stezka smutná tmou se plazí stále.
A stále duše kletá
tu čeká na výkřiky nenadále.

V SVÝCH LÁSEK ZAHRADĚ...

V svých lásek zahradě jsem rval si prudkou rukou
sta květů, které hezké měly líce.

Já děl: Tak větry osudu je aspoň nepotlukou
a já je vpletu sobě do kytice.

- 5 Však teď tu stojím tich a zádumčivý.
Květ kterýs omámil mě svojí vůní.
Jest jedovatě sladka. Smrt již na mě civí
a ponoří mě brzy v svoji tůni.

NAD CATULLEM

Ach u tebe, Catulle, poprve
v šed' oškubaných keřů vběhla kráska.
Nám plamen ohně šlehla do krve, —
— to byla Láska.

5 Nadzvedla lehkou rukou chrastí zvetšelé,
skočila na palouček naší duše svěží,
tam zatančila prudce, vesele
a v ústrety nám běží.

Tu poprve jsme ve pralesa šeru
10 (jenž temný jest a plesniví i studí)
zaslechli píseň, ozvěnu jež steru
nám v rozžhaveném srdci našem budí.
Neb v keřích prastarých, z nichž padá sivé jíní,
jež stavily nám chladnou svoji masku,
15 jsme náhle uviděli známou přítelkyni,
ach ano, — Lásku!

Tu pochopil jsem: Všechno zkamení
a šedým prachem pokryje se v čase.
Jsou všichni klasikové slamění,
20 v jichž rytmu nezní v nehynoucí kráse
ta, jejíž líce nezná žádná vráska, —
pohanská, čistá Láska.

JÁ

Hrst rispetti

I

V intimní bledou zář snů mojich lampa hoří,
z ní padá do duše zář fialově siná
a odkuds z neznáma zní hudba dálných moří,
jež na cos teskného mé srdce upomíná.

- 5 Vibrací nejslabší, že sotva sám ji slyším,
na nervech Tajemství dnes hraji nočním tiším,

v akcentech nejlehčích svých písní věnec pletu,
jda světem s úsměvem dvou chladných, mrtvých retů ...

II

Stříbrným tónem fléten bledý měsíc zpívá,
noc v strunách paprsků své pastorale hraje,
spodními oktávami — jako mlha sivá —
se vleče těžká bolest v temnou náruč kraje.

- 5 Já pastýř zasmušilý na píšťalu prostou
stesk zpívám v ozvěnu těm stínům, které rostou —,

a travou zrosenou i tichým šerem stromů
beránky bílé myšlenek svých ženu domů.

III

To bylo v šeru síně, když jsem tehdy zhlédl
rám černý bez ozdob, jenž matný pastel skrýval.
Byl obraz dívčí to. Líc plamen časem zbledl,
jen ještě v černých očích šlehal ohně přival.

- 5 A oko plamenné, jež kdys se jasně smálo,
teď jako by dvou perel leskem zavzlykalo.

Co malíř člověk vznítit v smíchu jiskry stálé, —
to malíř Čas tu změnil ve dvě slzy malé.

IV

Já zpívám nemocným a zarmouceným,
jež odkopl kdys Život u svých dveří,
co tápají tu ve tmách okem skleným,
pokorně čekajíce, až se zšeří.

- 5 V soumraky západu své štětce nořím
a kreslím to, — co vidí pouze oni

se temně míhat duše nad pohořím,
když slunce krvavé se k horám kloní.

V

Své písňe hraji na jediné struně
v závratných pasážích a modulacích,
až cítím, již že Uklidnění vůně
jim bledě vzplály ve uštváných zracích.

5 Snad usmějí se pohrdlivě Zdraví.
Ti nepochopí nikdy mého vzlyku.

Mně nelze jinam nakláněti hlavy.
Kdos s nimi dal mě do jednoho šiku.

VI

Jsou ve mně dvě. Ti stále jen se škrťí,
že tělo mé jich zápasem již chřadne.
Och, jak ten prvý nenávidí smrti.
Jest mladík to, jenž hledí v zítřky chladné

5 planoucím okem plným touh a přání,
jenž bije se a hlavy neuklání.

Kmet, jemuž slina u retů se chvěje,
bezzubou dásní naň se děsně směje.

SVÁTEK DUŠE

Dnes v duši se mi zvony nedělní
rozhlaholily čistě, jásavě
a moudře klidná píseň kostelní
se nesla kolem, — tichla v dálavě.

- 5 Mě slunce stisklo v objetí zářivou.
Já stanul. Sňal jsem s hlavy čapku svou,
pokřížoval se, štěstím zavzlykal...
Pak šťasten v temnoty jsem kráčet dál.

PÍSEŇ ROZSÉVAČOVA

Rozsévám semena do širých polí
od jitřních svítání v noční tmy.
Lán můj však stále je pustý a holý.
Boží se nesmíří oběťmi.

5 Od marné práce unaven kráčím.
Potem šat strhaný k tělu lne,
sotva že k loži dojíti stačím. —
Hrud' tlačí noci bezesné.

Krvavé ráno když v okno mi třeskne,
10 znaveněj vstávám, než jsem leh.
Ponořen v předjitřních mlh slzy teskné,
čekám na purpurný slunce žeh.

Kamení pouze mi rodí má země,
bodláčí pálí mě do nohou.
15 Řeky tak vábivě hovoří ke mně,
bouřlivé větry jdou oblohou.

Přece však seji tu navzdory všemu
zatrpklá semena v líchu svou.
20 Nezkvetou kraji tak zkamenělému,
kde se jen vichřice prudce rvou.

Šílenou nadějí kojím se tiše.
V zem až zde padnu pod tíží let,
z mrtvého těla že přece se v pýše
na skalách vzepne krve mé květ.

V L E S E

Jdu bílou stezkou. S obou stran
mi ruce podávají vůně.
Sluneční pel jest rozstříkán
vysokých stromů po koruně.

5 Blačouchů žlutých ostrý žeh
palčivou radost v žíly šlehá.
Však z hlubin lesa stinný dech
si zádumčivě v duši lehá.

Jest u potoka svěží kout.
10 Och, květy jeho snadno svedou.
Tam prudce chtěl bych obejmout
venkovskou krasavici snědou.

VEČERNÍ PÍSNÍČKA

Moje milá, v širé dáli, oblaka kam letí,
smím své lásce v lesním stínu malou píseň pěti?

Moje milá, v onom kraji, kam se slunce chýlí,
zda se tobě při mé písni líce rozjasnily?

5 Moje milá, za horami, kam se den můj tratí,
chceš jen chvíli, malou chvíli na mě vzpomínati?

SVATÝ KOPEČEK

Zástupy poutníků se tiše sluncem vlekou.
Kol strání prudce stoupá cesta ke kostelu.
Les dechne chvílemi sem písni svojí měkkou,
prohřátou vůní kvítí, pryskyřice, pelu.

- 5 Zpívají včely. Klasy praskají a zrají.
Velebně do dále se žhavé nebe klene.
Žebráci u cesty mdle cosi šepotají
prosebně zvedajíce údy zmrzačené.

VYSTŘÍZLIVĚNÍ

Kdes v lese snů svých květy myšlenek jsem sbíral.
Jak bylo tehdy krásně! Slunce žehlo v líce
a já tak šťastně zpívaje jsem na svět zíral,
splétaje rozhýřené květy do kytice.

5 Ó večer v komnatě mé všechno zavonělo!
Já s věncem na hlavě jak král jsem lehal k spaní.
Co prudkých touh mi z naivního srdce znělo,
než ze spánku mě probudilo šero ranní
svou chladnou dlaní. Zdi se ironicky smály
10 a na prsou mých hnusné ve směsici
mé zvadlé květy hnitím zapáchaly.

Já vzal je s odporem a hodil na ulici.

JITŘNÍ PÍSEŇ

Nesmělé jitro do tváří nám dýchlo
snem volných lesů, luk a dálných hor.
Vše divnou vírou v duši naší ztichlo,
i bolest krvavá i těžký vzdor.

5 Radostně klidni brouzdáme se bosí
chladící travou, lesní přes pažit.
Osení stříbří slzy ranní rosy.
Snad plakali jsme, — ale teď chcem žít!

Tam v mlhách krvavých den slunce tuší.
10 Vy myslíte, že nezasvitne sem?
Ach věřte jen, a věřte celou duší —
a vírou svou i slunce unesem!

JÁ PLAKAL...

Já plakal jsem dnes dlouho do půlnoci...
V mých slzách Bolest ke spánku se kladla
a zkolébána tajuplnou mocí
usnula k ránu znavená a zvadlá.

5 Když vzbudil jsem se, den již rozesmátý
mně tisíc květů házel do komnaty.

Tu cítil jsem: šel kdos kol mého snění.
A na rtech žhlo cos jako políbení...

NÁLADA

Zapadlá ulice, kdes na pokraji města.
Mlhavá noc se v černém blátě válí.
Svítilny zhasly již, jen na nároží v dáli
v šedivé páry mrká plamen malý.

5 Již všichni usnuli. Sny v těžkých mlhách visí.
Z vyhaslých krbů stoupá trochu dýmu.
Kdes zvonek zacinkal. Tam světélko se mihlo.
Ah, — kněz to kráčí k umírajícímu.

PŮLNOC

Střeďte se půlnocí! Jsou hrozné jejich stíny.
Vám stačí bílý den a jasné jeho líce.
Jest k smíchu dlouhý dost a k pláči ještě více,
a jednou zklame-li, — vše nahradí zas jiný.

- 5 Však jak se tichý soumrak snese do dědiny,
zavřete pevně na noc staré okenice,
lehněte v teplá lůžka, zhasněte své svíce
a nevzbudte se dřív než jitřní záblesk siný.

- Já bděl dnes přes půlnoc, až skoro do svítání.
10 Jest vždycky těžka hlava po probdělé noci
a ve dne zchladnou nervy vzňaté noční mocí.
Jsem velmi unaven a nemám tu již stání,
má víčka klesají a dech se stále krátí.
Ach, noc bych chtěl mít zas... a věčně, věčně spátí...

NA ZÁBAVĚ

V rozkošných parfumech a ve úsměvu dam
když pohár rozkoší ret chtivý smáčí,
jsem v koutě u dveří vždy opuštěn a sám
a je mi pusto tak, — až skoro k pláči.

- 5 Jest hrozné chtít se smát a náhle zaplakat,
jest hrozné vpálenou mít pečeť bolů,
když všude jaro září ze zahrad
a křičí k tobě: »Zataněme si spolu!«

Však smutnou útěchu mám v srdci ukrytou
10 (tou těším se, když duše radost ztratí):
Až všichni budete mít číši vypitou,
pak já se budu veselit a smáti!

ŽEBRÁCI

Stávali žebráci podél cest
a o haléř prosili pány.
Těžký jest osud: žitím se nést,
když na těle hnisají rány.

5 Září-li počasí překrásné,
štedřejší bývají páni,
jak ale sluníčko pohasne,
tu groše jim nedají ani.

10 Radím vám, žebráci: Sluneční jas
když vznítí žár štedrosti boží,
štedrými dárci vám budou snad zas,
když blesknete ve tvář jim noži!

POJĎ, MILENKO!

Pojď, má milá! Noc vklouzla do zahrad.
Pojď, dnes ti říci chci, jak mám tě rád.

Než pobledne tvář mému měsíci,
nach růží vešlehnu ti do lící.

5 Hle, hvězdy padají tam v naši dolinu.
Pojď, schytáme je všechny do klínu

a tam, kde stín je spolehliv a něm, —
rty svými z nich si věnec upletem!

DNES O ČERNÝCH JSEM OČÍCH SNIL...

Dnes o černých jsem očích snil,
jež démonicky plápolaly.

Dvě tvrdá ňadra smavých vil
mně k hříchu srdce rozhoupaly.

5 Dnes po objetích toužil jsem,
jež duši by mi zapálily,
a rtů jsem viděl rudý lem,
jenž všleh mi plamen děsné síly,
a vůní kvítí byl jsem jat,
10 jež šíleně mě omámila.

Dnes onu chtěl jsem milovat,
jež láskou by mě usmrtila.

ZTRACENÉ DNY

I

Za motýlem svých snů den celý jsem se honil.
Však teď mi ulét, — ani nevím kam.
Ztracený den již hlavu k spaní složil.
Unaven, blátem domů utíkám.

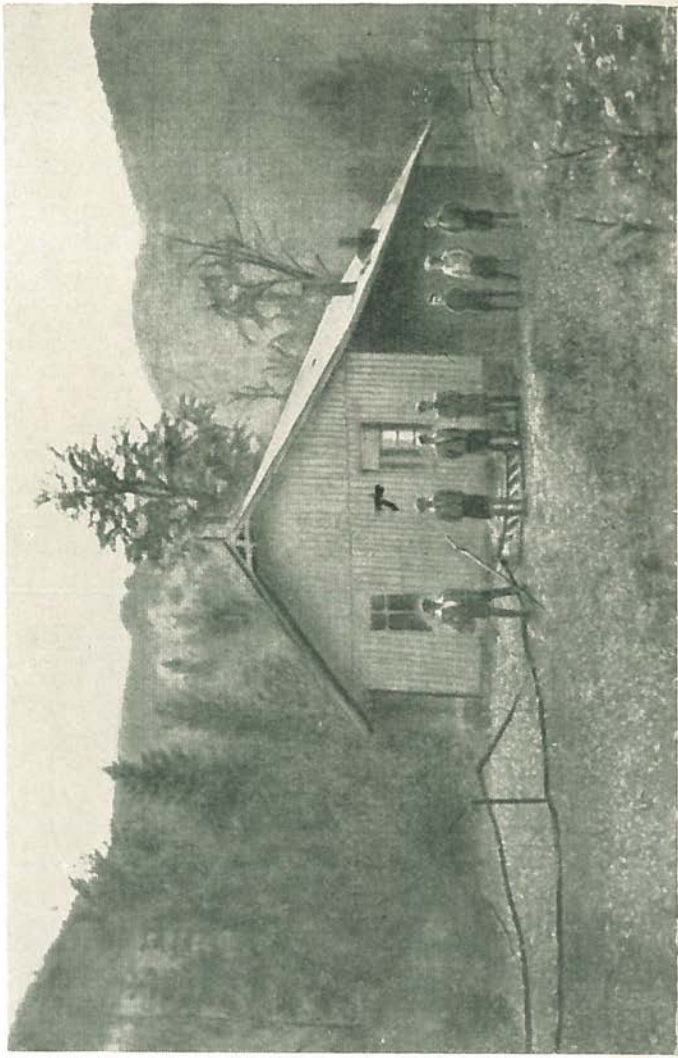
II

Dnes ráno chtěl jsem slunce jasné
stisknouti ve své náručí,
v poledne chtěl jsem libý chládek,
jenž žhavým žářem nemučí, —
5 teď večer jen si přeji k tomu :
tu sílu mít, bych došel domů.

Smůle jitra do trávi náia dychlo
mim polněk žer, luk a dočůžek hor
Tě demou věrou v duši naší sholilo
i bolest krvavá i těžký vzdech

Rádostně klidem brázdám u lvi
oblačníka trávy, žerit má pasit
svět přibit slz paut pozv.
Luna plavala jme Ale led - stěnou jít!

Tam v pulkách krumvých ten stoupe leuit
by nuplile, že uzanovka sam
O, věte jn - a věte celou ten
a věrou vrn i slunce přecou!

V Ý P R A V A

Rozžehněte své duše v jasný plamen
a kráčejte tiše za mnou!
Potměšilá jest noc, úskoky strásá nám s ramen,
hrozí i nadějí klamnou, —
5 však pojd'te přec klidní a důvěřiví.

Znám vprostřed lesa, ve klenbě prastarých stromů
staříčkový kámen, starobou sivý.
Nepraskl dosud údery hromu,
nezhátral léty, nezměkl dlouhými dešti,
10 jen divně se směje,
podoběn proroku, který za noci věští.
Když rusalky tančily kol něj své reje,
pohanští dědové k obětem býky naň kladli,
aby pak s vírou odešli v seče.
15 Prameny obětní krve na jeho lících pozvolna chladly,
zatím co v dáli se křížily meče.

Tam půjdeme, přátelé, stezičkou strmou a úzkou,
svítíce plamenem neuhasitelného žáru,
opojení tajemstvím lesa a první bratrskou schůzkou.
20 A u oltáře staneme, bez bohatých obětí, darů,
jen s jediným přáním, s jedinou divokou touhou:
vymodlit z oltáře, na kterém řadu let dlouhou
dědové kladli své bronzové dlaně,
kapku té čisté, silné a pohanské síly,
25 jež splácela ránu ráně,
vzdorně vždy týčila hlavu a praporec krvavě bílý,
přímými cestami vedla své odplaty, rány,

neotrávená nocí, sluncem zlatým ožehnutá,
laskavá k dobrým, k divokým divoce krutá.

*

- 30 Pojďme! Šat náš otrocký nechť rozervaný
zůstane v trní a s ním i trochu krve.
Nazi, čistí, zjasnění zázračnou silou svou vnitřní,
přijdeme dřív, než v kraji se zapálí prvé,
svobodné paprsky jitřní!

MĚSÍČKOVĚ — ZÁVISTNÍKU

Vždy jsem ti, měsíčku, záviděl,
že nebem jdeš — posel jak boží,
já že pak v prachu tu na zemi
jen přes samé vláčím se hloží.

5 Tak útrpně vždy jsi se usmíval
mé mrzuté, únavné pouti.
Takové útrpné úsměvy
nejvíce zlobí a rmoutí.

Měsíčku, — dnes ale zdá se mi,
10 tvář jaksi máš závistně bílou.
Á, — ty jsi mě asi zahlédl,
jak líbal jsem krásnou svou milou?

Chudáčku, běž! Však si pamatuj:
tam na nebi božsky je sice,
15 ale tu na zemi častokrát
božského stokrát je více.

ČEKÁM VÁS...

Čekám vás, — však nepřijdete as,
již slunce horám západním tak blízko.
Pozdního léta plamen tiše zhas,
podzimní vítr zadul přes strnisko.

- 5 Vy nejdete. Však slunce klesá níž.
Nepálí; rány mé jen tiše hladí.
Tak v lidském životě to bývá již,
že někdo klamán jest a někdo zradí.

- Den uhasl a marné čekání...
10 — Ztracenou stezkou k domovu se krađu
a zdá se mi, že vichor nahání
i v srdce mé stín podzimního chladu.

MODLITBA PŘED BOUŘÍ

V Tvou ruku pokorně dlaň svoji vkládám,
bych nezabloudil v temné, těžké pouti.
Jde od hor bouře. K vzteklým mraků řadám
se blíží noc a chce je obejmouti.

5 Pojď ke mně, Pane můj! Má duše klesá
a kolem propastí jde bolem štvána.
Jas naděje mi všlehni na nebesa
a olej svůj mi vlož, kde pálí rána!

10 Mou duši nasyť tichem svého hlasu,
tam pust' ji, mračná bouř' kde hřímá třeskem.
Pak klidně půjdu k mraku svého Času,
bys zapálil mě posvátným svým bleskem.

EPILOG

Neškleb se tak děsně na mě, Ironický!

Hle, tu Ti vrážím do Tvého jizlivého chřtánu
cáry svých snů a hadry fantasií
zkrvácené hnisajícími vředy lidského těla.

5 Proč přišel jsi ke mně dnes a proč šlehem svého biče,
jsi mi ukázal,

že nezpívám,
ale vrhnu bláto ubohé a malicherné?
Proč zapálil jsi mou duši v nejvyšší zoufalství,
v zoufalství člověka,

10 ani nešťastného boha, ani šťastného zvířete;
člověka,

jehož vůle jest zmrzačena
od marného zvedání se k nebi?
Proč rozsvítil jsi miliony hvězd,

15 proč postavils nás mezi slunce a měsíc
a proč vložil jsi do mého srdce ozvěnu své Tvorby,
která mě zžehuje v plamen,
kterého nikdo nepotřebuje,
jenž marně zmítá se ve zpuchřelém majáku
20 na břehu Tvého nekonečného Oceánu.

Zde máš děti mých snů,
mrzáky nedonošené, zlomené tíží slov,
podepřené o slabé berly mé ješitnosti,
které vráz zlomily se silou Tvého zraku.

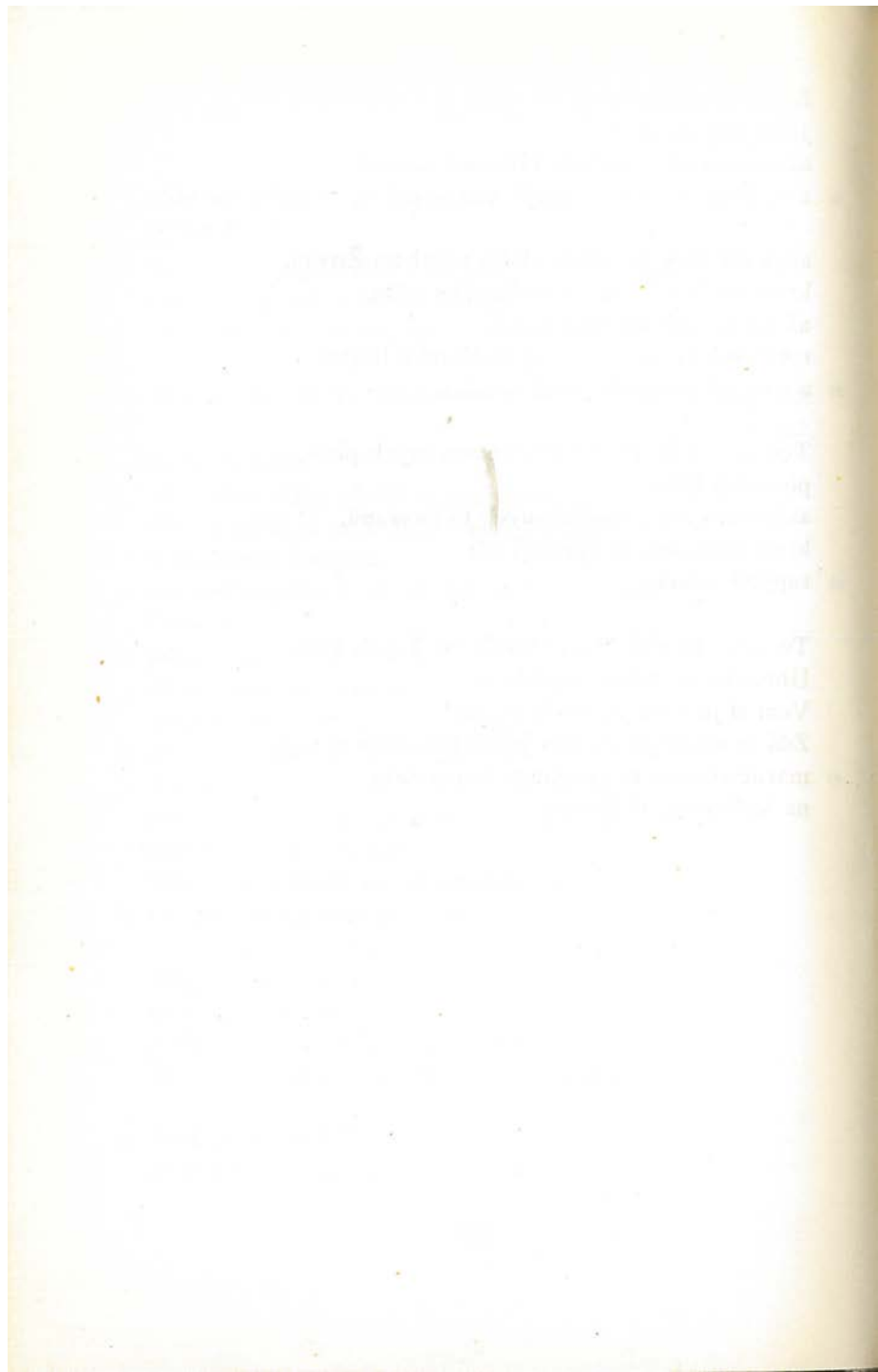
25 Proč konečně, Ironický,
proč dnes rozkázal jsi mi pochopiti,

že vše je marnost?
Jistě, aby jsi zítra,
až omámí mě Tvůj stín táhnoucí se nocí
30 a spánek — noční motýl vznášející se v tichu lidského
doupěte,

abys mě zase za sebou vláčel prachem Života,
který padá z Tvého hvězdnatého nebe,
až by jsi mě konečně někde
roztříštil na tisíc podobných úlomků lidství
35 a rozesel znovu do plání vesmíru.

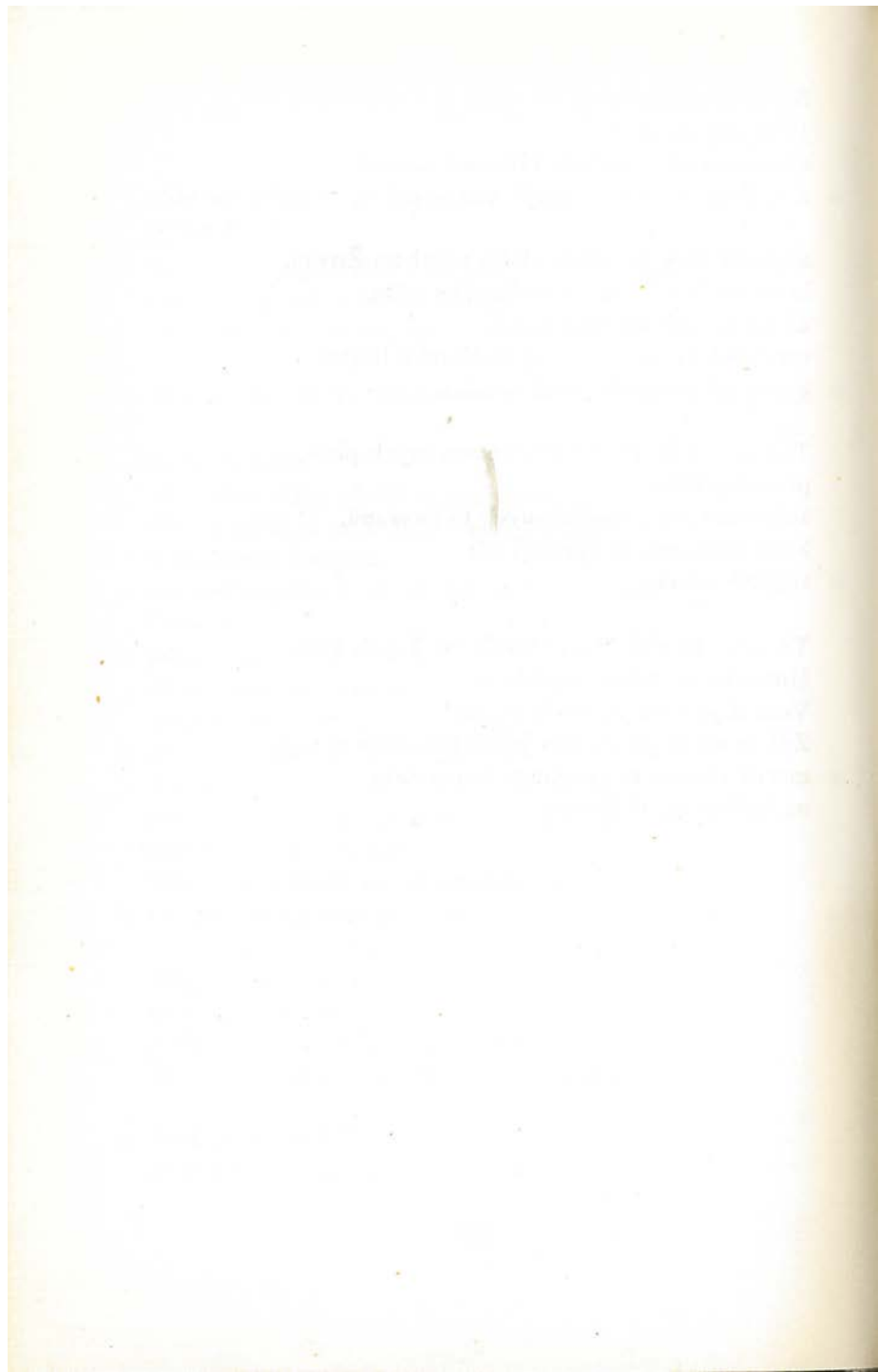
Teď pouze škrteš mě břemenem mých písní,
písní bez křídel,
skřehotavých a opelichaných to havranů,
kteří navzájem si vyrážejí oči
40 tupými zobáky.

Tu jsou, Ironický! . . . Oslizly od Tvých slin.
Hnusí se mi, neboť zapáchají.
Vem si je a znovu zavři mi oči!
Zdá se mi, že již shořely jejich křečovitě nervy,
45 marně snažíce se promítati krásu duše
na šedivý rubáš Života.

ÚSMĚVY SATANOVY

Sbírka groteskních stínů

ĎÁBEL SE MI VE SNU ZJEVIL...

- Ďábel se mi ve snu zjevil,
sehnul se ke mně a směje se rty krvavě naběhlými
pravil:
Proč, chudáku, vzhlížíš sladce ku hvězdám?
5 Viděl jsi život?
Ubohý, a třikrát nešťastný!
Pojď se mnou!
Ukáži ti jej z nejhlubších propastí,
z nejčernějších stínů se můžeš k němu dívat.
10 Pojď, poznáš jej celý, dokonalý!
- Mlčel jsem, neboť má duše byla teskná.
Ďábel se zasmál a zelené oči mu zaplály.
Potom naplil mi přímo do obličeje
a zmizel.
- 15 Vstal jsem, a smáčeje pero v jeho jedovaté sliny,
maje v žilách roztavenou žluč místo krve,
dívaje se v temno noci za stopami Přízraků,
psal jsem ...

ČEKÁNÍ NEZNÁMÉHO

My čekali jsme dlouho v šeré síni.
V tvář neviděli jsme si. Bledé svíce
se matně tetelily. Venku v dáli
se duše naše dosud potýkaly
5 s černými ďábly. Teskně do světnice
krvavý reflex západu se vtíral.
V ledové ticho z venku jenom zněly
ozvěny slabé boje. Šera již se stměla
a černá noc již kladla se nám v čela,
10 však ti tam stále na se doráželi.

Zvuk jakýs slyšel jsem, jenž k nám se nesl,
zvuk vysoký, jenž klesá níž a níže.
Jak v dáli kdes by rozbíjeli zvony,
jichž vražděné a klesající tóny
15 by k nám se kradly stále blíž a blíže.

Kol světlem znervosnělým plály svíce.
Vše ztichlo tak, že hodin hlas, jenž plaše
šepotal dříve zmírajícím jasem,
tu sesílil a děsným, dutým hlasem
20 teď opíral se prudce v srdce naše.

My čekali jsme. Boj zuřil venku dále.
Nám zdálo se, že kdos nás k zemi drtí.
Ba, cítili jsme v noci temném klínu,
že na jednoho z našich temných stínů
25 se snese těžce rudá ruka smrti.

Tu zahrčelo v hodin starém stroji.
(Zachvěly svíce se a umíraly.)

Dvanácte úderů se v ticho sálů vdralo,
dvanáckrát venku něco zavzlykalo, —
30 pak zhaslo vše a jenom slabě z dále
k nám dopad do tmy poslední tón prasklý.
Tu dveře komnaty se otevřely
a vešel Dábel. Plamen jako bílý
dvě oči temnotou se zajiskřily,
35 jež Temnotou a Černou Mocí vřely.

»Již zlomeny jsou duše vaše bílé.
Mně černá půlnoc do moci vás dala.
Nuž k tanci, Slabí, ukáži vám světla,
jež dosud nikdy z Žití nedolétla
40 v ta zaslepená vaše očka malá!«

Strach ze mě spadl. Krev mně tryskla prudce,
jak do běla by mi ji rozžhavili,
žár nových vášní dívoce se zažih
mé černé duše nových na zápražích
45 jak krví zaslepen a krví zpitý.

K šílené písni stáhl jsem své rety,
jak pocel Lilitin by projel jimi,
bych Satanovi poděkoval dárce.

Však na mou píseň jenom bledí starci
50 klepají dásněmi v takt bezzubými.

ĎÁBLICE...

Vivacem praskajících strun se naše těla
potápí v akordy, jež zemrou, — sotva vzletí.
Nám bílá ňadra prudkým letem zkrvavěla
a plamen purpurný nám šlehl smavou pletí.

5 Své žhavé ruce, chtivé rozkoší a touhou,
jak poháry dva plné vína pozvedáme.
Pojď opojit se rytmů vlnou dlouhou,
pojď, dravým retem svým tě k Smrti zulíbáme!

10 Všem mužům patříme, však žádnému z nich zcela.
Jsme kněžky rozkoše. Jsme svobodny a silny.
Pojď pomodlit se, hochu, našeho v chrám těla,
pojď, v oltář očí rozžehnem ti oheň vilný.

Jak včelí královny jsme při svatebním letu.
Nuž, leť již za námi! Tam v dáli budem sami!
15 Až tajemství ti dáme boků svých i retů, —
pak klesneš, trubče, s vyhřezlými útroby.

Ž I J M E !

Žijme!

Žijme pro rozkoš Ničení a Zkázy!
Chtivýma rukama bořme chrámy,
až touhy naše, které při zemi se plazí,
5 zůstanou samy.

Žijme!

Žijme pro bizarní stíny vlastních Fantasií,
žijme pro řehavé konce Vyžití,
žijme pro rozkoš, která se svíjí,
10 pro světla, která nesvítí.

Žijme!

Žijme pro zvrácení vlastních duší
zkypřených pluhem Satanovým.
Žijme pro ohně, jež do srdce buší
15 úderem novým!

Žijme!

Žijme pro rozkoš děsného smíchu,
který se rozepne v šílené lety,
pod nohou svou až uzříme v střepinách hříchů
20 ležeti světy!

OBJETÍ

Ďáblice na prsa svá mě vtiskla ...
Z jejího těla plam do mě všlehl,
bolestnou rozkoší duše má výskla.
V zoufalém výkřiku těla,
5 v páchnoucím potu, jenž padal mi s čela,
v jícen pěn když již se měnila ústa,
nervů napětím praskala struna ...
náhle jsem poznal, krev že má hustá
vstříkla do jejího lůna ...

J Á N E C H T Ě L . . .

Já nechtěl hráti pesimismu písňě,
jež deštěm podzimním v sklo oken šumí,
já výkřiky jsem křičel dravé Žízně,
již pouze voda černé Smrti ztlumí.

- 5 Tak volá srdce, které k hvězdám chtělo.
Však chabé bylo; přec však neumělo
tak nízké být, by prostředkem se neslo,
a proto v bláto krve svojí kleslo.

OSUMNÁCTILETÝ

Zda nepodivil jsi se, když jsi náhle
v zrcadle Rána spatřil, tvé že tělo
se přes noc v purpurný květ rozpučelo,
zalité prudce v dětství půdě zprahlé?
5 Zda nepodivil jsi se, když jsi v zraku
žen mimojdoucích poznal mužství svoje,
když v líc jim vžehls barvu rudých máků
a v oči velké, temné nepokoje?
Když v nocích bezesných jsi spínal ruce,
10 zda ve tmách neviděl jsi stíny tlíti,
jež svíjejí se v prudce sladké muce?
Zatoužilš po ženě a po vybití?
Ó jistě snils a jistě nejkrásnější
ti ve touhách se zjevovala žena,
15 již vteřina z všech vteřin nejsvětější
divoce měla býti zasvěcena.
Ó jistě snils, že těla vaše bílá
jediným vzmachem náhle v oheň vzplanou,
a jistě snils, že panictví znak s čela
20 ti serván bude rovněž čistou pannou!

Nuž běž a posvět rozsévač jak svěží
stříbrnou půdu panenství a študu...

Kam běžíš kůň jak vzteklý bez otěží,
bičován metlou nejhroznějších pudů...
25 ach... řekni, šilenče... kam běžíš, řekni... kam!

»Hlupáku... k nevěstkám.«

NEVĚSTKY

I

V tmě průjezdů jsme daly svoje těla
za grošů pár všem chtivým mimojdoucím.
Ty mníš, že jsou to tragedie, žaly?
O, ne... nám rozkoš v nadrech jen se chvěla
5 a my se smály.

Když stárím ňadra se nám rozbahnila
a oči proměnily v hnusné stoky,
když smrt se na nás smála potměšilá,
tu nad břichem a nad shnilými boky
10 a nad vlasy, jež v cáry hadrů vlály,
poprve šíleně jsme zavzlykaly.

II

My nevěstky jsme šedých ulic Žití,
jež Osud násilní a bije pěstí
a za těla nám, když jich plně užil,
v odměnu hodí hrstku grošů Štěstí.

5 Tu na peníz jak šílené se vrhnem.
Kdo více má, ten druhé více škrťí...
až všechny v blátě ulic zahyneme
naposled znásilněné černou Smrtí...

VY...

Vy, kteří topórem svých hrubých smíchů
drtíte vázy groteskních mých snění,
jež v slzách krvavých se bolů pění
a hasnou beze sil kdes v nočním tichu,

5 Vy, kteří smějete se hrůze hříchu
a cestám, z kterých navrácení není,
kde tělo vzlyká ostrém na kamení
a Vysílení šlehá v ztuhlou míchu,

10 Vy, kteří k nejhroznějším tragediím
v svém srdci pouze blbý úškleb máte, —
též přijde chvíle, kdy Vás osud zmate!
A potom já, jenž v prachu se tu svíjím,
Vám padajícím hrůzné ve závratí
se děsně, děsně, děsně budu smáti...!

ZAHREJTE!

Zahrejte ve vyšších polohách,
zatančte divější reje.
Což máte přítěže na nohách?
Hleďte, vždyť Dábel se směje!

5 Ďáblice, zvedněte ještě výš
 k bokům svým suknice rudé!
 Ty, který naléváš, nevidíš,
 číše má prázdná že bude?

10 Neznámá, dej mi žhavý svůj ret.
 Och, tvoje tělo tak pálí!
 Na všechno chci dnes zapomnět,
 na vše, co Vášně mi vzaly.

15 Opoj mě horkým dechem svým,
 rozžhav mě dotekem vlasů,
 v zvrácených očích až uvidím
 šilenou, divokou krásu.

20 Do očí se mně nedívej!
 Přízraky rozkoše ruší.
 Zemřelých hvězd by jsi uzřela rej,
 na dně pak zoufalou duši.

SLEPCI

Ve slunci Vášně nám osleply zraky.
Kam jdeme, — nevíme. Temno je kolem.
Vám kvetou fialy, vám kvetou máky! —
Nám pusté Noci jdou polem.
5 Není tu vůní a není tu květů.
Jediným mžiknutím zhaslo vše v stíny.
Silniční prach se nám zažral v krev retů
stížených kletbami viny.
Po hmatě kloužem ve stíny samé.
10 Jednou však prohlédnou přec oči mléčné, —
posledně v cestě až zavravoráme
na kraji Propasti věčné ...

Š Í L E N C I

Když k Číši již jsem zvedal ret, — tu posečkal jsem chvíli.
Šel kolem zástup tich a bled; — ach, Šílenci to byli.
Zšíleli děsem Tajemství a vzteklých Vášni křečí,
zšíleli hrůzou Poznání, jež v nočních stínech klečí
5 kdes u oltářů Života i v ztuchlých kobkách Smrti,
kde temné vůně kadidel tak vábí dál a — škrtí.

V šílených očích četl jsem. Jak hrozně ke mně děly!
»My před Tajemstvím krok, jen krok, jsme hrůzou
sešílely.«

A jejich dásně zkřivené tak hrozně skřepotaly:
10 »Oh, my jsme velcí Šílenci, my před Tajemstvím stáli!«
Divoce ke mně jeden vzhled. Já uzřel v jeho oku
svou tvář, jak s nimi v zástupu jde v jednom, děsném
kroku.

A v Rozum můj cos zajelo jak mečem rána bodná.
Číš Poznání jsem uchopil a rázem vypil do dna.

ĎÁBEL K ŽENĚ

Nechci tvého srdce, ani duše tvojí.
Dej mi svoje ňadra, dej mi bílé tělo,
které smyslností rudě zřeřavělo!

Až se naše těla v děsný rytmus spojí,
5 poznáš, v těch že nejvonnější květy Vášně bují,
kteří objímají, ale nemilují.

Nenasytňý žár až vysílení zkojí,
z doteku až hnus mě začne divě hrýzti, —
zaškrťm tě z prudké nenávisti.

VŮNĚ ŠEŘÍKŮ

Mně zdálo se, jak vůně šeříků by ke mně zavála.

A z nebes zaznělo tak čistě: tralala.

Já z bláta vstal a tónům chtěl jít vstříc
a zlíbatí je v orosenou líc.

5 Vtom klubko nohou svých jsi rozvázala
a temně, vlně mě jsi zavolala.

Vše zhasnulo, co zaplálo tak svatě,
já v bláto, d'áblice, zas padl na tě.

ACH ODEJDETE, STÍNY ZKRVAVENÉ...

Ach odejděte, stíny zkrvavené,
poslední smutky lásky prokleté.
Mou duší bílý kalich vzhůru žene
a v dnešní noci snad již pokvete.

- s A běžte tam, kam jste mě strhnout chtěly
v divokých vášní, v křečí závanu.
Já s květem svým, jénž bledostí jest stmělý,
sám na půlnočních nadrech zůstanu.

POESIE 1918—1919

OČI

Oči se dívají do světa.
Volají, čekají, prosí.
Touha v nich divoce rozkvétá,
touha, jež živí i kosí.

5 Přejde dnes, přejde snad zítra již?
Mé oči již hledáním pálí.
Do dna chci vypítí svoji číš,
než oči se krvavě zkalí.

10 V zahradách vzkvétají lilie,
aby je v kytice vpletli,
kdo z očí mých kytici uvije,
dříve než v popel mi zetlí?

DNES V NOCI PRŠELO...

Dnes v noci přelo
a já jsem tiše snil...
V mou duši padly mhy
a deště teskný kvil.

5 Dnes v noci přelo
a já jsem ve snách zřel,
jak cestou blátivou
pocestný smutně šel.

Kam krácel, nevím již.
10 Však když jsem procital,
on cestou blátivou
šel stále ještě dál.

VICHŘICE

Venku vítr řve a skučí,
prohání se ulicemi.
Zháší bledé lucerničky,
třese nebem, třese zemí.

5 V pokojíku dusném, úzkém
(dobře sedí okenice)
jako malý červ se choulím
u plamenů svojí svíce.

10 Ale z venku vítr dravý
proráží přec v jizbu moji.
Svíce jaksi znervosněla,
snad se trochu bojí, bojí...

Bezpečně a beze strachu
sedím ve svém těsném skrytu.
15 Venku vítr řve a skučí.
Ó, jak hnusně stydno mi tu!

NOC

Jdu temnou alejí,
v níž noční stíny zrají.
Tu skrytí milovníci
se tiše objímají.

- 5 Jdu s duší tesklivou,
jdu, — ani nevím sám,
zda něco sleduji,
či před tím utíkám.

KVETOUČÍ STROM

Mé pupeny se rozkvetly, když všechno tiše spalo.
Já slyšel: v noci dubnové cos na mě zavolalo.

Předčasné, bledé lístečky se točí v chmurné nebe.
Jest ještě brzo, vím to, vím. Vzduch vlhký jest a zebe.

5 Svou zahradou se rozhlížím. Spí všechny stromy dosud.
Což vím, proč sám jsem rozkvetl? Což mohu za svůj osud?

Je ticho kolem. Ticho tak, že květy mé se chvějí
jak první bílé sněženky, kdes v lesích, pod závějí.

A v nocích, vítr dubnový když korunou mou třese,
10 mé srdce, kdes až v kořenech, starostí těžkou dme se.

Když bledé světlo měsíční mdlou vůni v květy hází,
tu zdá se mi, že z křovisek se pozdní mrazy plazí,

že květy moje popálí a zraní moje tělo,
že marno vše, co dychtivě se v haluzích mých chvělo.

15 Však když vzplá slunce polednem, — tu volněj oddechnu si.
Nač strach? Vždyť slunce vítězí a někdo začít musí.

J A R M A R K

Všechno to hlučí, kupuje, smlouvá
okolo chatrných, šedivých bud.
Zvetšelé plachty větérek vzdouvá.
Alespoň okouknout může, kdo chud.

- 5 Z perníku srdce a dřevěné hračky
jinochům z vesnic i mládeži z měst,
za krejcar dětům naděje sáčky
(výhra vždy v každém desátém jest).

- 10 Obstárlé matrony, široké v boku,
studeným zrakem čítají jen:
Vydrží sukno to přes deset roků?
Sedře se na těle za jeden den?

- 15 U kašny vztekla štěkají psíci.
Dámy dnes oblékly sváteční šat.
Kráčejí ztrnule s úsměvem v líci.
Vše dnes chce kupovat, prodávat, lhát.

- 20 Zástupy veliké městem se valí.
Píšťaly vřeskně se bodají v sluch.
Hospody všechny se těsnými staly.
Dusno je všude. Ztěžkl i vzduch.

Všechno tu hlučí, kupuje, smlouvá,
výkřiky derou se z opilých rtů.
Zvetšelé plachty větérek vzdouvá.
Ale co já si mám koupiti tu?

VEČER NA HANĚ

Široký lán, že bez konce se zdá mi.
Znavená pole spředla mlha sivá.
Již noční stíny vstaly za horami
a cestou jdou, kol níž se tiše stmívá.

5 Ohýnky plaché v brambořistích vzplály
a dýchly ke mně vůni žhavé nati.
Jak příchod někoho by zvěstovaly,
jenž s hor již jde a kráčí po úpatí.

10 I klidno tu. Jen něžná babí léta
se honí s listy, které vítr snáší.
Vůz hrčí kdes, jak na konci až světa.
Noc chladnou rukou bledá světla zháší.

15 Tam za řekou si po práci kdos zpívá
a hledí k hvězdám z šera jizby dusné.
Tu z polí k nebi stoupá mlha sivá
a kdos se modlí, dřív než tiše usne...

PODZIMNÍ ROKOKO

V zapadlém parku u fontány staré
markýza čeká. Faun se tiše směje
a soumrak mlhou teskně zádumčivou
se plíží do aleje.

- 5 Princ nepřijde a marno na něj čekat.
Den hází v stromy poslední své zlato,
vše usne přes noc pod uvadlým listím,
co ještě nezaváto.

- Fontána střásá bledé kapky stříbra.
10 Kdos pláče tu, však již nic se nezachvěje,
jen zlatě rudé listí hluše padá
a Faun se tiše směje.

OČI

Váš pohled zapálil mě kdys, že v jeho zlatém jasu
jsem nezřel stínů života ni těžký řetěz Času,

že odpor ve mně vyšlehl k mým cestám plným prachu,
že vše jsem urval, odhodil, co překáželo vzmachu,

5 i břemena, jež věčností se do krve mé vpila,
a zabočil, kde vinula se cesta vaše bílá.

Tam běžel jsem, ač zkrvácen a bolestí svou zmámen,
neb zřel jsem stále černý zrak a v něm ten zlatý plamen, —

až doběh jsem vás konečně, když slunce kleslo tiše
10 v klín černých hor, mně neznámých, kdes v lesích cizí říše.

Když květy jsem vám podat chtěl, — v nichž duše moje zrála,
mráz očí vašich spálil je. — Již jste mě nepoznala.

A na cestě teď ztemnělé, jež v neznámo kams vede,
opuštěn pláči. Mizíte, i vaše oči bledé.

15 Ne, — nevrátím se. Noc je již a daleko je ke dnu.
Jsou chladná dvě tu jezera. Dnes hluboko v ně vhlédnu.

PODZIMNÍ DEŠTĚ

I poslední zlato krvavých listí
i nemocné slunce, které se kalí,
i vítr, jenž smutně v korunách svistí,
ach, podzimní deště, — vše jste mi vzaly!

5 I aleje bříz, jež zmíraly tiše
v závojích mlh jak nemocné ženy,
i pozdního vína rozpuklé číše
i podzimních západů krvavé pěny

10 i hřbitovy smutné, zakřiklé kýmši,
i nádvoří zdumaná v záplavě zlaté
i zapadlé arkýře, zaváté římsy
i portály v pozdní gotice spjaté.

I večerní šera, která vše hojí
a tajemným smutkem bolesti zhalí,
15 i poslední sladkou milenku moji,
ach, — podzimní deště, vše jste mi vzaly!

HŘBITOV

Tu každý ztichne smutkem rozteskněn
a zamyšleně k domovu se vrací,
však »jako doma« přece tady řvou
jen kněži, hrobaři a funebráci.

M Ě L Á S K Y

Mé lásky letní, smyslné a žhavé,
vše marno, — marno, nevrátím se k vám.
Hle, — podzim tu v své říze plápolavé
a chci být sám.

5 Jsem unaven, — a nemám ani síly
polibky těžké, plné krve nést.
Mlh podzimních, hle, — chomáč snivě bílý
teď u mých cest.

10 Planoucí pohledy a číše plné vína
jsem roztrávil, když první lístek spad.
Teď chodím kajícně zas v loubí stinná
se vyplakat.

15 Až blede slunce z nemoci své vstane
a postaví se proti teskným mhám,
pak poslední mi slza v úsměv skane
a přijdu k Vám!

HOUSLE

Tam v okně, které hledí do nádvoří,
zasněné housle zadumaně visí.
Den v barvách západních již rudě hoří
a zlatý pel se v temné stíny mísí.

5 Poslední paprsky už v strunách vzplály
a vzbudily je prsty krvavými,
by marně na kohosi zavolaly
a zhasly zamyšleně mezi nimi.

10 Nepřijde nikdo. V ticho zakřiknuté
list zašustí jen, který v okna padne.
Den na západě ve záplavě žluté
pozvolna bledne, krčí se a vadne.

15 A v okně pozdní muškátové květy
zašeptly ve ztlumených povzdechnutích,
že někdo vprostřed sonatové větvy
v polohách nejvyšších tu včera utich.

NEMOCNÉ DĚTI

Nemocné děti, — se zrakem záhadně sladkým,
nechoďte ještě, nechoďte spát!
Dříve než noc se přibelhá krokem svým vratkým,
dříve než utichne sad,
5 budem si tiše v tajemných alejích hrát.

Jak se však podzimní slunečko zaleje krví,
chladné až ruce vztáhnou se v tiš,
pohádku povím vám o princí, který šel prvý
princeznu hledat v zázračnou říš,
10 který ji v Paláci Věčného Ticha
obejme brzo, brzičko již . . .

POLEDNE

Malátným teplem dýchlo poledne,
poledne podzimní, kdy slunce ještě plane
tou září, jež se sotva rozhledne
a zapadá zas v mraky rozeklané.

5 A v sadech dlouhých, v sadech zažloutlých,
v nichž unaveně padá žluté listí,
jen u fontán zní hořký, tichý smích,
smích unudění nebo nenávisti.

Tam rekonvalescenti ubledlí
10 — vím, poslední je slunce zavolalo —
pomalým krokem cesty opředlí,
kam ještě příliš listí nenaválo.

A oči planoucí a divně sevřené
jak světlušky se nad záhony třpytí.
15 Co vlhké vůně, — vůně kořenné!
Snad nemožno se ani nasytiti.

Dnes, zdá se, doba Tichých Hodů jest
— slavnostní rozkoš rozteskněných duší —
stříbrné praporce již vlají podél cest.
20 Ach, — babí léta všechno dobře tuší.

Polední vánek v zlaté struny sáh,
by zahrál vteřinovou melodii,
ztrnulá ústa šťastně vzdychla: »Ach,
vždyť přece ještě žiji, žiji, žiji — — —«

IRONICKÝ PASTEL

A všude zlato, — na nebi i v polích,
tam na horách, — i tady na topolích
i v sladkých mlhách, které v dáli visí,
i v soumracích, jež do světla se mísí,
5 — ach všude zlato, — zlato chladně žluté!

A cestou klikatou, kol stráně zakřiknuté,
podzimním zlatem, v stříbře babích let,
v posledním bohatství, jímž překypuje svět,
a *přímo k slunci*, — které v dáli plane,
10 se vleče žebrák v kápi rozedrané ...

RADOSTI!

Radosti, radosti závrtná,
radosti, — prapore červenobílý,
rozvlaj se v nebesa posvátná,
v souhvězdí plná úžasné síly,
5 o nichž jsme dlouhá staletí snili.

Radosti, která tryskáš mi z krve,
ze srdce, z hrdla, z bouřících žil,
slyšíš tam na věžích údery prvé?
Slyšíš, jak v kovové zvony se vbil
10 velebný úder posvátných chvil?

Radosti zdraví, úžasu, krásy,
obětní slavnosti volného nitra,
pohleď, jak na polích zrosené klasy
koupají čisté, zlaté své vlasy
15 v paprscích Velkého jitra.

Radosti, radosti vítězná,
zmámená světlem a krajů svých šíří,
vidíš, jak vysněná princezna
od hradeb pohádky v skutečnost míří,
20 — princezna, o níž dnes nelze mi pěti,
neboť mé hrdlo radostí šílí,
duší mou dychtiví orlové letí,
orlové vznešení, svobodní, bílí,
vše ve mně tančí nejprudší reje,
25 všechno se vzpíná, objímá, směje,
vše to, — co mládí věncí a světí...
— Ne, dnes mi nelze o tobě pěti.

Dnes jenom zavýsknu k nebeským výším,
výkřikem — bičem to ohnivých blesků —
30 v prach spálím lesy bývalých stesků,
výkřikem radosti, vyšším a vyšším,
kterým se v nebesích ozvěny vzbudí,
povýsknu *svobodně* z mladé své hrudi!

J E D

Noc těžká, dusná, napovídající...
Silnice bílá. Kolem černé lesy.
Mrak po nebesích rozhodil svou kšticí.
A měsíc zapadl již za útesy.

5 Jdu tiše cestou. Prudce květy voní
a jejich dech se do krve mi žene.
Ah, krásně zpívaly tam pod jabloní
vesnické děvy, smavě opálené.

10 Jsou divné písně v stínech zazpívané,
jsou divné oči, které ze tmy pálí.
V mé duši vzpomínka teď náhle plane:
že rty mé dlouho, dlouho nelíbaly.

15 A noc jde tiše kolem. Cesta bílá
svou prázdnou ruku natahuje ke mně.
Omamnou vůní již mě vysílila
zamlklá noc a dusná vůně země.

20 A zdá se mi, že slyším kroky jemné,
oh, kroky, které potkají se s mými, —
však bojím se, zda srdce neklame mne
úderu těžkými a neklidnými.

A zdá se mi, že prostřeno jest všude,
i na rtech mých i v nedočkavé duši,
že všechno čeká na něco, co bude,
že všechno ve mně prudce něco tuší,

25 že všechno vře a všechno prudce pálí,
jak šelmě, které lačně svítí oči,
že jed mi v duši dívky vezpívaly,
jenž v žilách mých teď divoce se točí.

To ticho rve mě. Za mrakem mrak míjí.
30 Předtuchou nebesa jsou rozjizvená
a bílá silnice se vlně svíjí
v náruči lesa jako chtivá žena.

Ó přijde Ona. Přijde. Přijde. Musí!
Zaleknut jejím zjevem plápolavým
35 své chtivé ruce vnořím ve vlas rusý
a lačné tmy svým křikem rozřeřavím.

AKÁTY

Akáty ještě zelené
a přec již zasněžené,
jdu kolem vás tmou ulice
a za mnou sníh se žene.

5 A celou dlouhou ulicí
jdou černé řady lidí,
zda aspoň jeden pod sněhem
nesmělou zeleň vidí?

Ne, nikdo vás si nevšímá.
10 Jen dvě vás zříme, braši:
to já a onen plamének,
jenž na nároží zháší.

U OKNA

Sníh všude ležel včera.
Dnes taje. Temné stíny
úzkostně překročí
ospalé kalužiny.

5 Bez citu leží země,
bezcitně civí nebe.
Chlad ulicí se plouží.
Nemrzne, ale zebe.

A všude ticho, ticho.
10 Nic nikdo se tu neptá.
Pár stromů na obzoru
lhostejná ruka leptá.

A kolem mokré země
se táhnou širé lány.
15 Sníh tu a tam se bělá
jak prapor rozedraný.

Vyzáblé, zkrěhlé střechy
((jak bílé včera byly!)
zas ve dřívější špínu
20 své úzké tváře skryly.

A občas z vlhké římsy
lhostejná kapka skane.
A tak to půjde dále,
víc pranic nenastane ...

25 A u okna-li sedíš,
když počíná se šřit,
že slunce někdy vyjde,
je nemožno ti věřit.

S Á M

Sám,
opuštěn a zrazen kráčím večerem,
okolo města, šerem stromořadí,
a proč jsem přišel sem,
5 vzpomínám.

Dlaždice — slizcí hadi —
se lstivě plazí kolem starých domů.
A jejich průjezdy, tak vlhké, pusté, chladné
jak srdce prázdné,
10 a zahrady, v nichž pod blátem cos vadne,
a truchlé šero stromů,
z nichž dávno poslední už lístek slét,
dýchají na mě jed.

A prší, prší,
15 jak přšelo by celý věk.
Úlisné kapky šepotají
jak retы zrádných milenek
a o střechy se tříští, staré tisíc let,
jež apaticky se jen usmívají
20 a křiví líc
vyžilým stínem arkýřů a lomenic.

A lampy u černého nebe zavěšené
jen ke mně, ke mně točí
své oči,
25 ah oči nenávistné, ironické, sklené,

a šlehají mě svými biči
tam do srdce, — ah právě, právě tam
a syčí:

Opuštěn, zrazen, sám jsi, sám!

NUŽ JEŠTĚ JEDEN TANEC...

Nuž ještě jeden tanec!
Jen naposled,
neb moh by mě pak zmámit
váš rudý ret.

5 Nuž ještě jeden tanec!
Pak musím jít,
neb v očích vašich moh bych
se utopit.

10 Nuž ještě jeden tanec!
Pak půjdu spát,
neb mohla byste srdce
mi pošlapat.

VIDĚNÍ

Jsou dvě království:
Království Světla a Stínů.
Království stejně bohatá a nekonečná.
V jednom panují silní, zdraví a radostní,
5 v druhém smutní a nemocní.
Všichni jsou šťastní i nešťastní.
Jiných lidí není;
není i jiných království.

10 Na pokraji stínů a světla,
na úzké hranici jasu a tmy
kráčím já.
Jednou rukou vzpínám se k dobrému Slunci,
druhou k milosrdné Noci.

15 Srdce mé však jest jediné,
způle noc a způle den.
A čekám,
zda se setmí, či se rozbřeskne.

VEČER

Zsinalé mlhy — strážci nočních stínů —
již ze bran Večera se vybelhaly
a stezkami, jež mizí kdesi v dáli,
se rozcházely přes rozvlhlou hlínu.

5 A pršet nepřestalo. Stromy lysé
jen marně zvedly holé ruce k nebi.
V škrabošce bláta zem se slizce šklebí
a unaveně kolem rozhlíží se.

10 Tu kolem humen, kde se zídky plazí
jak muži ubití a uplvaní,
já v hadrech lásky kráčím v zadumání
a děvče čekám, které nepřichází.

Jak dlouho již, co nepřišla sem ke mně?
Ach, nelze vzpomenout! Dešť již uspal duši.
15 Ničeho pustá pole nevytuší.
A hnije všechno: srdce, nebe, země.

RTY MILENEK

Rty věrných milenek, vy dva jste květy růží,
jež utrhlí jsme kdys, by zcela naše byly.
Vím, — zasvětily vše jste jedinému muži,
i dech svůj pokorný, i kalich sněžně bílý;
5 však on, — byť poprvé se nemoh nasytiti, —
čím víc k vám vonívá, tím méně vůně cítí.

Rty zrádných milenek, vy víno otrávené,
jež k ústům dávají nám potměšilé dlaně,
čím jed váš nachový víc vzteku v krev nám vžene,
10 čím bližší polibek váš krvavé je ráně,
čím víc nás klamete, čím víc se o vás rveme,
tím víc vás chceme pít, tím víc vás milujeme!

PŘÁTELÉ

Já čekal jsem vás, přátelé, když soumrak v město pad
a teskná vůně večera se zvedla od zahrad.

V slavnostní, bílé radosti jsem krb svůj rozžíhal,
by září bledě růžovou se tiše usmíval.

5 A v komnatě své, z úcty k vám a k pozdravu těch chvil,
jsem stíny sladce intimní kol sebe rozvěsil.

I lenošky své přistavil jsem v koutku, ohni blíž,
kde největší jest temnota a nejsvětější tiš.

Svých sklepů víno nejstarší (oh, co v něm skryto sil! —)

10 já pokorně vám zvečera jsem na stůl postavil.

A loutnu svoji prastarou — (ah, slyšeli jste ji?) —

jsem znovu zladil, doufaje, že dnes vám zapějí
své písně smutné, bázlivé, jež v nocích zpívávám,

i modlitby své pokorné, jež modlívám se sám,

15 i pohádky své zasněné, jež noc mi vypráví,

v nichž skryto kouzlo tajemné i půvab klamavý,

i písně teskně milostné jak zhaslé pocely,

jichž bledé, smutné milenky již dávno zemřely,

stín matný stínů vybledlých a ozvěn ozvěny,

20 jež v kytaru mou zapadly jak akord zlomený...

Však nepřišli jste. Pozdě již a marno čekat dál,
že někdo z ulic přátelsky by na mě zavolal.

MILENKO MOJE...

Milenko moje,
poklady nemocné duše své tobě jsem dával,
které jsem před cizím úsměvem úzkostně skrýval:
v čem den můj rozbřeskal, večer pak tiše se stmíval,
5 to, co mi do duše předčasný podzimek navál,
to, co jsem v kalichu srdce ti k oběti zvedal,
to, co jsem vlíbat chtěl v jas tvého bílého čela,
čeho jsem ztlumené ozvěny v očích tvých hledal.
— Však ty jsi mi, milá má, — nerozuměla.

10 Milenko moje,
tehdy, až zemřeš — a věčný svůj sen budeš sníti
v hřbitovech zamklých, v alejích setlelých stromů,
až tobě na hrobě vykvete podzimní kvítí,
které tak dávno už nebudeš míti dát komu, —
15 já přijdu mlhavým večerem, slunce když hasne,
abych se zpovídal v tajemnou, modravou tiš,
abych ti pověděl pohádky smutné a krásné, —
kterým ty tehdy, má milenko, porozumíš.

PROSBA

Obzory mé jsou zkalené
a dny mé zachmuřené.
Mlh chumáč vlhký, rozplihlý
mi v duši vítr žene.

5 Den v blátě vstává, umírá,
noc v kalužích se svítí;
a v ulicích jest odporo
a odporo je v žití.

10 Ah, Bože můj, jen na chvíli
mě odveď kdesi v dáli,
kde soumrak bledě modravý
krvavé nebe halí,

kde v tichu svatém, bezhlasém
červánky tiše hasnou
15 a večer volně odchází
v noc hvězdnatou a jasnou.

A na okamžik nechej mi
dlaň nebes otevřenu,
ať zpítý jejich nádherou
20 tu na vše zapomenu.

Z Á P A D

Na stráni, v průsmyku tichého lesa
stojíme spolu.

5 Sluníčko pozvolna klesá
bledými nebesy západních snění,
která se v růžové obláčky pění,
do údolu.

10 Opiti nádherou ticha
se díváme daleko v dál.
Les šťastně nám nad hlavou vzdychá,
jak by se bál
šelestem vonící choje
porušit velebnost slunce a nebe,
vytrhnout ze snění tebe,
milenko moje!

15 Jakási stříbrná slova
nám padají s uzrálých retů,
— slova tak sladká, neznámá, nová,
která se ztrácejí v hromadách planoucích květů.
20 Voní tak teskně a plaše
jako ty polibky naše,
kterých už tisíce rozseto je tu.

25 Až dnešní slunečko naposled políbí zemi
zamlklou zcela už v korunách zasněných stromů,
na věky spojeni zázrakem, tajemstvím na věky němí,
zmámeni krásami všemi,
vrátíme tiše se po květech zrosených domů.

PÍSEŇ SNĚHOVÉ VLOČKY

Padám, padám
z nebeských výší,
radostným letem
neznámou říší.

5 Bílé mám čelo,
bílé mám dlaně,
nejčistší krásy
jsem nabrala na ně.

10 Prostorem tichých,
zářících květů
pozdravy nesu
vzdálených světů.

15 Pohádky křehké,
zasněné báje
přináším v duši
od prahu ráje.

20 Na zemi černé
— jak všechno, co svato —
roztávám zvolna
v špinavé bláto.

ROZCHOD

Tak děsně smutno je mi dnes,
že nedovedu plakat,
jen dešť se tříští v oknech mých
vzlykáním teskných staccat.

5 A tak mi děsně pusto jíst
a tak mi bídně z toho,
že srdce moje ubohé
si přálo příliš mnoho.

10 A v duši mojí zlomené
jejž velké slunce zlatí,
ty kráčíš, která dovedeš
se spokojit a smáti.

15 A v duši mojí zlomené
jen teskná vůně vstala,
z těch květů, které střevíčkem
jsi kdesi pošlapala.

ZIMNÍ ODPOLEDNE

Modravý nebes stín pad v bílé pláň sněhu
a slunce na horách žeh žlutý rozlítlo.
Den zbledl v stříbrnou a křišťálovou něhu.
Jdu cestou do kopce. Jest všude bílo, bílo ...

5 Háj rudý zakýval mi v pozdrav suchou dlaní
a vížka kostelní se pousmála v dáli.
Mlh věnce růžové se tiše zvedly za ní
a cosi klidného mi sladce pošeptaly.

10 Tu v sáňkách vášnivých vpřed prudká Radost letí
a srázy příkrými se řítí do údolí.
Ty můžeš, poutníče, se jenom ohlížeti,
ať neprobudíš to, co na dně srdce bolí.

15 Běž tiše nahoru, vstříc nedotknuté kráse,
tam k bílým oblakům, jež na nebesích svítí.
Jas mírně hladí, šero usmívá se
všem zradám krvavým i těžkým bojům žití.

20 A opuštěn-li jsi a kráčíš beze cíle,
vše ztratit v údolí, co nejdražší ti bylo,
tam poznáš u nebes, v té pláni sněžně bílé,
že ještě pokladů ti nekonečně zbylo.

ROMANCE O HRADNÍ BRÁNĚ

Zamlklá brána kastelu uzamčeného
se tisíc let pochmurně dívala v kraj.
Hrad smutný byl. Tesklivost čišela z něho
a na dvorech ležíval záhadný taj.

5 Daleký obzor vždy se v šedivé mlhy skrýval,
čas šel tu neslyšně a nikdy se nepousmíval, —
a bránu-li otvíral někdo v sváteční den,
tu veřeje skřípaly, skřípaly, skřípaly jen.

Ve hradní věži — okno jen jediné měla —
10 ah princezna sladká a bílá jak z pohádky zvěst
svá čekání tkala, tak stříbrně, mlhavě stmělá,
a tiše se dívala na lemy dalekých cest.
Dolu snad scházela někdy ku hradní bráně,
když rytíři chystali vyjet se v daleké pláně
15 buď do boje dravého, na lov neb na divý plen,
— a veřeje skřípaly, skřípaly, skřípaly jen.

Nikdo tu nebyl, kdo vzkřikl by v zamlklá ticha,
šel stejný den za dnem, šla stejná za nocí noc.
Stín polední vlekl se únavou smutného mnicha,
20 jak všechno by zaklela natrpklá, šedivá moc.
Jako ten, kdo bývá zrazen a oklamán v žití,
kdo neměl nikoho, s kým by moh chvílinku jítí,
tak brána — (když vítr se opíral do zchladlých stěn)
— veřeji skřípala, skřípala, skřípala jen.

25 Jednou, když více hvězd bylo v nebeské dlani
než kdykoli jindy, — tu jakýsi poutník šel kol; —
— oh, poutník z těch dalekých, širokých, neznámých plání,
jenž prosnil svou lásku, rozkoš, radost i bol.

Pohlédl v okna princezny stříbrně bílé
30 — okna tak vysoká, jako jest vědomí cíle —
pokorně stanul, — nechtěje, aby jí v sen
veřeje zaskříply, zaskříply, zaskříply jen.

Princezna bděla však (dělala vše to snad v snění?)
a zaslechla zdola pokorně ztajený vzdech.
35 Tu plavným svým skokem, jenž dotekem v krásu vše mění,
seběhla chodbami skrytými v žulových zdech.
Poutníku, kterému spřízněnou bolestí pánilo srdce a rány,
tichounce odemkla železné náruče brány.

*

Když k ránu omdlelý polibky vycházel ven,
40 tu veřeje poprvé šeptaly, šeptaly jen...

REKONVALESCENCE

Dnes okna zasmušilá tiše otevru si,
— ah, okna zavřená tak dlouhý, těžký čas,
a vlas svůj neklidný a šerem temně rusý
dnes větrům západním dám šťasten na pospas.

5 A v sladké závratí pak tiše sejdu dolů
zmámený vůněmi, jež vstaly ze zahrad,
jsa silný vědomím svých protrpěných bolů
a silný poznáním, že lze se usmívat.

10 A křehkou duši svou, — tak ještě rozechvěnou,
pobledlou v horečkách a dlouhé nemoci,
dřív než se nebesa hvězd první září sklenou,
ponesu na rukou jak oběť do noci.

15 Když v barvách západních mi rudý večer vzplane
a krok můj nejistý mdlou vzbudí ozvěnu,
v záhonech lilí, jež tmou jsou ulekané,
já na dvě bělostné si dlaně vzpomenu.

20 Když luny paprsek se zachví na mé římse
a mlhy stříbrné se začnou usmívat, —
tu krokem malátným, však uzdravujícím se,
pln tiché únavy se vrátím domů spát.

NEJISTOTY

Den šerých nejistot
dnes zmrtněl v naší zemi,
když květ nám zavoněl
zvadlými nadějemi.

5 Chlad bažin zamlklých
a smutek mlhy šeré
nám do žil úzkostných
a do srdce se dere.

Jdem tichem znaveni
10 a steskem znervosnělí,
že kdesi u slunce
už na nás zapomněli.

A všechny radosti,
jež včerejšky nám daly,
15 už odkuds z daleka
nesměle zavolaly.

A všechny důvěry,
v něž doufali jsme kdysi,
v chlad mlhy šedivé
20 se zvolna, tiše mísí...

*

Den šedých nejistot
pad v liché země rodné.
Jdem tiše příšeřím
a čekáme, — kdo bodne.

PRSTÝNKU!

Prstýnku můj zlatý
s bledě rudým kamenem,
my si vždycky spolu
na své štěstí vzpomenem.

- 5 Prstýnku můj, víš-li,
o čem jsem teď tiše snil,
když tvůj rudý kámen
tichounce jsem políbil?

JARNÍ NOC

Zrozena z prvních nesmělých polibků slunce
vstala dnes tiše v nádheře úžasně ledé;
pokorné hvězdy do nebes, mlhavé naděje do polí vdechla
a v cestu mou, jež ode mě daleko do noci vede,
5 tolik své krásy a tolik svých radostí dala,
 že duše má v samotách zavzlykala.

Má milenko, — kdesi tam v náručí temného města,
má milenko sladká, — daleko, daleko kdesi,
proč luna nejčistším stříbrem se věsí
10 na tiché roviny, modravé, zasněné lesy,
proč krásy dnes tolik dychtivě čeká mě kolem,
proč nádhera tíží, proč radost mi nejvyšším bolem,
proč světlo mi stínem, naděje úzkostí temnou,
 že nejsi se mnou!

VEČER

Milenko, — slyšíš hlas topolů,
tichý hlas gotických topolů nad hlavou?

Zmítány záplavou
divého větru volají do temných polí.

5 Mraky jdou oblohou
tak černé, že duši až bolí,
a my sami,
samotni v celé té aleji topolů
jdeme pospolu . . .

OKNO MÉ MILÉ

Daleko do noci svítí
okno mé milé...
— Ah, musím dnes kol něho jíti,
musím, neb tesklivé chvíle
5 padly v záhony kvítí
duše mé bílé.

Půjdu tak zvolna a jemně
nocí, zamlklou tmou;
půjdu jak kající poutník do Svaté Země,
10 jemuž se prsa bolestí nad hříchy dmou,
a z okna své milé, jež daleko do noci svítí,
zář vezmu pro svoje vadnoucí kvítí
a světlo pro duši svou.

DOPIS

Tvůj dopis dostal jsem dnes
— tvůj dopis úzkostný a zoufalý —
když večer klekání od věží nes
a zvony plakaly.

5 Já pokorně na prsa sklonil své skráně
a malátné ruce pustil jsem v klín.
Ah, neměl jsem síly, bych do pěstí sevřel své dlaně,
neb všude byl stín,
neb všude byl temný, truchlivý stín.

10 Pak pozvolna sešel jsem stezkou do noci dolů
v říš smutných svých lesů, v obzorů vyhaslých šera,
— tam, kde jsme včera
s úsměvy jitra radostně kráčeli spolu.
A bloudil jsem podivnou touhou a podivnou bolestí zmámen,
15 hledaje v mlhách, které se do noci mísí,
doubravu sladkou a na ní ten stříbrný kámen,
u něž jsem zašeptal kdysi
v růžový, předjitřní klid:
»Jak sladko jest žít,
20 — jak úžasně sladko jest žít!«

MODLITBA

Bože můj jediný na nebesích,
tak — jako já jsem tu sám v údolí Smutku a Krve,
z Tvých hvězd padlo dnes na mé lány tolik úžasné bolesti,
že já,
5 poslušný rozsévač semen, které jsi sevřel v mé pěsti,
klesl jsem v pláči na svoji hnětenou hlínu,
bez nadějí ve svoji sílu,
bez víry ve své poslání.

Vzcházel kdysi mi v obilí zsinale modravý koukol, —
10 však dovedl jsem jej ušlapat, neboť vyrostl ze bláta země.
Jedovaté lijáky stokrát mi odplavily role, která jsem oral,
stokrát jsem deštěm je vyrval,
neb padaly z nížka, z špinavých, rozdraných mraků,
však dnes, můj Bože,
15 nemám již ničeho, čím bych se proti marnosti bránil,
neboť ranily mě Tvé nejjasnější hvězdy,
které jsem miloval tolik co Tebe.

Bože můj jediný na nebesích,
tak jako já jsem tu v údolí Smutku a Krve,
20 zašepťej tiše v mou na věky znavenou duši
— která jak poutník umdlelý nejistě cestu k večeru hledá —
zda v Říších Tvých,
v Říších nekonečného Ticha, nekonečného Klidu,
kam jedině mohou hledět teď vyhaslé moje oči,
25 lze zapomenouti i na ona úžasná Světla,
která nás spálila jasem a Krásou svou ztišila k Smrti?

JÁ ZHLÉDL TĚ DNES...

Já zhlédl tě dnes.
Ah, z daleka zcela,
že jsi mě ani
neviděla.

5 A chodím teď sám.
Přemýšlím, zdali
tušilas pohled
upřený z dáli.

A klobouček zřím.
10 Ten modravě tmavý,
který směl býti
u tvé hlavy.

Už večer se v noc
počíná stmívat.
15 Sám v samotách bloudím
a tak bych chtěl líbat.

EPILOG

Sešitku bílý, — dnes tě zavírám,
jak srdce zavíráme, když je přeplněno;
teď můžeš šeptat tichým samotám
mých mladých dnů tak teskně sladké věno.

5 Šel sebou bolestí mých bílý stín
(tak bledé byly jako květy ranní),
i Vášně moje padly ve tvůj klín
a svěžích radostí mých sladké pousmání.

10 Teď čekej jen! Až přejde roků řad
a zrak můj vetřelý číst tvé písmo zkusí,
pak bolest tvá mi úsměv vzbudí snad
a nad radostmi teskně povzdechne si.

LYRIKA OD JARA DO LÉTA 1919

MÁ BÝVALÁ MILÁ

Má bývalá milá, — když dnes jsem tě zdaleka zhléd,
jak s jiným jdeš tam, kam chodili kdysi jsme spolu,
tu stanul jsem tiše v teskném, pokorném bolu
— ne pro tebe, — neznám tě tisíc už let, —
5 však proto, že stíny, jež za tebou vstaly,
hluše a ukrutně na mě zavolaly:
»Všechny ty víry, jež nad Boha světlejší jsou ti,
všechny se zhrouť,
všechny se naposled zhrouť!«

HLEDÁNÍ

Dva jsme si vyšli tě hledat,
— dva, kterým s polednem odešla víra i síla,
dva tebe voláme,
dva zdáme si býti tak sami, —
5 — to já, má milá,
a západní slunce nad horami.

Že tolik, ah tolik na tebe myslí mé oči,
krásu tvou nadýchnu všemu, nač padnou.
Že tolik má duše se po tobě točí,
10 tak všude tě vidí, — i v stínech, jež bolestí vadnou.
Tvým krokem záře poslední k západu pospíchají,
tvým teskným smíchem dálavy se usmívají,
tvých plachých vlasů zlato na horách si lehá
a z květů, které první rozkvetly se v cestě mojí,
15 vstala — jak ten, kdo touží a přece se bojí —
tvá stříbrná něha.

Slunce,
které tě také hledá a hledá
(ty o tom nevíš, však ví o tom duše má bledá),
20 zázračně, úžasně v pokoře nebes dnes hoří.
Ah, bojím se,
až se sníží blízko nad pohoří,
že krásné bude,
jako tvoje láska,
25 daleké,
jako tvoje láska,
a zkrvavěle rudé,
jako tvoje láska.

Však večer se blíží. Jest šerý a něm.
Není v něm ani jediná hvězdička bílá.
Zda, moje milá,
tě před západem ještě naleznem?

Ž E . . .

Že jsem tak dlouho šerem šel,
až oči moje zesmutněly,
že v cesty moje Stesk a Žel
závoje bledé rozestřely,
5 tak proto sním.

Že za neklidných soumraků,
když dešť mí v oknech kvílel tiše,
jsem bez víry zřel do mraků
a v zachmuřené nebes výše,
10 tak proto věřím.

Že mnohokrát mě zbodal stín
dýkami svými na rozcestí,
že nemoc sevřela mě v klín
a horečky v své žhavé pěsti,
15 tak budu zdrav.

Že tolikrát jsem musel stát
a tolikráte padl k zemi,
že zapomněl jsem se už smát
a ukonejšit nadějemi,
20 tak proto dojdu.

ANDANTE SOSTENUTO

Dnes přes den přšlo. Však k večeru dešť vstal
a tiše odešel, — jen soumrak po něm zbyl.
Když zvolna odcházel, tak snad se usmíval
a mlhou stříbrnou i zemi políbil.

5 Sám sedím. Přemýšlím, zda dnes jsem dobře šel.
A cítím: dokonce se mohu ohlížet.
Zní odkuds z daleka tón utlumených cell
a odkuds z hluboka pokorný flageolet.

Kytičku fialek mi někdo postavil
10 tu na můj stůl, v halady těžkých knih.
Ah, vím, má matičko, vím jistě, kdo to byl,
měl oči laskavé a ruce jako sních.

Jak sladce voní mi! A já tu jsem tak sám.
Však přec se nebojím, neb neznám dnes svých vin
15 Noc v okno pohlíží. Já tiše vzpomínám
a ruce znavené pokojně skládám v klín.

Tam někde daleko — ah vždyť to krůček jen —
si jedna princezna vlas rozplétá a sní.
Že také vzpomíná! — Oh, až k ní půjde sen,
20 i já s ním tichounce dnes v noci vklouznu k ní.

VELKÝ PÁTEK

Mraky zšedivěly dnes pod pohledem božím
a těžké svojí beznadějí
padly na hory, pláně a města.

Zšerel jsem i já úzkostí Velkého pátku.
5 Chvějivá horečka
se mi vplížila do žil,
bledá a nesmělá závrať
bílýma rukama stiskla mi čelo.
A má duše
10 — onemocnělá přílišným rozpětím svých paží
rozevřených v náruč celému světu —
sklonila hlavu.

Nevím, zda trpím to já či někdo jiný.
Vím však, že bolestí zčernalo nebe.
15 A jest mi tak smutno,
tak divně, kouzelně, stříbrně smutno,
jako by dnes,
kolem hodiny třetí,
něco se ve mně chystalo Umřít.

MYSTICKÁ MEDITACE

Chtěl bych dnes hledati vysoko na kruchtě opuštěného
dómu
v klávesách prastarých varhan tesknou a slavnostní
melodii.
A zaklet v ní všechno. I bolesti, které kdys přešly
(— tak dávno je tomu),
i radosti, — svaté jak stříbrné hostie, — kterými žiji.
5 Tam chtěl bych být sám, jako ten Kristus rozpjatý
na černém kříži.
Bez kněží. Beze mši. V noci. — Jen stíny jsou jemné
a dovedou vésti
mou ruku k akordu, — který se samotou nesměle blíží
k daleké, daleké ozvěně mojego štěstí.
A nahoře, vysoko v klenbě, Věčné Světlo by hořelo
v lampičce rudé.
10 Já rozhoupal bych je svým zrakem, jenž z temnoty
odvahou svítí.
Snad padly by krůpěje purpuru na ruce, které hledaly,
hledaly všude
a které dnes tolik si přejí bělost svou věčností zkrvaviti.

JITŘNÍ PROBUZENÍ

Kdybychom, kdybychom byli tak spolu
daleko, — sami, — jak jsme si řekli, —
přemýšlím tolik, jaké by bylo
naše, ah, jitřní probuzení.

5 Já bych se první probudil ze sna.
Tichounce, zvolna bych otvíral oči,
tichounce, zvolna otáčel hlavu,
plný jsa strachu zázračného.

Tebe bych viděl u sebe blízko.
10 Na dosah rukou měl bych tvé vlasy.
Takové zlaté, překrásné vlasy,
na nichž se houpá stříbrný sen.

Chvíli bych ležel. Stiskl bych srdce,
které by chvílemi chytala závrať,
15 sladká a vířivá, větrná závrať, —
když by si vzpomnělo na dnešní noc.

Potom bych přemýšlel: jak jen tě vzbudit?
Marně bych vzpomínal, marně bych hledal
takové velké, posvátné šlovo,
20 kterým bych mohl tě uvítati.

S lože bych potom neslyšně sklouzl.
Šel bych se trochu poradit s jitem.
Okno bych otevřel. Východní okno.
Víš, které vede do lesních luk.

25 Tam bych se modlil a hledal bych všude
na zlatém nebi, na zlaté zemi,
v zelených travách, ve květech bílých
slovičko svoje zlatosvaté.

Potom, jak zmámen nádherou krásy,
30 k tobě bych přišel. Moje že srdce
tolik by bylo bohatstvím těžké,
u tvou hlavu kleknul bych si.

Byl bych tak čistý jako to jitro,
byl bych tak růžový jak malé dítě.
35 Byl bych jak obláček, který jde k slunci
nebeskou cestou ostýchavě.

Potom bych, milá, — až by k nám z okna
(já bych je na pomoc dokořán nechal)
ohromná vůně jarního jitra
40 vtančila dovnitř přeradostně, —

potom bych odhrnul zlaté tvé vlasy,
sen na nich visící v srdce bych schoval,
na rty pak tvoje vložil bych slovo,
svaté to slovičko probuzení.

CHTĚL BYCH...

Chtěl bych být Bohem tvým,
chtěl bych být knězem tvým,
chtěl bych být žebráčkem u tvých dveří.
Chtěl bych být srdcem tvým
5 sladkým a tichounkým,
které tak zázračně doufá a věří.
Chtěl bych být mužem tvým
silným a osmahlým,
chtěl bych být bledou ti družkou.
10 Chtěl bych být v kytici
květů tvých radostných
uzoučkou, stříbrnou stužkou.

PRVNÍMU KVĚTNU

Ah, vím to tak jistě: dnes budu se smát
růžově, bíle, jak první jabloně v květu.
Vezmu si čistý, slavnostní, radostný šat
a poběžím, jakoby v ústrety celému světu,
5 svátek svůj veliký uvítat.

Hůl nechám dnes doma i širák svůj černý a těžký.
Prostovlas poběžím do zlatých, kvetoucích niv.
Uvidím s vysokých pahorků divoucí, divoucí div.
Uvidím město, — domečky, kopule, věžky,
10 na domech bílých prapory rudé,
zahradky, které se chystají kvést,
stříbrné stuhy známých mi cest,
všechno jak z cukru netknutá běl.
Oh, tak mi zázračně veselo bude,
15 jak bych měl na klíně svatou svou, nejkrasší ženu.
A zapomenu,
jistotně, jistotně zapomenu,
že jsem městem tím k večeru včera unaven šel.

Do klínu složím své ruce, své veliké ruce.
20 Povzdechnu zdlouha a tiše
v takové přesladvé, kouzelné muce
a leže
budu se dívat přes město, komíny, věže
do nebes.

25 Bude mi podivně, skoro až úzkostně slavně,
jak bych se vznes

vysoko, vysoko nad oblohu.
A někdo mi řekne: »Ty jsi kněz
a sloužíš Velkému Bohu.«

30 Slunce se usměje. Vím to, vím.
Jak hostie — já mozoly své políbím.

NEMOCNÉ JARO

A prší, prší, prší . . . Dnes už nepřestane.
Jsou pole zamlklá a větve ošlehané,
jest všechno blátivé a něčím zakřičené,
co nebem bezbarvým se v šedých mlhách žene.
5 Sám, znaven tesknou se potuluji v kraji
a myslím na květy, jež právě rozkvétají.
Ah, ještě v korunách se ani neusmály,
už vítr odnes je a deště probodaly!
A večer svírá mě svou vůní temnou, chladnou,
10 tou vůní fialek, jež u zdí zahrad vadnou,
a noc se do duše i do srdce mi vkrádá,
jak milá má by dnes mě přestala mít ráda.

BROUČKU, KTERÉHO JSEM NAŠEL
V KYTICI OD MILÉ

Broučku můj malý, tak přešťastně zabloudilý
v kytici třešňových květů,
které se rozkvetly v bílých dlaních mé milé,
které se rozvoněly dotekem jejích vzpomínání,
5 broučku, — oj, nevím, jaké máš jméno,
ale budu ti říkat:
Zvěstovatel.

Beru tě do dlaní.
Opatrným pohledem hladím tvá křídélka.
10 Vždyť vzlétly tak nesmírně vysoko,
že na to nepomyslel ani Bůh,
když tebe tvořil.
Pojď a nelekej se!
Jak bych ti mohl ublížiti, radostný posle,
15 když jsi mi řekl,
že mám své ruce jen k objímání?
Pojď! Snesu tě tiše
do zahrad otevřených jarním nocím.
Vrátím tě do tvého království měsíčních květů,
20 abys i ty dnes mohl sníti
o zázracích.

Však ještě tě o něco prosím
(víš, člověk vždy tolik chce rozkřičet radosti štěstí):
Svolej své bratry, drobounké přátele květů,
25 kteří jsou stále omámeni velkými vůněmi země,
kteří stále usměvavě hledají
a stále vesele nalézají

30 obrovské poklady v truhlicích kalichů bílých,
svolej je, prosím, a řekni,
že jeden je člověk,
skutečný člověk, s kterým jsi mluvil
a který jest šťasten, tak závratně pokorně šťasten,
jako jsou oni, přátelé tvoji,
maličcí broučci, bloudící jarem a květy.

TOUHA

Na prsou mi něco leží
zšerelého.
Slunce hasne. Černé mraky
skupily se kolem něho.

5 Zavru okna úzkostlivě.
Zavru dveře.
Bývám tolik znervosnělý
v úzkostné své nedůvěře.

Do kouta si tiše sednu.
10 Vzpomenu si:
na sen, který měl jsem dávno,
na sen, který úzkost zdusí.

Na sen o té »boží muce«
v dáli kdesi,
15 kterou za hřích postavil kdos
mezi zasněnými lesy.

Vteřinu jen moje duše
o ní snila.
Nezapomněla však nikdy.
20 Byla bílá, tolik bílá!

Dnes se na mě táhlé smutky
těžce věsí.
Půjdu za snem šerou stezkou
mezi tajemnými lesy.

25 Půjdu k ní. Ah, už ji vidím.
Svítí z dále.
Snad ji touhy nedočkavé
blíže ke mně přivolaly.

Slunce na ni právě padlo
30 od západu.
Úzké stíny štíhlých jedlí
přiběhly k ní na poradu.

Tráva voní. Zamyšleně
zpívá včela.
35 Nebesa jsou divně modrá.
Jako by se otevřela.

Na paloučku, na mech pod ní
zvolna sednu.
Vím, že její svatou září
40 na svých lících trochu zblednu.

Srdce nechám sluncem líbat.
Omámený
modlitbičky budu hledat,
jež jsou kolem roztroušeny.

45 Daleko se budu dívat.
Černé lesy,
teď už taje vašich hlubin
srdce moje nepoděsí!

Budu odvážný a klidný
50 jako děcko.
Budu, — jak bych vůbec nebyl,
budu, — jak bych sám byl všechno.

Plachou laňku možná spatřím.
Neuslyší
55 ani tlukot srdce mého,
já se ztiším, — vše se ztiší.

Poběhne tak štíhlá, hrdá
travinami.
Oči její zasvítí se
60 jako zlaté drahokamy.

Hlavu ke mně jistě stočí.
Bílých bříz
sladký úsměv zaplápolá
v jejích očích. — Skočí. — Zmizí...

65 Osamělým večer krásně
voní chvojí.
Řeknu si: »Ah, radost *moje*
proběhla zas duši *mojí!*«

POVZDECH JEDNOHO VEČERA

Červená lampa na mém stole hoří.
Narudlý přísvit padá do mých snů.
Kdy, moje milá, mák ti v lících vzplane,
kdy, milá má, tě k sobě přitisknu?

NEŽ PŮJDU SPÁT...

Než půjdu spát,
tak ještě se pomodlím, milá,
abys mě ve snu dnes políbila.

ZVONÍK

Na věži duše jest srdce mé veliký zvon.
Já pak jsem zvoník. Dívám se po cestě bílé;
pro oči vyhlídám růžové líce své milé,
pro srdce vášnivý, kovový, slavnostní tón.

5 Z vysoka hledím. Nervosně chvěje se dlaň.
Lano v ní třímám. Jak bych chtěl prudce jím zmítat.
Zvoníku, pozor! Utiš se, než budeš vítat.
Ještě si klekni, než oči ti vykřiknou: Vstaň!

Bělostná oblaka přináší sváteční den.
10 Stíny se se světlem pro dnešek úpřimně shodly.
Všechny mé myšlenky pod věží tiše se modlí,
v ústrety vyběhl po cestě jenom můj sen.

Brzičko uvidím modravých korouhví jas,
jako by oči dvě zaplály na horách v dáli.
15 Procesí spatřím. — Ah Ježíši, nebeský králi,
odpuť, když srdce mé o nebe zazvoní vráz!

Vyrazím ze zvonu zlatistě jásavý ston.
Vyzvoním všechno, co v čekání chvělo se bolem.
Poutníci, kteří dnes půjdou v daleku kolem,
20 v radostném úžasu zašeptnou: »Jaký to zvon!«

Možná však, — Bože, — nemožným není tu nic, —
možná, až spatřím svou milou jít po zlaté nivě,
ustrnu, — povstanu, — vyskočím, — vykřiknu divě,
tryskem jí s věží i se zvonem poběhnu vstříc.

OTEVŘENÉ OKNO

Okno dnes nechalas otevřené.
Víš, kdo šel okolo, — pod ním kdo toužebně vzdých?
Kdyby tak zaprosil, — řekla bys: Ne?
Kdyby tak zašeptal:

5 »Dlouho jsem neslyšel smích.
Krásné máš oči.
Směl bych jen kapičku radosti upíti z nich?«

Lampa tvá divný má, žlutavý jas.
Kdo ji, má milá, rozžíhal dnes?
10 Nemyslel na toho, kdo by ji zhas?
Svit její voní jak půlnoční les,
do jehož stínů
by poutníček jeden rád kles.

Možná však, — Bože, — nemožným není tu nic, —
15 Ulicí do rána nikdo dnes nepůjde již.
Hvězdy, ty mívají kolikrát čarovnou moc;
nežli se naděješ, zvednou tě výše a výš.
Ach, moje milá,
ničím dnes okno své nevyzbrojíš?

NÁVRAT ZE SLAVNOSTI

Po úzkých pěšinkách se vracíme, — po úzkých pěšinkách
roztroušených v soumraku Noci.
Pro závat radostí bojíme se otočit hlavu malounko
zpět,
abychom se nezalkli štěstím, jež nemohou naše duše
již zmoci,
abychom v úžasné radosti do svých rukou nechytli
celičký svět
5 a nevyhodili jej v rozkoši bujné, v božské své pýše,
jako míč své obrovské nádhery, —
v nebeské výše.

A jdeme. Tak tiši a pokorní. Nechceme ani slyšet,
co srdce nám praví.
Museli bychom pak s ním se rozběhnout v šílený let.
10 Jdeme kol zahrádek. Půlnoční květy se otvírají a jejich
vůně nás zdraví.
V lukách lze šeptání potůčku uslyšet.
Potůčku, který se zároveň s námi vrací z té zázračné
Země,
který tu v náruče vysokých travin a kvítí
chce jenom z daleka, plaše a jemně
15 nesmírné štěstí své zachytiti.

Zavíráme víčka, — jakoby sladkou únavou jati,
a zpíjíme se nočními vánky, v kterých se rozvoněl
růžový sen.
Nechceme myslet, nechceme vzpomínati,
snad bychom zemřeli, snad bychom zmizeli v záplavách
ohnivých blesků.
20 Chceme jen

samotou tiše se vracet, pohledem hladit svou stezku
a dívat se na měsíc svatý a bílý,
plující květy jásavých hvězd,
který též bojí se ohlédnout z mezí svých stříbrných cest
25 za těmi dlaněmi, které jej o Velkých Slavnostech
rozsvítily.

DVA VEČERY

Včera mi na dveře zlověstná Zpráva zaburácela.
Já dávno ji tušil. Na prahu stála už několik dní.
Do mojih úsměvů její výstraha zněla,
zlehounka, nesměle, z daleka zcela,
5 však přece jsem slyšel, že zní,
že všechny mé radosti pomalu blíží se k ní.

Když jsem jí otevřel, divě mě stiskla v své dlaně.
Srdce mi sevřela v kostnatou, ukrutnou pěst.
Ledovým retem šeptala každé mé ráně,
10 že všechno tu pouze jest klam a ničemná lest,
že ten, — který umřel v daleku neoplakaný,
za mnou se ohlíží s vysoké, stříbrné Brány.

Sbor šedých nedůvěr stíny své rozhodil kolem.
Podzimní dešť do květů červnových pad.
15 Jakýsi neklid pohnul mým dubovým stolem,
jakási postava vklouzla v můj zavřený sad
(zamčený přepevně po tolik radostných dní)
a ani má milá, kterou svým štěstím i bolem
mám krvavě-bíle a bíle-krvavě rád,
20 nenašla v klíně svém pro mě jediné pohlazení.

Dnes Zpráva odešla. Oči mi neřekly kam.
Dveře jen nechala široce, dokořán zívát.
Večer je. Lampu jsem rozsvítil, — sedím tu u stolu sám.
Nejsem už zoufalý, — chci se jen do šera dívat ...
25 Na srdci veliké, tesklivé ticho mám,
jak bych měl s domem svým,
se sadem třešňovým
plničkým kvítí

se večera dnešního nadlouho, nadlouho rozloučiti
30 a opustit všecko, co mého tu jest,
vydat se v neznámo bázlivých cest,
dveřmi, jež včera Zpráva má, ukrutná, zlá,
dokořán Noci mi otevřela ...

NA HORÁCH

Z R Á N Í

Na horských lukách ležím,
do jasných nebes se dívám,
cítím, že rty moje zrají,
slyším, že tiše si zpívám.

5 Poslouchám horský potok,
poslouchám bedlivě sebe.
Ze srdce voní mi země,
do očí padlo mi nebe.

10 Až budou rty mé zralé,
po cestě sejdu bílé,
v údolí šťasten stanu
u dveří svojí milé.

Řeknu jí klidně a jasně:
»Rudé ti maliny nesu.
15 Uzářaly poledním sluncem
na dlaních stříbrných lesů.

Čisté jsou, horské jak vody,
prosté, jak nebeské kvítí;
voní v nich mladé mé srdce,
20 krev moje na nich se třpytí.

Tobě je, milá má, nesu
od výšin, po úpatí.
Obě je můžeš si vzítí,
celá jim můžeš se dáti.«

SVĚTLUŠKY

Světlušky za noci lítají kolem mé chýše.
Vstávám a pohlížím za nimi ven.
Říkám si pokorně, říkám si tiše :
Ne, — ne, — ne, — vždyť jest to stále jen sen . . .

5 Přece jsem ještě před malou chvílí
s bezmezným pláčem se na lože klad,
to mě jen v hlubokém snění snad
zlatisté hvězdy navštívily.

Vycházím. Za nimi pouštím syé oči.
10 Vysokou trávu nebesa přikryla rosou.
Honím se s nimi po úbočí,
lehouce kladu na květy nohu svou bosou.
Do temna volám : »Světlušky, broučkové malí,
řekněte jen,
15 ať vím, zda život to, nebo můj sen, —
jak jste se najednou v noci mé vzaly ?«

Odpověď čekám. Slyším ji brzy.
Jako by stříbrnou nocí Kdos šel.

Říkají :

20 »Jsme mladé tvé slzy,
které jsi ve dne dnes poztrácel.«

VYKŘIKL NĚKDO DO NOCI...

Vykřikl někdo do noci: »Hle, na horách jsou dýmy!
To jistě lesy vzplanuly tam ohni stříbrnými.«

Kdos odvětil: »Ty bláhový, — jen marný strach tě děsí.
To měsíc v oblak vychází tam nad černými lesy.«

- 5 A já si myslím tichounce: Můj bože, to je krásy!
To jistě v dáli před spaním vlas milá rozplétá si.

DEŠŤ

Tys přišel zvečera v mlh bledém závoji.
Krok tiše ztlumil jsi, když kráčels po chvoji
a skoro neviděn jsi stoup až na můj práh.

Já seděl ve světle, — tys čekal v temnotách.

5 Vid', — ty jsi myslil si, — že už jsem zapomněl,
jak kdysi v nížinách jsi vlídně se mnou šel,
vid', — tys se obával, že nepoznám tě již,
když z šerých údolí jsem dostih horskou výš?

10 — Oh, — druhu smutků mých a bolestivých chvil,
já mnoho dnes se smál, — já prudce šťasten byl,
já volně z výšiny se díval v údolí
a na nic nemyslí, co časem zabolí,

15 já, — přiznávám se ti, — jsem zde tě nečekal, —
však ty jsi přišel sem, — nuž příteli — pojď dál!
Své dlaně nastav mi! Chci v nich si zaplakat.
Pojď, dešti stříbrný, — pojď dále, — mám tě rád...

BOUŘE

Krov můj se třese a pláče má dřevěná chýš.
Zlekané stíny zhasly mi svíci.
Blesky se míhají přes vichřici,
hory se zvedají výše a výš, —
5 — srdce mé dychtivé, neslyšíš,
kterak jim ohromné, kovové pěsti
v zápase s nebesy zvoní a chřestí?

Kdybych byl králem,
tu bych se vyřítil do noci vráz.
10 Našel bych pro sebe nejprudší sráz.
Srdce, — svou pochodeň, — chopil bych do zlatých
kleští, —
a pak bych se hnál
navzdory vichřicím, bleskům a divému dešti
po srázu vzhůru, — dál, stále dál.

15 Na samém vrcholku nejvyšších skal
v rachotu, hřmění, bouření, třesku
pro zlatou korunu ulitou z blesků
ohnivých nebes bych dobýval —

kdybych byl králem!

20 Však pastýř jsem pouze v domečku malém,
zapadlém v černý, prastarý hvozd.
Ovečky, — jako své myšlenky bílé,
na slunci pasu. V tesklivé chvíli
na šalmaj pískám si pro radost.

25 Přijde-li bouře, — nemohu ven.
Ovce i dům by o mne se bály.
Za bouří smějí chodit jen králi
po srázích skalnatých stěn.

U okna sedím a dívám se daleko někam.
30 Jsem pastýř — a čekám.
Krov můj se třese a pláče má dřevěná chýš,
zlekané stíny zhasly mi svíci,
blesky se míhají přes vichřici,
hory se zvedají výše a výš; —
35 srdce mé dychtivé, neslyšíš?

Nechci, — oh nechci být král!
Dědeček v pohádkách povídal,
že tenkrát, když bouře honí se v kraji,
jen k pastýřům víly se schovávají.

C I K Á N K A

Co mě to vedlo v poledne podle skal?
Byla to cesta jen, — bylo to srdce snad?
Bože můj, — nechci vzpomínat, —
jak bych se něčeho bál —
5 stále však vidím tu chatrč pod skalní stěnou,
na jejím prahu cikánku opálenou,
černé dvě oči, — žhavé jak léto,
které se na mě tak dívaly,
které tak teple volaly . . .

10 Poledne voní.
Pasekou něco se divoce honí.
Proč je mi hrozno dnes býti tu mlád?
Ruce mé chvějí se, — chtěly by brát,
v srdci mám peklo i nebe, — záplavy ohnivých muk.

15 Sám stojím uprostřed krvavě rozkvetlých luk.
Zoufale padám do měkké, hladící trávy,
do rosy nořím ret horečkou plápolavý.
Chce se mi plakat, volat i smát,
kalichy květů líbat i rvát,
20 ruce své bořit do černé, navlhle hlíny.

Musím dnes někoho přivítat,
který mi na srdce zabušil v poledním žehu,
aby mou vášeň, touhu i stříbrnou něhu —
zapálil ve zlaté, — hořící stíny,
25 černé jak oči cikánčiny . . .

D O P O L E D N E

Sám ležím na lukách a sním ...
Už brzo, brzo zezdola
polední zvon mě zavolá
svým hlasem táhlým, vášnivým.

5 Teď tiše k horám pohlížím:
jest na sta srážů dokola, —
ach, kolik z nich mi odolá,
až jedenkráté půjdu k nim?

10 Mrak bílý nad horou se vznes
a běží, běží v širou dál.
Jak ruku by mi podával ...

Stříbrně-rozesmál se les.
Kdes blízko rozvoněl se květ
tak prudce, — jak mých dvacet let.

TI, KTEŘÍ RÁNO...

Ti, kteří ráno se vzbudivše říkají —
— »Kde budu večer? — Kde budu zítra?« —
nemají jitra.

SMUTEK

Včera — a v noci dnes ještě snad
byla jsi světluška bílá,
kterou jsem cítil v duši plát,
která v mých snách
5 stříbrně tančila po špičkách,
až okna se jitem rozsvítila.

Rty moje dýchaly vůněmi chvoje.
Neviděl jsem tě docela, —
vždyť v samých mých očích jsi seděla,
10 však věděl jsem přece : jsi blízko, — jsi moje.

Proč jsi dnes z očí mých vyskočila,
světluško bílá, —
když ráno jsem počínal snít?
Proč jsi se stala vidinou zlatou,
15 živoucí, — dychtivou, — rozesmátou,
proč ke mně jsi sedla na pelest lože,
proč, — jediný Bože, —
dříve, než mohl jsem políbit
rty tvoje rudé a zlatý tvůj vlas,
20 — zmizelas?

Jest mi tak smutno, — jak by jsi, milá,
už v oči mé zpátky se nevrátila.
Neznámé stíny v louky mé padly,
květ na mém okně jest suchý a zvadlý.
25 Vidím jen smutek ; oči mám stmělé.
Radost má v letu jest sražený pták.
Bolest má bloudí, bojíc se věřit i snít.

A ty, moje milá, — jsi ode mne daleko tak,
že srdce své celé
30 bych mezi nás mohl dnes položit . . .

SVÝCH OKEN NA NOC NEZASTRU...

Svých oken na noc nezastru.
Noc mívá dobrý klín.
Dnes mraky v něm se prohání,
stín honí stín.

5 Svých očí na noc nezavru.
Zlý mnohdy bývá sen,
když vítr budí ozvěny
z prochladlých stěn.

A nerozžehnu svíce své.
10 Jest příliš bledá tvář,
jež přes den marně hledala
si svatozář.

Svých oken na noc nezastru
a neschýlím svou skrář.
15 Snad někdo z noci podá mi
sesterskou dlaň.

BÍLÝ KŮŇ

Bílého koně slyšel jsem ržát
na dolní, zšeřelé stráni.

Slyšel jsem, slyšel, — několikrát
zavolal na mě po klekání.

5 Stříbrně zazvonil kopytem o zem,
v očích mu hořel podivný jas.

Čeká mě v noci dnes nad úvozem.

Musím jít za ním. Volal by zas.

Tiše jej pohladím laskavou dlaní.

10 Řeknu mu: »Koničku bílý,
vidíš, že přišel jsem. Neměl jsem stání,
jakmile louky se orosily.«

Vsednu si na něj. Dáme se v cval.

Mraky nám stíny do cesty vženou.

15 Bude to, — jako by zamával
šáteček bílý na rozloučenou.

Pojedem spolu. Sami a sami.

Hřívý své necháme do noci vlát.

Pojedem roklemi, dolinami.

20 Hoj, — jaký bude to šílený spád!

Potkáme Půlnoc. Na její dlaně
složíme hoře tvoje i mé.

Zvolna se vrátíme na horské stráně,
do ranní mlhy se rozplyneme...

HORSKÉ RŮŽE

»Pro koho kvetete, horské růže, na mojí stráni?
Pro koho střádáte vůně, pro koho pousmání,
pro koho dýcháte,
za kým se do noci díváte
5 očima toužící panny —
neutrženy, nepolíbeny, nerozdány?«

»Nekvetem naplano.
U nás už napřed všechno je rozdáno,
u nás už žítí znamená dát.
10 Kveteme pro sebe.
Vůněmi rosteme neslyšně do nebe.
Kveteme pro radost tichou jak smutek,
kveteme pro bolest sladkou jak úsměv.
Do noci zpíváme. Někdo je vždycky, který nás slyší.
15 Tehdy se dáváme, až všechno se ztiší,
měsíci, vilám, horám a lukám,
dobrým a přátelským rukám.
Rosteme, kveteme, zrajeme
pro jedno šťastné a poslední: ach!
20 kterým by vítr se po nás vztáh
a večerem roznese po lukách.«

TŘI DNY UŽ PO LESÍCH CHODÍM...

Tři dny už po lesích chodím.
Nezpívám, nevolám, bloudím jak ve snu.
Srdcem dnes na hory nedohodím;
ztěžklo mi, — bojím se, že pod ním klesnu,
5 a přece jen nemohu stát...
Jistě bych zaslechl z daleka volání.

Jest mi jak lovcí, který snil o lani,
který, jda lesem, říká si: »Snad —«

Bloudím a přemýšlím, hledám a ztrácím,
10 marně se ke známým cestičkám vracím.
Zarostly kvítím, už jich tu není.
Marně se nad svýma rukama skláním,
marně je chlácholím, tiším a hladím.
Těž nejsou moje. Nic mým už není,
15 ani ta cestička přes kamení.

Bojím se vůní a lesního šera.
Bráním se, bráním
pohledět dolů k západním stráním.
Kdosi mě volal — předvčirem — včera.
20 Dnes-li mě zavolá, poběhnu za ním!

B Ů H

Tisíc mám bohů,
když tančím, jásám a zpívám.
A já jsem jak oni; — za nimi běžeti mohu,
rukama sahati na oblohu,
5 srdce své v oběť dát rozkvetlým nivám.
Jsou bohy mé radosti, — růžoví, bílí,
do rána rozběhlí jak malé děti.
Ptám-li se: »Kdeže jste před chvílí byli?« —
pro smích mi nemohou odpověděti.

10 Mám jednoho Boha,
když večerem bloudívám sám a sám
po svazích soumravných hor.
Nemluvím, přemýšlím, vzpomínám,
na stezku zarostlou kladu svůj vzdor,
15 na srdce pokorný věneček z kvítí.
Kolem mne roste vysoký stín,
stín, který hladí, — stín, který svítí.

Potkávám Boha svých smutků a bolů.

Pro hoře stvořen jest jediný klín.

20 Hlavu mu do rukou složím. — Sedneme. — Pláčeme spolu ...

MELANCHOLIE

Tam na horách, tak blízko u nebes
je cesta jediná. Já šel jsem po ní včera.
Byl večer už a roztesknělý les
svou hlavu kladl v ostýchavá šera.

5 Šel někdo přede mnou, kdo podezřele ztich.
Šel dávno už. Snad tomu tisíc roků
a poztrácel tu zamyšlený smích,
jenž rozkvetl se v stínech jeho kroků.

10 Já cestou zarostlou jsem tiše za ním šel
(měl stopu lehounkou a chůzi téměř lání)
a tiše sbíral jsem, co on tu poztrácel,
svou ubledlou a rozechvěnou dlaní.

Noc byla nablízku, já přece krácel dál.
Omšelé balvany mi ruce podávaly.
15 Mně bylo tak, — jak by mě zavolal
tam někdo z daleka, — však moje rty se bály.

Svou kytku stříbrnou jsem přitisk na ústa
a stoupal pozvolna dál, stále výš a výše.
20 Jen zaslechnout jsem moh, jak cesta zarůstá
a někdo přede mnou jak v daleku jde tiše.

OD LÉTA 1919
DO SBÍRKY HOST DO DOMU

L A M P A

Laskavé ruce na můj stůl mi lampu postavily,
laskavé ruce plamének jí vdechly čistý, bílý,
laskavé ruce odešly, — však vím, že u mě byly.

S plaménkem bledým, pokorným, si tiše pohovořím.

- 5 Půjdeme spolu daleko až ke stříbrným zořím,
a šeptnu-li já: »Zhasínám«, — tak on mi řekne: »Hořím«.

Já pro něj budu milovat i noc, jež hvězdy ztratí,
já pro něj budu na všechno jen klidně vzpomínati,
já za ním půjdu důvěřiv, jak za svým Bohem svatí.

- 10 Až vichřice nás přenesou přes boje, přes zápasy,
až dojdem v kraje slunečné a v luka věčné krásy,
pak zvolna ruce laskavé zas v lampě plamen zhasí.

TO ZNÁME VŠICHNI DOBŘE...

To známe všichni dobře...
Ty staviš ze svých snění
oltářík čistý, bílý
kamének ku kameni.

5 A vystavíš a jásáš.
Rozžehneš svaté svíce.
Máš srdce rozhoupané
a uzardělé líce.

10 Když chystáš již se modlit,
zrak náhle se ti stočí
a kolem sebe spatříš
sta cizích, chladných očí.

15 A oči ty se šklebí
a hledí, hledí, hledí,
co ty jsi pokryl stříbrem,
v nich obráží se šedí.

20 Ty kladivo své vezmeš,
jak nedůvěra pádné.
Vše roztříštíš. — I slzu,
jež snad ti z oka spadne...

PŘED ODCHODEM

Matička již mi zchystala uzlíček malý.
Zítřka mi na čelo ještě tři udělá křížky.
Odejdu brzo, — odejdu v neznámou dále.
Opustím domov svůj, luka a známé mi vížky.
5 Poslední noc dnes. Odchod můj čeká již za ní.
Odejdu zítra za svítání.

Uzlík jen vezmu a prsten, jež dostal jsem včera.
Jest na něm kamének slzavě rudý.
Jest na něm bolestný úsměv, tajená nevěra,
10 jest na něm láska, bílá jak cestička u našich polí,
po které nepůjdu zítra. Nechci jít tudy.
Moh bych mít oči jak kamének teskné.
Silnicí sejdu. Ještě se nerozbřeskne
a srdce mé alespoň tolik nezabolí.

15 Až budu daleko, daleko za horami,
až bude marno se ohlížet, nad oči klásti své dlaně, —
rozcestí najdu. Pozvolna sednu si na ně.
Vzdychnu si tiše: »Tak, — už jsme teď sami!«
Do klína uzlíček pustím. Bože můj, budu tak sám!
20 Z prstýnku smutek vylíbám.

DOMA

Vše už jsem navštívil včera a dnes,
na co jsem tolikrát vzpomínal v dáli:
město i pole, na lukách mez.
Utrh jsem na ní si kvíteček malý.

5 Na známé přátelsky rukou jsem kýv,
s nimiž jsem shledal se po dlouhém čase.
Na dívky, na které smál jsem se dřív,
dneska jsem poznovu usmál se zase.

10 Na starém místě jsem milou svou stih.
Byla tak radostná jak dnešní ráno.
Bera ji úzkostně do rukou svých,
ptal jsem se. Řekla mi ano.

Hlavu jsem položil na její klín
(z něho je k nebesům jako k mé dlani).
15 Na něm, jsa z dosahu všech svých vin,
oči jsem poslal jí na přivítání.

Na sebe všechno jsem pověděl pak
špatné i dobré rudýma rtoma.
Bylo mi lehké, zvlhl mi zrak,
20 šeptl jsem: »Milá, jsem doma, ah doma!«

NOC

Panoši půlnoci stříbrné pletence
setřásli zvolna na střechy a domy.
Dnes voní měsícem i stíny mezi stromy,
dnes v lukách naléztí lze jenom milence.

5 Kdo sám jde ulicí, snad cítí divný chlad.
Dlaň jeho nedočkavá, bílá, měkká
cos znervosněle ve tmách stále čeká,
co stiskem vášnivým by chtělo rozehřát.

Bůh velkým slovem nebe rozepnul.
10 Však srpek měsíce jak žena bledá
jde po něm zatichle a hledá, hledá
svou druhou půl.

SLAVNOSTI

Muzika hrála.
Tančili, smáli se, volali,
až prudkými výkřiky ztvrdl jim hlas.
Radostí mávali do blízka, do dáli,
5 podlaha chvěla se, strop se třás,
ve tříšti světél tančily stíny.
Ze zahrad voněly kopretiny
a já jsem hledal.

Hledal jsem někoho, s kým bych moh sednout si v kout
10 zapomenutý, kdes na konci sálu,
pro něj a pro sebe se rozpomenout
na horskou chýši svou, na šedou skálu
a šeptat mu o lesích, o stříbře hvězd,
o sladkých tajemstvích zarostlých cest,
15 o velkém měsíci, o vůních strání,
o plaché radosti, podobné lani,
o stěnách, které jsem chystal se slézt
pro jejich vrcholy, které se do dáli svítí,
pro malou kytičku kvítí.

20 Chtěl jsem se unavit vášnivým vzpomínáním.
Hledati včerejšek. Pokorným hlasem
daleko do noci běžeti za ním,
srdce své ovinout kouzelným pásem,
tančit a zpívat, dáti se v radostný let,
25 nevidět, — neslyšet, —
— snít...

Nakonec někoho poprosit
o dobré, chladivé dlaně.
Děkovat. Ztichnout. Hlavu si položit na ně.

ZELENÝ PALOUK

Má milá, — ty jsi palouk na nejvyšší hoře.
Palouček zelený s vyhlídkou do světa.
V tvém náruči se kvítí rozkvétá,
jež mluví k slunci o lásce a k luně o pokoře.

5 Jen já znám pěšinku tam mezi skalami,
víš, — která z údolí jde, lesem po špičkách.
Zda vzpomínáš, — kdy klíč jsi od ní dala mi?
Už nevím, co jsem řekl, — však ty jsi řekla: »Ach!«
Když po ní utíkám, vždy za srdce se držím,
10 to dobře ví, jak vyhnouti se stržím,
než dojde tam, kde začne vonět země.

Cestička k tobě dobře dovede mě.
Radostně unaven si klekám do tvé trávy,
paloučku na hoře ze všech hor nejvyšší.
15 Vše náhle zachvěje se, — pak se utiší
a blízko hlavy
se rozvoní tvůj jetel usměvavý.

Pak vstanu, — oči otevru a do dálek se dívám
tím tichem nesmírným, jež stoupá z pralesa.
20 Zázrakem zmámen už se neusmívám.
Můj pohled bohatstvím div div že neklesá.
Z tvé náruči se dívám.
A vidím: zemi, slunce, nebesa.

VEČER

Když jsme se s lavičky do sadu dívali,
život se přeléval na obě strany.
Oči jsme pustili po cestě do dáli,
po cestě prostřední, na níž se líbaly
5 světla a stíny,
upřimny, klidny, vyrovnány.

V odstínech světel se zamyslíl sad.
Uzrálé Léto, — bloudilo skoseným polem,
zpívalo u lesa, — povzdychlo nad údolem . . .
10 — dále jsem neslyšel. Utichlo snad.
Zdalo se: všechno chce vzpomínat
na ráno, poledne, na celý den,
na mrak i na slunce stejně se ptát,
čekati Noc, čekati sen.

15 My s bílé své lavičky tiše se dívali,
pokojně do blízka, odvážně do dáli.
Tázal se někdo, — kdo mihl se kol.
Vy řekla jste: »Radost« — já řekl jsem: »Bol«
a oba jsme klidně se usmáli.

DEŠŤ

Dnes v noci stál jsem pod tvým oknem zas
ukrytý v šero zvlhlých, černých stromů.
Šel tiše jsem, — ty přece slyšelas
krok měkce zloudaný se plížit kolem domu.

5 Dešť zpíval o snu, který nedosnil,
já snil jsem o stínu, jenž mih se po zácloně.
Tvé okno svítilo, — a já se ve tmách zpil,
tvé květy voněly, — a já si přišel pro ně.

10 Sám v celé ulici jsem čekal bez dechu,
sám v celé půlnoci jsem slyšel dýchat růže.
Chvílemi kapka padla z ořechů
a na mém čele zašeptala: Nuže — — —!

DEŠTIVÉ VEČERY

Za deštivých večerů vzpomenu na tebe, příteli.
Za deštivých večerů,
kdy smutek tichý a nesmělý
pokojně hledá si po šeru
5 cestičku k srdci.

S deštěm si o tobě promluví,
on mívá pro smutek nejčistší dlaně.
O všem si dovedu šeptati s ním;
mluví i tehdy, — když neodpoví.
10 Šeptáme o tom, co nedá se povědět slovy:
o květech, které jsme utrhlí v snách,
o bledě stříbrných princeznách,
o těch, co pro krásu přijít nesměli,
o tvójích očích, příteli.

15 Vzpomenu, vzdychnu, zapláči snad.
V slzách však nebude palčivých bolestí ran.
Než půjdu spát,
klidně a rád
okna svá otevru dokořán
20 noci.

KAM PŮJDU?

Kam půjdu, — nevím.
Svět je jen široký, širší je srdce mé.
Cesto má, zdali se shodneme?
Býváš jen k večeru krásná.
5 Nevěřím, ruce že sny moje doženou,
spíše, že slevím.

Kdykoli vracím se, hlavu mám sklopenou.

Možná, že zbloudím.
V srdci i na zemi, všude lze sejítí s cest.
10 Bože můj, zbloudit-li jednou mi souzeno jest,
— dovol mi zblouditi v lese!
Zbloudím tam krásně, zbloudím tam rád,
zbloudím tam v mechu a kvítí.
Jaro mi nebude ničeho vyčítat,
15 dám-li se vílami utančiti.

D N Y . . .

Jsou dny, kdy chodím a přemítám :
jsem šťasten, či smuten ?

A vím : jsem sám.

Přece však — sednu-li — oči mé vidí
5 těch několik dobrých a překrásných lidí,
o kterých vím,
že tak, — jako oni chodili ke mně,
též já jsem přicházel k nim.

Stejně nám mnohokrát voněla země,
10 když u čistých vod jsme se scházeli spolu
a všichni jsme v tůních vídali víly.

Oh, co jsme svých radostí, stesků a bolů
zaseli v luka, zakleli do topolů,
15 rozdali dálkám, které jak polibek bílý
se dychtivě v očích nám zrcadlily.

Den už byl daleko, blíž bylo ke hvězdám.

Vzpomínám :

když jsme se k západu společně dívali,
co jsme to zpívali, — co jsme to smutně tak zpívali ?

20 Je mi jak dítěti, které se vzbudilo do noci
a zaslechlo přece za dveřmi matčino dýchání.

Matčino dýchání ze spaní
ještě teď úzkosti zahání,
tiší a hladí, jsem-li ve stínech sám.

25 Neklidné srdce své ke rtům si přikládám

a slyším v něm ozvěny přátelských kroků,
které tu se mnou v podivném kraji
též tiše chodí a přemítají:
jsem šťasten, či smuten?

30 Jsem sám. —

SEN

V potůčku zarostlém, u splavu,
v tiché a vášnivé zátočině,
v které se koupala ona,
ne moje, — ne svoje, — růžová,
5 jako by patřila létu, — jen létu, —
— tam ve stinné tůni leží můj sen,
sen, který ještě nikdy jsem nesnil.

A přece věřím,
že jedenkrát za modré, zázračné půlnoci
10 vody se otevrou.
Sen můj z nich vyskočí
a přes louky zrosené, bosonohý,
udýchán přiběhne ke mně.
Teple si lehne mi do očí,
15 prudce se na rty mi přitiskne,
zavolá, zavýskne.

Za dlouhých, zšeredých večerů
sladko je věřit
a tiše a tajemně, jakoby v modlitbě šeptat:
20 »Dnes přijde můj sen, —
oh můj, — můj úžasný sen,
který se pro krásu ještě mi nezdál...«

KYTICE RŮŽÍ

Kytici růží jste mi přinesla zvečera,
kytici sedmi bílých růží a jedné růže rudé.
Řek jsem si: »Sen můj z nich potěšen bude,«
a k loži jsem si je položil pro štěstí.

5 Sedum jich vonělo tichem,
jedna pak srdcem a bolestí.

Když jsem se probudil zrána,
viděl jsem, sen můj že přes noc si s růžemi hrál.
Kytice byla celička zobjímana,

10 pupeny v zamklé běli
se důvěrným šepotem tichounce otevřely
a jedna růže tolik se rozvila,
že pod svoji tíží až hlavu mi na prsa složila
a voněla, voněla, vím, — vášnivým políbením.

O M Ě M I L Ě,
K T E R Á J E V D A L E K Ě M M Ě S T Ě

Má milá je v jednom velikém městě,
které až za sedmi horami leží.
Je prý tam na sto vysokých věží
a paláců z mramoru více než dvě stě.

5 Ona tam chodí v bělounkém šatě
po dlouhých ulicích výstavných domů.
Všechno tam plane v stříbře a v zlatě.
Milá má chodí a diví se tomu.

10 Náměstí míjí, divadla, chrámy,
aleje, parky, nábřeží, mosty,
výklady září tam nad drahokamy,
v nich pak se honosí nejdražší skvosty.

15 Dokola v ruchu a shonu se točí
tisíce neznámých, veselých lidí.
Milá má dobré a překrásné oči,
proto jen dobré a překrásné vidí.

20 Prohlíží obrazy ve zlatých rámech,
prochází tržnice, prodejny, bary,
týden už vybírá v bohatých krámech
nejkraší věci a nejlepší dary.

Jedenkrát někde laskavá paní
náhodou prodá jí kytičku kvítí
vonící jakoby po vzpomínání,
zavhlou, jako když rosa se třpytí.

25 Milá k ní přivoní, zesmutní, zbledne,
potom se usměje, zatleská jemně,
víc již se za sebe nepoohlédne
a poběží, poběží, poběží ke mně.

NÁROŽNÍ LUCERNY

Lucerny v dlouhých a klikatých ulicích
mám rád;
ony jsou jediné, kterých se mohu na cestu ptát,
plamének jejich ve tmách tak sestersky klečí
5 a rozumí řeči a rozumí půlnoční řeči.

Člověk, když nocí jde sám, — vždycky se brání,
snad srdci, snad duši, snad neznámé ulici.
Lampičky zápasy zamění v rozjímání,
lampičky dovedou hladiti po líci,
10 že pod nimi téměř se usmívám:
Srdce mé, — vidíš, že nejsem sám!

Pod každou něco mi dobrého napadne.
Nějaká myšlenka teplá a klečící.
Říkám jí: »Se mnou pojď! Nelze dnes věřit měsíci.
15 V jedné ulici přece stín převládne,
bude tam vítr a pusto a ve zhaslých lampičkách tma.
Půjdeš tam se mnou? Budeš tam má?
Budeš mi svítit, myšlenko z milostné Noci?«

Oh ano! Snad budeš tak velká, že budu moci
20 srdcem svým vykresat z tebe zářivá slova, —
posvítit sobě, — a možná i vyhaslé lucerny rozžehnout
znova.

ŠATY

Má milá má až na dně truhlice
(kam ničí zrak se nikdy nedostane)
schovány jedny přezáračné šaty,
tak rozcuhané a tak umačkané!

5 V nedělních udřímaných odpoledních,
kdy svátek zamyká i dveře otevřené,
má milá opatrně truhlu otvírá,
má milá opatrně do ní nazírá
a přece její rudé srdce v tváře se jí vžene
10 a přece překotně a udýchaně
až na dně skrývá hořící své skráně.

Mé šaty bílé na dně truhlice,
tak rozcuhané, tak pomačkané, —
můj bože, co z vás ke mně slunka plane,
15 můj bože, co z vás zpívá měsíce!
Vás, šaty bílé,
po své milé miluji nejvíce,
neboť vás někdo růměncem hladí,
že jednou jste tolik porozuměly mládí
20 a lásce a létu a srpnovým lukám
a mým prudkým a přece bojácným rukám.

ROMANCE O PRINCEZNĚ
A LOUPEŽNÍKU

Princezna jedna rozmilá
kdys v černém lese zbloudila.
Kdo sám jde, často pyká.
Tak ona náhle v křovisku
5 spatřila sobě nablízku
mladého loupežníka.

Tu jal ji náhle hrozný strach
a pronikavě vzkřikla: »Ach!«
Však loupežník děl: »Tiše!
10 Noc dala mně vás do moci
a není vám už pomoci.
Jste zajatcem mé říše.«

»Jste rytíř?« ptá se princezna,
co její ruka líbezná
15 se marně, marně brání.
»Já, rytíř? Kdež. — Ah bohudík,
jsem pouze mladý loupežník
a lovím milování.«

Princeznu chyt a pak ji ved
20 hned nahoru a hned zas zpět,
až došli na mýtinu.
»Zde do samého svítání
noc stráviti chci v líbání
a v měkkém vašem klínu.«

25 »A co se potom stane mi,
až jitro provlá stráněmi?«

ptá princezna se znova.
Loupežník jenom zchmuřil líc
vzhlížeje mlčky na měsíc
30 a neřek ani slova.

Noc blížila se k svítání
v divokém, žhavém líbání.
Princezna děla v mdlobě:
35 »Nuž vezmi si mě, vezmi, vem,
jsi krásný, jsi mým milencem,
chci věčně patřit tobě.

V tvém divotvorném náručí
se srdce moje rozpučí.
Ach nic nás nerozdvojí!«
40 Však loupežník se neozval
a líbal prudce dál a dál
v horečném nepokoji.

Když jitro bylo na dosah,
loupežník zvolna, zvolna sáh
45 svou rukou na pistoli.
Natáhl tiše kohoutek
a téměř neslyšně pak řek:
»Vždy rozchod trochu bolí.«

Když spouštěl, hlavu odvrátil,
50 když vracel se, už klidný byl
a zpíval v mlhy ranní.
»Já nejsem rytíř, — bohudík
jsem pouze mladý loupežník
a honím milování.«

DNES HOUSLE UTLUMÍM SI
SORDINOU...

Dnes housle utlumím si sordinou,
až ruce večera mě táhle ovinou.

Vím dobře, dříve nežli půjdu spát,
že musím hořce, hořce vzpomínat.

5 Ztraceně, nesměle si do ticha
povzdechnou struny motiv z Fibicha,

jejž vášnivě jen umívaly hrát.
Dnes mlhy jdou a pršet bude snad.

10 Dnes housle utlumím si sordinou,
ať smutky nesílí, spíš ať se rozplynou.

RÉVEILLON

Zde máte číš a pijte, přáteli,
nedbejte na nic teď, — už nic se nestane,
a příliš zarudlý dnes měsíc vyjde-li,
nemějte proto oči zlekané.
5 Hle, víno tu a je dnes dobré tak,
tak hrozně dobré, — chutná prokletě.
Nač chmuřit líc a kaliti si zrak,
že podzim tu a že je po létě.
Ach byla by to hloupá nenávist.
10 Vždyť, — hleďte, — krásná půlnoc leží kol!
Snese-li vítr na tác svadlý list,
tak sluší to, — jak lásce sluší bol.
Že něco krásného vám zase život vzal,
to, — o čem myslel jste, že vám to nelze brát?
15 Teď hodujem, — a kdo by vzpomínal,
teď ticho je a šeptá pouze sad.
Že slyšíte tam ve tmách divný tón, —
že kdos tam jest a stále bližší je?
Ať přijde, — nezván, na náš Réveillon, —
20 nuž srdce dáme mu, — ať si je vypije!

STRACH

Noc už je tu.
Musím jít dále.
Proč jsem jen na zbraň myslel dnes stále?

5 Divný mám strach.
Cesty jsou klamné.
Že dnešní noci číhají na mne!

Taková noc!
Úzkost mě jímá.
Zdali se ubráním rukama svýma.

10 Bledou mám líc,
těžkou mám hlavu.
Úprkem poběžím okolo splavu.

15 Protáhlý stín
lehl si polem.
Nezvedne ruku, až půjdu kolem?

Hoří můj zrak,
chvějí se ruce.
Budu se ohlížet po boží muce.

20 Budu se modlit:
Nedej mi, nebe,
abych dnes potkal v půlnoci sebe!

OHNĚ

Na vysokých horách planou ohně rudé a zlaté.
Zase se za nimi dívám. Bože můj, po kolikáté?
Cesty k nim už se mi ztratily v soumravných vlních.
Možná, že několik pastýřů přec smělo zůstat u nich
5 hlídati stáda, přes celou noc ruce si tisknout a hrát,
nebe mít nad sebou, pod sebou hrst suché, praskavé nati,
do ohně hledět a šeptati hlasem, jenž jistě jde tmou,
protože někdy se bál:

Byl jednou jeden král...

A ohně hoří, — krvaví štíty vysokých skal.
10 Daleko ode mne. Celá noc leží mezi nima.
Hladím si oči rukama tesklivýma
a říkám si: Plamínku zlatý a plamínku rudý,
nejste vy srdce, jež ztratili ti, kteří zvečera kráčeli tudy,
nejste vy radosti, — radosti moje rudé a zlaté?
15 Za vámi dívám se. — Nemám vás. — Vy mě však máte.

CHURAVÉ SRDCE

V náručí srdce si odnesu,
— ne do trávy už a do lesů —
na lože jedno je položím,
na lože bílé jak panenské smutky.
5 A potom se stane, — dobře vím:
já, který jsem býval až rouhavě prudký,
skloním se, pokleknu, budu jen tichý,
odprosím po řadě všechny své hříchy.
Rudý květ bude krváčet v běli.
10 Podušky zvolna se rozvoní po jitřoci.

Budu se modlit k rukám i rtům:
»Ruce a rty, ztište se, — leží tu chorý.
Slyšíte přece, jak nesmírně tichý je dům,
vidíte přece, jak tiché jsou západní hory, —
15 ztište se též a posvěťte na cestu laskavým snům,
z nichž jeden je lékař. I srdce on vyléčí, chce-li.
Podušky přece jen voní nám po jitřoci.«

Možná, že poslechnou, — umlknou též.
Přidám snad ještě nějakou hladivou lež.
20 Srdce mé usne
a usnou v něm všechny bolesti marného ohlížení.
Věřím, že jiného něco možno tu není.
Dobrý sen přijde a nezraní.
Přinese jakési nové a budoucí volání.
25 Něco se jakoby v pupenech zavlní,
ruce a rty moje naplní, naplní
vrchovato.

Ráno se probudí; nebude vzpomínat na to.
Nebude věděti ničeho víc,
30 nežli že leží rudé v tichouнкé běli
vonící po snu a po jitroceli...

ŘEKA

Je řeka příliš široká.
Já před ní jsem, — ty za ní zas.
Šedivě smutné mlčení
se položilo mezi nás.

5 Snad slovo v srdci naleznu,
slovičko někde ztajené,
a most ti z něho postavím
snad z náručí, snad z kamene.

A potom na tě zavolám
10 v den chlácholivé pohody.
Snad po něm ke mně vrátíš se,
snad skočíš z něho do vody.

SNÍH

Bože můj, co přes noc napadlo sněhu!
Zaváto všechno, — i cesta, která tě vedla
zvečera k dveřím mým naposled.
Myslím si, že jsi ráno dnes zbledla,
5 zhlédnuvši na oknech ostnatý květ.
Myslím, že bílý a naprosto tichounký sníh
přece jen v očích tvých táhle a neslyšně vzdych.
Snad abys slyšela, abys jej nejvíce slyšela!
Zdali jsi na lovce vzpomněla,
10 který dnes vyšel tak předčasně v mlhavá šera
hledat a odprostit smutného, bílého ptáka,
po kterém střílet chtěl včera,
a na bílé ploše, která se svítí i smráká,
nenalezá, nenalezá?
15 Nemyslíš, že jsou dnes přetěžká nebesa?
Nemyslíš, že se snad znaveně posadí u lesa,
na úzké pěšině, již chodí vyzáblý Mráz?
Bílého sněhu, — co je ho dokola,
smutný a silný z něj náruč si vyvolá!
20 Myslíš, — když usne, — že vzbudí se zas?

ŠTAFETA

Po větru poběžím daleko, daleko...
Vlající prapory budou můj směr.
Dívky na cestě potkávat budu,
dívky jdoucí naproti větru a mně,
5 s rozpletlým vlasem, s růměnci rozcuchanými,
s halenkou rudou přissátou k ěadrům,
s bělounkou suknicí přissátou k nohám,
s šátečkem — písničkou rozezpívanou.

Rty mé se stanou: halenkou, suknicí, šátkem.
10 Celé je zlíbají na počest velkého větru,
všechny je učiní svatými, nejsvětějšími.

S velikou zprávou poběžím po větru dál
nestače pochopit jejího velkého smyslu.
Srdce mé zazvoní podkovou bílého hřebce.
15 Poběžím napolo zalknut a napolo Bůh
s jedinou touhou: běžeti, vláti a třást, —
až spálený letem kleknu a tělo dám zemi
a poselství tomu, kdo určen je běžet s ním dál.

TEPLO

Dnes byl takový studený den, až čišelo z něho.
V ulicích bylo bláto a zima.
Lidé mě nemohli viděti očima svýma,
mě poutníka zimomřivého.
5 Na očích jejich se srazila mlha a sníh
jak na oknech pokojů vyhřátých.

Potom jsem potkal vás a vaše oči mě viděly.
Byly tak jasné a bylo v nich teplo.
Hned jsem byl dobrý a nesmělý;
10 mluvil jsem skoro udýchaně,
když jste mě laskavě pozvala za ně
do teplých pokojů s červeným krbem.
Mé úsměvy zkrěhlé vám do očí přetekly
a tiše tam šeptaly, — co jsme si neřekli.

PODZIMNÍ PŘÁTELSTVÍ

Můj hlas se s vaším tiše seznámil
podzimní řečí kdysi k večeru.
Dva stromy k sobě v mlze přitiskly se,
když listí poztrácely po šeru.

- 5 Tak dobře bylo poslouchat a mluvit
a čekat, až se cesty zasněží.
Sníh bude bílý, město bude bílé
i bílé bude naše nábřeží.

- 10 Však na nároží někdo si nás našel
a zakřičel, že může mít vás rád.
Proč velké ruce, toporné a tvrdé,
zmateným očím smějí padnout vzad?

- 15 Tak dlaně ještě tiše podali jsme,
ne sobě, — ale slovům dřívějším,
a rozešli jsme se. Byl večer chorý
a trpěl vším a trpěl, trpěl vším.

JEDNOU...

Jednou přišla ke mně.
Dala mi své ruce,
dala mi své oči.
Já je obě vzal a hřál.

5 Jednou přišla ke mně.
Dala mi svá prsa.
Vylíbal jsem na nich
purpurová znamení.

10 Jednou přišla ke mně.
Dala mi své sbohem.
Tvář mou pohladila,
řekla, abych neplakal.

VEČER NA OSTROVĚ

Tak do vody jsme se dívali spolu,
jak blednou lucerny. A já jsem snil:
že po vodě kdos doved kdysi chodit,
protože uvěřil.

5 Pak do svých očí jsme se zadívali.
Ostrov už ztichl. Temný večer byl.
Zázračně moh by po tvých očích jíti
ten, kdo by uvěřil.

Však zrak svůj zase stočili jsme k řece.
10 Z vod vytácel se úzký, vlhký chlad.
Chtěl hlavu svou jsem na klín srdci složit
a »věřím« vyplakat.

MONOTONNÍ PÍSNÍČKA

Půjdu kolem lesa,
půjdu kolem stráně.
Uvidím tvé ruce,
posečkám si na ně.

5 Nebudu jim říkat
žádná marná slova.
Budu je jen hladit,
znova, zas a znova.

10 Neříkejte, ruce,
kde jste ráno byly,
nebo byste srdce
krutě poranily.

15 Dejte se jen hladit,
dejte se jen líbat.
Ohlížet se budem,
až se začne stmívat.

Z R Á N A

Bylo to zrána u potoka.
Měl jsem svou hlavu na jejím klíně
a poslouchal.
Modravé zvonečky, zrosené, probuzené,
5 všechny jsem slyšel, všechny jsem slyšel!

Jednou rukou mě hladila, druhou trhala kvítí.
Utrhla, — kvítko se radostně podivilo,
jak hoch, jemuž milá zezadu zakryje oči,
a řeklo: »Ah, ty jsi to!«
10 Řeklo — a rukama zatleskalo ...

Viděl jsem: dlaň, která trhá, je srdci už blízko.
Věřil jsem: náhle je utrhne, — utrhne, vysoko
zvedne — ...

Jaké to nastane zázračné podivení!

SHLEDÁNÍ

Víš, — moje milá, — přišel jsem z velikých ulic,
kde těžko mi bylo vzpomínat, snít a se smát.

Teď podle mě kráčíš blíže se tulíc,
ve mně je ticho, — vše odešlo spát
5 jak v domečcích našeho náměstí.
Tam v noci se přec jen zdá o štěstí.

Ty jsi tak teplá, ty jsi tak malá,
do drobných rukou vezmi můj stín,

pověz mi o mezi dobré jak klín,
10 pověz mi o trávě, na níž bys zaváhala,
ruku mi stiskni a věř!

Na rty tvé vložím své odpočívání.

Nemysli na zimu, — dívej se za ni!

Já ruce tvé zapnu v kouzelný kruh
15 a z očí tvých vydýchám: paseku, slunce a vzduch.

ZTRACENÁ PROCHÁZKA

Zde řeka, zde keř, — tam několik stromů.
Mraky dnes zase tou stranou letí.
Zde jsem ji líbal, — jsou tomu léta, —
zde jsem ji míval, — jsou tomu tisíciletí, —
5 zde jsme se rozešli, — nevím už navzdory komu.

Řekni mi, Bože, kam dívat se dnes, —
kde oči mé hořící nezabolí?
Všude tu sálavé tělo v rukou mých vonívalo,
všude se dávalo, všude se bralo,
10 rozsévač mladý sel na nové roli,
svět obsáh v ruku a bylo mu málo,
protože večer byl modrý a tichý.

Cítíš, — dnes voní tu pouze mé hříchy,
mé překrásné hříchy, — mé nejmladší, nejčistší hříchy,
15 silné jak peklo a vysoké do nebes.

Živý tu neprojdou dnes.
Sedumkrát umru, sedumkrát celý se vzdám
vášnivě vraždícím ozvěnám ...

APOSTROFA

Milenko moje,
tepaná ze žhavé bronzi,
měkká a přece pružná jak kov, —
zítra je svátek; —
5 rozzvoniš se?

Milenko moje,
ženo, — člověče, — srdce,
krev chci dát krvi,
ruce dát rukám,
10 nebesa peklu.

Dům svůj jsem zbořil a stojím.
Venku je široko, — přeširoko.
Svaly své do snů dnes slyšel jsem praskat.
Sny moje plakaly, nechci jich již.
15 Chci tvoji ruku, ňadra a ústa,
chci tvoje zázraky, klamy a pravdy,
chci velký boj rovného s rovným.

Až se mne dotkneš,
stanu se krutým jak meč.
20 Budu tě bít
pohlazeními;
budu tě rdousit
dáváním života,
budu se rouhat ti
25 velebením.
Budou tě milovat.

Zjizvíš se v ránu rozrytou štěstím,
staneš se hořící vteřinou urvanou Času,
vteřinou urvanou rukama lidskýma
30 a proto : božskou.

Milenko moje,
tepaná ze žhavé bronzi,
měkká a přece pružná jak kov,
zítra je svátek;
35 rozzvoním tě?

SAMOTA

Jen lesy mám a zmrzlá pole,
jinak jsem sám, — tak zcela sám,
a že jsou stěny trochu holé,
tak na vás, — drahá, — vzpomínám.

5 A voní mi tu pryskyřice
a v kamnech hoří rudý plam.
To teplo s bledým šeptem svíce
si z ruky v ruku přendávám.

Už zdá se mi, že potápím se...
10 Tůň zamčená a klid a klid...
Sníh ještě čeká na mé římse.
Že přijdete mě pohladit.

PASEKA

Pasekou jednou šel jsem dnes,
pasekou zasněženou.
Tam kdysi pro mě voněl les,
tam bylas mojí ženou.

5 Tak velká zdála se mi dnes
a tolik bylabledá.
Sluníčko zimní svítilo.
To vždycky jenom hledá.

Jen tichounce jsem po ní šel
10 a ptal se, jak když hladí,
co dělá dole pod sněhem
mé zkrvavené mládí.

Zda přece někdy sluníčko
si zaskotačí po ní,
15 zda všechno pod ní ledoví,
i to, co kvetlo loni.

A ona nic mi neřekla,
nic neodpověděla,
jen zbledla ještě něco víc
20 a zmrtvěla pak zcela.

TANČILO MÉ SRDCE...

Tančilo mé srdce
v zrcadlových síních;
tančilo, — až jednou
zledovělo při nich.

5 »Plaménku můj rudý,
lampičko má chtivá,
v zrcadlech se nikdo
na nás neusmívá.

10 Zrcadla jsou mrtví,
ruce mají z ledu,
nedívej se do nich,
sic tě neodvedu.

15 Stříbrnými pouty
dovedou tě svázat.
Nedívej se do nich!
Civějí jen nazad.

20 Za mnou pojď, mé srdce,
za mnou pojď, mé dítě,
nebo mrtvým zrakem
v sebe zaklejí tě.«

UNAVENÁ

Zase ve mně pohnula se
nedomluvenými slovy
a já vím, že dneska zase
nic mi jimi nedopoví.

5 Pozvedne své ruce bílé
gestem přelomeným v půli,
klín má plný dlouhé chvíle,
dlaně prázdnem ochrnuly.

10 Řekne něco bezvýznamně,
nezavýskne, nezasténá,
popel z očí střeše na mě
zívající, unavená.

OBLAK A MRAK

Obláčku bílý,
tichouňka procházko božího úsměvu,
vysoko, vysoko, převysoko,
za tebou oči mé vyběhly do nebes,
5 až se mé srdce zabálo, že je snad ztratí.

Kovový mraku nad zemí,
nízounko letící vojíne s chřestivou zbraní,
za tebou zůstane několik hořících mlýnů,
ale též brázdy zkypržené mužným tvým potem,
10 vonící po chlebě, po dobrém stisknutí rukou.
Za tebou milenci naroste náruč,
milence vykvete příslibný úsměv,
za tebou já si hluboce kleknu
a oči své — semena divotvorná do země vsadím,
15 aby mé srdce se těšilo
na jaro, klíčení, květy a zrání.

L A M P A

Lampa na nároží
dohořívá žlutě.
Vidiš ji, má milá,
i když obejmů tě?

5 Na půlnoční řece
kalné jezy kvílí,
my se ale spolu
přece políbili.

10 Ulekaná světla
stínům něco lhala.
Nemluvila k tobě,
když jsi se mi vzdala?

PŮLNOC

Den se mi v rukou přelomil,
co hodiny bijí tak významně hlasně a dlouze.
Podivně málo dnes jsem snil,
za svýma rukama dnešek jsem prochodil,
5 dal jsem se vésti po jejich dychtivé touze,
a tolik jsem mluvil, že ani jsem nezřel svých slov.
— Některý večer člověk stane se zvonem;
srdce je v hrdle, — a hrdlo je zvučivý kov.

Však v dvanácti úderech dvanáct mých myšlenek vstalo,
10 myšlenek, které mě přes den nemohly dojít.
Možná jsem utíkal, — možná se ohlížel málo
chtěje své oči jen krví svou bouřit i kojit
a srdce své srdcem svým zlaskat a zhojit.

Půlnoční mezi! Meto, kam nedojdu sám.
15 Na tobě vždycky ruce do klínu složím,
a unaven nejša snad, — odpočívám.
Tu natolik nejsem už člověkem božím,
abych přec nezaslech dvanácte úderů s věží
a nezřel já třináctý, sirotků dvanáct jak k srdci mi běží,
20 zarudlé oči — zedrané šatky jak vlají
a dobíhají — a dobíhají...

NA KONCI POHÁDKY

A jednou dojdem tam, kam nikdo nedošel,
kde výspa ztracená spí v teplém večeru,
polibky setřem s rtů a bledých čel
a rukou rozdáme své oči po šeru.

- 5 To slunce bude právě zapadat.
Člun purpurový s překlopeným dnem.
Cest pro dva nebude, však pro jednoho snad.
Jak slunce zapadne, — tu v svět se rozejdem...

SETKÁNÍ, KTERÉ BY MĚ NEPOZNALO

Výsluním chodila,
děťátko vozila
a byla zcela jiná.

5 Vás, oči, poslal bych.
Snad dá vám teplý smích.
Však smích ten — zapomíná.

Ach nepustím vás k ní, —
hlučíte, — hošík sní
a přece jen jste slaby.

10 Hoch procit by a vzdych
a ona všechen smích
jen jemu rozdala by.

I. POUTNÍČKU,
KTERÝ V SRDCI MÉM CHODÍŠ...

Poutníčku, který v srdci mém chodíš,
sám vyjdi na cesty a mě nechej doma.
Neříkej stále chtivýma rtoma :
»Pojďme už, — dost už jsme u krbu dřepěli!
5 Chudobné království mívají nesmělí.
Všechno jsem strávil, — co kde jsem vzal.
Pojďme už v bohatou dál!«

Poutníčku, který v srdci mém chodíš,
rozuměj očím mým úzkostným.
10 Co dvakráte vidí, dvakrát jsou bohatší tím.
Nerady loučí se, rády se vracejí,
ne že by bály se bojů a závějí;
vždyť mnohdy je hrdinstvím dnes jíti včerejší stezkou
a přehlížet na ní všechno, co kdy jsem jí dal.
15 Promítat na ni úsměv i žal
a tak si ji přiblížit, — tak,
že není to stezka už, — že je to zrak,
záhadný, širý, vábivý jak tvoje dál.

Tak chodě tu zvečera sám a sám
20 očima oči své vidívám.
Hloubka je nesmírná. A bohatství co má!
Poutníčku, který v srdci mém chodíš,
sám vyjdi na cesty a mě nechej doma!

II. POUTNÍK ZPÍVÁ

Nech mrtvých stínů! Za mnou pojď do živých dál!
Dnes večer tam někde se před námi smáli.
Snad v lesích tam u ohně nocují bratři,
kteří vždy před spaním o zemích dalekých mluví —
5 a kteří je ve spánku spatří.
Minulost — prsy jsou uvadlé chůvy;
ty muže zkojí jen cizáckým, zbabělým mlékem.
Neslyšíš volání prázdné své dlaně?
Té dej své oči! Sílu svou vrátí ti za ně
10 a za mnou pojď v dál!
Mé jméno je Věřím
a zemřel bych, kdybych jen na chvíli stál.
Za mnou pojď! Pro radost cesty a naděje,
pro touhu po novém milování!
15 Za mnou pojď, — ruka má nikdy se nechvěje,
neb drží se cíle, i když k němu bloudí.
Sám-li dnes odejdu do mlhy ranní
a srdce tvé opustím — a očím tvým sbohem-li dám, —
pak srdce tvé v poledne zemře a k večeru zemřeš ty sám.

KDYBYCH BYL S TEBOU SÁM A SÁM...

Kdybich byl s tebou sám a sám,
tak by jsi pospíchala,
kdybich ti řekl, že rád tě mám,
tak bys se smála,
5 kdyby má ruka v dobrých tmách
to, co chce, divoce vzala,
vstoup by ti do tváří zoufalý nach
a hořce bys zaplakala.

NECHOĎ ZA MNOU!

Nechoď za mnou, hochu milý,
oči tvé mě udivily,
ty chceš víc, než mohu dát.
Dovedu jen tančit, zpívat,
5 dovedu se v smíchu skrývat,
ne však — tebe milovat!

Nechoď za mnou, hochu milý,
oba bychom zabloudili;
pro smích já a pro stesk ty.
10 Moje lásky jsou v mých dlaních,
tvoje ale ve snech ranních
zaklety jsou, zaklety!

ZBLOUDILÝ V LESE

Do noci zasvitlo světélko,
zbloudilý na ně se dívá.
»Za tebou pustím se, světélko,
dlaň tvá je přitažlivá.

5 Bude to malá chaloupka.
Někdo v ní u krbu bdící.
Možná však také: chaloupka,
uvnitř však loupežníci.«

Do noci zasvitlo světélko.
10 Zbloudilý na ně se dívá.
»Za tebou pustím se, světélko.
Mrtev stín. Světla jsou živá.

Budou-li oči tam laskavé,
vzdám se jim s náručí díků,
15 budou-li oči tam zbojnické,
hoj, nosím též v srdci dýku!«

J M E N O V Á N Í

Za svýma rukama tiše jsem chodil
po celý den;
k večeru jsem tě v náručí našel.
Byla jsi žena, byla jsi sen?

- 5 S nocí jsi ke mně se zázračně přitiskla,
na srdce políbila.
Ženo a Sne, — jak tě mám zvat?
Budu ti říkat: má milá...

V Ě Z E Ň

Dnes měsíc v úplňku a v cele mé je stín.
Noc snem je prochvělá a na mně leží tíž.
Dnes měsíc v úplňku, — tak nevzpomenu vin,
dnes měsíc v úplňku, — tak přepiluji mříž.

5 A přitom zašeptám tvou píseň, daleká,
tu, již mě spoutali, tu, již mě věznili.
Mě píseň posílí, — však strážce poleká,
vždyť strážci vězni jsou, již nikdy nesnili.

10 Pak tiše do noci se svezu po laně,
a v srdci písničku, zas k tobě poběžím.
Tam v krčmě zapadlé mě přijmeš zlekaně,
však posléz zklidněna zas tancit budeš, vím.

15 Noc bude překrásná, však den ji dohoní,
já novou písničkou zas budu spoutaný.
Přijede strážce můj, — přijede na koni,
já zase se mu vzdám, — tak bez vší obrany.

20 Já budu naříkat. Ty mlčky budeš stát,
jak by jsi chtěla říct, že za nic nemůžeš.
Až jitrem k žaláři se budem vzdalovat,
mně všeptáš: Utíkej! a k strážci vzkřikneš: Střež!

V HOSPODĚ
U BRABANTSKÉHO KRÁLE

V hospodě U brabantského krále
sedum se jich sešlo z jedné dálky.
Sedum hrdel dlouze popíjelo,
ku kytáře písňe provázelo.

5 »Zanechal jsem doma, hoši, milou.
Je mi po ní tolik, tolik teskno.
Zazpívej mi, bratře, o té trojce,
kterou hoch si jezdil pro své děvče.

10 Nebudu tu píseň, chlapci, s vámi zpívat.
Posadím se do ní jako dobrý kočí.
Bičem ještě pro radost si prásknu.
Oj, vy hnědky, druzi moji milí!«

15 Sedum se jich sešlo z jedné dálky,
sedum ale teď se zamlčelo,
sedum rukou zvolna pozvedlo se,
jako vozka, když své koně hladí.

R Y T Í Ř

Stavěl si štěstí z kamene
a říkával si: Tot můj hrad,
že jistoty byl plamenné,
tak neznal »možná« ani »snad«.

5 Tak stavěl cimbuří i věž
z nadějí mužných, z hrdých sil,
že zbožný byl, — tak posléz též
uprostřed kapli postavil.

10 A když i oltář z kvádrů stál,
tak shledal, že už nemá nic,
co štěstí naň by v oběť dal, —
— tak duši vdechl šeptu svíc.

ODLETĚLI PTÁCI

Odletěli ptáci k jihu,
odletěli, odletěli,
s tváří k nebi obrácenou
zůstali jsme osamělí.

5 Ruce, oči utíkají, —
— nedoletí, nedoletí.
Oči, ruce zmozolené
neběží už jako děti.

10 Odletěli ptáci k jihu,
mysleli, že neporání.
V srdci ticho, — v duši ticho.

Zamyšlené usmívání.

BRÁNA

Do mlhy stříbrné železná brána
rukama lidskýma byla dnes zotvírána,
sestřičky po ní dvě běžely,
myslily, co chtěly, viděly, co chtěly.

- 5 Vraťte se, sestřičky, dříve než zprůzrační den!
Bojím se, že je to krásné a není to sen.
Věřím, že na konci cesty je Bůh.
Nechodte, dál žítí chcete-li!
Kdybyste věřice Boha tam ne^{stá}žely,
10 tak byste zemřely,
a kdybyste spatřily to, k čemu věřice chvátáte,
tak byste, sestřičky, zemřely dvakráte.

POLEDNE

Když slunce svítí
a poledne ční nad tebou jak štít,
nevěř, mé srdce, že tě urážejí!
Oh, leť, — leť s paprsky, jež nikdo nezachyt,
5 korábe ledový, —
vždyť vlny hoří, hoří!
Vplet bílé vlajky ve své lanoví,
v lanoví černé nad zardlým dnem.
Vše buď ti lží, co není polednem,
10 neb v chvíli tu, kdy jizvy tají v moři,
tě člověk nedosáhne — a Bůh nepokoří.

ÚNOROVÁ JITRA

Oh, jitra v předměstích,
předčasně zrozená v kolébkách holých stromů,
vás leden urazil a únor ve vás ztich
a já se vámi dlouze vracím domů.

5 Něco je za mnou, něco přede mnou,
však vprostřed lucerny dvě do mlh blikající
a mládí jde a bojí se jít mhou
a oči doutnají, však bledost stydne v líci,
a srdce mluvit chce, — však nemá si co říci.

10 Těch jiter bojím se, — těch jiter, kdy se vracím
a nevím k čemu, nevzpomínám nač,
kdy na dlažbách den nezrozený ztrácím
a jara nedosáhna marně hledám pláč,
kdy v ulicích jsem sám a rukou líto je mi
15 jak domů ozablých, jak vykradených hnízd,
kdy všichni kolkolem jsou hrozně, hrozně němí,
i láska má i vzdor i nenávisť,
kdy každý krok kus srdce pozutíná,
kdy ráno raní, jitra ránu jitrí
20 a země pavouk je a nebe pavučina.

B Ř E Z E N

K oknu jsem včera a dnes přistoupila
s velikou touhou; — únor byl ještě.
Zítřka už bude březen — splavné růžové deště.

Dobrotivá síla
5 sestoupí s nebe na zemi,
a země štěstím oněmí.

Zvolna, ach, zvolna budu otvírat
okénko bílé.

Snad
10 bude se chtít mi zaplakat,
že mám to okno tak bílé,
že v mém pokoji — nepokoji
ve vázičce křišťálové
bázlivé fialky stojí.

15 Otevru okno a uvidím v daleku na obzore
rolníka, který jde, zpívá a oře.
Ruce si přiložím na ústa
a zavolám: »Země má, bolí to?«
Hlas velký mi z daleka odpoví: »Zarůstá
20 obilím, sestro!«

To bude v dubnu. A zázrak se stane.
Náhle se rozrostu do dále, do široka.
Už budu zemí, a srdce mé, pole nezorané,
lehne si pod tím, kdo řekne mu: Chlebe!
25 S železným pluhem i radost mi do srdce vkročí,
že ležíc tu naznak, já s nebes vidím své nebe,
a oráč z mých očí.

VYKOUPENÍ

V zmatené ulici
dnes našel jsem na dlažbě větvičku vonící.
U sadu stálo dítě.
S ženou, jež kolem šla, jak kytička sněženek, svítivě, hbitě
5 na dítě vzhledli jsme, potom se usmáli na sebe
a nakonec děkovně pohlédli do nebe.
Dnes bylo to nebe.

Po poledni brzičko tiše jsem vstal,
z pokojů vyšel a v srdci se smál.
10 Balkon se uklonil. Řekl mi: Hochu,
hle, co jsem světla ti nachytl!
Černý svůj zimník svlékaje
jasnýma očima hleděl jsem za město, do kraje.
Pohled můj věřící, dokořán zodmykaný,
15 protančil zpívavě zlaté slavobrány
vítaje vítající.
Slunce kol stálo. Snad pod ním cos leželo,
v slunci však ke mně to promluvit nesmělo —
— díky, o Jaro.

STAŘEČEK UMŘEL

Stařeček umřel.

Dočkal se prvních slunečních dní.

Země jej volala. Odešel k ní
neslyšně, — jakoby na porady

5 zadníma dvířkama od zahrady.

V uzlíčku něco s sebou si vzal.

Bylo to moje.

Byly to pohádky: rytíř a král,
které jsem u něho vídával.

10 Byly to pohádky; v měsíční svit
ze srdce jeho chodily pít.

Dnes, když se v ulicích setmělo,

dítě mi v očích zemřelo,

do větru černý praporek vlál.

15 Stařečku! stromku přesazenému

těžko je, těžko věřiti všemu,

čemu kdy dříve věřival,

když jste mu odešel...

16. Světlušky!

Světlušky pro naši křesťanskou věřící
Volavou a pro naši zemi
Rukou s pokornou, přelomem a hřez
Me, - ne, - ne, - vždyť jeť to klade jen
Necí jen pětice před malou dítčičkou
s křesťanskou plácnou se na křesťanskou klad,
Co má jen v hlubokém světě
~~klade~~ pětice dítčičky našeho!

Vzpomínám na naši křesťanskou věřící
Křesťanskou věřící křesťanskou věřící
Křesťanskou věřící křesťanskou věřící
Křesťanskou věřící křesťanskou věřící
Do křesťanské věřící: Světlušky, křesťanské věřící,
Křesťanské věřící,

Na přední stráně

My vědíme na přední stráně
by a já,
pro dušiček špatně, pro zítřek ~~dobrě~~ lepší,
my vědíme vidíme očima výjma
ost ušitá do kůže zavazadlyma
i západ mdy

A vědíme děti, že dobře je tak
pro věchny děti které v narození žijou
pro věchny lidi s kovářem
jeim viděním našim západem umí vykoupit chleem
by jednoukrát panas a je věchny vědění upřeli nebeské rube
a slunce plnicovních barev,
by jednoukrát k věcem fenišli radost,
je vidi ~~boť~~ vše tak, - jak shovít lo Pjůh.

14. IV. 1920

MATIČKO...

Matičko, — když jsi mě zrodila,
na co jsi, na co jsi myslila,
vždyť moje ruce, srdce a oči
po celý život to hádati budou;
5 — a nenaleznou?

Matičko, vidíš, chtěl bych jít
do jiter pro velkou lásku,
do zralých polední pro soucit,
do snědých večerů pro moudrost odevzdanou;
10 však zazpívá jitro, zapláče poledne, utichne večer
mi na uvítanou?

Matičko, — dnes je všeho mi líto.
I ty jsi se nesmála; srdce tvé ví to.
A nejvíce líto mi rukou.
15 Myslím si, jak se as vzpínaly,
když pod твоjím srdcem se počaly,
pod jarním sluncem dva stromečky lysé.
Dnes jsou tak prázdné, — jen čas na nich vázne; —
matičko, matičko, nenaplní se?

20 Matičko, prosím, ticha teď buď!
V tichu tvá tvář je cestička bílá.
Kdyby tak čekání zběsnilo hrud',
kdyby tak jedna má ruka krví se zaplavila,
co druhá by právě
25 třímala dýku vytrženě a nechápavě,
že zabila, — že člověka do smrti zabila, —
nemoh bych tehdy si zašeptat: Matičko, cestičko bílá,
na co jsi, rodič mě, nepomyslila?

PAK ŘEKL...

... pak řekl, že by šel s ní rád
sám v osamělých ulicích
a že by měsíc viděl rád
se koupat v očích zářících.

- 5 A když tam došli, žádoucně
se pohledem jí v oči vpil
a zhléd, že měsíc v ně už pad
a že už v nich se utopil ...

ODEJDEME...

Odejdemo, moje milá, odejdemo,
do svých očí schoulíme se, domov si tam zařídíme,
do studánky křišťálové bílé ruce ponoříme,
ticho bude míti lokty jako naše příští děti,
5 na rameno pták ti sedne, s ramena ti neodletí.
Blízko budem. V sobě budem. Nebude už třeba mluvit.
Věneček dám nad postýlku. Z děkování bude uvít.
Dveře naše zazpívají, když je v noci otevřeme,
pro stříbrné milování odejdemo, — odejdemo!

10 Vrátime se, moje milá, vrátíme se
do svých dnů a do své krve, do smavého bojování.
Budeš nocí, velkou nocí, těžkých jiter budeš paní.
Budeme se k sobě vracet, budeme se stále hledat,
naučíš se vše mi dáti, naučíš se nic mi nedát,
15 budeme dvě žhavé rány, rány, které srůsti mají,
ve tvém klínu umyji se na pasece v časném máji,
ve tvém klínu utopím se, soumrak až se zalkne v lese,
pro bídu a bojování, moje milá, vrátíme se,
pro lásku a očištění, moje milá, vrátíme se!

BÍLÝ DŮM

Tam kdesi daleko — na kopečku vyvýšeném
tak bílý dům stojí, že někdy i do snů mi svítí.
Až jednou zemru,
až jednou se smrtí se do dálek rozeženem,
5 tak naleznu cestu, kudy k němu jest jíti.

Bude tam všechno tak bílé, jakoby přichystané,
pokojík budu mít s okny do všech stran.
Pod mýma očima každá věc vstane
jak květina. Východní van
10 okna mi otevře. Přijde tichounká paní;
bude mě učit se do dálek dívat.
Až zdlouha se zšeří,
hlavu mou vezme do bílých dlaní;
tu hlavu, kterou jsem rozbíjel o patra dveří
15 pokojů všech.
Bělounká paní
vezme ji, obejmě, neporaní,
z rukou jí zavoní paseka, slunce a mech.
Bude mi dobře, jak hnízdečku skrytému v stromě.
20 Zašeptám: »I ty moje hlavo, jsi konečně v domě,
v bělounkém domě, v bělounkém, pokojném domě...«

BŘEZNOVÉ NADĚJE

To byly prázdniny osmahlé jak mužova hrud',
s nebem očima ženy, s oblaky bílými dětmi,
kdy na rtech nám zrála krvavá, vášnivá chuť,
kdy v nocích, — v nichž hory se na obry setmí, —
5 jsme slýchali blízko, ach blízko svých úst
srdce své zbrojit a volat a růst.

Pak jsme se rozešli s horami, s lesem a chýší.
Pršelo tenkrát. I v očích mlhy nám vstaly.
Cestičky údolní, po nichž jsme kráčeli tiší,
10 šoumavě za námi zaplakaly,
i pasácci-druhové zůstali tenkrát doma,
v rozvlhlé jitro nehnali písni ni stád
a každý z nás tolik by býval rád
zaslechl alespoň zvonečky na hrudích býků
15 do mlhy, do dálek zacinkat.

To byla zima jak světlíky neznámých domů
s nebem obrovským pavoukem oblaka vyssávajícím.
Sám jsem byl tehdy, sám navzdory komu?
Běž, člověče, s bídou navzdory ulicím ledovějším
20 a stokrát ti vrátí tvůj vzdor!

To bylo večer, — když vzpomněl jsem hor
v pokoji prochladém, uprostřed nevlídných věcí;
a přišly mé hory, má chýše i pasácci osmahlí.
Ruce se do krve za nimi protáhly
25 a na stole náhle se rozžala zlatistá luka.
Díky, můj Bože, že mladá má ruka
dosáhla k tobě,

že srdce mé znovu se zpýřilo rosou tvé vláhý
a řeklo, že zima je cesta a že vede k létu,
30 že zas půjdu do hor po mezích květů
prostý jak dítě, růžový, silný a nahý!

DO PŮLNOCI SVÍTÍ DŮM...

Vidíš, — dům, v němž do půlnoci svítí!
Svítí — svítí, — žluté světlo plane,
do ruda je krví prožíhané,
jako by tam pomeranče dozrávaly,
5 a to, hochu, pálí, pálí...

Kdybychom tam vešli,
co by se tak stalo,
co by naše srdce jenom udělalo?

Vejdi, srdce, chceš-li
10 na stolech si zatančiti mezi ženou, mezi vínem!
Budeme tam v kraji jiném, v kraji jiném, pohostinném;
vejdi, srdce, chceš-li,
mnoho cest jde k nebesům,
mnoho cest jde k ráji! —

15 Do půlnoci svítí dům.
Pomeranče dozrávají.

A ZASE...

A zase vezmu fialky na psacím stole
vonící po rukou matčiných
a zase mi vyrostou zahrady, louky a role
a zaslechnu odkudsi chlapecký smích.

5 Zase se na noc usměju, která se do oken dívá.
Pohladím srdce, zavrtím hlavou.
Noc tolik prosí, je tolik upěnlivá.
Přece jen zavrtím hlavou
10 a zůstanu u fialek, u stolu, u lenošky rozviklané
a u lampy růžové do noci nepozvané.

Zase se vrátím,
kde měsíc byl větší a o hvězdy se mnou si hrál.
Já jsem byl princem a on byl král.
Už je to dávno... Však fialky voní;
15 voní dnes, voněly před léty, voněly loni —
tak zase se vrátím spát k postýlce dětské.

Andělíčku, můj strážníčku,
opatruj mi mou dušičku! —

ČLOVĚK

Vesnice na kopci, — dubnové odpoledne.
Člověk si na kraji lesa do mechu sedne
a dívá se : pole, nebe a stráň.
Všechno tak ještě, jako by nebylo doma,
5 všechno tak tiché, jako by po horách chodila laň
s lidskýma rtoma.

Večer se v dědině okénka rozsvítí,
příští žně vzdychnou v objetích mužů a žen;
člověk pak půjde srdce své propítí
10 v hospodu černou, jež čouhá z dědiny ven,
protože nemůže milovat,
protože může jen čekat.

DLOUHÉ ALEJE

Šli jsme dlouhými alejemi
a ty jsi mlčela,
mně padaly stíny do slov
a tobě do čela.

5 Řek jsem ti, že je mi smutno,
jako bych nebyl mlád,
že ztratil jsem srdce a nevím,
kde si ho vyplakat,

řek jsem, že nemáš mě ráda,
10 žes ráda mě neměla,
že jdeme naposled spolu...,
... a ty jsi mlčela.

NOCLEŽNÍCI

S rozskřípaným perem a uvadlými fialkami
budem dnes nocovat sami
a pokoj náš roste a roste
do výše, do šíře, do zimy...

5 Zas říkáme před spaním povídky prosté
(jak včera a předvčírem),
že jsme se rozešli s láskami svými
a že jsme přitom ani smutni nebyli.

10 Nad tím, že smutni být nedovedem, srdce si zavzdychá,
co pokoj roste, roste do ticha,
až strach, že nebudem mít kde si hlavu stulit
a usnout.

PŘIVÍTÁNÍ

Okolo města obemkla ruce bílé
a usmála se. Byla noc.
Já jsem ji slyšel. Přišla do dobré chvíle
ulíčkám, dvorkům na pomoc.

5 Usmála se všemu, všemu,
i srdci mému
bezlistému.

Potom si na město položila hlavu
jak na polštář. Bylo k polední.

10 Já jsem ji viděl a byl bych volal jí slávu,
však domečky, lávky, zvony a chlapci nezbední
tolik volali, tolik zpívali, tolik křičeli,
že jsem se docela ztratil v svých rukou;
— a ruce ty srdce se držely.

NA PŘEDNÍ STRÁŽI

My všichni na přední stráži,
ty a já,
pro dnešek špatní, pro zítřek lepší,
my všichni vidíme očima svýma
5 od větrů do krve zarudlýma
i západ rudý.

A věříme dětsky, že dobře je tak
pro všechny děti, které se narodí z ženy,
pro všechny lidi s krví a srdcem.
10 Jím viděním rudým západy nové vykoupit chcem,
by jedenkrát za nás a za všechny minulé uzřeli nebeské nebe
a slunce slunečních barev,
by jedenkrát k večeru zemřeli radostí,
že vidí vše tak, — jak stvořil to Bůh.

VĚTVIČKA Z KVETOUČÍ JABLONĚ

Pěkně tě vítám, halouzko
s květy růžovými;
nedala tě mně má milá,
ale cesta tichá, bílá
5 do jara ze zimy.

Domů tě odnesu, na stolek postavím
a budu hádat, kdo tě ztratil asi.
Byla to žena se zlatými vlasy?
Byla to dívenka červená?
10 Či byla to větévka zlomená?
Do noci zasvítí kvítek tvůj spanilý.
Milá nám odešla, jaro je s námi.
Budem si vykládat, co kde jsme ztratili
a komu jsme ztraceni sami.

J A R O

Jaro si k nám cestu probojovávalo.
Slyšeli jste, jak se s ledy bilo?
Dnes to z třešni ke mně zašeptalo,
že se někde v boji poranilo.

5 Krev že někde teče, že je někde rána
nepozulíbaná, nezošetřovaná
na mladičkém těle.

Chlapci, zítra zrána
na cestu se dáme do lesů a polí
10 hledat, kde to bolí.
Nebojte se krve! Z živého jen teče.
Až tu ránu najdem, přijmeme ji kleče,
pokorně ji políbíme,
krev rukama zastavíme.

15 Potom půjdem domů.
Rty a ruce budou mladou krví rudé.
V neděli se holky budou divit tomu,
jáci jsme se opálení navrátili domů.
20 Hola, chlapci, převeselo bude,
až je bílé do těch rukou uchopíme,
až je trochu jarní krví zkrvavíme,
až je prudce, do krvava políbíme
při skočné!

VERŠE SOKOLSKÉ

PÍSEŇ KÁNĚTE

- Oblaka stříbrná po nebi jdou,
volají: Pojď — pojď, honit se se mnou!
Poletím ve výšku závratnou,
poľaskat, pohlát si s bělostí jemnou,
5 ponejprv rozepnu křídla svá v let,
ponejprv opustím skalnaté hnízdo,
patří mi ráno a celičký svět,
— oh ty má radostná, větrná jízdě —
jistě až ke slunci doletím dnes!
10 Křídla má chvějí se přenedočkavě,
cesty mé nehradí nižádná mez,
v jaké to poletím záři a slávě,
do výše, vzhůru, výš, stále výš —
že mi, má matičko, dovolíš?
- 15 Vždyť jsem tak vesel, vždyť jsem tak mlád,
jako ta nebesa, jako ta země.
Všechno dnes říká mi: Můžeš se smát!
Všechno se, vzpíná a otáčí ke mně.
- Se skalisk vysokých dívám se v kraj.
20 Jaké mám bystré a bohaté oči!
Kamkoliv pohlédnu, — vidím jen ráj,
kamkoliv pohlédnu, — srdce mi skočí!
Na stromě nejvyšším, v údolí tam,
tatíček sedí a hlídá své pláně.
25 Hoj, poletím za ním jedenkrát sám,
až budu sokolem, já, mladé káně,
abych s ním hlídal tu posvátnou říš,
že mi, má matičko, dovolíš?

PÍSEŇ SOKOLÍKOVA

Mé oči jaksi zvláště zbystřely,
jsou opatrné, tiché, zamyšlené.
Cos podivného někde viděly,
cos divného se jimi v srdce žene.

5 Snad vinen tím je dnešní ranní let
tam nad lesem mi neznámým a novým,
kde poprvé se v žití zrak můj střet
s úskočně chtivým hledem myslivcovým.

10 Snad vinno to, že stín dnes náhle pad
i na luka, jež včera plála v jase,
snad to, že musím stále vzpomínat,
zbraň lovcova jak v šeru zaleskla se.

15 Tak zdá se mi, že něco dnes už vím,
nač včera byl jsem ještě příliš malý.
Krev zvířená mi proudem zuřivým
celičké tělo zažihá a pálí.

20 Smršť divá vřítla se do mých žil,
moc jakási se ve mně probudila,
smích dětinský kde ještě včera byl, —
tam dnes je ostražitá nenávist a síla.

Ač viděl myslivec, — i já jsem viděl jej.
V mých lesích nikdo říct mi nesmí: Vari!
Úkladný lovče, pozor jen si dej,
dnes počly růst mi ocelové spáry!

PÍSEŇ SOKOLOVA

Do naší země jaro si cestu probouvalo
a křídla má rozkvetla v třešňový strom.
Hory a lesy, chaloupky, věže
řekly mi: »V nocích byls hvězdou,
5 poslem buď ve dne,
po nebi rozleť se do dálky nedohledné
a pozdravuj Slunce!«

Viděl jsem, viděl s vysoka
zelená luka růžově rozkvetlá těly.
10 Viděl jsem oráče nad lánem rozpráhlým
skloněné jako kojící ženy.
Viděl jsem na srázích hraničných hor
bojovníky;
metali očima — oštěpy ohročenými —
15 k dalekým cílům.
Viděl jsem ženy; čekaly v alejích břízových
se srdcem přetékaícím na zázrak bolestně
požehnaný.

To všechno jsem viděl a věřil,
20 že nutno je pozdravit Slunce.
Oh Slunce, které jsi dále než nejdál,
nikdy Tě perutí nedosáhnu!
Však očima doletím k Tobě,
protože věřím a miluji,
25 protože pokorním jarem.
Mé oči jak děti dvě v klín Tvůj si sednou,

pozdravy vyřídí ze země vykoupené
od květů, broučků a lidí.

30 Ještě Ti povědí, že žít chceme vším:
bolestí, radostí, bojem i láskou
pro Tebe, Slunce,
a pro budoucí!

VERŠE DO PAMÁTNÍKU
A BLAHOPŘÁNÍ

VERŠE DO PAMÁTNÍKU

P. Z.

Až po letech polibky času
sežloutlé listy ruka obrátí,
tu možná v nevídaném jasu
se Vzpomínky Vám znovu navrátí.

5 A vrátí-li se, prosbičku mám,
jen malou prosbu — nechci víc,
než aby jasný úsměv zas Vám
na chvíli prožeh šťastnou líc.

10 A tak-li zhatí Vzpomínky se,
že s nechutí budete číst,
dál bez rmutu obraťte zase
neb vytrhněte tento list.

DO PAMÁTNÍKU

M.

*Mládí prchá v rychlém kroku,
mihne se a přeletí.
Léta přijdou. V paměti
vzpomínky jen z dávných roků . . .*

- 5 *Je-li mládí žité krásně,
vzpomínkou lze krášlit
trud celého dále žití.
Kéž Vám mládí září jasně!*

VZPOMÍNCE

Vzpomínko krásná, — zázračný ptáku
jásavých dnešních radostí mojich,
vyslyš mou prosbu!

Až květy máků
vášnivě rudých po letních znojích
5 v podzimní mlze hlavičky skloní,
bolestnou slzu z odkvětu zroní,
přijdi a zpívej!

Tehdy mi zapěj v ztlumeném hlase
do ticha noci, nad pustým polem,
10 vášnivou píseň o mládí, kráse,
radosti z žití. — O všem, co kolem
mojeho mládí jása teď v plese.
Až ke mně rmut a bolest se snese,
přijdi a zpívej!

15 Vzpomínko z mládí, — až k horám nízko
mojeho žití slunce se schýlí,
krvavý západ až bude blízko,
zlatými červánky ozař tu chvíli!
Zjasni mi obzory zašedlé časem,
20 znovu by zaplály dřívějším jasem,
přijdi a zpívej!

DO PAMÁTNÍKU

Tak krátko šel jsem s Vámi.
Hle, — tu se cesta dělí.
A ptáci nad hlavami
ni píseň nedopěli ...

ACH, KDYBY BYLY MUSY TU...

Ach, kdyby byly Musy tu
i se svým vůdcem Apollonem,
ty jistě by dnes zajásaly
v ód skvělých sboru cituplném,
5 bez pomlček a bez všech paus :
»Gloria Tibi, *Venceslaus!*«

A kdyby přišli husité
se sudlicemi, kosou, cepem,
dnes slavnostně by zazpívali
10 v ponurém chóru velkolepém
hlasněj než palby sálavé :
»Zdar Tobě, svatý *Václave!*«

A rytíři od Vindobony
by překrásně se sestoupili,
15 srazili paty, zazpívali
z plného hrdla, ze vši síly,
by uplatnili lesk a flanc :
»Heil, *Wenzel*, Dir im Siegeskranz !«

My slavné almae matris oudi
20 Vám gratulujem plni štěstí,
číš na zdraví Vám pozvedáme,
v níž cosi jako víno jesti,
a voláme dle programu :
»A žije *Václav*, — sláva mu !«

VERŠE ZE ŠKOLY

STRAŠÁK

Ve stopách Ovidiových Metamorfos

Zhavé polední slunce tak na zlaté lučiny praží.
Přes pole nese se vánek, jenž rozchvívá trávy a klasy,
které se klátí, jak kdyby je zpila ta opojná vůně
letního poledne. Vůkol je ticho. A žhavým
5 azůru mořem se šine to obrovské, zářící slunce.
Obilí žhavého klasy jen zpívají nadšené sloky
azůru, vánku a slunci a velebné Přírodě božské.

Ticho je, ticho. Však náhle z úvozu vzněsl se vzhůru
vyrušen jakýsi pták a tak zlekaně zakřikl v lesy.
10 Jistě jej polekal kdosi, jenž plíží se cestičkou od vsi. —
Opravdu někdo se zdvíhá tam v zeleném úvoze z trávy.
Poutník snad znavený vedrem. Ne, mladistvá hlava se
zvedá,
rusý a zcuchaný vlas, jak jen Spánku sladkého ruce
dovedou šelmovsky splést. A očí pak ospalých pára
15 potouchle hmouří se líně. Již vystoupla postava zcela.
Zelení trávy se leskly dvě bosaté chlapecké nohy.
V ruce má lískový prut a v srdci nehezkou vášeň.
Osvěžen spánkem se plíží tím klidným a zářícím krajem
srážeje hlavičky květů.

Jak motýl zasažen ranou
20 naposled zatřepe křídlem, pak bezvládně snáší se dolů,
tak květy rudých kol máků se holí tou srážené chvějí.
Lesa pak podél se vine luk zelených koberec pestrý,
bůjná a vysoká tráva teď tichounce ve slunci dřímá.
Doprostřed louky hned míří své kročeje chlapcova noha.
25 Zlaté tam, vysoké hlavy řad slunečnic k Heliu točí.
Hoch se již těší. A v žilách mu víří ta nehezká bůjnost.
Narvátí chtěl by si hrdých a vznešených, vysokých květů.

Radostně vztahuje ruce — však náhle se v květech

cos pohne —

zděšeně pohlíží v tvář čísi hroznou a zbrázděnou hněvem.

30 Do mozku proniká zrak toho divného hrozného tvora,
zelené oči se vpíjí až do jeho chladného srdce.

Ztrnulý hrůzou teď stojí. Prut z ruky mu vypadl strachem.

Necítí ničeho již, jen ty zlostné a zelené oči;

z místa se nemůže hnout. Nohy ztrnuly hrůzou jak tyčky.

35 Pomoci rukama chce. Jen je rozpřáh, ztuhly však také.

Úžasem otevřel ústa, však hrůzou je zavřítí nemoh.

Očima jenom kol kouká. A neznámý k úsměvu šíří

vousaté, smyslné rty a již mizí v slunečnic trsech.

A divoký dříve ten chlapec teď změnil se v strašáka hrůzou,

40 nehybný, bezmocný stojí, kde slunečnic týčí se řady.

Ticho zas, ticho. Jen kvítka svou hlavičku zvědavě zvedly.

*

Když pak se modravý soumrak tam od lesů do polí valí,

měsíce stříbrné světlo když oblévá lány a lesy,

odkudsi z daleka zazní večerní chorovod dívek,

45 vychází na louku fauni a rusalky lehounkým krokem.

Panova píšťala zve je tu všechny k tichému tanci.

Od svých slunečnic zírá ten ubohý strašák k nim toužně.

Nebojí fauna se hledu, vždyť srdce již necítí v hrudi,

tiše jen zrakoma hledí tam na tance v měsíční záři.

ČERNÝ DÉMANT

Tisíciletým zocelen spánkem,
pradávné ohně hýčkaje v lůně
vytažen byl kdys z vyhaslé tůně,
uvítán znovu nebeským vánkem.

- 5 Noci, v nichž dřímal, tmavým svým hávem
zhalily jej a vtiskly mu v čelo,
na kterém dříve slunce se chvělo,
chmurnou svou pečeť v objetí tmavém.

- 10 Uvnitř však v srdci plameny žily
vznícené trópů slunečním palem.
Tehdy se znovu vzbudily síly,

vyšlehly vzhůru, zaplály, vřely,
o dávném slunci, hynouce žalem,
ohnivou píseň bouřlivě pěly.

M A T K A

Máti má drahá modrým svým okem
ve tvář mi hledí a hovoří ke mně :
»Plamenem války vzplanuly země.
Jsi mojí synem, či mojí sokem ?

5 V rudé se krvi srážejí meče,
jak by v ně tisíc satanů vjelo.
Dokaž mi, že jsi bílé mé tělo,
dokaž, že krev ti rudá z ran teče.«

10 »Rodičko velká,« válečnou vřavou,
vřeskotem polnic, děl písni dravou
proráží hlas, jenž přehluší všecko.

»Srdce to moje v souzvuku s твоjím
bouřlivě bije úderem dvojitým.
Rudé je, rudé! . . . Tvoje jsem děcko!«

ČAS VŠE MĚNÍ, I ČASY,
K VÍTĚZSTVÍ ON VEDE PRAVDU

Kollár

Zpuchřelé božstvo dolů se kácí,
zavanul svěžejší vzduch.
K nové se lidstvo schyluje práci.
Jaký to svěží a bujarý ruch!
5 Copak jest příčinou tohoto jasu?
»Duch času!«

Léta jdou skokem, — a názory mladé
nejsou již hebounké tak.
S léty též vráska se na čelo krade,
10 zemdlí a otupí zrak.
Kdopak jim setřel tu dřívější krásu?
»Duch času!«

Diadém padá již s hrdého čela,
kácí se, dříve kdo ved.
15 Nové zas pravdy, hesla tak smělá
ženou se do světa v let.
Kdopak jim pomoh, že ovládla masu?
»Duch času!«

Vše však se rodí, by zemřelo zase.
20 »Účelnost v přírodě« jest.
Na co jsme bojácně patřili v žase,
na to vždy tvrdší jest pěst.
Změní se pravdy, vyblednou hesla,
změní se doby i den,
25 do vody sražen, kdo dřív řídil vesla,
bouřnému příboji v plen.

Každická doba má jiného Krista,
nad každou jiný též mrak.
Kde tedy pravda? Vznešená, čistá,
30 jasná jak dítěte zrak? —
Bohužel pravda, po níž tak pasu,
dřímá — až na konci času.

DOBROVSKÝ
PŘEHLÍŽÍ ŽIVOTNÍ SVÉ DÍLO

Fiktivní monolog

Ach, smutno jest tu. Za listem list padá
v zem ztrouchnivělou; monotonně, tiše
se chvějí větve zarmoucených stromů.
A chladno stále do duše až mojí
5 se tiskne svými studenými prsty.
Tak zdá se mi, že srdce všechny jiskry
již vykřesalo.

Zima, zima, zima...

Mé spisy, neladně tak rozházené,
vy choulíte se zimou také. Nevím,
10 ach, nevím, zda ten plamen mojí lásky,
jež vložil jsem v ty suchopárné řádky,
jest s to, by rozechřál tak křehkou půdu,
by rozbil ony mrazné spousty ledu.

A vy, kteří tam v stínu minulosti
15 své slabé, dětské ruce pozvedáte,
zda nepadnete vprostřed svojí práce?
Zda neskloníte hlavu na svá prsa,
zda nemávnete marně svojí rukou
a nepůjdete zase tak jak dříve
20 v cizáckém rouše po své vlastní zemi?

Ach jenom trochu moci odhrnouti
tu temnou oponu, jež zahaluje všechno.
Jen nahlédnout, zda za ní teplé světlo,
či mrazná noc.

Jen to a nic již, nic, nic!

25 Což možno věřit, že by slabý stromek,
jež sekera kdys pohmoždila tolik,
že rozmýšlel se, zdali mřít, či žít,
že on tak křehký v lese velikánů
by vzpřímil se zas v nové, jasné žití?

30 Již zázraků dny dávno pominuly
a jak bych rád v ně věřiti chtěl nyní.
Vše v rukou času. Kriticky on zkoumá
svým chladným zrakem příčiny a děje,
logicky přede nitky osudů všech,
35 ať lidí, národů, či celých světů.
Kdo sláb, ten padne. Silní půjdou dále,
až silnější je pod nohy zas strhnou.

Ba smutno nám, vy milé moje knihy.
Vás zrodil jsem, když snoubil jsem se s dobou
40 již dávno minulou. Tam v pergamenech
jsem sbíral písmeny, jež hrdě zněly
svobodnou písní, pečetě ty hrdé,
jež zpráchnivěly v ztuhlém vzduchu skříní.
To vše jsem sbíral, jako shání lékař
45 lék na tělo již zesláblé a chabé,
by proburcoval k novému je žití.

To vše jsem vložil ve vás, knihy moje.
A v spřízněnou-li ruku někdy padnou
ty bílé vaše stránky, rcete tomu,
50 jenž čísti bude, aby četl také,
co srdcem svým jsem vepsal mezi řádky.

Jsem znaven již a půjdu ulehnouti.
Až usnu, bděte vy a bděte dobře!

VŽDYŤ JSME JEN JEDNOU NA SVĚTĚ!

Jde od kolébky ke hrobu
kratičká naše stezka.
Jdeme-li smutně, — trudná je,
a zpíváme-li, — hezká.

- 5 Jen jednou po ní kráčíme.
Kdo ví, co za ní číhá?
Jsou číše, po nichž marně se
ret duše naší zdvíhá.
Je za ní sad, jenž květy plá
10 a dýchá vůni nebe?
Jest za ní zima, zlostná, zlá,
a mráz, jenž v líce zebe?
Či konec všeho, smrt a smrt,
ni léto, ani zima?
15 Ničeho my tu nevíme.
Jen strach nás vždycky jímá,
když vzpomeneme na mezník
své přikázané pouti.
Vždy cosi v ucho šeptá nám,
20 že život, třebaš rmoutí,
jest stokrát lepší smrti té
i záhrobního bytí,
jež pláče slzou voskovic
a v svících mdle se třpytí.
- 25 Pryč myšlenky, jež setkány
jsou z pochmurného flóru!
Pryč písně, jež jsou zpívány
v pohřebním smutném sboru!
Jdem nyní cestou života

30 a heslo naše: »Žijme!«
Všech sladkých plodů okusme
a všechna vína pijme,
jež Život Dárce podává,
by osvěžil nám líci.
35 Vždyť stačí jen se pousmát
a hezké slovo říci, —
hned stojí slunce nad námi
a stín hned nazad zmizí,
hned byly cesty minulé
40 jsou dávné tak a cizí.
Hned vůně vítr přinese
a líbezně nás laská,
hned v cestu naši vystoupí
neznámá, svěží kráska.
45 Má rudé rty jak jahody.
Proč nelíbat, když vábí?
Přeludy stranou odhodme,
zaviňme do hedvábí,
jen život v ruce uchopme
50 a vyzvedněme k nebi.

Jen jednou jdeme životem.
Hrob před námi se šklebí.
Jest nad ním křížek zlomený
a deštěm smyté jméno.

55 Čím více žijem, tím je víc
zlo Smrti oddáleno.

Zpějeme-li se životem
jak jasným, čistým vínem,
tu jistě v smrti spočinem

60 jak ve poklidu stinném.
Když nenaleznem zhola nic
tam na konci své pouti,
můžem přec píseň jásavou
pohledem, jenž již se hroutí,
65 zahlédnout silou vířivou,
jež bouřlivě v nás žila,
byť lebku naši zpuchřelou
již klenba hrobu kryla.

PER ASPERA AD ASTRA

Rytíři mladý, který dnes jas bereš svého štítu,
dej pozor, ať ti na cestě, jež plna zla a trní,
tvůj čistý erb a prapor jasný nikdo neposkvrní,
ať v návrat tvůj se zatřpytí jak kvítko na pažitu.

5 Sta draků číhá v jeskyních, sta saní čeká v skrytu.
Zle bude těm, co na cestu se dobře neobrní,
a hanba těm, kdož z lenosti své tak jsou nepatrní,
že stopu prachu silničního v erbu mají vrytu.

7 Ty dej se cestou úkladů! Máš pevnou páž i svaly.
10 Neustupuj, běž stále vpřed, byť jiní zpět tě zvalí.
Jdi k horám tam, kde před tebou se hvězdy budou skvíti.

Když na čas ruka ochabne a v srdci uzříš chmuru,
tu k nim se obrať, hlavu svoji k nebi zvedni vzhůru
a uzříš, ke hvězdám že lze jen strmou cestou jíti.

BLAHODÁRNÉ NÁSLEDKY
KNIHTISKAŘSTVÍ

Když Gutenberg den celý v práci strávil,
unaven večer schýlil hlavu v dlaně.
Již noční vánek staré domy zdravil
a černý soumrak pověsil se na ně.
5 Tesklivé stíny táhly jeho hlavou:
Zda práce, kterou počal, dojde cíle?
Zda nepochybil, dal se cestou pravou,
zda příhodná mu dnešní těžká chvíle?
Pak vytáh měsíc odraný a chudý.
10 Počítal chvíli. Součet nesouhlasil.
Zamával rukou, zahnal těžké trudy
a matně blikající svíci zhasil.
Již přicházelo na něj libé snění,
když náhle zaslech v koutě u stolice,
15 kde litery své nechal, — lehké šramocení.
Procitl v mžiku, pozvedl své líce.
Pátravě zvedl oči. Všude tma jen
naň otvírala svoje temné rámě.
Však v těchto tmách ruch jakýsi byl ztajen,
20 že nemoh dříve zaslechnouti klamně.

Však náhle co to!

Písmen jasná řada
(z nich každé jako hvězda ve plápolu)
se z krabice již do světlice vkrádá
a lehkým krokem poskakuje k stolu.
25 Jak nožky jejich o podlahu klepou!
Hle, každé již se jako voják staví
v krásného šiku řadu velkolepou
tu na stole, tak blízko jeho hlavy.

Hle tam je »S«. Jak křiví se a syčí.
30 »U« roztahuje toužně svoje ruce.
»I« mává na ně dlouhou svojí tyčí
a »Z« se svíjí v zoufalství a muce.

»Co chtějí po mně?« šeptal mistr bledý,
udiven otvíraje svoje oči.
35 Však písmenka již na něj zářné hledy
z všech stran a ze všech koutů chtivě točí.
Jsou seřazena ve slova a věty.
Čte Gutenberg, však strachem sotva vidí,
neb zdá se mu, že duch tu zlý a kletý,
40 jenž všechna tato temná kouzla řídí.
Čte starý mistr. Jako písmo zlaté,
vepsané v temné noci černé stránky,
tak před zrskem mu planou hlásky klaté.
Čte šeptaje a rukou hladí spánky.

45 »Náš otče rodný!« (k údivu tak vidí)
»nermuť svou hlavu, přijde jistě chvíle,
kdy nejslavnější budeš ze všech lidí
a na prahu se octneš svého cíle.
My jako dukáty se rozletíme
50 v komnaty paláců i jizby chudé,
kde jasnou září svou se rozsvítíme,
že všude po čase jen jas a světlo bude.
I kdyby část z nás kouzelníci kletí
svým černým jedem prudce otrávil,
55 většina přece k srdci lidí vzletí
a ozlatí jim na čas trudnou chvíli.
I kdyby dnes tě velký smutek tížil,
přec zítřek vděčně k nohám tvým se skloní.
A proto k práci! Nač bys hlavu nížil.
60 Tvá cesta svatá, chutě kráčeť po ní!«

Pak zhaslo vše a zase ticho kolem...

Když mistr ze svého se vzbudil spaní,
sám seděl v jizbě za dubovým stolem
a v okna padal slunce pozdrav ranní.

KOLOBĚH VOD

Plujeme tiše.
Kam, nikdo neví.
Z neznámé říše
zpíváme zpěvy.

5 Ze hlubin země, z tajemných skrýší
tryskáme vzhůru v půlnoční tiši.
Přes strmé břehy, kol skal a lesů
letíme prudce v divokém plesu.

10 Lesy se chvějí
pod naším skokem.
V šíleném reji
letíme tokem.

V krajině rovné, v klidu a míru
hltáme pěny divokých vírů.

15 Sonaty svojí andante hráme,
na vlnách svých je ukolébáme.

20 Dech širých plání
vášně nám hasí.
Do vod se sklání
bohaté klasy.

V jezeru tichém šeptáme s břehy.
Zjasněny nebem plny jsme něhy.
Noci když jasné lehnou si v kraji,
stříbrné hvězdy s námi si hrají.

25 Touha však stará
po dávné pýše
v srdci nám hárá,
žene nás výše.

30 Neznámé ruce v objet nás berou,
tisknou nás k sobě, na hrud' svou šerou.
Mračnou loď naši vichřice ženou,
ztemněla přída šedivou pěnou.

35 Letíme prudce
zvířeným nebem,
sraženy v půtce
ohnivým hřebem.

V rachotu hromů, skuhrání bouří
padáme dolu v šedivém kouři.

40 V tisíci slzách stříkáme kolem,
zničeny pádem, zklamané bolem.

Šedivým hávem
skryje nás země.

V objetí tmavém
tiskne nás jemně.

45 V půlnocích šerých, ve tmavém koutku
čekáme dotek čarovných proutků.
Čekání zvolna v spánek se mění,
o taji sníme znovuzrození.

JEDNOU RANOU DUB NEPADNE

Přátelé, ten dub nám stíní
v zahradě už dlouhá léta.
Všechny záře, všechny jasy
zhltne jeho klenba kletá.
5 Tma tu jako ve márnici.
Nepustí ni kapky světla.
Hleďte, našem na záhone
žádná kvítka nevykvetla.
Nuž již dosti! Srazíme jej!
10 Statečnosti brusme pily,
vtipu ostré nebozízy,
sekyry své mužné síly.
Všechno z ocele je skute,
napuštěné vlastní krví.
15 Uzříte, jak zachvěje se
hned, jak padne úder prvý.

Nepadne dub jednou ranou,
zvláště ten, jenž tuto stojí.
Tisíckrát v něj udeříme,
20 byť jsme sami padli v boji.
Nelze déle v stínu státi,
nelze ve tmách tisknout pěsti.
Statečný vždy odhodlaně
ke štěstí si cestu klestí.

25 Zchřadli bychom jednou také.
Nuže pojďme! Zvítězíme!
Nejen stokrát, stotisíckrát
v tělo jeho udeříme.
Srazíme-li jej až k zemi,

všichni zajasají s námi.
Potom klidně oddechnem si
ve slunci tam pod lipami.

NAJDE SPÁSU, KDO JI HLEDÁ!
RUCE K DÍLU, HLAVY VZHŮRU!

Sládek

Potkalo nás štěstí
skoro jako v pohádce.
Princezna jest volná,
lupič visí v oprátce.

5 Potkalo nás štěstí.
Bože, jak jsme zmámeni!
Všude tolik jasu.
Zlato místo kamení.

Všude tolik slunce,
10 radost, tanec, zpěv a smích.
Zapomněno všechno:
cizí vina, cizí hřích.

Zapomněna léta,
kdy jsme spásu hledali,
15 zapomněny oči
vytřeštěné do dáli,

zapomněny rány,
ústrk, bída, stesk i žal,
zapomněn, kdo křivě
20 kdysi na nás zavolal,

zapomněn, kdo vraždil,
kdo nám vrážel dýku v týl,
zapomněn, kdo k hrudi
pistolí nám zamířil.

25 Víte, jaký zázrak
uhasil těch vzteků plam,
nenechal nás pomstít
Bílou horu, Chemin des Dames?

30 Víte, jaký požár
všechny naše hněvy zžeh,
na které jsme kdysi
přisahali v okovech?

35 Zázrak, my že můžem
(vzpomínám jen v závratí)
jako všichni tvoří —
beze strachu dýchatí.

VĚČNÉ SVĚTLO

V závratné výši záhadné chrámové klenby,
v úzkostném objetí kamenných gotických růžic,
u stropu kopule, příkře se týčící do středu nebes,
visí na řetízích stříbrných
5 — jakoby utkaných z paprsků měsíce zapadajícího —
Věčné Světlo.

Dole,
na slizké, studené dlažbě,
okolo svatých, kteří již zpráchnivěli vůní kadidel,
10 okolo stěn, které páchnou těžkostí země,
u prahu oltářů zbledlých v nemocných plamenech svíc,
pod tělem ubitým a vyhublým šerem
tísni se modlíci.

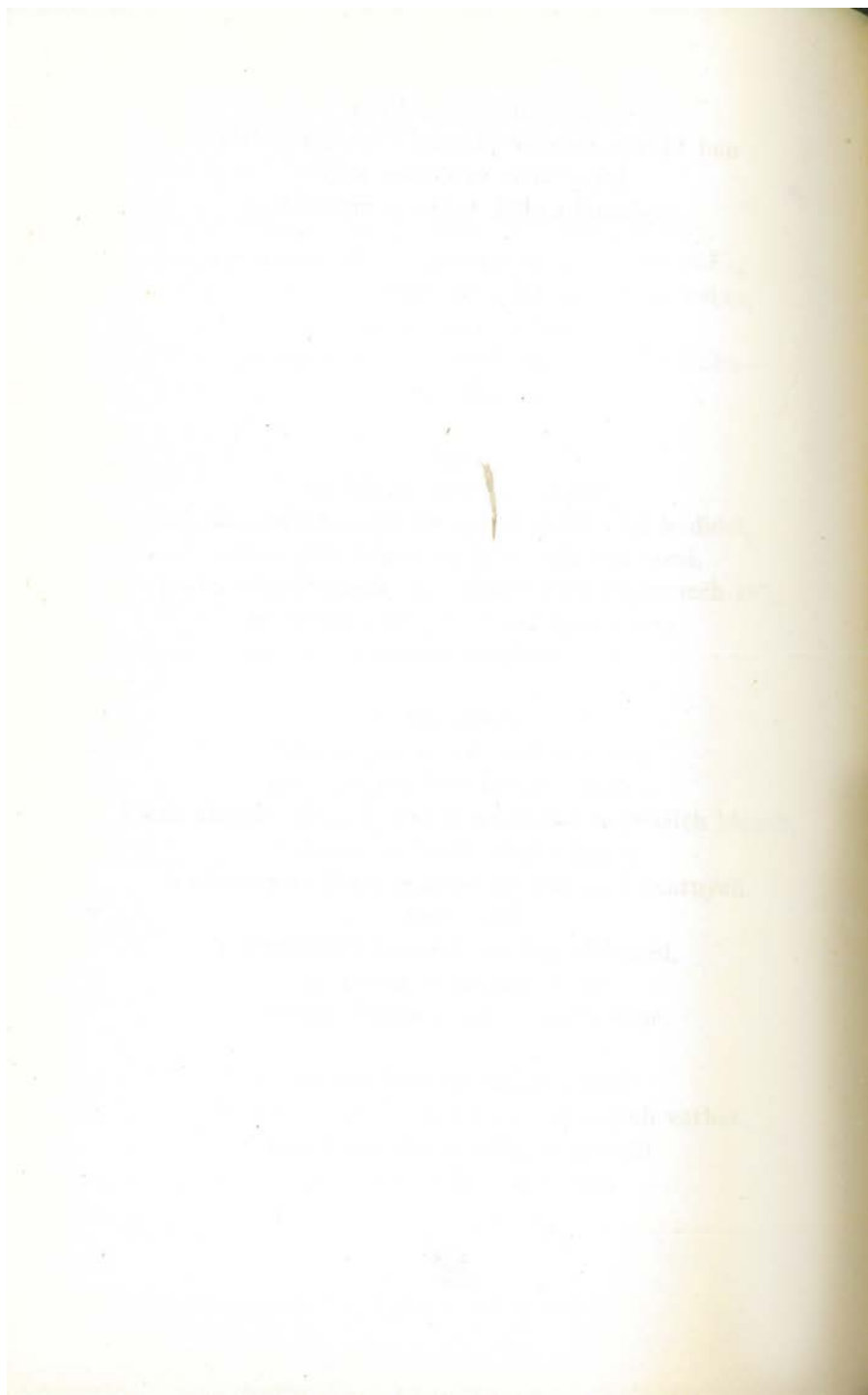
Oh, ubozí
15 (šerem jim napolo vyhasly oči)
znají jen světlo z krvavé reflexe,
která náhodou dopadá s výše na sloupy nejnižších kleneb,
potřísni na chvíli oltář i Krista
a všechny ty dřevěné symboly myšlenek marných.
20 Zmizí pak
v prostoru známém jen čistotě hvězd,
by znovu se setměly kouty
i obrazy Světla svícemi osvětlované.

Jen ten, kdo nejbliž je klenbě
25 a zasněně bloudí po klávesách prastarých varhan,
kdo z hlubin mystických akordů
pohlíží k nejvyšším výším,

ten vidí svým srdcem
nad hlavou nejasně plamen Věčného Světla,
který svou vybledlou krví
probouzí naději, touhu a marnost.

30

EPIGRAMY A VERŠE SATIRICKÉ

Z DIALOGU PANA BA...BA...

Obě dvě ty »V« jsou hezká,
obě mám je rád,
jenže bohužel jsou česká,
kterou mám vybrat?

- 5 By nevznikly z toho zlosti,
nechávám je spolu srůsti
a vezmu si »W«-ovu.
Káp jsem na to. Sláva bohu!

VÍTĚZSTVÍ PADLÝCH

»Repetitio est mater studiorum,«
tak starý pedagog dí ku svým auditorům.
»Ach jaká slast, ze srdce spad mi cent!«
tak ozývá se vzadu »repetent«.

BEZ NÁZVU

»Jsem a proto je Bůh,« tak Descartes děl kdysi.
»Byla opice a jsem,« tak učenec dí lysý.

Tobě kéž by rudé vlasy milý Pánbůh dáti chtěl,
abys — když již charakter ne — aspoň něco »ryzí« měl.

E... (ῥοδοδακτύλη)

Růžoprstá tvoje ruka k umění se přiložila,
do tváře nach jemný stoupá,
z oka šelma ďáblík kouká,
duše však jest ponořena v hloubi malířského díla.

5 »Non est arma tenenda tuis«,
to tak říci
v tvoji líci,
ó, jak na mě pohlédla bys!

PEGAS PANA F.

Má ho zcela dle předpisu
jako v Ovidově spisu:

»Pegasovi, koni Musy,
Jupiter dal trup z Medusy.«

5 Tak i jeho: nohy čilé,
tělo však dočista shnilé.

MARTIN BZDUŠEK...

Martin Bzdušek ztrácí zrak,
tážeme se: »Ach kdepak?«
Při marné jej ztratil práci,
hledal s ním on rozum asi.

Š. J.

Kamaráde, pročpak nohy
se srdcem ti neběží?
Máš rád pannu, ale touhy
vyjevit jí jest ti stěží.
5 Pamatuj, že Platón dneska
jmeno bývá jenom pejska.
Proto budeš, — jaká slotá,
celý život *asýmptota*!

‘ΕΞΑΗΜΕΡΟΝ

Žena podobá se Pánubohu,
má s ním totiž jednu stejnou vlohu.
Pánbůh v šestidenní svět svůj stvořit hleděl,
žena ne tak brzy, — přec však za šest neděl.

JEDNÉ SLEČNĚ

Vaše důstojnost si velmi navyká
mé srdce špičkou botu nabírat.
Ach, sličná krásko, — tomu já jsem rád,
jen netkni se ho špičkou jazyka!

S. S. S.

Vy do svého jste středu Krista vzali,
však vaše vzezření — vám trochu slávu kalí.
Neb každý vzpomene si dozajista,
že viseli i lotři vedle Krista.

KRÁTKÉ VLASY, DLOUHÝ ROZUM

Pan P. si krátce vlasy stříhá
ne z obav, by se nestal lysý,
však z naděje, že krátkým vlasem
svůj rozum trochu prodlouží si.

KLASIK

Byl vyvolán jsem. Na Caesara právě.
Ah bohužel já neměl jsem ho v hlavě
a nemohl jsem nikterak již z místa,
když spasila mě událost ta jistá.

5 Náš starý klasik, který zasmušile
až dosud stále koukal v stránky bílé,
se zakymácel, div nespádl na zem,
a takovouto řeč k nám počal rázem.

10 »Ha, co to vidím, při všech bozích svatých,
způsobů já dosud neviděl takých.
Zde Caesar užívá, hle, konjunktivů
po čase hlavním. Ach vrchol divů.

A k tomu imperfecti klade.
Zde velezajímavý příklad máte.
15 Ach, jak jen takový čas mohl psáti,
když gramatika praví jiný dáti.

Zde rychle k práci. Bez všeho váhání
učené musím napsat pojednání.
Vždyť úkaz takový za něco stojí.
20 Hned každý podiví se bystrosti mojí.«

Já zatím použiv příhodné chvíle
a k napovědovi svou hlavu chýle
vssál do sebe jsem moudrost Caesarovu,
však nebyl připuštěn jsem té hodiny k slovu.

*

25 Řeč svou skončil přemnohými slovy,
bychom doma študovali případ nový,
tu však sjelo sousedovi ze rtů:
»Běž s tím, osle, k čertu!«

KDO CHCEŠ BÝT U NÁS SLAVNÝ!

Chceš-li, aby tvoje básně vítal potlesk nadšený,
chceš-li, aby slavné chvíle byly jimi krášleny, —
nesmíš býti poet pouhý a psát, co ti srdcem zvane,
sice jistě nikomu tu číst tvé básně nenapadne.

- 5 Znáš však recept, dle něž rychle vavříny ti vyrostou,
sešosat — pak kandiduj a nech se volit starostou.
Pak se chvály v proudu jistě na tvou hlavu polijí,
budeš plnit program plesů, večírků, *akademií*.

OH MUSY...

- Oh Musy, zachvátiž vás bol tu převelký,
kde mohyla se tyčí rady Kubelky,
neb pod drnem tu v zamyšlení dřímá
největší z filosofů antického Říma.
- 5 Ať neblíží se Kerber k jeho svatým kostem,
neb svoje žáky vedl k starým římským ctnostem,
a nedoved-li dosáhnout jim na duši,
tu dosáhl aspoň vždycky na uši.
Jej vody Lethe vzaly luk svých do vínku,
- 10 když válečnou kdys vykouřil si veržinku,
však jméno jeho dosud stále v světě žije,
neb hezkou dceru má a napsal Reálie.

KONCEPTY

DNES PRÁVĚ ŠESTNÁCT LET...

Dnes právě šestnáct let, co už slaný, šumící příboj
širého života moře, jež vlní se vlnami vášně,
žene a táhne můj vor, neznámo odkud ni kam.

Šestnáct let již mě jímá ta hladina dlouhá, bez konce,
5 modré hřebeny vln, jež jak plazi hned přede mnou běží,
hned jako Messaliny k objetí rozpjaté paže.
A pluji soumrakem hned a hned zase zářivým světlem.
Nad hlavou chuchvalce mračen, jež v divoké změti se valí,
zářivé jásání ptáka, jenž topí se v paprscích slunce,
10 střídavě zlatí mi neb krvaví dlouhou mou cestu.

V stříbrných měsíčných nocích, kdy fosforem zazáří moře,
z černé pak hladiny chlad jako had se mně zažírání v tělo,
paprsky nebeských hvězd jako jehly mi bodají duši,
umdlený vlhkostí par, toužebně pohlížím v dále.

15 Z modravých průsvitných par, jež v dále obzor můj halí,
tkám sobě budoucnost a před zrakem mým vstávají činy,
jež nezřelo nebe dosud, ani široké, mohutné moře,
jež já pouze v duši své zřím, zří-li je ono, to nevím.

Tato pak iluze krásnými barvami dýchá,
20 širé ty mlhy pak rostou, okolo všechno mi mizí,
jako bych v náruči měl celé to hvězdnaté nebe.

Divoké vřeskoty racků a bouření hrůzného moře
lámou mých myšlenek křídla, jak raněný motýl se snáším,
padám doprostřed vln, s vířkotem jež se kol kupí,
25 na rtech pak hryže mne dech ledový slaného moře.

NA ŠTĚDRÝ DEN

Tak snil jsem pod vánočním stromkem tiše,
po dětských tvářích, růžových a jasných,
zrak poháněje mdlý, by okřál. Z výše
svit bleďých svíček zpíval,
5 já se díval
a snil:

Já měl jsem tebe.
Och ano, měl jsem, měl.
Vše bylo nebe.
10 Vyhřáté, teplé nebe. Těžký parfum vzduchem šel
a kamna dýchala nám štěstí do pokoje.
Vánoce byly. Svíčiček bleďé roje
nám zářily u stromku.
A z dále neslo se k nám jakés známé pastorage
15 a cinkot zvonků.
Tys přišla teplá, vonící tak krbem, uzardělá.
A stále, stále,
stále jsi se ohlížela
a šelmovsky jsi hmouřila své oko.
20 Poupravilas naposledy bílé vločky bonbonů a třásně zlaté,
andílku, jenž špatně visel, spravila jsi ručky spjaté,
pod stromkem zašustilas tajně čímsi.
A povstala jsi rychle jako štěstí.
Já viděl na tvářích ti rudé růže kvěsti,
25 když znaleckým jsi okem přehlížela,
je-li nádhera celá.

A naposledy ještě tajíc radost teplým pohledem jsi mě
políbila.

Vlas se ti sklouznul. O jak jsi krásná byla!
Pak jsi dvěře otevřela
30 a zavolala tajemně tak zcela:
»Mařenečko, pojď již!«

Ach víš,
taková vlna štěstí náhle zavířila v mé duši,
mé srdce letělo vstříc tvému výš a výše
35 a obě zazvonily jako křišťálové číše,
plničky vína, štěstí lásky.

Jaké mělo zlaté vlásky!

Na prahu stojí. Veliké oči
po stromku točí.
40 Buclaté, růžové, jak přímo z nebe by přišlo.
Již vyšlo.
Nožky se ke stromku ženou,
pusu má otevřenou.
Krvavé retы jak máky se smějí a blábolí.
45 Blíže se batolí.
Prsteček do úst si klade,
prsteček růžový tak jako štěstí mladé.

My dívali se na ně, srdce v srdci a ruku v ruce.

A očička poulí
50 tak jako štěstí samo:
»Táto, — — — mamó!«

*

Tak snil jsem...

TAK ČASTO ZŘÍM TĚ, DÍTĚ,
VE SNĚNÍ...

Tak často zřím tě, dítě, ve snění,
tak často hladím vlásky zlatisté.
Můj princi zlatý, sne mých pohádek,
mé dítě růžové, můj živote,
5 já snívám o tobě, když v noční klid
se line vůně drahých vzpomínek
na tvoji matičku.

Sen mívá, klid
jen letní noci tiše hovoří
mi pohádku o tobě, sne mých snů.

10 Já zřím tě: jako štěstí růžové,
jež na stuze tkví vlásků zlatistých,
tak obraz tvůj mi vstává před zrakem.
Jsi božské, ježto její jsi a mé,
jsi krásné, neboť lásky naší pel
15 ti na hlavince zlaté zůstává.
Jsi baculaté, štěstím dýšící
jak první mladý lásky naší květ.
A v modrých očkách skví se nebes jas,
tak čistý jako oči máti tvé.
20 Neb její oči, jasné, zářící,
jsme dali ti, neb moje nejsou již
tak krásné jako její. Život proradný
je jedem svým, lýtým vichorem,
svým kladivem a peklem dechů svých
25 v šed' ocelovou kdysi zakalil,
jež pod paprsky slunce blyskotá
a blesky vyzářuje zelené.

Ne, nechci, abys mělo oči mé;
neb na svět hledělo bys tak
30 jak otec tvůj, a svět by také ti
tvůj pohled rovným hledem oplácel.
Jak hledíš ty, tak on též v tvoji tvář.

A budeš-li mít oči matčiny
a budeš-li v něj hledět, tak jak kdys
35 mi ona v moje s láskou hleděla,
pak před твоjím se zrakem zachví svět
a napřaženou ruku skloní hned,
by pohladil ti vlásky zlatisté
a čelo velké, plodné, myslící
40 a tvrdé jako démant. O ně vše,
co do cesty ti přijde, zlomí se
a spadne přelomeno k nohám tvým.

Jak hebounké jest, jako kolébka,
na níž sen sladký snívá polibek.
45 A v hloubi svoji chová semena
mohutných plodů, velkých myšlenek,
jež vyrostou, a květem celý svět.
Tvá vůně stoletími půjde příštími.
Svou ručkou slabou, baculatou, tou
50 si kdysi slávy věnec upleteš —
a srdce tvé jak ptáček lapený
do sítě růžové se třepotá
a chvěje, dětskou píseň zpívaje.
To moje jest. To dar jest otcovský.
55 Neb láskou moje srdce kypělo,
až přetévalo, jako pohár kdys
na těžkých zlatých stolech helénských.
Své srdce dávám ti. Měj pozor jen.
Jest bouřlivé a bije jako zvon,

60 když v poplachu naň ruka udeří.
Dej pozor naň a pevně ve hrudi
je sevři, nebo jistě brzy ven
by vyskočilo v nekonečný svět.

Tak, dítě naše, věno máš již své!
65 Já shýbám k tobě se a tvářinky
dýšící zdravým květem mladosti
tichounce líbám...

Noc již sklání se
a valí řeky chvějících se hvězd,
mé sladké preludy v její klín
70 z mých prsou prchají.

Já chvím se též,
neb zůstávám tu v noci sám a sám.

VZPOMÍNKA A NADĚJE

Dvě přítelkyně v mojim žití
mně otvírají teplou náruč,
mě hladí dlaní jemnou, teplou,
v níž usíná hned bolest trudů.

5 Rád v jejich ruce kladu srdce
tak rozvířené vichrem žití,
neb pohladí je, zladí k míru
a k usmíření s tvrdým žitím
tou dobrou, teplou dlaní.

Život

10 když tvrdou pěstí přitlačí mě
až k samé zemi v prach a bláto,
když potřísní mi celou duši
a zlomí ruce, které k nebi
já rád tak zvedám, chmúrou temnou
15 když obestře mi celý obzor, —
tu uslyším vždy šustot křídel,
jež snášejí se chmúrou noci.
Pak cítím teplé obejmutí
a neviditelné již paže
20 mi pozvídají hlavu vzhůru.
Pak na klín sladký kladou si ji
a zkolébají v tiché snění.

Již klesnou znavená mi víčka
a oči, které dlouho ve tmách,
25 tak dlouho pátraly, zda světlo
se nezanítí někde v dáli,
ty unaveně klesnou v spánek.

A sním...

Tma prchá. Kdes se jasný
ukázal světla pruh. Tot štěstí,
30 jež dlelo kdysi u mne!
Tot šťastné dny, jak šnůra perel
mi probíhají mezi prsty.
Och, jak jsem šťasten. V prsou radost
mi klíčí. Nechci ven ji pustit
35 na pospas dravým větrům nocí,
jen sebe hřát chci jejich teplem.

Již prošly všechny. Probouzím se.
Tma pustá kolem, jenom v srdci
mi zbylo po nich divné světlo.
40 Jsem opuštěn. Však slyš! Kdo jest to,
jenž tiše přichází a oči
mi líbá tichounkými polibky?
Již otvírám je. Lépe vidím.
Hle tam to na obzoru svítá!
45 Či klam to zraku, není, není,
tam svítá. Srdce tluče stále víc.
Hle vítr ustal. Mohu zvednout hlavu
a volně pohlédnout; neb kdosi
mě podporuje rukou teplou.

50 Tam svítá!

Síla probouzí se již
a lomcuje mi znavenými údy,
já vstávám, abych kráčet světlu vstříc.
Dík vám, mé dobré přítelkyně, dík!
Já neviděl vás dosud nikdy v žití,

55 neb jenom v temnotách mě zvedáte,
však cítím vaši krásu mnohem víc
svým srdcem, nežli zřít bych mohl kdy,
a děkuji vám z celé duše své.

ŽIL KDYSI V ŘÍMĚ CICERO
A CATILINA

Žil kdysi v Římě Cicero a Catilina
a oba byli schopni státí v čele vlasti.
Tak střetli se. Tu nikdy nejde cesta jiná,
když obratni jsou dva, — a oba chtějí pásti.
5 Cicero zvítězil a Catilinu zničil
a římský dějepis mu za to pomník vztýčil.

Hůř soudí dějepis vždy rebely, již padnou
posléze v divém boji proti silnějšimu.
Hůř hledí na touhy, jež sotva vzletí, — zvadnou,
10 a na všechny, kdož vzepřeli se proti Římu.
Však kdyby Historie vítězství mu dala,
i Catilinovi by z dějin sláva vstala.

Co víme my? Že Cicerovi přálo štěstí
pár roků, dokud doved kolem zdí se plížít.
15 Oh, vulgus přikloní se vždycky k silné pěsti
a štěstí k těm, kdož umí hřbety nížit.
Co dnes mu zbylo? Gramatici z našich lidí
jej čtouce ctí, — a gymnasisti nenávidí.

A Catilina? Tělo zhltila Historie,
20 a duše, kdekoliv ať cesty svoje koná,
ať nyní ve štěstí či v hrozných mukách žije,
přec dávno zapomněla Marca Cicerona
a na to, že snad chtěla tyranis a vládu.

Ach, všechny touhy posléz zhasnou v Hadu!

25 A všichni ti, jež Život u cíle kdys zlomil,
též na něj vzpomenou si. Statečný byl přece
a v dějinách je pravda, nebo krutý omyl,
že doved umřít dřív, než uvrhli jej v klece.

Vždyť vítězství si získá, nejvíce kdo šidí.
30 Však dnes jak jednáme, — to teprv zítřek vidí.

P E S Ť Ě K Á . . .

Vy měštky, počaté kdes na širokých ložích,
v světnicích šerých pod obrazy světců božích,
zrozené v tetek přepočestném kruhu
kdes na náměstích v domech beze dluhů,
5 v kuchyních matek svých tak mravně vychované,
kde pod rodinným krbem stálý oheň plane,
jež škvaří pokrmy, by otců vašich břicha
nebyla chudší nežli jejich pýcha,
vám, slávo zářící všech dobročinných bálů,
10 vám, které pro své boty bojíte se kalu,
vám zpívám tuto píseň!

Ó ženy bezduché, — však těžkých, plných boků,
ó ženy nevidoucí, že vám v každém kroku
krev tryská ke rtům, které obelhaly,
15 krev rudá ze srdcí, jež kdys jste pošlapaly,
krev bílé hrdosti, jež v okovech se svíjí,
krev svatě čistoty, jež počala být říjí,
vám zpívám tuto píseň!

Samičky, — plných prsou, ale plochých očí,
20 jež pod brvami za každým se mužem točí,
ó chlípné měštky, cudností svou svaté,
když nad blátem své sukně pozvedáte,
zvíráta přirozená, děsná, vítězící
s bezduchým srdcem, ale lstivou lící,
25 vy rudi barbaři a vrazi nevědomí,
vy, o které se v světě všechno, všechno zlomí,
vám zpívám svoji píseň!

30 Vy plnokrevné krásky, lačné hříby masa,
jež v plamen rozšlehuje kštice plavovlasá,
vy, které hrubostí svou všechno pokálíte,
co sladce zpívá v duši nerozvité,
ó děsná skutečnosti, plných ledvin děti,
vy všechny stejné, druhá jako třetí,
vám zpívám svoji píseň!

35 Vy děti Života, jenž všechno rve a dusí,
co žítí v ulicích jen proti vůli musí,
jež lásku ubily jste stokrát prsty svými
a které hloupostí svou přec jste nevinnými,
40 vy, které v bezpečí, když počíná se stmívat,
umíte nejchlípněj a nejkrásněji líbat,
jež omámily jste mě puchem svého těla
a odešly jste pak, když duše mluvit chtěla,
a za sebou jste blátem v okovech mě vlekly,
45 až všechno čisté s duše jste mi svlékly
a nechaly mě kdesi na nárožích,
by s rovnými jste pářily se ve svých ložích,
ó, — pleveli, — a přece boží kvítí,
ó vy, jež líbávám a přec chci zaškrtniti,
vám zpívám tuto píseň!

ZATANČ SI...

Zatanč si jedenkrát nade vším,
i nad světem, nad svojí duší,
zklamání, zrada a bolesti
ať marně ti na srdce buší.

- 5 Zatanč si jedenkrát s Osudem
v tom bláznivém, divokém letu,
hoď jemu do tváře kytici
svých krvavých, purpurných květů.

- 10 Zatanč si jedenkrát šíleně
a nemysli, nemysli na nic,
k ránu pak unaven lehni si
k popelu spálených hranic.

TAK — VŠECHNO JSI ŘEKLA...

Tak — všechno jsi řekla . . . Mně nezbývá víc,
než odejdu bloudit do ulic,
ruku ti políbit a přátí ti štěstí.
Že nejsi už mojí a nebudeš, —
5 že jsi se stulila do jiné, silnější pěsti,
že pláčeš — a prosíš mě — odpustná slovíčka chceš,
ne, ještě to nevím, ještě to nevím, —
snad zemřel bych, kdybych to pochopil teď.

Vidím jen před sebou šedivou zeď.
10 U ní dvě výstražné svítilny rudě mrkají do dáli.
Přes den tam jámu kopali.
Světýlka varují chodce, opilce, zbloudilé,
ty, kteří pozdě se vracejí od milé.
Chtěl bych je mítí daleko na tisíc mil.
15 Kdož ví, —
dnes blízko jsou, co bych dohodil
tvojimi slovy.

Z Í T R A B U D E H R O Z N Ý D E N

Zítřa bude hrozný den.
Poteče zas mnoho slzí,
zastaví se srdce rudé,
zda mé dále tlouci bude?

5 Nad horami, údolím
tisíc zlatých hvězd se třpytí,
dnešní nocí mohou zas
sny mé tiše jíti.

10 Zase za mnou jeden den.
Milá, zda jsi vzpomínala?
Moje ruka z tisíc přání
nejlepší dnes vybírala.

OSCAR WILDE

V sad smaragdový slunce žluté zlato leje.
Závany vůní tančí mezi liliemi.
Jablka granátová uklání se k zemi
a bílý motýl used na květ orchideje.

5 Dvě těla růžová se sluncem lásky hřejí.
Utápí sebe ve svých zracích, tiší, němí.
Jen srdce písněmi k nim jasně zpívá všemi.
Čmeláci bzučí, včelky kmitají se v reji.

10 A na rtech zanícených plane úsměv věčný.
Koberec těžké trávy líbá jejich těla,
jež bolestných slz dosud v ráji neuzřela.
Jest radost prchavá, však bol jest nekonečný.

KÉŽ U MĚ BYLA BY JSTE, PANÍ BÍLÁ...

Kéž u mě byla by jste, paní bílá,
v hodinách úzkostí, když všechna moje síla
se tříští, láme v srdci omámeném,
jež znovu zkrvavělo oním jmenem,
5 co všechno dalo mi, a všechno vzalo,
co zradilo mě, co mě milovalo.

Oh, u mě kéž by vaše ruka byla,
by zakřiknuté tiše pohladila,
by podala mi čistou bělost svoji
10 na cestu k nejodvážnějšímu boji,
a kéž bych ji, jež voní dechem kvítí,
směl k zapomnění prudce políbiti.

MŮJ MĚSÍČKU...

Můj měsíčku, já vždy tě miloval.
Vždyť mnohou noc jsme spolu rozprávěli.
Já s tebou cítil jsem se jako král,
jenž chudým žebrákem byl přes den celý.

5 Já smuten byl a ty tak zádumčivý.
To tím, že jsme se trochu zamyslili.
Však vždy jsem říkal: Smutek krásu živí
a šťastní ti, kdož aspoň někdy snili.

Však měsíčku, dnes mám tě nejraděj!
10 Tys viděl mě tam v lesích nad potokem,
vždyť mého srdce osvětlovals rej
i milou mou svým zádumčivým okem.

Stůj ještě přec, dnes vůbec nechci spát!
Já něco ptám se tě, — stůj ještě chvíli.
15 Když smutně na nebesích snil jsi tolikrát,
tak o čem snils, když jsme se políbili?

Z mé závisti dnes nezbylo již nic,
že na nebi jsi ty a já že v pustých lesích.
Vždyť mám tu štěstí stotisíckrát víc,
20 ač na zemi jsem, — než ty na nebesích.

VYBLEDLÝ PASTEL

Tichounce vzdychlo pozdní odpoledne
v širokých lánech opuštěných polí.
Pokorné slunce usmálo se zlatem,
jež nepálí již, ani nezabolí.

- 5 Oblaka letem plachý pozdrav nesou
v svých nedotknutelných a bílých dlaních.
Modravé hory v slunci zachvěly se
a zlaté řeky rozlily se na nich.
A babí léta stříbrnou svou nití
- 10 tu na polích cos zvolna tkají, tkají.
Snad tuší již to kostelík tam v dáli,
jenž podoben jest zasněnému spáči,
i žebrák shrbený, jenž zasmušile
stříbrnou cestou přímo k slunci kráčí.
- 15 Vinice sehnuly se tíží hroznů.
Kdo zoufal to, že letos nedozrají?
To byla babí léta, která zvolna
stříbrnou nití cosi tkají, tkají.

S POSLEDNÍM SLUNCEM...

S posledním sluncem vrátím se domů.
Vezmu si s sebou jen teplo našeho západu.
Do jeho zlatých a krvavých lomů,
do jeho tichých a pokorných odstínů
5 jediný polibek tiše si zavinu, —
polibek, který jsme hledali v lesích,
v pasekách, v očích, na nebesích.

Do mojí aleje
obrovská oblaka zsinale zahoří,
10 z dalekých známých a neznámých pohoří
šátek váš ve větru bíle se zasměje.
Budu se ohlížet, — ruce své líbat.
Polibek ve zlatém závoji ponesu na nich.
Nic víc mít nebudu, — všechno své ostatní
15 zanechám ve vašich dlaních.

AH, JAK JSI DALEKO...

Ah, tak jsi daleko, — že celé srdce svoje
bych téměř mezi nás moh položit.
Dnes zrána přišla jsi sem ke mně do pokoje,
když přestal již jsem spat — a počal snít.

5 Jsem dlouho od tebe, — a vždy jsi byla se mnou
v mých touhách, radostech i v tichých hrách.
V mé duši ztajena a skryta řízou jemnou,
jak úsměv kráčela jsi po špičkách.

10 Já neviděl jsem tě, — jak blízko jsi mi byla,
až na mých očích snad se ret tvůj chvěl.
A když jsem vzpomínal, — jen jsi se rozsvítila
jak melodie utlumených cell.

Já s tebou probíhal jsem luka, hory, lesy,
tys ve mně zpívala a já se tiše smál.
15 Jak bylo veselo mi tehdy pod nebesy,
když světlo stříbrné jsem v duši objímal.

MÁ MILÁ, PŘIVEĎ DNES MI SEN...

Má milá, přiveď dnes mi sen,
sen něžný tak jak tvoje vzpomínání.
Já čekati jej budu rozechvěn
v svém domku pode strání.

5 A ke mně přiveď jej tou cestou zezdola.
Víš, — tou, — kde jsme se spolu rozloučili.
Dnes plno hudců je tam dokola
a zpívají tam víly.

10 Sen za ruku vem zlehka, veď jej sem.
Jest čistý, růžový, jak nejkrásnější dítě.
Až půjdeš s ním, tak rozvoní ti zem
a stínem důvěřivým tiše pozdraví tě.

POTOK

Chodil jsem k němu jak k dobré své duši.
Bylo to vždycky v neděli ráno.
Na březích míval přichystáno
něco, co nezakřičí, nevyruší.

- 5 Říkal mi: »V dáli máš milou —
krásnou jak noc a dobrou jak den.
Dnes patřil ti, hochu, — celičký její sen,
a půjde-li do polí cestičkou bílou,
na kterou nemůžeš zapomnět,
10 pro tebe utrhne stříbrný květ.«

Já včera byl v údolí.
Dnes až jsem vrátil se zpět.

KDO CHTĚL BY SE MNOU
PŘES NOC BDÍT

Kdo chtěl by se mnou přes noc bdít
a víno pít a nemyslit, —
a ve skleničce z křišťálu
rozpustit se mnou pomalu
5 ten šerý den a marnou noc.
Kdo chce mi přijít na pomoc,
dát oči mi a ruce též
a mluvit ke mně krásnou lež,
jež žehla by a bodala
10 a na krev moji volala?
Den hloupý byl a přecudný,
kdo dívat se chce do studny,
dvě zimomřivé oči zřít,
dvě oči v ohni utopit
15 a víno pít, — a nemyslit.

SNĚŽENKO...

Sněženko,
zapomenutá a přece pro mě
nejkrásnější,
ty jsi mi pověděla, že krásu květům
5 nepropůjčuje Bůh, ale ruce,
které nám je podávají.

BALADA O HODINÁCH

»Bojím se těch vašich hodin,
moje snědá, žhavá paní,
bojím se jich, do polibku
zaštknou vždycky znenadání.
5 Nevím, co mi povídají,
nevím, co se to v nich chvěje,
ale je mi z toho smutno, —
prosím, paní, odstraňte je!«

»Nemáte mě rád, můj pane.
10 Nezná bázně milování.
Sto nocí jsem u vás spala,
nezaslechla jsem jich ani.
Jsou tak staré, po babičce.
Nedovedu se jich zříci.
15 Jsou tak vzácné, jsou tak drahé,
jsou tak bledé při měsíci.«

Těžká noc zas uplynula,
těžký večer trávu rosí,
pán zas k paní nahybá se,
20 pán zas paní tiše prosí.

»Bojím se těch vašich hodin.
Nekonečně dvanáct bijí.
V jejich tónech černá noc se
zastaví a nepomíjí.
25 Stále cos mi chtějí říci.
Plachý zvuk, však děsu mnoho.
Jakmile jim porozumím,
zemru z toho, zemru z toho.

Moje paní, máte-li mě
30 ráda víc než tretky kleté,
slíbíte mi, že je zítřka
z ložnice pryč odnesete.«

»Nemáte mě rád, můj pane,
nemiluje, kdo se bojí.
35 Jenom ty, kdož nemilují,
hodiny štvou k nepokoji.
Ale že vždy vaše přání
vůle moje následuje,
tak též zítřka s těžkým srdcem
40 z ložnice své vynesu je.«

Těžká noc zas uplynula,
nová pod okny se staví.
Hodiny jsou odstraněny,
snědá paní šeptem praví:

45 »Líbejte mě, manželé můj,
líbejte mě do závratí,
chci dnes vidět do půlnoci
purpurový prapor vláti.
Objímejte mě, můj pane!
50 Vizte, jak mé tělo hoří,
chci dnes srdce nezdolané
utopiti v žhavém moři!«

»Paní, — ženo, — bože milý,
co to slyším, — co to slyším,
55 hodiny ti v hrudi bijí
tónem hrozným, tónem vyšším,
ženo, — ďáble, — pekelnice,
rozumím jim, rozumím jim,

60 v jejich neúprosný smysl
rukama se duše vpíjím, —
— láska s hodinami v prsou, —
— dvanáct bije, — bylas žena?
Rozumím už! Dřív než zemru,
se mnou zemři uškrcená!«

FRAGMENTY

1954

PROCESÍ BÍDY

Často jest jíti mi kolem těch zástupů kostnaté Bídy.
V špinavém blátě, ulice středem
táhne se zástup.

Procesí bídy,
vychrtlé děti, zataté dásně,
5 sežloutlé líce, hladem a nouzí.
Čtverstupem těsným tlačí se, tíhnou
do dveří

TOUTO DOBOU...

Touto dobou chodí už po promenádách veliké zástupy,
dámy a páni,
vyžehlení, vycídění, vykartáčování,
mezi domy, v nichž se připravují večere

MNICH

Kdys zatoužil jsem z hor svých nedostupných sejít dolů.
Já snil, že v svěžích trávnicích se vzpruží moje tělo,
že z čistých pramenů se napiji kdes ve údolu,
že umyji svou duši, oči své i čelo.
5 Pak přijdu tiše do příbytků lidí
zmíraje láskou v srdci, s touhou rozdávati

sny lesů svých, jež duše moje vidí,
když krvaví je západ, ráno když je zlatí
ve šlehy purpurové.

- 10 Tak šel jsem z výšin dolů v srdci přemýšleje
a zpěvy stále nové
mi v nadrech bouřily a spínaly se v reje
vln nespoutaných tíhou, bolem štvaných k letu.
A šel jsem stále dolů. Rozervané skály
15 mi v dáli ještě naposledy zavzlykaly.
Les v pozdrav poslední mi v cestu házel stíny
jak černé koberce. Já po nich stoupal
od nebe v země klíny
a zpíval jsem si k nim se ohlížeje.

ACH, PÁNOVÉ

- Ach, pánové, když pohlížím vám v tváře,
v ty přemoudré a přeuctivé rysy,
z nichž svítí jakás citronová záře
až vaší hlavy na vrcholek lysý,
5 když vidím vaše nosy tupě krysí
a oči plny moudré statečnosti
(dřív zbabělosti se to nevěřilo)
a zřím-li všechny jiné vaše ctnosti,
jest u srdce mi velmi, velmi milo.
10 Já nechápu, jak možné by teď bylo,
by u nás

MÁM ODEJÍT...

Mám odejít, či vrátiti se tam,
kam štve mě to a vábí, táhne, láká.
Ach bože, kterak zhasnout v srdci onen plam,
jenž před ni vede mě jak ubožáka
5 sbitého okovy a zjařmeného touhou.
A přijdu-li, pak vražděn budu stále
tupými slovy, láskou těla pouhou,
mé sny se znovu zřítí v trosky malé.
A znovu zklame mne a znovu lžemi
10 obestře, láskou podvodnou a klamnou.
A zase přihlížeti budu na to němý.
A půjdu za ní, řekne-li mi: »Za mnou!«
Ne, nepůjdu, jest

JSEM MNICHEM SAMOTY

Jsem mnichem samoty.
Bloudím sám se sebou lesními stíny
a nekonečnými vůněmi zasněných lesů.
Hluboké klíny
5 údolí padají přede mnou v dál.
Srdce své teplé na rukou nesu,
snad je v něm ztajený žal, —
ale ten nerve a nepálí žhavou svou dlaní,
ten líbá a chlácholí tak jako rání.
10 Tiše tu kráčím, jak bych byl král,
pěšinou neznámou mechu a vřesu
srdce své teplé na rukou nesu.

PODZIMNÍ MENUET

Jdu tiše alejí. Zlat rudých listí padá.
Sta něžných motýlů se snáší v snící lada
jak kdysi na plesích hrst zlatých papillonů
se snášela za jasu mozartovských tónů.

DVA STARCI

V plameny klasů rozžhavených létem
podzimek vpadl dřív, než kývl na něj Čas.
Tak prudce políbil je ledovým svým retem,
že v očích omdlelých jim zážeh slunce zhas,
5 a zmámiv dešti je a kalem krutých mraků,
serval jim z rukou dar, jenž slunce žár jim vdých,
a letěl cestou dál, až v poli rudých máků
zastavil křídla u dvou starců šedivých.

»Hle, bratře žebráku, zas vítr chce nás smést

TAM U HOR MODRAVÝCH...

Tam u hor modravých, kam slunce klesá
a nacheť barví staré zříceniny,
v posvátném šeru prastarého lesa
již po sta roků bloudí divné stíny.

5 Tak tiše po zapadlých stezkách chodí
a zdá se, Bolest za ruce je vodí,
neb často v trávu zrosenou a chladnou
jim z čistých očí bledé slzy padnou.

Sbor stromů stoletých jim tiše zpívá
10 stesk o té slávě, která byla kdysi.
A píseň snívá v teskné mlhy ztlívá
a s šerem pochmurným se v soumrak mísí.
Jdou stíny, jdou. Den jejich nemá konce,
umlkly v dálkách všechny jasné zvonce.
15 Čas stojí tu. Jen starý prales vzdychá
bolesti své tak nesměle a zticha.

A ve sboru jdou starci s bílou bradou
i muži zamračení, světlé ženy.
Však smutky stále ve tvář se jim kladou,
20 jak bolestí by byly zotročeny.
Jdou po mechu a po zelených stráních
i v šerech večerních i v mlhách ranních
a čekají tu v zasmušilém lese,
zda píseň z dále přece neozve se.

25 Jest ticho tam, . . . jen oblaka se valí
jak zasmušilý pozdrav s druhých břehů.
Jest těžký jejich zrak, a zdá se, skoro pálí.
Však v dáli ticho je. Jen řady mraků
se vlekou nebem.

SLUNEČNÍ PÍSEŇ

Ó, věčně zářící, ty čisté, žhavé, svaté!
Dnes poprvé tě zříme volně nebem plouti
a poprv hledíme ti v líce pousmáté,
vyšedše z jeskyní a odhrnuvše proutí,
5 jež stínilo nám tebe po tisíciletí.

Nám srdce burácí, a zdá se, k nebi letí,
svá těla vystavujem plamenům tvým žhavým,
že krev, teď probuzená, jako v sopce láva

DEN SVÍTÁ KDEŠ

Den svítá kdes. Mé štěstí hasne již
tam v ranní mlze teskné.
Ospalý měsíc klešá stále níž
a nad řekou se leskne.
5 Mám ruku tvou v svých dlaních sevřenou.

TEN VEČER...

Ten večer, kdy jsme šli tím tichým městem spolu
a v mlhách stříbrných jsme klidně rozmlouvali
i o štěstí i nekonečném bolu,
když slovy se nám naše oči staly
5 a myšlenkami úsměv bílý,
můj příteli, v té vzácně sladké chvíli
já cítila, že všechno jsme si dali
v symbolech nejčistší a nejjemnější krásy.
A na to vše, když noc kraj v stíny halí,
10 nejkrásněj duše moje vzpomíná si.

Však hleďte, příteli, jest krása ono pouze,
co náhle přijde, zasvitne a zmizí.
Jest marno volat zpět ji v chtivé touze,
když dotkla se nás lemem svojí řízy,
15 neb její cena v okamžiku leží,
jenž nečekaně, kůň jak bez otěží
se mihne kolem, marno chtít jej zpátky
zapřahat ve vůz svojí lidské vůle.

Však uvažte jen, co jest celé štěstí:
20 Co náhle přijde, zasvitne a zmizí,
co ne...

NÁVŠTĚVA

Dnes někdo na dveře mi zatukal
a na mém prahu stanul v zamyšlení.
Já ruku stiskl mu a zval jej dál
a řek jsem tiše: »Milá doma není.«

5 Pak za stůl jsme si zvolna usedli
a mlčením jsme mnoho povídali.
Snad zármutkem jsme byli pobledlí,
však lidmi byli jsme, když k loučení jsme vstali.

KDYŽ JSME SE Z POHŘBU ALEJÍ TOPOLŮ VRACELI...

Když jsme se z pohřbu alejí topolů vraceli
a nebe v dáli bledě hořelo,
tu hledal pohled náš tak teskně nesmělý,
kam srdce položit, jež smutkem zemdlelo,
5 kam ruce schovat, které plakaly,
kam duši dát, již do dáli
podivné hlasy volaly.

Když jsme přišli domů,
den umíral již v listí černých stromů.
10 A my se báli,
by dveře, jež jsme otvírali spolu,
nám ve veřejích prudce nevzlykaly.
Prochladlí, znavení a smutkem zbledlí
jsme tak jak kdysi ani neusedli. —

JDU ALEJÍ TOPOLŮ OD HŘBITOVA

Jdu alejí topolů od hřbitova.
Jdu od Smrti k Životu. Není tu chodníček jiný.
V srdci mám neznámá, úzkostná slova,
na prstech zrnka posvátné hlíny.

- 5 Myslím si na tebe.
Těžké své oči dnes nezvednu do nebe.
Vidím jen šedivou uzounkou cestu
od brány hřbitova k městu.
Myslím si na toho,
10 kdo večer lampy své nerozsvítí.
Bože, jak hořce mu zavoní kvítí,
až pro své pláče nalezne stín.

SNÍH VČERA NAPADAL

Sníh včera napadal. Dnes taje tiše.
V rozjetých cestách kaluže se lesknou
a tupým zrakem pozorují výše,
v nichž řady mlh se valí řadou tesknou.

- 5 A nebesa jsou těžká, chladná, šedá,
jak z balvanů by vytesána byla.
A marně okno zrak tvůj v klenbě hledá
a barvu, jež by šero rozjasnila.

Vyzáblé střechy

KDYBYCH ZNAL SLOVA...

Kdybych znal slova,
tak řek bych vám něco snad.
Něco jak večerní píseň, která mě volá
z daleka, z hluboka, zdola,
5 kterou vždy přes pole, přes úbočí
slýchávám plakat a tiše se smát,
pro kterou zastírám oči.

Kolem mne dozrává obilí zlaté,

SEKÁČI

Z údolí severních už přišli sekáči,
tak přísně, jako od krále by nesli smutné zprávy.
Neusmívají se, ani nepláčí.
Jdou v šedých halenách, zamlklí, bosí
5 a nesou podél hlavy
vysoké, ostré kosy.
Když přišli k naší chyši, bylo pozdě již.
My na stůl přec však přinesli jsme mísy,
by s námi po přátelsku mluvili a jedli.
10 Však oni nepřijali ani chléb, ni číš,
ba ani ke stolu si nepřisedli.
Zůstali venku. Kosy brousili si
přes celou noc, až skoro do svítání.

Když zrána rozešli se podél strání

VIDÍM...

Vidím i šera, do nichž jsem nosíval pláč.
Vidím i hřbitovy, bílé jak pokorné dlaně.
Nemocné srdce jsem vkládal na ně.
Měl jsem je nejraději. Dobře vím zač.
5 Znal jsem tam aleji břízí, tesknou a jemnou.
Ta vždycky plakala se mnou,
když jsem byl sám.
Dobře ah, — dobře si vzpomínám —
na kouty, kde jsem rdousil své mládí, —
10 na místa, o nichž jsem věděl, že jednou mě zradí,
na stěny, o něž jsem zkrvavil rety.
Vidím i uličky slepé,
plničké bláta, kamení, špíny,
u jejich oken obstárlé tety,
15 klubíčka zteřelých nití, rezavé jehly a šedivé klíny,
šedivé myšlenky, šedivý vlas.
A zas —
vidím tu řeku za městem

VESNICKÝ HŘBITOV

A obloha tolik je čistá,
že sotva tu pro smrt je místa

TŘI ZLOMKY

Když se tak rozhlížím kolkolem,
bojím se, závidím, trpím.

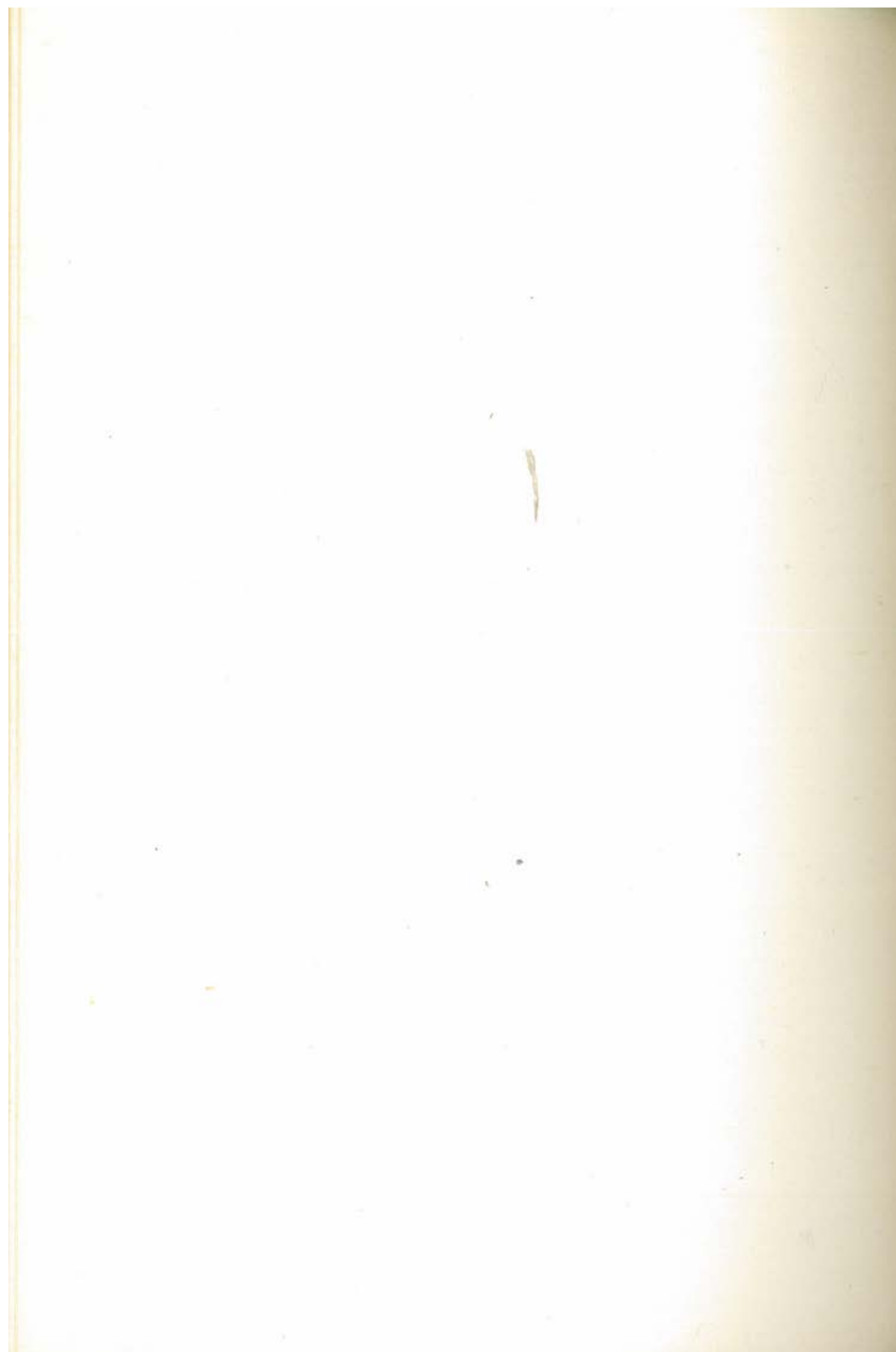
*

Dál, přes meze svých vod se zčeř,
ven s odvahou skoč branami
a zpěněnými vlnami
ztop země lačnou cizí sběř!

*

V neznámých cizích pláních
vojáček mrtev pad

DODATEK

STOJÍ, STOJÍ KOPEČEK...

Stojí, stojí kopeček,
na kopečku Radeček.

Přes den běhal před vilou
za kozenou bělavou,

5 za kozenou bělavou,
za kravičkou trkavou.

Večer chlapec veselý
leží tiše v posteli,

10 ale krávy trkavý
přec mu nejdou ze hlavy.

Mama, Zora, Dagmar spí,
ale Radek ještě bdí.

Copak kráva trkavá,
copak v noci dělává?

15 Jen ať s panem Řehákem
nepřichází večer sem!

Sotva si to Radek děl,
v dáli šramot uslyšel,

20 jak když někdo klopýtá, —
možná také — kopyta.

Radek z lože povstává :
To je kráva trkavá.

Nechce v noci klidně spát,
proto jde mě potrkat.

25 Bu a bu — a za chvíli
kráva stojí u vily.

Veliká je jako dům,
vrátka prasklá, — bác a bum.

30 Radkovi se tají dech.
Kráva leze po schodech,

ať věří kdo či nevěří,
už mu trká do dveří.

Bu a bu a bububu,
potrám tě do zuby!

35 Radek skočil z postele,
neutíká zbaběle,

ale hůlku z kouta vzal
a na krávu zavolal :

40 Uhní, krávo, bububu,
sic ti dám pár přes hubu,

a běž raděj honem spát,
kdopak má tě poslouchat!

Kráva jak to slyšela,
dohřála se docela,

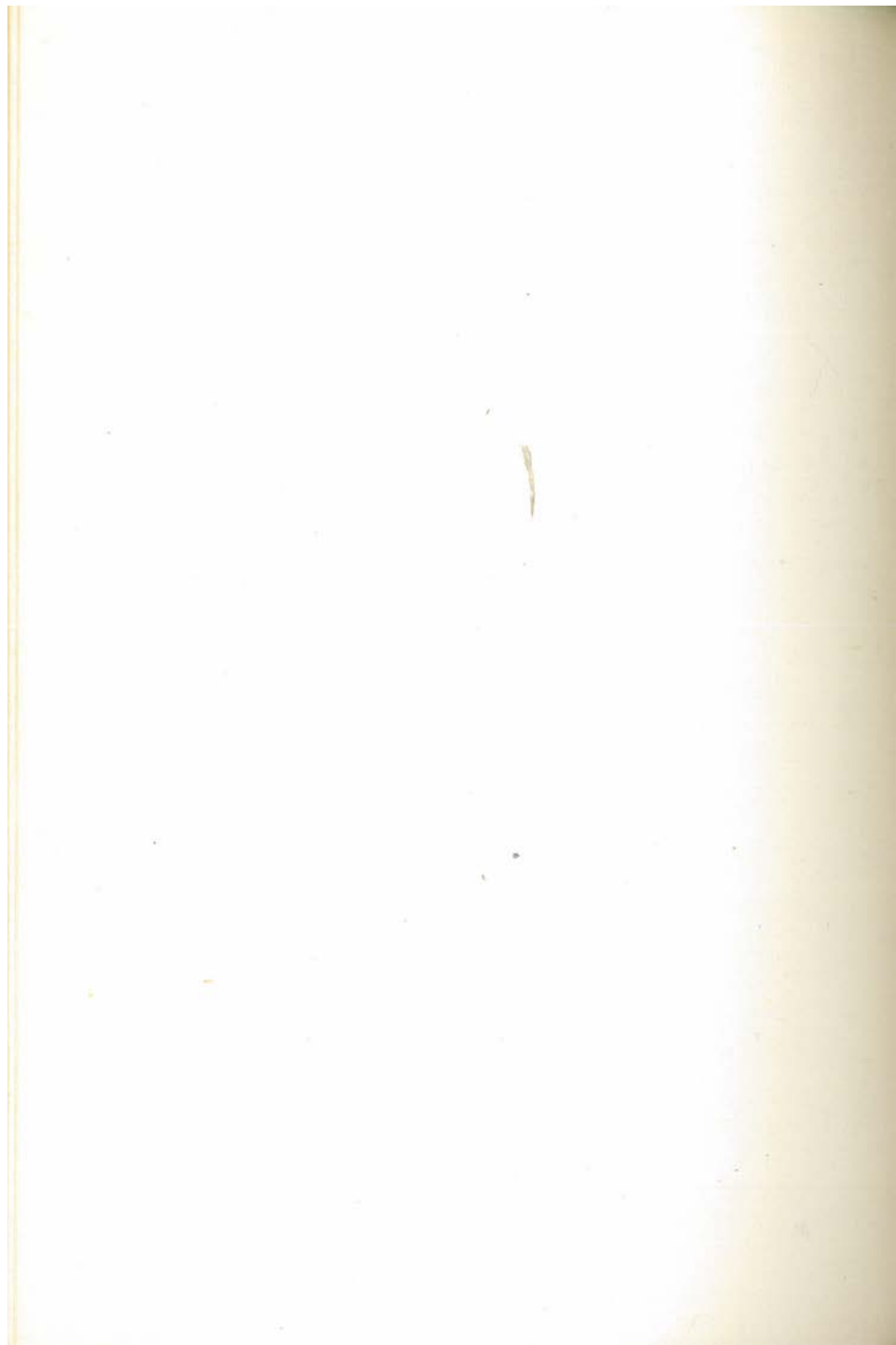
45 / a než by Danča zamrkla,
dveře rohem protrkla.

Bu a bu a bububu,
teď tě trknu do zubu.

Radek trochu uskočil,
50 / hned se k ní však přitočil

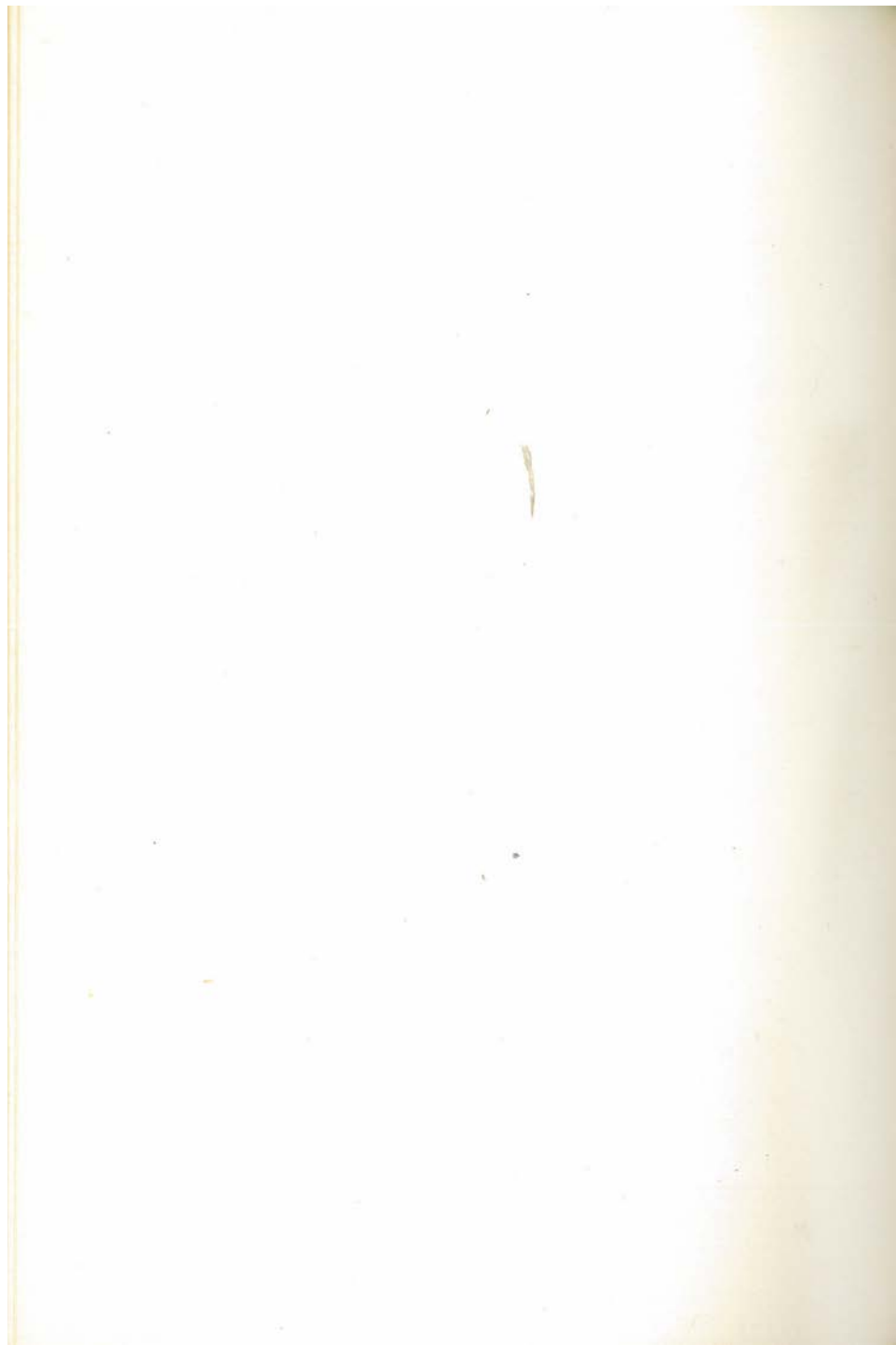
a úderem svojí hulky
rozbil krávu na dvě pulky.

Pak si leh a spinkal dál, —
ráno nám to vykládal.

PŘEKLADY

ZE SLOVINŠTINY
(spolu s Vojtěchem Měrkou)
A Z NĚMČINY

HOŠÍK A KVĚT

KVĚT:

Hošíčku dobrý,
prosím tě, nech mě,
nebež mne s sebou
z mateřské země!

5 Kytička vonná
uvadne záhy,
košínek uschne,
nemá-li vláhy.

HOŠÍK:

10 Jemně tě vsadím
na půdu jinou,
zahrabu záhon
drobounkou hlinou.

KVĚT:

V rodné mé zemi,
hošíčku, nech mě!

15 Motýli krásní
létají ke mně.
Létají ke mně
maličké včely,
východ když zlatem
20 pokryt je celý!
Copak bych řekl
sestrám a bratřím?
*Neber mě zemi,
do které patří!*

STANÍČKOVA SMRT

V světnici tiché smutná noční zář
plá kolem Boží Rodičky,
v kolébce pestré bledá dětská tvář
a měsíc v oknech světničky.

5 Kdos na okénko jemně zaťukal:
»Staničku, nespíš, — vid' že ne?«
Překrásný anděl vchází do jizby,
má ruce na hruď zkrížené.

Sedl ke kolébce, vlídně zašeptal:
10 »Já, dítě mé, dnes přišel pro tebe.
A máš-li, Staničku, mě trochu rád,
že šel bys se mnou do nebe?

Bratříčky anděly bys uviděl,
nevinných dětí milý kruh,
15 jak milovala by tě Boží Mát,
jak rád by měl tě dobrý Bůh.

Peruti zlaté měl bys u ramen
a létat bys směl jak lehký pták,
a kdybys chtěl, tak bys směl skákati
20 z oblaků bílých do oblak . . .

Staničku můj, nuž, tedy pověz mi:
Rád do nebe bys se mnou šel?«
»Ach, šel bych,«
Staniček vzdychl a anděl pak
25 vzal v náruč jej a odletěl.

Letěli k nebi; tam již andělé
očekávali Stanička . . .
Však na zemi zas hořce plakala
Staničkova dobrá matička;
30 však matičce se ve snách ukázal,
peruti na ramenou měl
jak každý andělíček růžový
a s úsměvem jí pověděl:

»Ach, neplač o mne, moje matičko,
35 a nenaříkej, ale věz,
že já jsem anděl — ty pak brzičko
též za mnou přijdeš do nebes.«

KOHOUT A SLEPIČKA

Již je tady krásné jitro,
krásné jitro, bílý den,
kohout, aby ohlásil to,
z kurníku již skočil ven.

5 Slepíčka však spatřila jej,
naše tlustá slepička,
která přes dvůr kolébá se
jako malá lodička.

Takto k němu promluvila:
10 »Kohoutku, slyš mě, slyš!
Časně je. Teď bílé jitro
ještě hlásit nemusíš!«

Kohoutek jí odpověděl:
»Pletichy své všechny zmař!
15 Co by řekli moji známí,
co by řekl hospodář!

Co by řekly cizí slípky,
copak kohout sousední,
kdybych jitro neoznámil,
20 sotvaže se rozední!«

Dál prosila líná slípka,
ale marně — marně jen.
Kohoutek již ven vyskočil,
oznámil hned bílý den.

TONÍČKŮV SEN

Toníček snil dnešní noci,
že je zlatou rybičkou,
hladkou, štíhlou jako proutek,
kropenatou, maličkou.

5 Že si pluje v bílé vodě
— ach, to není vodní tok,
to přec bílé, sladké mlíčko,
smáčí líc mu, hrud' i bok.

Toníček náš s velkou chutí
10 hned se pustí do něho.
Na dně najde bílou kůru,
co je z cukru samého.

Mlaská si a pochutnává,
kouše tam a kouše sem,
15 sladké rty si oblizuje
zmlsaným svým jazykem.

Již však jitřní rosa padá,
skřivan v dáli ševlí,
20 Toníček se vzbudí doma
na své měkké posteli.

OSEL A KOHOUT

Kohoutek stojí na plotku
a pěje hlasně, krásně tak,
že dvůr ho chválí celičký,
kuřátka, kury, slepičky:
5 kokokokodák, kokodák!

Když zaslechl to oslíček,
svou hlavu rychle vzhůru zved.
Ach, kdybych já tak kokrhal,
že slepičky bych přivolał,
10 sám kohout závistí by zbled.

A co vám oslík nezrobil?
Kokrhá — tak vše přehluší,
že na dvoře se kdekdo lek.
Hned rány dvě mu pacholek
15 dal přes hřbet, dvě pak za uši.

SULTÁN A PSÍČEK

Vychloubá se psíček před Sultánem.
Vychloubá se v noci, — toto říká:
»Sultáne, což nevíš, já že pánem
povýšen byl na prvního psíka?
5 Na nohách já zadních umím státi
jako voják, nesehnutý k zemi,

skáči, milo až se podívati.
Proto já jsem první mezi všemi.«
Mnohým ještě psíček vychloubá se,
10 Sultán neumí nic takového.
Vtom však něco šustne. Zas a zase.
Ve tmě svítí oči vlka zlého,
který tiše připlížil se k stáji,
doufaje, že dnes se dobře nají.
15 Ó — teď psíček nechal všech svých řečí,
k dveřím utíká a kvílí,
aby pustili ho do bezpečí,
— nestydí se umělec ten čilý.
Zato Sultán, — ten je trochu jiný.
20 Tesáky své pod krk vlku vrazí.
Na věky mu přejdou laskominy,
nikdy se už k stáji nepřiplazí.
Hola, psíčku, — byl jsi dneska také
jako voják, nesehnutý k zemi?
25 Dnes to — pravda — bylo prajinaké,
psíčku první mezi psíčky všemi!

DĚKUJI TI ZA TVÁ SLOVA SLADKÁ...

Děkuji ti za tvá slova sladká,
děkuji ti, dívkenko má milá!
Slova tvoje byla velmi sladká,
ale lež tvá přec jen trpká byla.

- 5 Díky za pohledy, jejichž záře
ve tvých očkách sladkých luzně plála.
Pobožně jsi dívala se vždycky,
ale moderně jsi naříkala.

- Děkuji ti za dopisy bílé,
10 díky za inkoust. Tvé každé psaní
ukazuje, je-li, jaké bylo
nebo nebylo to naše milování.

- Děkuji ti tedy za pohledy, psaní,
za slova, jež kdys jsi ke mně řekla! ...
15 Myslel jsem, že andílek jsi z nebe,
ale ty jsi zatím čertík z pekla.

ŠTĚSTÍ VRÁTILAS MI...

Štěstí vrátilas mi, když jsi na mě
pohleděla zraky zjasněnými,
když jsi podala mi bílou ruku,
všechno, milá, — všechno řekla jsi mi.

- 5 Zapěji ti teď jak drobný ptáček,
který náhle okovy své ztratil,
do svých krajů svobodných a krásných
k druhům svým a ke družkám se vrátil.

ŽE RŮŽÍ MOU JSI...

Že růží mou jsi, řekl jsem ti již.
A ty? — Ach, cítíš soustrast na chvíli
s chudšasem, který jest ti nemilý.
Či ne? — Však růží mou být nemusíš!

- 5 Pleť bílou tolik nectím; nejsem týž
jak Samsoni, co u své Dalily
čest mužskou s dlouhým vlasem ztratili.
Ó ne, má milá, mužem jsem, jak víš!

- 10 Svou lásku dlouho v hrudi své jsem kryl,
však o lásku jsem nikdy neprosil,
tím méně ještě o milkování.

Má hlava slabošsky se nesklání.
Já mlčím. Není slzy na líci,
byť puklo i mé srdce lkající.

Ach, ta noc, tak sladká, snivá!
Taková noc byla tenkrát,
Romeo když roztožený
pod oknem stál Juliiným.

5 V tiché noci bílou cestou
tři se tiše procházíme;
zdá se mi, že cítím v tvářích
žhavou vůni jejích retů.

Přítel můj se blíž k ní kloní,
10 aby uzřel oči sladké,
ruku její měkce tiskne,
zamilovaně jí šeptá:

»Milovaná duše moje,
hleď, jak dole tiché vlny
15 v záři měsíce se lesknou.
Luna sama na dně svítí.

Cožpak není stejně krásná
jako na vysokém nebi?
Tak též na dně srdce mého
20 obraz tvůj se jasně třpytí.«

Přitiskla se blíže k němu
beze slova . . . V mém však srdci
prudce něco zakvílilo.
Promluvil jsem ještě já k ní:

25 »Hleď, jak tamto v světých vlnách
lákově se luna svítí
jako panna nedočkavá
na snoubence čekající.

Pohleď jen, jak v tichých vlnách
30 sladce by se usínalo!
Tam by srdce zapomnělo
na vše, co kdy pocítilo.«

Postrášeně na mne vzhledne,
všichni tři pak umlkneme;
35 luna sní tam na nebesích,
tiše sní i pod vlnami.

Ó, tenkrát já jsem postavil
Heleně krásný hrad.
Krásnější ani slunce mé
nezřelo nikde stát.

5 Až v nebe sloupy z mramoru
se tyčí kolkolem
a zlatá střecha nahoře
bleskotá plápoem.

10 A když se někdy rozhlížím
s balkonu v onen kraj,
až kam mne oči donesou,
jen zemský vidím ráj.

15 Tam hosté procházejí se
v doubravách zelených,
až do hradu se donáší
veselý jejich smích.

20 A s nimi ona. — Štěstí nach,
hle, — ve tváře jí vlét!
Sním, zapomenut v besídce,
já — osamělý děd.

A na mé cestě usýchá
i růže uvadlá,
jež v těchto místech, dávno kdys
jí z rukou vypadla.

Tam odtud, kde spí jasné slunce,
kde lotosů zříš bílou něhu,
hoj, přijde ke mně čarodějník
až od Ganga zelených břehů.

5 S bohatstvím mořským přijde ke mně
i s drahokamy překrásnými
a brzy divukrásné hrady
z mramoru, zlata vystaví mi.

Já za život jej sobě koupím.
10 Co já tu chci i moje žití?
Však potom přec jen na okamžik
mě, čaroději, nech zde býti!

»Hleď, Heleno, ty zlaté hrady,
jak démantovým planou žárem!
15 Jen pohleď, — toť můj celý život,
ježž naposled ti kladu darem.

Proč tvoje tvář již není bledá?
Proč v pohledu mém není stínu?
Hleď, — na východě luna svítí,
20 nezvratně dnešní noci zhynu.

Jen tuto noc mě žhavě miluj,
jen tuto noc mě líbej, milá,
by na tvých rozžhavených retech
nebesa ke mně sestoupila ...«

25 A v dvoraně zas jásot smíchu
se v roztoužený valčík noří,
radostí chvěje se jí tělo
a v očích jejích láska hoří.

Venku podzimní noc kvílí,
není hvězd ni luny jasné,
srdce mé je zarmoucené
bez štěstí a bez útěchy.
5 Vystup, duchu, z lesklé číše,
rozjasni mou smutnou duši!

Heleno, bych zapomněl tě,
připíjím tu na tvé zdraví.
Bez slunce den nikdy není,
10 zde pak hoří jasné hvězdy
zářivěji než kde jinde.
Bez tebe též, Heleno má,
není pro mne dne ni slunce.
Budiž zdráva, drahá dívko,
15 nemusíš mne milovati. —

Pověz, zda ti mohou růže
rozkvétati beze slunce?
Pověz jen, jak bez naděje
mohlo by mé srdce žíti?
20 Bych se s tebou nesetkal již,
abych na tě zapomenul,
připíjím tu na tvé zdraví!

Ale ruka moje klesá.
Pověz, zda ti mohou růže
25 rozkvétati beze slunce?
Pověz jen, jak bez naděje
mohlo by mé srdce žíti?

Tisíc hvězd plá na nebesích
a od hor vane zefír zticha.
Neznámou touhou vlhký soumrak
ke mně dýchá.

5 Svět pod nebem tak tiše dřímá
a na nebi se měsíc třpytí.
V ten večer třeba tisíc roků
chtěl bych sníti.

10 Jak překrásně se bledý měsíc
odráží v tvé tak jasné tváři,
jak sladká, tajuplná báje
hled tvůj září.

15 Večerní ráj byl u nás tenkrát,
tys u mne byla v jasné kráse ...
Jak vroucně tehdy moje duše
zachvěla se ...

20 Co přišlo k nám kdys dávno, dávno,
to již nás nenavštíví.
Jest podzim — vzteklé mraky žene
vítr divý.

Jdu sám a od všech zapomenut ...
kam doletět teď zrak můj stačí!
Heleno! — Běda ... nezná mne již —
mimo kráčí.

Z dnů mladosti mé trpké a smutné,
v níž plno jest bídy a bolesti rmutné,
plá čistých tvých očí tajemná moc.
5 Z nich záře se line do žití mého,
v střed odvěké smrti krok Nesmrtelného,
jas nezhasitelný ve věčnou noc.

Mlád ještě a sláb, přec na svoje rámě
kříž bolů jsem vzal, který čekal tu na mě,
a do noci dlouho toužně jsem zřel.

10 Já k východu obrácen hleděl jsem zmámen,
ach ano, vždyť odtamtud přichází plamen —
již jsem tě čekal, touhou se chvěl!

I duše má celá bouřně se chvěla
a vesele krokům tvým v ústřety spěla.

15 Tys přišla a s tebou Bůh přišel sám;
tu poznal jsem náhle: v mladém mém žití
že paprsek boží teď pláne a svítí
i v trní mé cesty, kterou jít mám.

Tys odešla — sbohem! — zář tvá však plála
i touha tvá svatá, již kdys jsi mi dala,
plá ve mně teď v den i ponurou noc,
dál hoří v mé bídě i v bolesti rmutné
a z mladosti mé trpké a smutné
plá čistých tvých očí tajemná moc.

Oj, milenko má, z dávných dnů,
z polozapomenutých dnů,
tak sladká, plná jasných krás
dnes v noci kol mých oken šlas.

5 A jako za dřívějších dnů
toužebně zrak svůj za ní pnu, —
jak bych ji objal ze všech sil,
jak bych ji prudce políbil.

10 Zrosený za ní hledí zrak
a u srdce mi těžko tak —
Již kolik o mně neví let?
A mně přec nelze zapomnět . . .

5 Plula luna na oblačném nebi,
pod ní klidně městské domky spaly.
Sami šli jsme cestou v onu chvíli,
o své lásce spolu hovořili,
v náruči se těsném objímali.

10 Kde mé mládí? Kde teď děvče moje?
Mrazný plášt' mé teskné kraje škrtí.
Bílý sníh mi skřípe pod nohama,
dávno nevěrná mi milenka má,
v srdci mém pak — obraz chladné smrti.

5 Já pochoval jsem svoji lásku
i touhy své a ideály,
by k srdci mému znavenému
již nikdy cesty nepoznaly.
Když snívá noc a roztoužená
se rozprostírá širou zemí,
tu z hrobu vstává moje láska
i s kouzelnými nadějemi.

10 Tu všechny písně dozpívané
z temného hrobu povstávají.
A v půlnoc jako plaché stíny
si nad mou hlavou tiše hrají!

Tu milující bílá ruka
objímá tvář mou unavenou.
15 Tam venku září snivé hvězdy
a pod okny se vlny ženou.

Tam v mořských vln změt, tam v mořských
vln změt

dva čluny se řítí teď;
a zsinalé mraky oblohou jdou
a hněvivě černé vlny se rvou,
5 člun o člun zavadil jen.

Pak první dal širým mořem se v let,
zda prchl, boží ví hled;
a druhý, ten nenašel domova již,
jej ve vlnách zdrtila vichoru tíž
10 a zbytky moři jsou v plen.

Já cítil dávno již to ve své duši
a hle — dnes předtucha se vyplnila —
K rozchodu zvedla se tvá ruka bílá.
Já cítil dávno již to ve své duši.
5 Ač slza oka mého nezrosila,

co vytrpěl jsem, nikdo nevytuší.
Já cítil dávno již to ve své duši
a hle — dnes předtucha se vyplnila.

10 Vysoká zůstala mezi námi stěna,
noc z jedné strany, z druhé slunce svítí,
teď Tobě roste nejkrásnější kvítí.
Vysoká zůstala mezi námi stěna
a pozdě bude, až se k zemi zřítí,
byť tvář tvá byla bleďá, zaslzená . . .
15 Vysoká zůstala mezi námi stěna —
noc z jedné strany, z druhé slunce svítí.

Na cestě jsme potkali se.
Hle, jak její líce planou!
Do země se zahleděla,
já zas obrátil se stranou.

5 Cestou svou jen rychle, rychle,
dále kráčeť, moje milá!
Poupata již zase pučí,
zem se májem rozhýřila.

Jako ta Diana z chladného mramoru —
tak též tvé líce jsou bleďé a studené.
Ale jen pohleď tam k západu rudému —
umírá slunce tam, noc již se rozklene

5 nad hvozdy, které tak zasněně zpívají.
Luna se daleko nad horou zachvěje.
Pohled, jak zlehka a bázlivě stoupají
půlnoční stíny tam do tmavé aleje.

Oživne socha ta z mramoru chladného.
10 Musí se také i srdce tvé zachvěti.
Matně se usměješ, rty tvé se otevrou,
padneš pak, milenko, — v žhavé mé objetí.

Proč stále ukrýváš
plachou svou tvářičku,
proč stále pohled svůj
ode mne točíš?

5 Bylo tak, milenko!
Tiše teď ve hrobě
tvoje i moje spí
veselá mladost.

Báje tam vysnívá
10 o vůni fialek,
nad ní se vznášejí
paprsky luny . . .

Tvář, prosím, odkryj jen!
Zastřeme okénko,
15 nechci, bys slyšela
slavičí písně —

Nechci, bys viděla
ubohé lilie,
plaše se chvějící
20 půlnočním větrem.

Tam po cestě pán krásnou paní
vesele vozí na saních.
Stříbrné zvonky sladce zvoní
jak milenky mé šťastný smích.

5 Tak zasněnou mou duši vzbudil
stříbrných zvonků jasný hlas,
že do daleka zabloudila,
tam v onu milou vísku zas . . .

10 Odbočím v teploučký sklep vinný
z té hladké, sněžné závěje.
Tam krásná číšnice mi víno
tak divně sladké naleje.

»Ach, miláčku můj, — dlouho tomu,
co byl jsi u nás naposled . . .«
15 »To není divné, moje milá,
vždyť venku mráz a kluzký led —

Tak divoce ti venku mrzne,
že od kamen jsem nechtěl vstát;
však nemysli, že srdce proto
20 už nezná láskou plápolat.

Teď ať si sněží, vítr fičí,
ať černá noc si přijde sem —
my na všechno teď zapomenem,
když horoucně se obejmem!«

- 25 V studený večer tiše sněží,
jen z dálky zvuky zazvučí
a překrásnou tu moji milou
teď jiný svírá v náručí.

Sám zašel jsem k večeru v sad
a ke hvězdám upřel svůj zrak,
má písnička dává se v let
a nese se daleko tak.

- 5 Ta, která tam v cizině jest,
teď vyhlíží z okna a sní,
jí zrosil se zářící zrak,
neb písně mé nesou se k ní.

Čekal jsem tě
v soumraku pozdním.
Se mnou také čekaly
kalichy květů.

- 5 Slyšeti je tu,
jako tiše by plakaly

ze vzdálených světů
ztlumené hlasy strun.

Stíny jemné
10 tiše se skryly,
opony temné
ruce tvé bílé
rozhalily.
Jak jsme si tiskli
15 polibky ve žhavé líce,
tichoucká slova si šepotající!
Vysoko modravým polem
kmitavě plane
zástup hvězd stříbrných
20 a kolem
zazněly písňe zamilované.

Čarovná noc se otevřela,
do ní zvony
vítězně pěly.
25 Jak jejich hlasy
se rozpustile chvěly!
A hvězdy třásly se s nimi,
když přicházely
blíže a blíže
30 kroky šumícími...

Anno, Aničko, milenko má, —
to je naše duše!
Mává perutěmi nesmírnými
a letí zpěvy večerními
35 po nebi nekonečném.
Všecka ta noc, plná čarovných tuch,

to naše je láska, to náš Bůh,
to naše duše, Aničko!

40 Vyšel luny srpek bílý.
Struny snily
arii měkkou
z Margarety.

Aničko, skloň svou šij ke mně níž,
dovol, ať zlíbám bujný tvůj vlas!
Naposled, — potom odejdu již!
5 Aničko, — zvedni sladkou svou tvář,
nakloň svou hlavu na rámě mé,
abych tvůj úsměv naposled zhléd.

Noc jest již v sadě.
Sní platanů řad;
zřím černé větve se kolébat,
10 z daleka zastřené hlasy
slyším se ptát.
V chladící rose, v zrosených listech
chvěje se sad.

Není ti zima, — Aničko?
15 Ruce tvé tolik chladné jsou,
přitul se ke mně, Aničko!
Nad námi již se rozpíná jitro
tiché a milující;
tak jako měkká, třesoucí ruka
20 po tváři hladí tajemný dech
zasněných růží.

Přítul se ke mně, Aničko má!
Zašuměl sad.
Východem den již blíží se zbledlý,
25 růžové prsty, chvějící se,
bělostný závoj pozvolna zvedly.

Pozdě je, Aničko! Sbohem!
Odejdu. Neohlížej se za mnou,
u oken nestůj, kol nichž vlak jede,
30 nedávej ruky na čelo bledé,
nevolej zrakem zroseným na mne!
Krůpěje hořké jsou, po okraj skoro
kalich můj již jest hořkostí pln.

Sbohem, má Aničko! Zasvitl den,
35 zrosené zlato lehlo na platany,
sny, jako mlhy lehké,
pláněmi jsou rozehnány.
Bůh s tebou, Aničko, Bůh, jasné slunce,
Bůh s tebou, jasný, zářivý den!
40 Vlak letí do noci širokým lánem,
lán ten jest stříbrně orosen.

Zašumělo moře zelenavé
teplým dechem od italských břehů,
soumrak padal, na obzoru dálném
černý koráb neslyšně se plavil.

5 Ve zrosených vlasích zaleskl se
západ naposledy bledou září,

náramky se ve stříbrném lesku
na běloučkých rukou tiše chvěly.

10 Nebe večerní se vzhůru vzpjalo,
s ním se vzpjala také duše moje . . .
Unavené oči rukama si skryji,
dolů sejdu lehounkými kroky —

15 dolů do věčnosti nekonečné,
tam si lehnu na mech zelenavý,
dlouhé, krásné sny tam budu sníti,
nad mou hlavou zašumí jen moře.

5 Neházej na mou cestu vonných růží,
jest tmavá, strašná tak, že žel, ó žel,
by rázem zvadly mladé květné krásky
a úsměv tvůj by ve chlad hrdé masky
uprostřed oněch nocí zkameněl.

10 Aničko, dávno krásné moje snění
se rozpadalo ve hlínu a prach.
Proháno vše, co bylo mezi námi,
já pod roucho, jež plálo drahokamy,
jsem skrýval duše své jen bledý strach.

15 Smrt přede mnou jde neslyšnými kroky,
dá rubáše mi řízu tajemnou,
paprsek zhasíná a vadnou květy . . .
nic nestěžuj si, odvrát svoje rety,
má milenko, — vždyť smrt jde přede mnou.

Já zablátil jsem lásku tvoji čistou
a poskvřnil jsem nevinnou tvou duši,
přísahy moje byly lež a výsměch
a všechna ona sladce vábná slova.

5 Tvé polibky mi ještě na rtech žhavých
planuly, ale já již snil jsem o ní
a zřel jsem její zarosené oči,
jež ukřívá tvář bílá, mramorová.

Ach, Aničko, ty vše jsi vytušila
10 a tvoje rty se jenom mlčky chýly,
když v tvář mně hleděla jsi teskným zrakem,
jenž místo smíchu pouze úzkost chová.

Nevěř mi, drahá, rád že tě nemám,
pláči kvůli tobě,
v samotě této, v žalosti těžké
volám tě k sobě.

5 Ponurá noc se nade mnou stměla,
rozpjala ruce zchřadlého těla,
duši mé křídla servala skvělá.

Přijď jen ke mně,
otevři vězení, která mě skryla,
10 šij mou necht' obejme ruka tvá bílá,
útěchu dej mi — Aničko!

Do mé tiché jizby noc se krade,
na stole mém paprsek již zmírání,
v jiskrách posledních se plamen chvěje;
v znavené mé srdce noc již vchází.

5 Na stěnách též tiše vyvstávají
bledolící, zešeřelé stíny,
smutné oči dívají se na mě,
mrtvé ruce ke mně vztahují se.

10 Vyprahlé jsou bledé moje tváře,
vyprázdňena číše mé též duše;
promrhal jsem veškeré své jmění,
do dna vyprázdnil jsem svoji duši —

15 octl jsem se zcela na mizině.
Na stole mém paprsek již zmírání,
smutné oči dívají se na mě,
mrtvé ruce ke mně vztahují se.

Hle, zloději, baroni, bankéři
tu na vozích zlatých jedou
kol kaštanů zjasněných večerem
a žebráků řadou bledou.

5 Ach, znám ony tváře a znám ten zrak,
tak mstivý a mžikající.
Zloději, znamení vyryté
ti nesmaže nikdo z lící!

10 Teď do glacé rukavic prsty své
tak zlodějsky dlouhé skryli.
Že kradli vše, prznili, — dobře vím,
i všechno že povraždili.

Co učinil za to jim dobrý Bůh?
On poklady jen je hostí,
15 dal každému štěstí, velkou čest
a zář svaté velebnosti.

Tak jezdí tu ulicí zloději.
Však bídno mi mezi nimi.
Jdu unaven, hladov a nemocen
20 vpřed kročeji zmámenými.

Ó, co jsem ti učinil, Bože můj!
Což věřil jsem někdy tobě?
Jen jeden mi ukaž zákon svůj,
jež nebyl bych zlomil v zlobě.

25 Já zabíjel, kradl a chlípně žil.
Viz — kolik mne milovalo!
Já ve všech těch duších povraždil,
co čistě v nich, vroucně plálo.

I duši svou úplně nevinnou
30 jsem zavraždil v kalné špíně.
Ach, předlouhý účet, Bože můj,
ti ve svatém leží klíně.

Teď přicházím k tobě: Chci odměnu!
Chci také to, co má druhý.
35 Teď na dveře klepu: Chci odměnu
a zaplať mi svoje dluhy!

Těžkým snem spí tiché město;
temno, mrtvo jest.
Nad hlavou jen nebe plane
v světlé záři hvězd.

5 Stříbrně a tiše chví se
vlahý, hvězdný svit,
jak bys slzy v bledých lících
zřel se zatřpytit.

10 Daleko, tam za horami
vzplála v okně zář,
nad světlem má krásná milá
naklonila tvář.

15 Bílé ruce spočívají
na psaníčku mém;
čte a čte... tak roztouženě
s teskným úsměvem.

»Milý můj tam v cizím světě
tak jest samotén.
Opuštěn a bez útěchy
20 pro mne pláče jen.

Kéž bych mohla nešťastná já
v dáli k němu jít,
kéž bych mohla jeho líce
prudce políbit...«

25 Hlavu v její bílé ruce
sklonil tichý žal;
v modrém oku jasný plamen
čistých slzí vzplál...

30 »Je ti něco, drahý hochu,
stesk máš na lících?
Sotva z kavárny jsme vyšli,
zasmušen jsi, tich.«

Odpust' — na mém srdci leží
jakás divná tíž ...
35 však to přejde, duše moje, —
hleď, jsme doma již ...

Ach, neodcházej, neodcházej,
můj drahý milý, odtud již!
Tu pusto jest a těžko, dusno;
mě tolik leká noční tiš.

5 Jen zůstaň tu a sedni ke mně
a ochraňuj mě v klínu svém,
vášnivým objetím mě sevři
a zlíbej prudce žhavým rtem ...

10 Dnes hrozná noc ... Když venku v městě
jest ticho, pusto, mrtvo tak,
vždy pužena jsouc divným strachem
si ve svých dlaních skryji zrak.

15 Tu nade mnou zas hvězdy svítí
a plno jasu po kraji,
překrásně vyzvánějí zvony
a chlapani ve vsi zpívají.

Jest všude slunce, všude písně
a všude velkonoční čas,
nevinně září dětské oči,
20 v mých mladých lících plane jas.

Ó, bojím se té záře krásné
a zvedám se a hledím v noc.
Tam ze tmy mrtvá tvář se tyčí,
jak prosila by o pomoc.

25 V té zoufalé a bledé tváři
zrak v žhavých slzách zahoří,
uvadlé retы roztouženě
a láskyplně hovoří.

»Ó dítě, milé dítě moje,
30 proč takový máš z matky strach?
Vždyť ty jsi v hrob mě zakopala,
tys vyssála mi z lící nach...«

Ach, neodcházej, neodcházej,
můj drahý milý, odtud již!
35 Tu pusto jest a těžko, dusno;
mě tolik leká noční tiš.

Dech palčivý a rozpálený leží po obzore,
vysoko v nebi rozžhaveném slunce hoří,
zem celá potápí se v démantové moře
a unavena v polospánku leží.
5 Strom zpráchnivělý v dáli tiše sténá
a jako holé, zkostnatělé ruce

se vztahuje a vzpíná náruč jeho rozvětvená.
Vzduch těžký, suchý, prudce v oči pálí,
omamné vůně na hrud' napadaly
10 z rozpadlých, rudých růží.

Tot' její chrám — já klečím na kolenou.
Zářivým tělem záchvěvy se ženou,
průhledná mlha po údech jest rozlita,
jíž křišťálově slunce prosvítá
15 a na rámě, jež plno nahé krásy,
se těžce valí dlouhé, černé vlasy
a její oko dychtivě a vlhce
se leskne jako nabroušený nůž.

Až do srdce a na dno duše žhavé
20 zrak její bodá bodce plápolavé.
Mé tělo zachvívá se ve vášnivé muce
a k objetí se zvedají mé čekající ruce...
Hle, v prachu před tebou tu klečím zpilý
a vzývám tě a miluji, já rab tvůj zotročilý,
25 ó Venuše, ó Venuše!

Venku pod mlhavým nebem
podzimní noc tiše snila,
ale my dva, ruku v ruce,
seděli jsme za soumraku.

5 »Nelíbej mne, moje drahá,
neříkej, že miluješ mě, —
svou jen věrolomnou vášní
zničila jsi duši moji.

Ze smyslných tvých jen retů,
10 z náruče tvé nenasytné
stále v zrůžovělé dáli
zírám své děvče opuštěné.

Temnota je všude kolem,
v srdci mém jest temno, pusto,
15 zhanobené svoje tváře
ukrýt chtěl bych za pokání.«

Kučeravé vlasy padly
na pobledlé její čelo,
na oči pak ze slz stěkaný
20 závoj uleh unaveně.

»Nelíbej mne již, můj drahý,
neříkej, že miluješ mě,
svou jen věrolomnou vášní
zahubil jsi duši moji.

25 Temnota je všude kolem,
v srdci mém je temno, pusto,
slyším-li svou matku plakat,
muže svého proklínat mne.«

Já o tobě večery dlouhé jsem snil
a čekal jsem tehdy, kdy nebylo tě.
Ach, neslyšela jsi, jak volával jsem, —
až dnes, moje milá, — nadešel čas...

5 Hle, veškeré růže mé orosené
už za noci uvadly, zapadly v prach
a slunce, tak veliké, nejkrásnější,
se nikdy a nikdy sem nevrátí již.

Zde není už zvuku ni nejtišších strun,
10 ni bledého paprsku vzdálených hvězd —
ty přede mnou stojíš, já cítím tvůj zrak,
ach, nakloň se ke mně a obejmi mne!

Chci položit čelo své unavené
v tvou chladivou, laskavou, milenou dlaň —
15 ach, nakloň se ke mně, ty vytoužená
noci, jež klidniš mě naposledy!

ŠPANĚLSKÁ ROMANCE

Nenudíš-li, Aničko, se,
podej mi sem mandolinu,
romanci chci zazpívat ti,
romanci z těch dávných časů,

5 z oněch krásných, bájných krajů,
kde se na balkonech vzdušných
černooké, bledé donny
o lásce snům oddávají.

Celé nebe topilo se
10 v záři lunny, na stromoví,
na šeptavé, temné listí
snášely se diamanty.

V aleji tam v jedné řadě
stály převysoké kmeny,
15 černé jako jesuité
pod zeleným baldachýnem;

podél cesty tiché růže
stály, rosu čekajíce,
tiše, tiše otvíraly
20 kalichy své nedotknuté!...

Don Juan a donna Anna
chodili tam semo tamo,
v srdci měli těžkou bolest,
na lících svých vřelé slzy.

25 »Duše moje, hled', již vstává
tichá záře na východě,
z chladných nebes dýchá jitro,
poslední mi štěstí dává.

Ještě jedenkrát mě polib!...
30 Noc a smrt už čekají mě,
kamkoli má noha vstoupí,
zarosená tráva zvadne...«

Milující kolem krku
ruku svou mu položila,
35 v sadě kdesi smutný slavík
náhle zaplakal a vzdychnul.

»Zůstaň ještě malou chvíli,
drahý můj, vždyť co je pro mě,
co je pro mě tento život,
40 nemá-li tvých políbení?

Za záclonou stát až budu,
za tebou se z okna dívat,
zbledne — běda — zlatá zoře
trpkým bolem mého srdce...»

45 Slunce vstalo na východě,
okamžitě zachvělo se
v smíchu zarosené listí,
rozesmály se i růže

u aleje; oním smíchem,
50 nekonečnou veselostí,
roztřásl se jesuité
pod zeleným baldachýnem.

Do očí si pohlíželi,
do svých očí zaslzených,
55 posléz též se rozesmáli
don Juan a donna Anna...

Zora vstala na východě —
Aničko, — nuž, dej mi ruku,
utři tvář svou zarosenou,
60 též se smějme jako oni.

PODZIMNÍ SLUNCE

Slunce, slunce, proč tak prudce žhne
paprsek tvůj zlatý pod nebesy?
Unavené pole, unavené lesy
necítí již ruky milené.

- 5 Kdo teď v lásce nad nimi se schýlí,
poslední jim vezme krev i síly,
aby smrt je skryla v ruce své.

Slunce, slunce zlatým plápoem
září stále dále, nedbá na nic,
10 jako požár z rozdmýchaných hranic
ještě prudčeji plane nad polem.

Šílenec jak v lásce bezohledné
ženu líbá, která k smrti bledne,
stále chtivěj žádostivým rtem.

A přece kraj i ve své kráse bédné
teď srdci mému pouze rámeček zlatí,
jen rámeček pro tvůj obraz, milá máti,
jenž ve mně žije za noci i ve dne.

- 5 Však stále, stále hoří ještě výše
má láska k zubožené oné zemi,
vzpomínku na tebe když odejme mi
myšlenka jiná, — jest drahým mi
i kámen naší chyše...

POUTNÍKOVA NOČNÍ PÍSEŇ

Nad horami všemi
jest klid.
A pod větvemi
nezříš jít
5 ni šepot dum.
V les zapadly ptačí již hlasy.
Též brzo asi
oddáš se snům.

ZIMNÍ PÍSEŇ

Jen počkej ještě chvíli,
poupátko, skryté v les.

Sníh všude leží bílý
a brzo ještě dnes.

5 Jdu těsně kolem tebe
a místo tvoje znám,

až přijde jaro z nebe,
tu najdu si tě sám.

NA JAŘE

K nám přišla již a zvolala
z hor do údolí Vesna :
»Byť hluboce jste dřímala,
děťátka, vzhůru ze sna!«

5 Hned klíčí semen tisíce,
jež vzrůstají a sílí
a lámou, sebe přimíce,
žaláře, jež je kryly.

Pak na kolébkách zahnědlých
10 vyrostly jemné listy
a připnuly se na větvích
a přitulily místy.

Tu vyskočila sněženka
z postýlky jako střela.
15 Již lekala se dívenka,
že všechno zaspát měla.

A najednou se rozevrou
všech spáčů rakve skvoucí
a ve slunci se baví hrou
20 zas komáři a brouci.

Pak vzbudily se fialky,
jež bydlí v hloubi trávy,
a prvosenky, sasanky
hned po nich zvedly hlavy.

25 Mé srdce zabušilo vráz
ve tklivém, teskném bolu
a ze zrosených kanul řas
proud hořkých slzí dolů.

30 A na ty milé, pod rovem
co sní, jsem vzpomněl tiše:
ty, ač vstát Vesna káže všem,
z jich nemůž vzbudit říše.

HŘBITOV BEZEJMENNÝCH

V hloubi stínů, břehů blíže
ponuře se tyčí kříže
hřbitova.
Neznámo, kdo tiše sní tu,
5 jsou tu kříže v šerém skrytu
bez slova.
Klid tu smutný, tajuplný,
Dunaj tiší svoje vlny
zpěněné.
10 Položeni ve hrob sirý
spí, jež vynesly kdes víry
zčeřené.
Zoufalství kdys v hrůzném plese
vehnalo je všechny v děse
15 v stříbro pěn.
Tak i tu řad křížů lysý,
tak jak těch, jež nesli kdysi
beze jmen.

Třetí svazek kritického vydání Spisů Jiřího Wolkra přináší Wolkrovy mladistvé práce veršem. Obsahuje tedy básně od roku 1915, od doby, kdy Jiří Wolker začínal soustavněji psát verše, až do jara 1920, přesněji do básně *Pokora*, kterou začíná sbírka *Host do domu*. Nepojali jsme do tohoto svazku ty verše, které psal mladý Wolker před svým patnáctým rokem (na př. *Jaro*, *Zima* a j.), považujeme je za nehotové dětské pokusy. Mladistvé práce veršem jsme uspořádali chronologicky do oddílů podle celků označených Wolkrem již samotnými názvy sešitů, do nichž si básně přepisoval. Za toto uspořádání, v němž poslední je oddíl *Od léta 1919 do sbírky Host do domu*, řadíme potom verše do sešitů nepojaté anebo ty, které jsme pro jejich speciální charakter z původních sešitů vybrali a zařadili do zvláštních celků. K veršům nepojatým do sešitů patří *Verše sokolské*, *Verše ze školy*, *Epigramy a verše satirické*. Ze sešitů jsou vybrána některá čísla z oddílu *Verše do památníku a blahopřání*. Básně v náčrtu a zlomky veršů řadíme konečně do oddílů *Koncepty a Fragmenty*. Na posledním místě přinášíme *Překlady*, a to nejprve ze slovinštiny, které tvoří jádro básnickovy překladatelské činnosti, a pak z němčiny.

Wolkrovy mladistvé práce veršem byly ve výběru otištěny po prvé v první posmrtné edici *Díla Jiřího Wolкера* (Praha 1924), kterou uspořádal A. M. Píša, a později souborně v II. svazku *Díla Jiřího Wolkra* (Praha 1930) za redakce Miloslava Novotného. Vydavatel tam zařadil i Wolkrovy básně z období *Hosta do domu*, které jsou v našem vydání ve svazku prvním. Verše ze školy zařadil podle chronologie před *Klytii*. *Koncepty a Fragmenty* má ve shodě s celkovým rozdělením svazku na *Jinošské verše* a *Zrání* na koncích obou těchto oddílů.

Při úpravě textu se řídíme edičními zásadami pro vydávání novočeských autorů, vypracovanými v České akademii věd a umění, praxí Národní knihovny a Knihovny klasiků a konečně praxí ostatních svazků *Spisů Jiřího Wolkra*. Neměníme tedy nic, co by se týkalo jazykové nebo zvukové stránky textu; ojedinělé odchylky od této zásady zaznamenáváme.

Původní autorovu kvantitu zachováváme; ponecháváme tedy délku ve slovech jako *azúr*, *po hrudi*, *chvílečka*, *křídélka*, *lůna*, *lýra*, *nedát*, *Perúne*, *růměnec*, *sklénka*, *tajuplný*, *urvat*, *úzdou*, — krátkost ve

slovech jako *beře, mama, nahybá se, dvě pulky, sonata, stujme, zarozeň, zbidačené, zůstávám*, — kolísání ve dvojicích jako *bujnost* × *bůjnost*, *dolů* × *dolu*, *dva* × *dvá*, *hůlka* × *hulka*, *chýše* × *chyše*, *měsíční* × *měsiční*, *po prvé* × *poprvé*, *přisahám* × *zapřisáhaje*, *slovičko* × *slovičo*, *upřímně* × *úprímně*, *vzlykati* × *vzlýkati*. Vyrovnáváme kolísání *lítý* × *litý*, *nuž*, *nuže* × *nůž*, *nůže* na podobu *lítý*, *nuž*, *nuže*. Doplňujeme kvantitu tam, kde jde v rukopisech o nedostatek grafiky, na př. *brána*, *slabá*, *alejí topolů* (místo samohlásek krátkých).

Hláskovou a tvarovou podobu slov zpravidla neměníme. Ponecháváme tedy znění jako *aby jsi, blatouch, dotknul, nedobydem, rozdýmchala, sedum, smísen, svístí*, shodu jako *slova omrzely*, dialektismy jako *špičkou botu* a pod. Abychom neporušili jazykovou stránku verše, ponecháváme kolísání *shrbený* × *zhrbený*, *svadlý* × *svadlý* a kolísání v předložce ve výrazech *se všech stran* × *s jedné strany*, *s lože* × *z lože*, *z vysoka* × *s vysoka*, *s nebe* × *z nebe*. Předložku *z*, *ze* ponecháváme proti normě tam, kde je zdůvodněna autorovou představou, na př. *nemisi z očí, zíral z osamělé stezky, kapka padla z ořechů, strach ze mě spadl*. Psaní předpony *se-* neměníme (na př. *sesílil, settledý*). Všude jinde normalisujeme psaní příponového a náslovného *s-*, *z-*, *vz-* a psaní předložky *s*, *z*. Pravopis slov *objetí* × *obět* upravujeme vždy podle smyslu. Tvary zájmena *jenž* důsledně upravujeme.

Psaní velkých písmen ponecháváme podle autora, píšeme však *bůh*, kde jde o význam citoslovecný, u osobních zájmen ponecháváme velká písmena tam, kde jest jejich užití zdůvodněno zaměřením veršů. Autorovo obvyklé *Pán Bůh* upravujeme na *Pánbůh*.

Interpunkci upravujeme nebo doplňujeme jenom na místech syntakticky nutných, a to tak, abychom nikde neporušili autorovo členění a rytmus verše.

Zřejmé tiskové chyby a zřejmé přepsání opravujeme bez poznámky.

Odstavce zachováváme podle originálu a vyznačujeme je na místech pochybných vhodnou grafickou úpravou; kde to nebylo možné, znamenáváme odstavce v několika případech v poznámkách k jednotlivým básním.

Naše vydání zachycuje vývoj textu tím, že podává různověstí. Pramenem nám byly časopisecké otisky, čistopisy v sešitech a koncepty v sešitech nebo na jednotlivých listech ze sešitu či z útržkového bloku. Hlavním podkladem pro text nám byly básníkovy rukopisy, dochované v obvyklých školních sešitech, do kterých si Wolker v časovém pořadí zapisoval definitivní znění básně, i když ovšem některé básně, určené pro tisk, měnil. Podrobný popis sešitů je v poznámkách.

Rukopisy bývají zpravidla označeny datem, někdy zřejmě připsaným i později, a bývá u nich napsáno, kde a kdy byla báseň otištěna; tyto všechny údaje uvádíme vždy v poznámkách o jednotlivých rukopisech. Dochovalo se málo čistopisů určených pro tisk, a to zpravidla jen tam, kde byl autorovi příspěvek vrácen. Básně, jejichž rukopis nebylo možno nalézt, tiskneme z opisů pí Zdeny Wolkerové nebo přetiskujeme podle vydání Miloslava Novotného, překlady pak podle knižního vydání, které vyšlo až po Wolkrově smrti. Rukopisy překladů se až na vzácné výjimky nedochovaly.

Rukopisné sešity jsou uloženy v Praze na ministerstvu kultury (v aparátu všechny rukopisy bez výslovného označení). Ostatní rukopisy a koncepty nám laskavě dala k dispozici básníková matka Zdena Wolkerová (dále jen: v archivu ZW), část Městského museum v Prostějově (dále jen: v MP), část je vyložena přímo v Pamětní síni Jiřího Wolkra v Prostějově (dále jen: ve WS)¹⁾ a některé rukopisy nám ochotně zapůjčili soukromí majitelé, jejichž jména uvádíme při každé jednotlivé básni.

Rukopisné sešity jsme pro lepší přehled seřadili chronologicky, opatřili čísly a uvádíme na př.: S 10. V úvodu k oddílu uvádíme vždy základní pramen, podle kterého tiskneme, t. j. v našem případě nejčastěji rukopis ze sešitu; otisk podle časopisu je uveden u každé jednotlivé básně zvlášť. V různocteních uvádíme znění odchylné od textu, který tiskneme, a to tak, že za číslem verše otiskujeme znění od mladšího k staršímu. Text, který tiskneme v našem vydání, uvádíme jen v tom případě (a to na prvním místě), jestliže se výjimečně řídíme textem jiným než základním anebo jestliže v daném místě jde o úpravu editorčiny. U textových změn v jediném rukopise používáme označení *pův.* a citujeme pak původní autorovu stylisaci. Škrty, případně několikeré opravené znění klademe do špičatých závorek. Tam, kde by mohlo vzniknout domnění, že škrtnuté znění bylo nahrazeno slovy za závorkou, používáme označení *vypuštěno*. Editorčiny doplňky jsou v závorkách hranatých. V různocteních si všímáme nejen slovního znění, ale i členění v odstavce, závažné interpunkce a pod., při čemž ovšem provádíme jazykové úpravy výše vytčené. V poznámkách k jednotlivým básním jsou v úvodních údajích kursivou citáty z autorova textu, v různocteních, za pomlčkou, pak naopak zkratky a vysvětlivky vydavatelčiny. Jednotlivá různoctení jsou od sebe oddělena středníkem. Texty, které jsou bez názvu, nadpisujeme citátem z prvního verše. Pokud není uvedeno jinak, jsou rukopisy psány perem.

Nakonec vydavatelka děkuje všem, kdo jí pomohli při práci o tomto

svazku. Především paní Zdeně Wolkerové, básníkově matce, a dr. Janu Kühndlovi za laskavé zapůjčení rukopisů a za materiál k vysvětlivkám. Za velkou, obětavou pomoc a radu děkuji hlavnímu redaktovi Spisů Jiřího Wolkra dr. A. M. Pišovi. Prof. R. Skřečkovi jsem zavázána díky za cenné příspěví při kritické přípravě textu a při prapopisné úpravě. A konečně děkuji srdečně všem těm, kteří mi jakkoliv pomohli v mé práci.

Str. 7 BÁSNĚ NÁLADOVÉ.

Oddíl Básně náladové obsahuje čtyři básně z let 1915—1916, tedy z nejranějších začátků Wolkrovy tvorby. Verše jsou v rukopisné slozce (14,5×23), která má 12 stránek (A). Jsou psány perem na 3—6 stránce, další stránky jsou prázdné. Na titulní stránce je perem nadpis *Básně náladové*. a iniciály básníkova jména: *JW*.

Str. 9 *Po bouři*. Rkp. A, str. 3—4: *V září 1915*. Pod názvem je napsáno v závorce těsnopisně: *Chodívám často pozdě v noci od Machnerů domů. Tito nyní působí velmi na mne. Vše zdá se mi býti tak zvláštní a mystické.* (Machnerovi byli Wolkrovi příbuzní s otcovy strany. Wolkrova babička Františka Wolkrová se po druhé provdala za Jana Machnera.) Koncept posledních dvou strof (*r*) je na bílém lístku z útržkového bloku (10×15, v MP), tužkou, opravován perem a tužkou. — 4 *v A pův.*: na mě; 13 <A umytých> <na> <Na umytém dláždění, jež <bl[yští]> svítí se> Umyté dláždění svítí se leskem. *r*; místo 14 *v r pův.*: jen malá očka neklidné kalužky; 15 <dýchají cele> <lapají v sebe> vssávají v sebe *r*; 15 bouřného nebe. *r*; 16/17 *v r*: <Mokrá se krajina | noří zas v <obvyklém> obvyklý a tichý spánek.> Mokrý náměstí se <noří> halí | zas v <ztrnulý> ztrnulé a tiché snění; *po 17 v r škrtnuty verše*:

Úkol bouře je vykonán,
jen kapky deště bije v tvář vánek.

18 válí. *r*; 19 na mne *r*; 20 *v r pův.*: nerovných světýlek

Str. 10 *Školní sonet*. Rkp. A, str. 4: 17. III. 1916. — 3 chvílece jen pasu (jen připsáno dodatečně a škrtnuto tužkou); 5 *pův.*: Oblaka šedá (opraveno tužkou); 7 *pův.*: proplují a mizí v dáli (opraveno tužkou); 8 <a splynou> splývají; 12 *pod kolem v závorce drobným písmem*: mi kol

Str. 11 *Pod mrakem*. Rkp. A, str. 5: (*V parku 6. IV. 1916*). — 2/3 *přív.*: vlekou, | hluboký; 8 *přív.*: usedly si na různé té pleti; 11 <co všechny tlačí.> <co nás všechny tlačí.> co všechny čímsi tlačí.

Str. 12 *Samota*. Rkp. A, str. 6: *Na Štěpána 1916. Sv. Kopeček.*, a bez názvu rkp. (*r*) v kapesním kalendáři na rok 1917, s týmž označením času a místa (v archivu ZW). — 5 *v A a r přív.*: kde mě to tíží!; 6 ticho, mrtvé *r*; 7 Purpurný nach *r*; 10/11 krásné, | cosi *r*.

Str. 13 MUSA EROTICA.

Oddíl *Musa erotica* obsahuje básně (většinou s věnováním) z let 1915—1917. Verše jsou v rukopisné složce o 30 stránkách, formát 14,5×23 (B). Jsou psány perem na sudých i lichých stránkách. Strana 15—17 a posledních 5 stránek je nepopsaných. Na titulní stránce je název tužkou *Musa erotica*, a obyčejnou tužkou podpis *Jiří Wolker*. Na 20. straně je tužkou tato autorova poznámka: *Zvláštní je, že Tě, kterou jsem dosud ze všech zde uvedených nejvíce miloval, nemohu věnovat ani jediného verše. Bojím se svěřit tak jemnou věc, — jako jsou moje sny o Ni, slovům, která, ač jsou zvučná, přece hrubá něsti takové jemné a intimní myšlenky.* Ve složce jsou dvě básně určené do památníku, které řadíme do zvláštního oddílu. Naproti tomu zde tiskneme dvě básně, jejichž rukopisy ve složce nejsou, podle data vzniku sem však patří. Je to báseň *Když včera měsíc...*, která je vlastně psaním ve verších a není ji tedy možno pokládat za koncept, a báseň *Již otevřel jsem...*, otištěná v časopise *Sborník českého studentstva v Čechách a na Moravě*.

Str. 15 *Tibi, quae quando venibis...* Rkp. B, str. 3—4: (*psáno 1915 v list.*). Za básní jsou dvě řádky těsnopisně, první perem v závorce: *Zdá se mi nyní příliš bombastická a nepřikládám jí také žádné moc velké ceny* a tužkou 1916. Druhá tužkou: *Proč? Mluví tu slova. 1917.* — 22 ne, prosím,] ne prosím, B.

Str. 16 *Můj egoismus*. Rkp. B, str. 4—5: Věnování: *M. H.* [= Marie Horáková]; 21. II. 1916. — *Motto v závorce*: viděti ženu poddati se za (poddati se za *vypuštěno*); 3 květ svůj, ideál,] květ <tvůj,> svůj, ideál B; 17 *přív.*: cos má ten smích. —

Str. 17 *Růměnec*. Rkp. B, str. 6: Věnování: (L. N.) [= Milada Nedělníková]; 23. II. 1916. — 6/7 *pův.*: hled. | Krev; 9 jméno] jméno B; 14 <orůžnělé> orůžněné; 16 vypráhlé] vypráhé B.

Str. 18 *Žena*. Rkp. B, str. 7: 16. III. 1916. — 4 *pův.*: jež září ve slunci a hned pohled má kalný.; 5 <žen a mn[oho]> žen, však mnoho; 10 *pův.*: co v očích jejích hraje, (opraveno inkoustovou tužkou); 11 *pův.*: <zda milující cit, aneb jed hada.> zda milující cit, či pohled hada. (opraveno inkoustovou tužkou).

Str. 19 *Sonata naleznuté*. Rkp. B, str. 8—9: I: 10. IV., II: 22. IV. — I 6 *pův.*: probudil ty; 13 nové sladké něhy, (sladké připsáno dodatečně a vypuštěno); II 4 <zrcadlit tok> nes vrch; 5 *pův.*: cizím má; 6 máje na prsou (máje vypuštěno); 8 s <zešedivělé> šedivé; 9/10 zárem, | vše] zárem. | vše B.

Str. 21 *Při hvězdách*. Rkp. B, str. 10—11: Věnování: (P. Z.) [= Pepa Zahradníková]; 7. V. 1916. Napravo od názvu je autorem napsáno: *Formy dokonalejší: pozn. pozděj.* — 8 <Vlahý> Teplý; 15 *pův.*: stín noci; 19 *pův.*: <zem, vesmír> zemi, vesmír; 20 <ra[dě-ji]> tichý,

Str. 22 *Slečna Cantarell*. Rkp. B, str. 12—13: Věnování: (M. V.) (nepodařilo se zjistit); 28. VI.

Str. 24 *Mé srdce, já a vášeň*. Rkp. B, str. 14—15 a 19: 4. VIII. — *Název pův.*: Mé srdce a já.; *čtvrtá strofa básně má ještě jednu variantu (b) na str. 19, bez uvozovek.* — 12 a *škrtnuto a vráceno*; 19 Srdce (vášeň): »Já,] Srdce »Já, B] Srdce (vášeň): Já, b; <milý brachu,> brachu, hnán jsa B; 20 <jenž> <co> jenž b; zlíbe b; 21 v B *pův.*: z něž vášeň trýská prameny.; 22 v B *pův.*: v žhavých jeho objetích

Str. 25 *Kdybych já viděl celé Tvoje srdce...* Rkp. B, str. 20—21: Věnování: (M.) [= Marie Horáková], bez názvu.

Str. 26 *Před rendezvous*. Rkp. B, str. 21—22. Věnování: (M.) [= Marie Horáková]. — 11 *pův.*: blikavá světla

Str. 27 *Vášeň*. Rkp. B, str. 22: (*Věnováno M.*) [= Marie Horáková]. — 8 nevnímá?] nevnímá. B.

Str. 28 *Kraslice*. Rkp. B, str. 23—24: Věnování: (*Mařence zlobidlu*) [= Marie Horáková]; 2 dny před pomlázkou 1917., a koncept, tužkou (r), na dvoulistu bílého papíru (24×34, ve WS). Na 1. str. r jsou poslední dvě strofy, na 2. str. je škrtnutý verš: *Daleko zvedla slepá mě vášeň*, 3. str. je čistá a na 4. str. je jedna strofa (zaškrtnána, nečitelná) a tři první strofy. Všechny opravy v B jsou provedeny tužkou, v r tužkou a perem. — 4 <a jaký> jakýže B] a jaký r; 6 <něho pak> na bříšku napsáno stálo r; 9 v B pův.: rozbil; může <!>, r; 10 že, když milou (že, *vypuštěno*) líbám, nehledím <dál,> dále, r; 11 jenom na oči, tváře jak růže, r; 12 necítím ničeho, jen <lásky pal.> lásku stále. r; 13/14 <stmívá,> stmívá. | <kdo může> Což mohu r; 16 darované. r; 17 <s milou zvečera loučím,> loučím zvečera s milou, r; 18 v B pův.: chuť mívám s sebou ji vzít.; <mám přání> chuť mívám s sebou ji vzít. r; 19 v B pův., a v r.: bych nestačil se svojí silou; 20 v B pův., a v r.: nechat vždy jít.; 21 <Proto vždy> Zato ji bouřlivě <tisknu ji> tiskávám r; 22 v tom praskne jí r; 24 darované. r; 25 Tak jsem to vyved. r; po 25 v r škrtnuto: <svojeho skutku> následku; 27 Za skutek <samý> sám B; <Skutku však samého při> Za skutek sám však při r; 28 nekladu já (já *vypuštěno*) r; před 33 v r škrtnut verš: Opravdu, skoro neželím toho; 33 a 34 v r pův.: Kol bylo krásně. Večer se <chýlil,> skláněl. | <po> Po nebi měsíček ubíhal v klusu.; 36 tehďá obdržel pusu. r; 41 polámané. r.

Str. 30 *Když včera měsíc...* Rukopisy: dopis, bez názvu a oslovení (R), na papíru barvy lila (17,5×18, v MP), zaslaný Marii Horákové: I. X. 1917., a dvoulist (r), bez názvu a data, na nažloutlém papíru (16,5×20,5), inkoustovou tužkou. — 1 <večer> měsíc R; v r pův.: v záři stříbrnou; 2 střech <indigové stíny poléval,> <lomy, ulice a náměstí> lomy stápěl, bledé náměstí r; v r po 2 škrtnut verš: když město tiše šepotalo si; 3 v r pův.: když chvělo se polibky r; 4 <jež> a r; po 4 v r škrtnut verš: podzimní jasné noci, ve; 7 v r pův.: tu ve mně lámala se pouta nejtuzší; <a> tu r; 8 <tu zabil svoje štěstí> a štěstí zabil svoje nešťastné, r; po 8 v r škrtnut verš: a vůlí svojí rozdrtil jsem srdce.; 10 půjdu stále (stále *vypuštěno*) r; 12 na mroucí oltář lásky <nešťastné.> prvotné. r; po 12 v r škrtnuty verše:

A k Vám, jež <života> mého života
tok klidný v

13 k Vám, r] Vám, R; moje kdysi r; 15 ještě těchto (ještě *vypuštěno*) r; 16 »Já miloval Vás <, jako> celým životem<,>. r; po 16 v r

škrtnut verš: já líbal Vás jsem každou myšlenkou; 17 <o> O r; 18 <jež> o r; 19 <sníl> sníval, pro Vás r; 20 *v r pův.*: pro Vás jsem; *po 20 v r škrtnut verš*: pro Vás jsem <ruce> vzpínal ducha svého jas; 23 Vy věděla jste dobře, (jste dobře *vypuštěno*) r; 26 neb <velká láska> jako zvůli r; 29 Vám bylo zábavným jím házet, bít, r; *po 29 v r škrtnuto*: pak zase k polibku se; 31 blahosklonně rty je políbit. r; *po 31 v r škrtnuty verše*:

Jsem hrdý příliš, víte dobře též,
že mimo Vás mě nikdo nespoutal

po 36 v r škrtnut verš: Mám hrdost též, neb moc; 38 jež nejhroznější právě bylo tím, r; 39 že měnilo se <chví[li]> někdy ve štěstí. r; 40 Já zlomil jsem je, srdce padlo též. r; 41 <neb> Má láska zcela srostla se srdcem. r; 42 Já srdce r; 43 k nohám. r; *pův. pokračování 43, a 44 v r*:

Hodte si je tam,
kam všechny věci moje skládáte.

45 jiné lásky, mimo k Vám, r; 46 <jako> byla r; 47 *v r nezačíná odst. a verš je nerozlomen*; *po 47 v r škrtnut verš*: a totéž sobě, co i Vám, —; 48 a štěstí <zapomenutí.> přeji r; 49 jej r; 50 to <leží> šlapete R; to nemám již a mítí nebudu. r; *po 50 v r podpis Jirka*; 51—53 *připsáno v r dodatečně inkoustem a škrtnuto inkoustovou tužkou*; 51 přeji pak, <pak *vypuštěno*> r; 53 na moje slova, <přání,> prosby, přání má. r; *na konci R je podpis Jirka a připsáno*: Račte mi poslat po někom ty mé zápisky.

Str. 32 *Již otevřel jsem...* Sborník českého studentstva na Moravě a ve Slezsku 1917—1918, č. 2, str. 41, pod pseudonymem *Jiří Ker, Prostějov (Sb)*, a rkp. (r) na listu bílého papíru (14,5×22), inkoustem: 2. X. 1917., vloženém do sešitu *Intimní básně (S II, popsán na str. 614)*. — 7 <ztuhlé> tuhne r; 10/11 komnatu, | jen r; 11 houpala, — r; 12 *v r pův.*: svadlých květů akátu.; 17 <své štěstí> štěstí své r; 18 vypustil, r; <dech> hled r.

Str. 33 *Polibek*. Rkp. B, str. 25: 7. XI. 17. — 14 <takovým> takto by (*opraveno ink. tužkou*); 15 zrudla <by kůže mi> mi kůže (*opraveno ink. tužkou*); 16 Mráz náhle <i do kostí> do srdce; 20 v <šerou> šeré

Oddíl Náhledy do života s podtitulem *Básně reflexivní* obsahuje verše z roku 1916. Je v rukopisné složce (C) o 16 stránkách (14,5×23). Básně jsou psány perem na stránce 3–5; ostatní stránky jsou čisté. Na titulní stránce je název *Náhledy do života* perem, podtitul *Básně reflexivní* tužkou a perem iniciála *JW.* a 8. II. 1916 *započato*.

Str. 37 *Kredo*. Rkp. C, str. 3: 7. II. 1916., a koncept tužkou (r) na listu bílého papíru (14,5×23, v archivu ZW), s tímž datem. — *V r je první strofa škrtnuta:*

Proč <každou> <za každou> následuje chvíle dobra chvíli žalu stále,
proč <ve stálém> následuje tom hrozném varu
hned léto zimě, zima jaru,
proč štěstí v rukou ležící žal následuje náhle.

Druhá strofa má v r dvě znění, z nichž první je přeškrtnuto:

Ne, není lidí nešťastných, jež život s sebou vleče,
jejichž se krví napájívá,
jimž jed svůj ve tvář stále vlívá,
z jichž starých rán <jen pořád> nová krev jen teče.

Před 5 v r škrtnut verš: Ne, není takých, jež by život laskal; 5 Ne, není štěstí r; 6 <je> neb r; 6/7 <skryto|tak> skryto. | A r; 7 je stejně dobra r; 9 <zlých neb> neb dobrých a zlých lidí, (*poslední tři slova těsnopisně*) r; 11 v r, a *pův.* v C: ba není ani rozdíl v tom slůvku »ne« či »ano«; za ba v r *čárka*; 12 Vše v C škrtnuto; <jen> však každý vše nestejně tak vidí. r.

Str. 38 *U hadačky*. Rkp. C, str. 4–5. — 4 Hledím v snivé škrtnuto; 12 polibky mi (mi *vypuštěno*); 16 v <šedý> obzor; 27 <stejně> zcela; 28 *pův.*: Bolest, v druhém Radost.; 34 <roztřískám> roztříštím (*opraveno tužkou*); 36 *pův.*: oddal; 37 <»Buď sbohem, hadačko, a Jupiter tě> <»Buď zdráva, hadačko, nechť Jupiter tě> (*konečné znění je tužkou*).

Str. 40 *Dvě nálady*. Rkp. C, str. 6–7: 21. X. — 4 *pův.*: jenom a zase; 12 <světlo.> Světlo.

Str. 41 *Odešli?* Rkp. C, str. 8. — 7 mi v *závorce*, *závorka* škrtnuta tužkou.

Rukopisy této rozměrné Wolkrovy básně jsou dva: je to na ručním papíře psaná a v plátně vázaná knížka (*R*) o 96 stránkách (13×19), a tři školní sešity s původním konceptem (*S*). Na 1. str. *R* je fotografie Jiřího Wolkra s Marií Horákovou, jíž je báseň na str. 5 věnována k svátku: 27. května 1917.:

Mařence...

Co krásných pohádek mi v duši sní
(neb pohádky jen mohou krásné být),
jež vyznačují v chvílích samoty.

Však jednu chybu ony mají přec,
že nedají se totiž povědět...

Jirka.

V textu jsou drobné perokresby, některé kolorované, z ruky autorovy. Knížka je vystavena ve Wolkrově síni v Prostějově. První vydání Klytie (II. soukromý tisk nakladatele Václava Petra, v Praze 3. ledna 1928) se řídilo, právě tak jako naše vydání, tímto rukopisem.

Druhý rukopis, původní koncept, je ve třech školních sešitech v měkkých modrých deskách; každý sešit má 30 stránek: *S* 4 je popsán celý, v *S* 5 je popsáno 17 stránek a v *S* 6 28 stránek. Na konci *S* 6 je datum: 19. V. 1917, za 6 min. 1 h. Neměním. Sobota. Na štítku *S* 4 je název *Klytia* 1917, na štítku *S* 5 *Klytia* II, na štítku *S* 6 *Klytia* III. Báseň je psána tužkou obyčejnou a inkoustovou, je v ní mnoho škrtnuto, opravováno a přepisováno tužkou obyčejnou, modrou, inkoustovou a inkoustem. Dále označujeme rukopis v sešitech pouhým *S*. Opravy vlastních jmen (na př. *Apolla* na *Helia* a j.) v různocíteních neuvádíme. Místa tištěná kursivou jsou v rukopisné knížce psána červeným inkoustem. Věnování v *S* není. Na začátku básně v *S* je po straně připsáno: *Začátek přepracovat*. Na konci I. zpěvu podobně: *první nutno skoro celou přepracovat*. — *Motto*: τὸ γαννῶς] τὸ γαννῶς *R, S*; *motto* v *R* červeným inkoustem;

I. z p ě v (str. 45): 3 <hrozného> <silného> *S*; 4 — 5 v *S* připsán dodatečně po straně a šipkou vřazen za 11; 4/5 šat <. | Však bolest necítím> a trny svými srdce drásají. *S*; 7 v *S* pův.: vztahovalo, tisíc; 8 <dravě na mě hledí.> pohlíželo na mě. *S*; 9 tajemně *S*; 11 <neb> kde *S*; tmy. *S*; po 11 v *S* škrtnuty verše:

<Já hmataje kol> A přece stále běžím za světlem,
jež vzházelo mi kdysi před časy
a teď snad, doufám, vzejde poznovu.

Vedle prvního škrtnutého verše škrtnuto: <A přece> <přece> S;
14 <dnes moje přání, přání> <toužné přání> dnes to, proč vlastně
jenom žiji <dále.> dál. S; 15 v S *pův.*: A pro světlo to ženu; 18
v S *nezačíná odst.*; Hle S; prokukuje mezi stromovím S, a *pův.* R;
20 je, S; 21 drahý, krutý můj (, krutý *vypuštěno*) S; 22 miláčku! S;
po 23 v S *škrtnuty verše*:

Ach, Foibe Apolle, při bozích všech,
<obměkči srdce, Klytii se vrať,>
jež na Olympu sídlí hvězdnatém,
obměkči srdce, Klytii se vrať,
<a> již míval jsi ty kdysi tolik rád!

24 tobě, S; 26 <jsem schopna přinést,> být sebevětší, chci vždy přinést. S; po 26 v S *verš*: Vždyť kvůli tobě krví vražednou; 29 <teprov> cele S; 30 v S *pův.*: a tehdy teprve; 33 ode mě S; 34 má sestra, bledá (*vepsán dodatečně*) S; 35 v S *pův.*: ta smutně lkajíc chmurnou mlhou již; <již,> tam, S; 36 <se bere> kde Lethe <ponuře> <kupředu se> chmurné vlny (chmurné *vypuštěno*) valí S; 37 <bujících.> truchlivých. S; 38 v S *nezačíná odst.*; v S *pův.*: můj, teď; 40 v S *pův.*: září, jas; 41 slast <objetí a> dlouhých objetí a polibků, S; 44 chodíval S; 45 v S *pův.*: tichounké.; 46 <Zde> jest S; 47 <ve trávě zde září rozkošně,> <kolem sní, tolik též> sní kol, tolik polibků S; 48 tož se jemně vznáší tu<,>. (tož *vypuštěno*) S; <neb> Neb polibek má duši (má duši *vypuštěno*) S; po 48 v S *škrtnut verš*: jež jsi mi kdysi dal v objetí horoucím.; *vedle* 49 v S *připsáno a škrtnuto*: <Neb> Neboť polibek též duši svoji má.; 50/51 volám dobé sem. | Ty přijdeš, neboť sestry mé <již není,> (mé *vypuštěno*) není již.; 51 a 52 *jsou v S škrtnuty*; 52 zas své S; 53 v S *pův.*: Pojď, miláčku, zas v moje náručí; 54 vlas. S; 55 Já, Klytie, S; och S; 57 se tiše sklouzl, (tiše *vypuštěno*) R, S; 58 v S *pův.*: <a ztichlo vše zas> a vnořilo se v spánek všechno.

II. z p ě v (str. 47): I <zahalen> zhalený S; 8 a 9 v S *pův.*:

A horské lesy hellenské, ty též
se zahalily v roucho mlhavé.

Konečné znění 8 a 9 v S *napsáno po straně*; 8 <lesy> hory S; po 9 v S *škrtnut verš*: A nymfy horalky, tak jako stín; 10 jež Helios, S; 12 <svou hrou> <hrou> svou hrou na <lýrů> lýru <doprovážíval,> <vždy božsky doprovázel,> <vždy doprovážíval,> jasně

doprovázel, S; 13 v S *pův.*: utichl a větve; 16 <z smutných krajů severních.> studenou a bouřlivou. S; 17 nymfy <horské> horalky, tak jako S; 19 Ba S; 20 v S *pův.*: tam jeden z těch, co sídlí na Olympu.; 21 myslil též i <každý silén> satyr S; 24 hlavou, <zmizel potom zas> smutně zmizel pak S; 26 zas <ze[smutněla.]> osaměla <.> (*pův. tím končil verš*) S; 31 v S *pův.*: a v sobě všechn rozmar jeho odráží; 33 světla přišla S; 34 v S *pův.*: <stála> stojí; 36 <obrázela,> <obráží,> obrázela, S] obrázela R; 38 <se> dvě S; 40 v S *pův.*: déle uvěd[omovat]; 41 v S *nezačíná odst.*; 42 v S *pův.*: jsem a doufala; 45 On <nepřišel.> nepřicházel. Noční temnota (*verš nerozlomen*) S; 46/47 <den,> den. | <neb den dnes> Dnes den se neprobudil pod <sluncem> září S; 48/49 Apollinova. | On S; 50 již] jež R, S; 51 v S *pův.*: nad Leukothoi.; 54 v S *pův.*: se znovu zjeví mi; 55 v S *pův.*: jež vzpomínky; 56 vzlykají S; 58 v S *nezačíná odstavec*; předrahe, S; 61 zavolám S; 63 *začátek verše v S*: přivedu. Nechá; 66 Ach, S; tehdy <probudil> <narodil> <rozbřeskl> zrodil tenkrát S; 67 <nočního.> noci té. S; 69 <bujně> ráno S; 71 <a> Ten S; 74 bůjnou S; 76 v S *nezačíná odstavec*; 77 v S *pův.*: dětskou; *po 78 v S verš*: <a líbala jí její šedý vlas.> a starostlivé čelo líbala.; 79 <Tak> A bouřlivě <tak> jsem otce Ochrama S; 80 <jsem objala, že chvíli> v svou náruč pojala, že bez dechu S; 83 v S *pův.*: jež Artemidy kněžkou <od mládí> stala se; 84–95 v S *chybí*; *po 96 v S škrtnut verš*: a dívek, se svou sestrou Leukothoe; 98 v S *pův.*: se rděl a usmíval a květi[ny]; 99 tvůj božský zrak, S; 100 v S *pův.*: byla rozházela; 101 <a> v své S; 102 v S *pův.*: a po lukách se páslo <spousta> mnoho stád; 105 jsme vešly, který jako kmet, S; 109–112 v S *pův. před 96*; 111 se <stápěla> ve S; 112 <co jimi za> a koupala S; 118 <daleko,> <příliš daleko,> trochu dále již, S; 119 než dolétla by S; *po 119 v S škrtnut verš*: A náhle <ze> do stínu tichého pralesa; 122 <siléna,> satyra, S; *po 122 v S škrtnuty verše*:

pak běda mi! Neb před mužem
jsem vždycky mívala strach převelký.
Však také otec můj král Ochramos
mě střehl jako zřítelnici svou
a pouštěl ven jen s kruhem přítelkyň.

<A> <Ji[ž]> Též strach jsem měla z trestu otcova.
127 <s nadějí jsem rychle> rychle s nadějí jsem S; 133 a <lask[kat]>
nechala se laskat jeho vlnami, (jeho *vypuštěno*) S; 134 mě S; 135
<odehnal.> <roztavil.> rozebral. S; 136 v S *nezačíná odst.*; *po 137*

v S škrtnut verš: <a posázena květů tisíci> a voníc omamně; 140 A <uprostřed na kopci zvýšeném,> na zvýšeném kopci uprostřed S; 141 <tam> stál S; 142 *v S pův.:* se staře usmíval; 143 *je v S nerozlomen;* 149 *v S nezačíná odst.;* 151 <jinakou> tak zcela jinakou <. Jen srdce mé,> <a se srdcem,> <a nezraněna> a se srdcem, S; 153 *v S nezačíná odst.;* 154 tu krásu <kolem.> okolní. A na klíně S; 155 *v R pův.:* věnec kvě[tů]; 156 <já tu> tu já, S; 157 <a> na domov, hodiny a S; 158 <jsem> <se rozplynuli> na návrat, sestru, S; 159 <A> Jen; 159/160 Chtěla | jsem S; 161 *v S pův.:* za krásný; 164 *v S pův.:* cítila jsem přítomnost; 165 <čehosi božského v hájku> <jak náhodou když v lýru udeří> ježž lýra vydává, když náhodou S; 166 <se do ní udeří> <udeří do ní> do ní udeří S; 167 *v S nezačíná odst.;* *v S pův.:* vzhlédla jsem a... vždyť; 169 <, jež> tak S; <šípem Erota.> <lukem Erota.> Erotem. S; *po 170 v S škrtnut verš:* se vynořil bůh <Jasný> jasný Helios.; 171 v září svaté S; 172 Helios. S; 173 *v S nezačíná odst.;* 174 *v S pův.:* jak hvězdy zářily pod bohatou; 175 <zlatou> božskou S; 184 *v S pův.:* a roz[houpala]; 185 <tehdy> lásku S; 186—188 *v S pův.:* tu bohyni ze
tu ze všech nejstrašnější bohyni,
jež za <slast olympskou> olympskou slast si Tartaru
zas dává platit mukou.

186—189 *v S připsáno po straně;* 186 <dvě nečitelná slova> jež zrakům otvírá-li S; 187 též ukazuje S; 188 platit S; 189 i stonásobným hořem. Tehdy já S; 191 k němu S; 194 *v S nezačíná odst.;* 195 *v S pův.:* rozrývat si srdce.; 196 *v S nezačíná odst.;* *v S pův.:* že kdyby všechno, vše; 197 a zdeptali mě v prach, S; 198 <nikdy ze srdce> z duše nikdy S; 199 minulá. S; 200 *v S nezačíná odst.;* <Tak> A S; 208/209 se. | A S; věnců odnes S; *po 209 v S dodatečně připsán a škrtnut verš:* a jedno srdce vášní planoucí.; 210 <vzpomínkou> provanut S; *po 214 v S:* 29. IV. 1917.

III. z p ě v (str. 54): 2 <dech,> háv, S; 4 *v S pův.:* jež slzami se; 8 <halila> smutečným S; *po 9 v S škrtnuty verše:*

<je> se dávná minulost, již vzpomínky
poutaly zla[té]

11 jasem svým S; 13 živila. S; 14 <»Ach, dny ty zá[řivé]> »A od dob těch, vždy ráno, každý den, S; 18 *v S nezačíná odst.;* <ježž snění> ježž jemně S; 19 <na> z tmy S; 22 <tehdy zdá se nám,> ježž plyne tiše vršky borovic, S; 23 <mi> i S; 24 *v S nezačíná odst.;* <zas, kdy> zase S; 26/27 slunce zastřít tvář. | <však> Však

S; 30 v S *pův.*: tam ochladily v hloubi dálný; 31 <také> zase S; 32 v S *pův.*: a žhavá nám; 35 <Jak> Já S; 36 <jež na samém dně sluje Venuše> <jež žehnou plameny> jež na samém dně sluje vášní dlí. S; *po 36 v S škrtnuty verše:*

Po takých chvílích, jako zlomena

jsem na znak léhala <, tak bez sebe> a bez sebe

na lesní prsti okem <otevřeným> rozvřeným

37 Ó, vášni, — S; 38 <rozkoší> rozkoší S; 40 <dechem> vichrem S; *synthesy. S*; *po 40 v S škrtnut verš:* Tak žila jsem <a>, jak nevím dlouho; 41 jak dlouho nevědouc, S; 42 <celou> dobu S; 43 *vepsán dodatečně*; vzdálena, S; 45 lásce <, jež jak sen>. <Za> A jak v sen S; *po 45 v S škrtnut verš:* zas krásný byla; 47 <spěla> přišla jsem S; 48 jak <motýl letí vesel> motýlek letící ke S; 49 v náruč jeho <vbořila> vnořila S; 50/51 <med.> med, | <Tu> tu S; <vzrušení jsme byli> vyrušil nás zpěv, (jasný *vepsáno dodatečně*) S; 53 <za květy> za květy S; 55 <v zeleň bříz,> v lískoví, S; 59 <jak> <a okouzlen,> by uviděl S; 60 <by uzřel pěvkyni.> tu, která zpívala. S; 61 nic netušíc<,> (nic *vypuštěno*) S; 62 <tak bůjně> nic, bůjně S; 63 hlavy zvedly S; 64 v S *nezačíná odst.*; 66 nevěšila S; 71 v S *pův.*: le[skem]; 72—74 v S *vepsáno dodatečně*; 73 jsem v ní S; 74 soupeří. S; 75 v R a S *začíná odst.*; 75/76 <milejší | a já> milejší. | Já S; 79 Leukothoe vzhlédla. S; 80 v S *pův.*: chvějících a zděšeně; 81 v S *pův.*: vykřikla a; 83 míhal zelení, S; 84 až zmizel. S; 86 již v lásky souzvuku, S; 87 <a srdce mé> a poprvé S; *na str. 24 nahoře nad 88 je napsáno:* Had v srdci!; 89 A doma S; *po 91 v S verše:*

Já tehdy <k Afrodité> Afroditu bohyni

<se stále modlila a vzývala,>

jsem stále prosila, by milence

<by> mi neodnímala pryč božského.

<Však sudby předitivo,>

93 silná S; 94 Já brzo seznala, že <pravdivě> pravdivou S; 96 v R *pův.*: změněná.; změněna S; *po 96 v S verš:* se v jiném světle zase jevila.; 100 <ničí> pálí srdce mi a S; 102 v S *verš nerozlomen*; 103 <svou> mém S; koupával S; 104 hrát <si> mne s jeho S; 108 v S *pův.*: přicházel; 110 v S *nezačíná odst.*; 112 <a živila jej tmou> tmou živila jej S; *po 114 v S škrtnut verš:* Já shodila jsem jeho; 115 z klína S; 116 jsem jej S; 118 míváte.ε; *po 118 v S škrtnuty verše:*

A

A tehdy žárlivostí šílena

jsem prchla od něho a v hlavě mé
 mi Erynie pomstu spřádaly.
 A štvána tehdy s místa na místo
 jsem <byla> bolest chtěla ukonejšit tím,
 že ještě víc jsem ránu jitřila.
 Neb bolest smrtí ještě větší bol.◄

IV. zpěv (str. 58): 6 v *S* *nezačíná odst.*; 9 v *S* *pův.*: ponořené
 snilo; po 9 v *S* *škrtnuty verše*:

<A> <Tak> Jak ticho kolem, klidno. V srdci mém
 pak vřelo všechno vášní <pří[šernou.]> šílenou.

10 v *R* a *S* *začíná odst.*; 12 <Sa...> <Ni> <A> Ni *S*; 15 A vůně
S; 16 mně rozrývaly srdce <ubohé.> ubité. *S*; 17 v *S* *nezačíná odst.*;
 v Noci temný háv *S*; 20 <myšlenka,> mysl má, *S*; 21 lúna, skrytá
 za mraky, *S*; po 21 je v *S* *verš*: jen chvílemi mu ozářila tvář.; 22
 v *S* *nezačíná odst.*; bez vědomí, *S*; 23 <hmatajíc> kolem *S*; 24 v *S*
pův.: stěny hradní; 26 v *S* *nezačíná odst.*; 28 jak [v] lítém *S*; po-
 spolu. *S*; 31 k <věži> chrámu *S*; 33 <Kam> Tam *S*; 35 <celou
 noc> střežili *S*; po 36 v *S* *verše*:

<Těž> Tak nikdo k ní se nemoh přiblížit,
 <a> ni Eros potutelný s lukem svým.

37 v *S* *nezačíná odst.*; 40 jak mně. Neb já, již tolik střežili, *S*; 41
 v *S* *není*; 46 v *S* *pův.*: Venuše, jež; 47 <vždy> tak *S*; *nahoře na*
str. 30 je v S 4 napsáno pod sebou: Ochramos, Leukotheia, Klytia;
 48 <na jazyk> do hlavy *S*; 50–52 *definitivní znění v S psáno po*
straně; 50 v *S* *pův.*: Leč Leukothoe, bledá sestra má; po 51 v *S* *pův.*
jen tento verš: ta jiná byla, — zcela jinaká; 51 tu <přísah[a]>
 vážala přec hrozná přísaha. *S*; 52 A *S*; 53–56 v *S* *škrtnuty*; po 56
 v *S* *škrtnuty verše*:

Tak sestry rodné, zcela rozličné
 jsme měly duše, <povahy i srdce.> srdce, povahy.

57 v *R* *začíná odstavec*, v *S* *tento verš není*; 58 Tak nocí jsem se
 plížila *S*; 59/60 šla | tam, *S*; 61 Již <spící minula jsem> tíše minula
 spící jsem *S*; po 62 v *S* *škrtnuto*: Já měla; 64 Tak tíše v chodbu *S*;
 68 v *S* *pův.*: Z ní vyčisti se dalo; 68/69 v *S* *pův.*: nic, | tak; 69/70
 tvář. | Neb lúna <tvář svou právě> <sebe právě> právě sebe *S*;
 71–72 v *S* *znějí*:

chomáčem hustých mraků. Napjatě
 jsem dívala se dovnitř. Tichem tím
 však náhle projel temný jakýs zvuk.

73 A zas a zas. <Já znala jeho krok> Mi znám jest tento šum S;
po 73 v S škrtnuty verše:

a šustění to tomu podobné

se zdálo, <jako když se> jak když ke mně přikrádal

74 v S připsán po straně; 75 <se> tak tiše S; <a oči> svou rukou S; 78 v S nezačíná odst.; 79 <přec <střeží> sestru Leukothoe <mou> střeží> přece Leukothoe střeží <celou noc.> ve chrámu. S; 80, 83, 86 a 89 v S nezačíná odstavec; 82 stráž. S; 84 <jej.> jej, R; vyplašiti je, S; 86 střely bolu, S; 91 <A chvějíce se> Tak chvějíc se S; 92 v S nezačíná odstavec; 94 chodbou blížil sem, S; 95 mi hrůzou v žilách stydla všecka krev. S; 96 v S nezačíná odst.; 96/97 jej, | či S; objetí. S; 100 hovoří?] hovoří R; v S verš chybí; 101 v S nerozlomen; <Vždyt> Toť S; 103 <Toť matka> Co tiše tamto s nimi S; 106 v S nezačíná odstavec; blíží se. Hle S; 109 v S připsán dodatečně; 110 a 116 v S nezačíná odstavec; 111 matčin. S; 113 v S pův.: Ten krok mi znám.; 117 drala, do spárů S; 118 chopila a k sloupu S] chopila k sloupu R; 119 nohy pozvedla S; 120 v S není; 122 v S nezačíná odst.; matce podoben není v S v závorce; 123 <kol mě> a nezhlédl mne <šilenou.> bolem šilenou. S; 124 v S není samostatný; 125 v S nezačíná odst.; 126 <viděla,> užřela, S; 127 událo. S; po 127 v S škrtnuto: Vešel tiše; 130 se k loži <přikradl,> přikrad, <kde Leukothoe> Leukothoe kde S; 132 zhasil světlo. Ticho. Náhlá tma. (verš nerozlomen) S; 133 v <prsou> nadrech S; 136 a 138 v S nezačíná odst.; 136/137 v S pův.: dál. | Do; 138 problesklo (verš nerozlomen) S; 140 Teď více, zas a zase roz-
břesklo S; 141 se v tichu spícím. Náhle <záplavou> záplava (verš nerozlomen) S; 142 <ozářil> prožehla S; 143 <to svoje božské tělo odhalil.> <od přesladkého těla božského.> a v jasu stála božská postava. S; 144 v S není; 145 v S nezačíná odst.; jeho kštic S; 146 <celý strop.> komnatu. S; po 146 v S verše:

Bůh slunce Helios! Já úžasem

jsem byla bez sebe i bolest má

mi náhle z duše zbité zmizela.

Druhá varianta týchž veršů:

Bůh slunce Helios! Já s úžasem

jsem tiše zírala naň bez dechu.

147 v S nezačíná odst.; A nyní bez duše jsem dále zírala S; 148 jak zkameněla S] jak zkameněla R; zrakem S; 150 <tím hrozným bolem> se všechno S; po 151 v S: Leukothoe; 153 usmála. <a roz-
vřela> Bůh Helios S; 156 v S nezačíná odst.; lůna, v komnatě S;

157 se zlatými ohni S; 158 v S *nezačíná odst.*; 159—161 v S *pův. ve dvou verších*:

jak žebrák bídný, hledíc na štěstí,
zda z něho drobty ke mně nespádnou.

pak vepsán 160 totožný s R a škrtnut; po straně v S škrtnuta varianty 160—161:

jež kdysi míval, ale z náručí
<mu> tu osud vyrval mu.

*Další varianta 161: <a čeká,> Já čekala, zda mu drobty nepadnou. S; 167 sebe vrhla hned, S; 169 v S nezačíná odst.; žarným pohledem S; 170 v S pův.: svým prvosenky vzbouzí ze spánku; 171 tak <také> tím svým pohledem též v Leukothoe S; 173 že <stále> <dále jest sen,> <stále jest sen,> hrdinou jest snu, S; 176 v S nezačíná odst.; <A polibky> Svě ruce S; 178 v S pův. *jabo v R, pak*: jej objala a k sobě přitáhla.; *po 178 v S škrtnut verš*: A lůna svítila.; 179 i sestra Leukothoe (sestra *vepsáno dodatečně*) S; 181 splynuli. S; 182 v S *nezačíná odst.*; 184 <rozžhavenou> žhavou S; 186 zmíral stromů na větvích. S; 187 v S *není*.*

V. z p ě v (str. 65): *před 1 v S škrtnuty verše*:

Jak vichřice se opře do lesů

a

Jak vichři[ce]

1 v S *pův.*: Divoký; 2 ze zachmuřených S; 4 <kvílel> kvílel S; 5 <bou[řlivěji]> šíleněji S; 7 <strhával> str[h]oval S; 9 <Les> On S; 11 vzdornou vztekla (*verš připsán dodatečně*) S; 16 <Nymf zás[tup]> A Boreas S; *po 16 v S škrtnuto*: Satyrů sbor a; 17 Sbor <satyr[ů]> dryadek S; 18/19 jeskyních. | A S; 21 oběti, S] oběti R; 23 stromů S; 24 v S *pův.*: Jen slzou bohatou a rosou; 26 kol. S; 31 <nečitelné slovo> kraj celý <zpuštější> dechem vniveč obrátí, — S; 34 všecky S; 35 v S *pův.*: dřívě ubohá.; 38 (Ti také v rozvalinách <bývají.> sídlejí.) S; *po 38 v S verše*:

<Tak pomsta, žárlivost <se mi> vkradla mi>

Tak pomsty, žárlivosti had se vkrad

<se v srdce.> <se v mé srdce.> mi v srdce. Snad již odešel,

<na> <jsa> neb chladno v něm, když slunce nesvítil.

39 v S *nezačíná odst.*; 40 v S *pův.*: utekla a; smál, S] smál; R; 41 paprsky mi výsměšně S; 44 rozdrásaná tak, S; 47 <Ty> <O> Och, Helie, <ty bohu slunce,> jenž <bohem> vozem slunečním S; 49 já, — S; 51 slabá S; 51/52 má. | Má nejmočnější S; 53 v S *pův.*: nepřivábí zpět; 54 v S *pův. po 51*; 54 <ti> tvou svíjí se, S; 55

<však> neb cetka odhozená tobě jsem. S; 56 <A> <Och> O S;
59—61 v S:

<Však když ne tobě, jinak pomstím se.>
A když již tobě pomstít nemohu
se za urvání svojí mladosti,
tak pomstít se jinak dovedu.

Neškrtnuté verše (59—61) v S *vypsány dodatečně*; 62 v S *nezačíná odst.*; dnes již nebude S; 63 tvé <bledé milen[ky]> Leukothoe<.>, bledé milenky. S; 64 bez sebe jsou, naň jsem S; 65 v S *nezačíná odst.*; 66/67 během hnal. | A S; 72 volala: S; 73 Och S; *po polovině verše* 75 v S v *závorce*:

Sestru svou,
jež <bohyně> kněžkou <bohyně> Artemidy bohyně
se stala před lety a <slíbila> zřekla se
navždycky lásky, tu jsem spatřila
já včera v noci v muže náručí!

a *škrtnuto*:

Sestru svou,
tu Leukothoe bledou, kterou rod
náš od malička

76 kněžkou Artemidy S; 78 náručí! S; 79 v S *přív.*: bohyně!; 80 v S *přív.*: bez pomsty; 82 v S *nezačíná odst.*; v S *přív.*: Můj otec zbledl, zachvěl se; 82/83 zbled. | Pak S; 83 <se> tak R; se ke mně obrátil: S; 86 <matka <má> tvá> tvoje máť S; 89 <úpál sluneční ti> slunce žár ti S; 90 <vč. ty.> pomluvy. S; 94 v R *přív.*: slova zadrž; 98 <ten> to S; 100 rámě: S; 101 Helios. Teď S; *po 101 v S verše*:

A rada <tiše> starců <smutně kývala> tiše hlavami,
<šedivo[u] jež postříbřil Čas rukou>
<jež <postříbřily dlouhé> postříbřil Čas>
jež sprškou stříbrnou Čas pokropil.

103 Pak otec skleslým S; 105 v S *nezačíná odst.*; <A tehdy já jsem všechno> Já tehdy všechno jim jsem S; 107 Smrti k sestře Klytii.[!] S; 109 v S *přív.*: v ticho hrobo[vé.]; 110 <se chvěje,> bled, S; 111 <se> svým S; 112 v S *přív.*: ke mně; *po 112 v S škrtnut verš*: Jest Artemidy kněžkou; 116 <a> dle S; *po 119 v S vypsán a škrtnut verš*: Za živa v jámu zakopat se má.; 122 <A šilený-li> A nechceme-li na se S; 123 <jistě> ó S; 125 <svou> své; O soudcové, (*verš nerozlomen*) S; 126 <tu> teď tuto před vámi —] vámi R, S; 127 v S *přív.*: penáti se; 129 <při vašich> <pokorně> při vašich S; 130 v S *přív.*: <při vašich> <a při vašich> se dětech zapřísí-

haje:; 133 pomluvu! S; 134 <Artemis> lukostřelná bohyně S; 137 v S *pův. jako v R, pak*: pak, soudcové, dostojím mu jistě.; *místo* 138 v S *verše*:

Vždyť dosud tomu všemu nevěřím.

Vy <přece také znáte Leukothoe> Leukothoe také znáte přec
a nad otcem se slitujete též.

140 <smutné> tiše S; 142 v S *pův.*: se nechal odvést; 144 strávil celý den S.

VI. z p ě v (str. 71): 2 v S *pův.*: Hned do chrámu; 3 v S *pův.*: jsem <spěchala> spěla Artemidina.; 4 v S *nezačíná odst.*; <opuštěn,> pust, S; 10 štkájíc S; <bohyni:> bohyni, S; *po* 10 v S *škrtnuty verše*:

, O Artemido, paní přemocná,
jež nad ženami všemi panuješ,
mne vyslyš, přebohou Klytii.
<Svou> Co událo se v noci poslední
to jistě víš, neb z lůny vidělas
jsi vše.

12 jež Leukothoe S; 13 <hněvem svým,> důkazem, S; 14 <její smrt.> <na ní trest.> její trest. S; 15 A kdyby tisíc jiných (jiných *vypuštěno*) S; 16 jsem <, že bych všechny je> sílu v sobě plát, S; 17 <ze světa odstranila.> <jich> že všechny v Tartaros S; 19 že <po smrti mé sestry Leukothoe> Leukothoe sestry po smrti S] po smrti své sestry Leukothoe R; 20 zas Helios mi vrátí lásku svou. S] <zas> že lásku Helios mi navrátí. R; 21 <A> Mou vyslyšela prosbu S; 34 <své> slib vyplniti. Když již Helios S; 38 zdrcen <osudem.> <dvojitou> ránou dvojitou, S; 39 v S *pův.*: osudu ránou.; 41 v S *nezačíná odst.*; 43/44 <že vrátí> Leukothoe že vrátí se mi zas, | a S; 45 <ke sladké se> chystají se S; 47 svou sestru nenáviděnou se propadat S; 50 v S *pův.*: a pohled; *po* 51 v S *škrtnuty verše*:

A Helios, až zmizí ze zraků,
<mu> tož také ze srdce

54 <kvete> pokvete S; *po* 54 v S *verš*: a jemně dávnou vůni vzpomene.; 57 rozžehne S] rozžehnu R; 61 tu jeho jasnou hlavu S; 62 v S *pův.*: až v[las]; 63 <ve zla[tých]> přívalech S; 65 v S *není samostatný*; 66 A jámu S; *po* 66 v S *škrtnuty verše*:

Zelené stromy, útlé květinčky
své hlavy nachýlily k sobě

71 zhalilo. S; 72 a 75 v S *nezačíná odst.*; 77 Jen <široce> okem

otevřeným široce S; 80 v R *pův.*: za hory; v S *nezačíná odst.*; 81 v S *pův.*: a klesal stále níž a níž; 86 na voze <ženoucím> letícím S; *po* 86 v S *škrtnut verš*: <se tryskem po nebi> po nebi tryskem; 88 <rozběsněných> úzdou krotě S; 89 naposledy vztáhl (naposledy *vypuštěno*, vztáhl *škrtnulo a opět vráceno*) S; 91 v S *oddělen*; zmizel za horami S; *po* 91 v S *škrtnuty verše*:

Jak státa, Leukothoe zvrátila

se náhle <v hrob>. S úsměvem a

93 <krve> slední S; 94 <jí> krvavý S; 96 Pak zhasl paprsek. Leukothoe S; 99 se v hrobu svého temnoty. S; *po* 99 v S *oddělený verš a pod ním**: Přiběhli k ní, však mrtva byla již; 100 Já chvíli hrůzou stála S; 103 <rostouce po obloze,> po obloze rostouce, S; 104 <hnala se> běžela S; 106 v S *pův.*: Sem s nadějí jsem sp[ěcha-
la,]; 108 v S *pův.*: ta umírá; 113 v S *pův.*: Bolem předlouhým; 115 <na trávu klesl tvrdý buk.> do trávy klesla <. Jako tvrdý buk> v slzách vzlykajíc. S; *po* 115 v S *škrtnuty verše*:

<předlouho dutí bouře vzdoruje>

<vichřice vání dlouho <nečitelné slovo> vzdoruje <dlouho>>

vzdoruje dlouho vání vichřice,

však přece přemožený kácí se

a hrdou hlavu <k zemi> sklání pokořen.

Tak ona sedmý den a sedmou

116 Tak ona šestého dne S; 117 smrti S; 120 <a z křovin> a z hlubin S; 121 v S *začíná odst.*; 122 <té již> této patřila již S.

VII. z p ě v (str. 75): 2 k vyjízdce S; 4 od sledů bouřných mraků, S; 5 jej S; 7 Čtyřpřeží S; 12 <hnalo čtyřpřeží> oři bujaří S; 14 A pod kopyty již jim svítal den. S; *po* 14 v S *škrtnuty verše*:

Les, moře, luka, sad, vše procitlo

z tak ze spánku dlouh[ého]

20 <A stromy, velikáni> A zajásaly stromy, S; 22 se zlatým svým čtyřpřežím S; 23 po širokém etheru. S; 24 <nejbližší> nejbliže S; 25 ty pravou příčinu pochopily S; 27 kde Klytie; 28 <mrtvá> mrtva S; 30 rozhlížel S; 34 A stromy S; 36 v S *nezačíná odstavec*; 37 tiše, náhle <uzřely,> zaslechly, S; 39 v S *bez uvoz. a pův.*: Již přišlo slunce S; 40 v S *nezačíná odst.*; A leckterý S; 42 v S *pův.*: dřív, tiše; 44 v hlavičky S; 45 sbor, <ten> jenž S; 46/47 pěl <Heliovi> slávu Heliovi jasnému, | ten S; 48 a satyra, S; již | jež R, S; 51 boha Helia. S; 53—55 v S *pův. před* 45; 53 stále výš a výš. S; *po* 55 v S *škrtnut verš*: <Již> Jen jednou rukou <zlatou> zlaté otěže; 56 A bujni ořové již vznesli vůz S; 58 v S *nezačíná odstavec*;

A v jedné S; 59 Helios druhou S; 60 dolů S; 62 v S *nezačíná odstavec*; 65 v S *verš nerozlomen*; 72 v S *nezačíná odstavec*; <hlavou> srdcem S; 73 A vůz svůj řídil stále níž a níž, S; 78 v S *pův.*: Na trávě zelené, uprostřed kvítků; 81 jej. S; 83 za spánku tiše přišla S; 85 v S *nezačíná odstavec*; v S *pův.*: poslední; 86 <chtěl> než vejde S; 87 chtěl ozářit jí S; *po 87 v S škrtnuty verše*:

Neb na <rtech vybledlých,> bledých rtech, jež kdys zdvíhaly se jako rudé květy k polibku,

teď <jako> ztrnul úsměv. Jako motýlek

A jako motýl, dítě radosti

<jenž sedna na květ hned jej ozáří,> na kvěť máku,
tak úsměv

88 A jako motýl na květ <sedá si,> sedne si, S; 91 v R *pův.*: spánek; Spánek v ucho našeptal S; 92 lež, S; *po 94 v S škrtnut verš*: A stopy dřívějšího zármutku; 95 v S *nezačíná odst.*; na lících S; 96 <jak stopy> <jak zbytky> co stopy dřívějšího zármutku. S; *po 100 v S škrtnut verš*: Hle, oběť tvoje, krutý osude!; 101 Ach, S; 102 přichystal! S; 104 svoje klenoty. S, a *pův.* R; 105 Já sestru <tvoji a ty zase mne.> tvoji, ty pak zase mne. S; 106 v S *nezačíná odstavec*; Hle nyní chápu <boj> bol S; 107 jeho smutnou S; 108 a ty tu ležíš zcela mrtva již. S; *po 108 v S škrtnut verš*: a nemohu tě tedy; 109 <život> sestru S; 110 <a> mou milenkou, S; *po 111 v S odstavcem neoddělené verše*:

Již nehněvám se, neboť poznávám,

<že oba tatáž zmítala nás>

že nad námi byl jeden, tentýž bič,

jenž hnal nás v hrůzy tyto pění krev.

114 mne S; 118 sestru bledou S; 119 v S *nezačíná odstavec*; *po 120 v S škrtnut verš*: jak zmítá organ v moři kocábku; 121 v S *nezačíná odst.*; v kolebku S; 122 božství <jas,> slavný jas, S; 123 moc <jako Boreas kocábku> mnou zmítala S; 124 v S *pův.*: jak kocábku na moři S; 125 <A v pohledu, jenž> A <jed[iný]> pohled sladký S; 126 <ten na> hned S; 128 uvrhla <, tu> a nemohl S; 129 jsem ani zachránit ji svým (ani *vypuštěno*) S; 130 v srdci <rozžehly> rozdraném S; 133 tebe jistě S; 134—135 v S *není*; 140 jen dál S; 141 a dál pryč od ní vlekli. Zadržet S; 142 v S *není*; 143 jsem nemoh vůz, S; 144 je hnala síla dále, — (dále *vypuštěno*) S; 145 v S *nezačíná odst.*; 146/147 mé, | vše S; 148 v S *nezačíná odst.*; 149 myšlenek. S; 150 v S *nezačíná odst.*; 151 zacelil S] zocelil R; 152 v S *verš nerozlomen*; 153 v S *pův.*: nejkrasší; *po 154 v S škrtnut verš*: jenž

září krásou; 154 mé. S; 155 v S *nezačíná odst.*; mne zvedlo S; 157 <a štěstí nikdy nevrátí se ti.> a štěstí pták již tobě odletěl S; 158 <do> v S; <chmúr> smutků S; 160 <v růžových> na dlaních S; 161 Afrodite S; 162 v S *nezačíná odst.*; Tys zlomena, S; 163 v R *pův.*: bývalá.; 165 radostí, S; 167 a 171 v S *nezačíná odst.*; 172 a krása S; 174 jsem, S; 176 <Ty dřímáš v H[adu]> Ty <bloudíš v> temnotou S; 178 v S *pův.*: bez slunce. A řeka; 180 vše. S; 181 v S *není*; 182 v S *nezačíná odst.*; 184 pro mě žilo, pro mne zemřelo: S; 186 v jasnou ruku svou S; 187 prstí S; *po* 188 v S *verš*: Tak zaplašil hned všechna božstva zlá.; 191 Pak tiše odtud v lesy odešel. S; *po* 191 v S *škrtnuty verše*:

Již přešla zima, sněhy roztály

a zazelenal zas se všude luh.

Pak Venus přišla, v zeleň <prostřenou> prostřela

<všem přichystala velkou hostinu>

na hostinu, jež Podzim přichystal

193 <, tu> a S; 194 kde stála S; 199 Slunečnice. S; 202 v S *nezačíná odst.*; jako <ona> za živa S; 204 <točila.> otáčí. S; 206 v S *není*; 207—209 v S.:

<pohlédl> pohlédne dolu, květ se <pozachvěl,> pozachví,

<k slunci> lupeny zlaté k slunci <zvedly se,> zvednou se,

pak <zase klesly> klesnou ve dřívější mlčení.

211 <a> zpěv S; 217/218 <pozírá.> pozírá | <Svou> a S; 218 v S *je samostatný verš*; 219 <zavolá:> zavolá, S; 220 <Má Leukothoe bledá, Klytie,> <rva stařecké si vlasy:> rva si vlasy stařecké: S; 221 a 222 *připsáno v S po straně*; 221 <smutná> smavá S; 222 milá moje S; 223 *celý v S pův.*: kde jste?«; 223 v S *pův.*: Jen nymfa Echo zpět; 226 kde?« S.

Str. 85 MÉ BÁSNĚ.

Oddíl Mé básně obsahuje verše z konce roku 1917 a z téměř celého roku následujícího — 1918. Rukopisy jsou ve školním linkovaném sešitě obvyklého formátu, nadepsaném na štítku *Mé básně.*, s datem 7. XI. 17. Sešit (S 10) má 152 stránek a je v tuhých černých červeně mramorovaných deskách. Básně jsou psány perem a je v nich opravováno tužkou obyčejnou, červenou a modrou. Některé opravy nepokládáme za opravy Wolkrovy. Na 3. str. předního přideščí je motto s datem: 7. XI. 17., vzadu na str. 152 a na 1. str. zadního přideščí

je autorem sestavený obsah sešitu. Na 3. str. zadního předešlé je těžko čitelný, těsnopisem psaný koncept, pravděpodobně dvou básní:

A život svedl nás po jedné cestě,
dnes loučím se s vámi — kde budu zítra —
půjdu dál (*nečit.*) cestu si klestě,
či zapadnu v šeru příštího jitra.
Já vzpomenu, až někdy (*nečit.*)
až život tíhou svou mně hrdlo zduší,
já sklonil jsem se kdysi k něžným kvítím.

Druhá báseň je náčrtem k veršům *Do památníku* (viz přísl. oddíl):

Pár kroků šel jsem s vámi,
tu se cesta dělí
a přece nad hlavou
se ještě (*nečit.*)

Str. 87 *Bouře*. Rkp. S 10, str. 3—7: 7. XI. 1917, a koncept (*r*), tužkou, ve školním sešitě v měkkých modrých deskách, nadepsaném na štítku: *Praská-li struna, zavzlyká všemi melodiemi, které kdysi zpívala...*, a obsahujícím dramatickou scénu téhož názvu (S 7), str. 29—35: 9. X. 17. — *V S je podtitul v závorce, v r není podtitul*; 1 jen *r*; 2 <jak z jedné strany chmurná noc> Již na západě zhasnul den *r*; 3 <děs> běs *r*; 5 *v r pův.*: Nic neboj se, má milená; 6 <ještě chvíli> chvíli ještě *r*; 7 a 8 *v r pův.*:

Skloň bílé líčko ke mně <níž> <blíž> <víc> níž
a přitul se jen ke mně blíž.

8 víc. *r*; 9 *v r pův.*: <Ach milý můj, — co hučí tak> Ach milý můj, hleď bouře dech *r*; 10 <hrozný by tam> by tam hrozný *r*; 13 <klam.> blud. *r*; *v r* 13 *škrtnut*; 14 z svojí *r*; 16 jsem, — nač *r*; 18 <mé srdce> má prsa *r*; 19 <zrak> mrak *r*; *verše šestého odstavce jsou v r přeházeny*:

<Ty říkáš, že mě ráda máš?
On uchvátil ji v náruč svou.>
<Běž, tedy běž> A nepůjdeš-li, — a pamatuj,
že zítra nepřijde hoch tvůj.
Já <prosníti chci> s tebou chtěl snít šťastný sen
a ty, ty vidíš hrůzu jen.

Pojď, děvče mé, pojď vstříc těm tmám,
ať vím, zda milovat tě mám.

A ráda-li mě trochu máš,
nezděsí tě ni satanáš.

*Poslední dva verše byly původně prvním a druhým veršem čtyřverší.
Další verše v r znějí:*

<Šli v temnou noc, šli v pustou dál
<V tmě> dvě hvězdy ve tmách probleskly>
<Dvě zalesklo se ve <tmách> tmě hvězd>
Dvě <hvě[zdy]> hvězdy ve tmách vzplanuly
a tiše k zemi skanuly,
<tam zapadly> zapadly v trávu, zhasly též.
<»Tož veď mě, drahý, kam sám chceš.«>
»Tak veď mě, milý, <sám> kam sám chceš.«

24 v S *pův.*: mám?; 31 v trávu, — (, — v S *tužkou*); 34 <již>
<nečitelné slovo> jim r; 35 A v hrozný, tichý noční r; 36 v r *pův.*:
<jen srdce slyšeli> slyšeli <srdce svoje> <srdce své jen> jenom
srdce; po 36 v r *škrtnuty tyto verše:*

A ticho, ticho, ticho jen.

<Však náhle> Tu náhle v tichu <táhlý> bolný sten, —
Vítr se <zvedl> <zabouril> zahučel <vráz.> hlas,
výkřik se ozval. Zas a zas.
<Stíny své> Tmy svoje ruce ztrnule vztáhly,
do noci zařval hromu hlas táhlý.
Tisíce stínů se pozvédlo vráz,
jak by je ze spánku probudil <ďas> ďas.
<v šílený tanec> V šíleném tanci od země k nebi
tisíce postav rve se a šklebí.

37/38 vstal, | jak <zlosyn> ďábel r; 39 <on v širou noc.> tu jeho
hlas. r; 40 <Výkřik se ozval.> Vykríkl kdosi. Zas... a zas r; 41
<tak bolně> tak bolně S; tak žalně r; 42 <Jen jako divý> <Hlas
hromu jako pustý smích> <A náhle hromu pustý> Jen vichřice
zněl pustý smích. — r; po 42 *škrtnut v r verš:* Tmy vztáhly ruce
ztrnulé; 43 a 44 *jsou v r psány po straně pravé i levé*; 43 <Blesk
projel tmou. Tam na pláni> (*nad škrtem nadepsáno: a hromu řev*);
A mraky nebem uhání, r; 44 <Hrom> tam z dále slyšet hřímání. r;
po 44 v r *verše:*

<A zase v ticho>
<A znovu v dále kdosi vzkřik>
A v dále kdosi zaplakal

45 <a> <A stíny, které klidně dřív> Sta stínů <zved[lo]> po

<tanč> 47 : 4 V | das [S a | sep [a | 'sap 47/69 : 4 'zpa se oipolaz
tance r; 49 v r pův.: <tisíce stínů zavíří.> <zavíří <temných>
stínů temných <roj.> rej.> rej temných stínů zavíří.; 49 <zdví-
hají> zvedají r; nad 49 v r připsáno: sem a tam; po 50 v r škrtnuty
verše:

Teď zablesklo se. V <dálnou> sinou dál

Teď zablesklo se, — bledý jas.

Uchopil dívku...

»Má milá, pojď, <již> pojď, věřím rád.

51 <»Již> »Už r; domů r; 52 v S pův.: pojď! —; pojď! — Nesly-
šíš! r; 53 <hledíš, —> zíráš, — ztrnulý máš <zrak,> hled, r; 54 proč
r; po 54 v r škrtnut verš: Ah, Bože můj,; 57 <A oko> <Zrak roze-
vřený dokořán> dokořán otevřený zrak, — r; 58 škoda jen, že r; 59 v r
začíná odstavec; 63 a <ticho> zase tma. r; 64 v r nezačíná odst.;
<A> Tu r; 66 k zemi, blíž r; 67 a 68 připsány v r po straně; 69
vše klesá, padá v jeden ráz, — r; 69/70 vráz. | Pak] vráz. | pak S]
vráz, — | pak r; 70 pak <zase ticho, —> umlká vše, — ticho zas. r.

Str. 90 Z cyklu »On a já«. Rkp. S 10, str. 8—11 (I), 11—13 (II):
16. XI. 17., a koncept (r), bez názvu, tužkou, na linkovaném listu,
přeloženém na poznámkový formát, psáno přes linky na všech čty-
řech stránkách (v MP). — Motto v r pův.: Pojďte za mnou opustivše
sítí; bez určení Bible kralická.; varianta začátku v r:

Nach večerní se tiše houpal

<Pad smavý,>

Již slunce zapadlo.

Nach temných stínů

se tiše rozložil na galilejských vlnách

a od hor zavál chladný

2 sláň galilejská, <když> člun když <do[plul]> přistál r; druhá
polovina 3 v r škrtnuta: V dále ohňů žár; 3/4 v r pův.: Znaven
přešel čelo | si rukou svojí drsnou, prací zhroublou; 5 pak posadil
se na zádi r; 6 v <smutné> <tiché> jemné noční r; po 6 v r
škrtnuty verše:

Večer se <tiše> spouštěl z ocelových nebes.

Cos jako smutek pohnulo se v duši.

Tak seděl tiše přemýšleje v duši.

Tam z dále doléhal hlas <jeho> jeho bratra

Ondřeje. Lovil ještě

7 se táhle nesly r; 8 jež dosud svoje síta r; 9 ven <z kalné> nevy-

táhli z hloubky *r*; 10 A od břehu, *r*; 11 <večerní mlhou,> v mlhavých stínech, *r*; *po 12 v r verše*:

Noc skláněla se nad zem galilejskou
jak vlídná matka nad kolébku děcka.

13 *v r pův.*: Cos bolestného ozvalo se; 14 <Petra, cosi> Petra. Cosi (*opraveno tužkou*) *S*; Petra, cosi <roztesknilo> uvolnilo *r*; *po 14 v r škrtnut verš*: mu srdce, cosi jako touha; *po 15 v r verš*: a ztrácely se v ruchu těžké práce.; 20 *v r pův.*: se válí těž; 21 Však <zdálo se, jak> bylo mu, jak *r*; *po 23 v r škrtnuto*:

A duší táhly
Sta jasných mysl[enek]

24 myšlenek <svých> těch *S*; A v <své> hlavě cítil dechy myšlenek *r*; 25 <spaly> snily *S*; jež <dosud snily> nemyšleny *r*; 27 jim <křídla k jejich> velká křídla k letu. *r*; 28 <čekal,> snil, *S*; kdo <čeká na přítele> s touhou vroucí *r*; 29 až <na zápraží> přítelovy kroky na zápraží *r*; 30 houstly, houstly *r*; 31 v šedou ocel. *r*; 33 pomalu hasly. *r*; 34 a ponořil *r*; 40 *v r pův.*: jak holubice <večere> předvečerním; 41 a za ním <sta se vlekla bídnych stínů> vlekla sta se temných postav *r*; 42 z tisíciletí, do tisíciletí. *r*; 43 <proč za Ním, za Ním, za Ním?> plíží se jen za Ním? *r*; II *v r není*; 14 <plamen lásky.> lásky plamen.

Str. 94 *Zastavení*. Rkp. *S* 10, str. 14–15: Věnování: (*Sl. Z. V.*) [= Zdenka Velechovská]; 18. *XI. 17.* — 5 <tváří> zjevů (*opraveno tužkou*).

Str. 95 *Rokoko podzimní*. Rkp. *S* 10, str. 16: 13. *XII. 17.* — 2 <plát> hrát

Str. 96 *Tanec*. Rkp. *S* 10, str. 17: Věnování: (*Mařence na věnečku*) [= Marie Horáková]; 15. *XII. 17.* — 3/4 *pův.*: ztichlé, | nuž; 8 *pův.*: pospěš, pospěš, —; 11 Jen <blíže,> ještě

Str. 97 *Rondeau o tvých očích*. Sborník českého studentstva na Moravě a ve Slezsku 1917–1918, č. 6, str. 106, pod pseudonymem *J. Ker, Prostějov (Sb)*, bez věnování a s názvem *Rondel o tvých očích*, a rkp. *S* 10, str. 18: Věnování: *Z. V.* [= Zdenka Velechovská]; 16. *XII.* Pod názvem v *S* v závorce tužkou: *otištěno v 6. čís. Sborníku*. Názvu v *S* dáváme přednost, protože báseň je skutečně *rondeau*. — 2 a 8 ty tvoje snivé, zádumčivé oči! *S*; 3 do duše *S*; 4 ze stínů

temných večerního šera. S; 11 z očí S; 12 a vzlykám štěstím v skřípot svého pera: S; 13 zpodvečera!« S.

Str. 98 *Kdes v knize maně zhléd jsem zvadlou růži...* Sborník českého studentstva na Moravě a ve Slezsku 1917—1918, č. 6, str. 102, pod pseudonymem *J. Ker, Prostějov (Sb)*, rkp. S 10, str. 19; tam pod názvem v závorce tužkou: *otištěno v 6. čís. Sborníku*, a koncept začátku v sešitku osmerkového formátu (12×16,5, v archivu ZW), s názvem na štítku *Vocabula, J. Wolker*, str. 8. — *Tam verše znějí:*

Mám v knize kdesi zastrčenou růži,
<krvavou růži jako zaschlou krev>
jak zaschlá krev jest krvavá a rudá.

Na str. 12 *tamtéž*: <Zaschlá> Zeschlá růže; Mám ve své jedné knize <zaschlou> zeschlou růži; 3 <Jak tichounce se <ke> blíže> Dech vzpomínek se tiše S; 4 trpkou píseň S; 6 zmizela mi S; 7 o srdci ještě neumlklem zcela, S; 9 <cítil jsem,> cítím teď, S; 10 Tu S.

Str. 99 *Propast*. Rkp. S 10, str. 20—22: Věnování: Z. [= Zdenka Velechovská]; 15. I. 1918. — 10 *pův.*: štíhlých doubrav do šera, z nichž každá; 18 *pův.*: ve ž[luté]; 26 <neb> mně zdálo se; 32 náručí] náručí S.

Str. 101 *Ne samým chlebem...* Rkp. S 10, str. 23—26: 5. I. 1918. — 46 <a pokřivoval> a kříži potom třemi

Str. 103 *Otakarovi Theerovi*. Rkp. S 10, str. 27—28: 6. I. 1918., a rkp. (r) na 1. str. nelinkovaného dvoulistu, vytrženého ze sešitu (majetek B. Bezecného z Ostravy). — 2/3 byly. | Zahořklé r; 6 vichřici r; 10 vídal r; 12 <dlouho> pevně S; 14 <kosí.> klestí. (*opraveno tužkou*) S; blesk tě srazil, r.

Str. 104 *Disonance*. Rkp. S 10, str. 29: 8. I. 1918, dva koncepty (a, b), tužkou, ve školním sešitě v měkkých modrých deskách (S 12) o 40 stránkách, nadepsaném na štítku *Chemie*, str. 18—19, a koncept (c) na 3. str. nelinkovaného dvoulistu, vytrženého ze sešitu (majetek B. Bezecného z Ostravy). — 1—3 jsou v b ve třech variantách:

<Modrý> Šedý, dusivý kouř se válí sem a tam<,>.
<co> Kdo na podiu zpívá. <kdos v řinčení sklenic> Není ho ani vidět

Kouř <dusivý se válí místností.> šedý, dusivý se sálem válí.

Kdos zpívá <u klavíru.> v mlze. <Jako z dále>
<se nese hlas a opile se motá.> tón nese se a hlas opile se motá.

Kouř šedý, dusivý se sálem válí.

Kdos zpívá <v mlze.> cosi. Opile se motá

hlas chraptivý, jak <zněl by> zazníval by z <velké> dále

1 <šedý, dusivý> šedivý a šum a; válí. a; 2 <motá> motá a; 4 a klavíru jen někdy břinkne nota b; Klavíru zabřinkne jen někdy nota c; před 6 v b škrtnuto: Břinkají skleni[ce]; 6 břinká o tácy a, b; 7 dvéře. c; 8 v a, b nezačíná odstavce; <Sta> Má a; 9 o <světu> svitu S; o svitu hvězd <chladných> čistých snít by chtěla, b; o svitu hvězd <jasný[ch]> čistých c; 10 jak o měsíci, b; 11 Však nechce kdosi a; v b pův.: Však nechce cosi odtáhnouti s čela; 12 <ruku.> dlaň. b; 12 není v a, b rozlomen; nedopita. c.

Str. 105 *Polsko*. Rkp. S 10, str. 30—31: 8. I., a tři nedokončené koncepty tužkou (a: 18 veršů, b: 7 veršů, c: 14 veršů) ve školním sešitě (S 12), popsaném na str. 559, str. 32—34 a 36. — *Název chybí v a, c; Polsku. b; 1 Och, bledý a, b; <Vyžilý> Och, bledý c; 2 mlhavým žitím a, b; nohou. a, c; 3 a 4 v a:*

Jest smutno mi, když vidím plížiti se
tvou postavu tak blednou, přebohou.

3—7 v b:

<což> zda myslíš, že tě, vyžilého psance,
věkové příští vzbudit k žití mohou?
Jest plno hrůzné tragiky v tvém skonu.
Lež srdce, jazyk, rozum strávila ti,
jen gesta heroická zanechala

3—14 v c:

<Či> Zda myslíš, vyžilče, že alkoholu
injekce vzkřísí <tvoje> chabé tělo mohou?
Jak zhýřilec se vláčíš po hampejzích,
tvé ženy podvádí tě každé noci.
<Však blízko chvíle, v kterou na ulici>
<až jednou zrána> Vždyť ty též zrána někde na ulici
<kdys pozdě k ránu> <jak Poe kdysi> v kaluži bláta
zhyneš bez pomoci.

<Již hnisají tvé rány. Z chorých prsou
se derou chorobné a těžké zvuky.>

<A> Stín jako černý havran sleduje tě.

<stín černý> Až vypadne ti z rukou láhev whisky,
 <tu> ruce si zamne, pozatáhne pejzy,
 <a> tvou nachytá krev zchřadlou do své misky.
 4 v *S pův.*: poká[cet]; 7 <a přece rety ve zjizvené tváři> <a jako
 nemoc, tak i tělo svoje> a nezdravé a chudé svoje tělo (*opraveno
 perem*) a; 8 <pod frakem černým, bezvadným tak tajíš.> jak mrtvolu
 pod frakem černým tajíš. (*opraveno perem*) a; 9 <Tvým> <A>
 <Plam> Jen a; 10 <jen jako polky jak Chopinovy pasáž,> jak
 Chopinovy mazurky jak pasáž, a; nad 10 v a připsáno autorem *perem*:
 píseň žhavá; 11 a 12 v a:
 pak ale <ztichne> zlomí vše se <tupým zrakem> v tupém zraku,
 <jímž srdce svoje stále, stále drásáš.>
 neb vidíš propast, kterou srdce drásáš.
 14/15 v *S pův.*: zbylo | to; 15 <tam> též *S*; <Snad ráno pocítíš,>
 To pouze připomíná, že též kdysi a; 16 tam v Polsku u vás cosi a;
 17 <A víme> Teď hýříš majetkem a duší svojí. a; 18 Však cítím,
 jak se ruka tvoje chvěje. a; 20 pomoci?] pomoci. *S*.

Str. 106 *Vichřice*. Rkp. (*r*), *perem*, na listu nažloutlého papíru
 (17×21, v MP), s pseudonymem *Jiří Ker*, určený k publikování; za
 básní je napsáno: *Jiří Wolker, stud. gymn., Prostějov.*, a rkp. *S* 10,
 str. 32–33. — 6 Vyhublých bledých *S*; 8 <vět[rem]> vichrem *r*;
 10/11 nebe, | a *S*, a *pův. r*; 13 Ach, světci *S*; 14 vlající jasnou *S*; 16
 <já> též *S*.

Str. 107 *Balada o jedné zemi*. Rkp. *S* 10, str. 34–39: 25. I. 1918. —
 14 rozprávěli;] rozprávěli *S*; 30–32 závorka tužkou; 39 *pův.*: náš
 dobrý lid se; 49 Tu řekl kdysi (řekl *vypuštěno*); 55 <tiše,> klidně,
 (*opraveno tužkou*); 57 <A> Tu (*opraveno tužkou*); 61 <Bij,>
 Řvi; 71 *pův.*: Ku svým polím v svoji zem již spějte, (*konečný
 text tužkou*); 72 <neb> již

Str. 110 *Naše mládí*. Rkp. *S* 10, str. 40: 29. I. 18. — 2 *pův.*: jako
 bych tisíc

Str. 111 *Vůle a moc*. Rkp. *S* 10, str. 41: 29. I. 18.

Str. 112 *Modlitba*. Junák roč. IV, č. 2–3, 15. února 1918, str.
 22–23 (*J*), jako autor je uveden *Jiří Wolker, skaut 18. oddílu*, a rkp.
S 10, str. 42–44: 4. II. 18. Pod názvem v *S* tužkou v závorce při-

psáno: *recit. 10. II. o Sokolském dnu v před. sále a tužkou: Otišť. v »Junáku« ? čís. 1918. — V J celá báseň v uvozovkách; 3 <dosti> dlouho dost jsi ved nás nocí, která vzteky S; 15 v svojim S; 17 Vem za ně zlehounka S; 25 v S nezačíná strofa; 26 vítru, S] větru, J; 27 skály, S; 28 vzdáme slávu — S; 30 Amen. S; v S ještě další varianta posledních veršů:*

Ten, Bože, dej již uvítat nám plamen
a <odnes> sval nám s ramen onen těžký kámen
Amen

Vedle této varianty připsal autor těsnopisně: Působilo by komicky. Za posledním veršem varianty je připsáno tužkou a škrtnuto: přibýlo by upomínky a neškrtnuto: působilo by komicky.

Str. 114 *Západním lesům*. Rkp. S 10, str. 45—48: 6. II. 18., a rkp. (r) ve školním sešitě českých komposic ze VII. tř., str. 4—6 (majetek Boh. Bezecného z Ostravy). — 2 <Přepjaté> Mé nervy přepjaté jak struny praskají (praskají *vypuštěno*) r; 8 A štván tak divými běsy r; 11 v S pův.: bolící (opraveno tužkou); svým celým srdcem, celou bolící duší r; 13 celou <tou> bolestí, jež srdce mi kruší, (*vepsán dodatečně*) r; 14 lesy. r; 15 lesy hluboké jak moře, <neskonale smutné,> <smutné neskonale,> smutně zachmuřené, r; po 15 v r škrtnut verš: se zavátýma cestama, se zrakem moudrých starců!; 16/17 polední! | ponuré r; 18 si usedá r; nezvířené <.>, r; po 18 v r škrtnut verš: Mé lesy poledního ticha, <opojně vonící> <sluncem vonící,> opojně vůně dýchající; 19 v r není; 20 chci myslet, vzpomínat a o vás snít. r; 22 Prudce cos voní. A v dáli r; 26 srdce bije jak r; 27 Tak ticho tu kolem. Hebký vítr laská se r; 28 a <střásá jim ze klínu zářící zlato k zemi.> jim ze klínu zlato zářící k zemi střásá. r; 29 <Stíny se pomalu> Stíny kdes ukryté r; 30 <pomalu> tiše jak <kněží> mniši (opraveno tužkou) S; velebně jak <zasm[ušilí]> kněží zasmušilí r; 31 <pod klenbou> pod dlouhými alejemi (pod *vypuštěno*) r; po 31 v r škrtnuty verše:

Jak varhany zpívají lesy
Těžké větve

32—35 v r není; 37 a 38 v r:

Těžké větve se sklánějí plně vážné noblesy
<a kdosi> jak velké ruce nad varhany.

39 <tichem> klidem (opraveno tužkou) S; tichem r; 41 klidně odevzdána. r; 42—46 v r není; 47 nerozlomen v r; se ke mně shybá r; 48 líbá. r.

Str. 116 *Jdu...* Rkp. S 10, str. 48—50, bez názvu, a rkp. (*r*), bez názvu, ve školním sešitě českých komposic ze VII. tř., str. 6—8 (majetek Boh. Bezecného z Ostravy). — 2 *Jdu...* Slunce (*Jdu...* *vypuštěno*) *r*; 5 *Jdu.* *r*; 7 purpurné krůpěje <příští> řinou se z nich *r*; 9 *Jdu r*; 10 podivně *r*; 11/12 skučí. | Slunce] skučí | Slunce *S a r*; 13 *Jdu. r*; 17 *Jdu. r*; 20 <poutník> poutník *r*; 21 *Jdu r*; 22 již snesly se *r*; 23 *v r pův.*: v dále se k sobě <tulí> stulí již; *nad pův. zněním v r nadepsáno* vesnické a škrtnuto; 25 *Jdu r*; 27 <v rybníku> <pod hrází> v rybníku <tiše se kou[pá]> v šeru se koupá, *r*; 29 *Jdu r*; 30 <Čekám, že náhle se v temnotě zjeví> Kontury laňky se v křovinách zjeví. *r*; 31 a 32 *v r*:

Stojí jak skála. Cos tuší, však neví,
stát-li, či jíti dále.

33 *Jdu. r*; 35 stále *r*; 37 *Jdu r*; 38 Po zvlhlých stezkách se vracím již domu. *r*; 39 Tak rád bych děkoval, *r*; 40 <Srdce je dnes tak velké.> Srdce mi bije tlukotem. *r*; *vedle 40 je připsáno v S tužkou v závorce*: Srdce mé dnes je tak velké.; 41 *Jdu. r*; 42 domu. Již, domečky za plotem, *r*; 43 <se> <krčí se> zdá se mi, *r*.

Str. 118 *České ženě*. Rkp. S 10, str. 51—52: 10. II. 18. — 4 *pův.*: spí bledé dí[tě,]; 7 *pův.*: popel <je šedý jak dnešní den.> tak šedavý, jak dnešní je den. (*opraveno tužkou*); 10 *pův.*: V dále, kde obzory hoří, tváří v tvář smrti; 10—11 *v závorce*.

Str. 119 *Reminiscence*. Rkp. S 10, str. 53—54: 15. II. 18. — 2/3 z výše. | Sta] z výše | Sta *S*; 3 *pův.*: tetelí se tiše.; 3/4 tiše. | Tam] tiše | Tam *S*; 6 <plamen,> paprsek; 8 <ďáblí kletí.> ve zakletí. (*opraveno tužkou*); 9/10 ulekaně, | zář] ulekaně. | zář *S*.

Str. 120 *U krbu*. Rkp. S 10, str. 55—57: 15. II. — 4 stane, — (, — *tužkou*); 8 *nad vůní nadepsáno* dech; 11 *pův.*: hrozněji; 17 *pův.*: plazí.; 18 <Nuž povídejte> jak rudí hadi! (*opraveno tužkou*); 25 <vlétla.> vzkvetla. (*opraveno tužkou*); 33 *pův.*: okna zlíbá (*opraveno tužkou*).

Str. 122 *První své dítě posílám dnes do širého světa*. Rkp. S 10, str. 58: 16. II. 1918, bez názvu. — 1 *pův.*: posílám do širokého; 5/6 zpátky. | Neb] zpátky, | Neb *S*.

Str. 123 *Nekyia*. Rkp. (*r*), perem, na pěti listech bílého papíru

(15×21, v MP), psáno jen na lichých stránkách, s pseudonymem *Jiří Ker*. Rkp. byl zaslán dne 21. II. 1918 (datum poštovního razítka) do Zlaté Prahy, Praha, a vrácen v nerozlepené obálce s poznámkou *nepřijato 23/2* a nečitelnou šifrou na zadní straně obálky. K rkp. byl přiložen průvodní dopis: *Vážená redakce! Dovolují si poslati tento příspěvek. S úctou Jiří Wolker, stud., Prostějov, Nám. Frant. Jos. 22.* Další rkp. je v *S* 10, str. 59–64: 19. II. 1918. — *1 v r a v S pův.*: »Teiresie; 10 *v r pův.*: Persefoně; 13 ke mně z těchto tichých *S*; 15 do Hadu *S*; 19 skoro v těchto stínech. *S*; 20 *v S pův.*: povědět ti; 22 tvého!« *S*; *v S nezačíná odstavec*; 25 *v S pův.*: díváš, — tvoje; *po 26 v S v závorce verš.*: bolestnějšího, nežli Phlegetonu; 29/30 *v S pův.*: jiní, | jim; 34 a srdce jejich bušilo jak štítý *S*; 35 bojů. *S*; 44 pochodní pohřebních.« *S*; 44 »Teiresie, *S, a pův. r*; 46 síle. *S*; 47/48 zranit. | *A S*; 51 zadumaný? *S*; 53/54 útroby, | sta *S*; 55 <, tisíce> a všichni *S*; 57 *A slunce S*; 60 tíži věků. *S*; 61 *v S nezačíná odstavec*; 63 zdravých. *S*; 67 zcela, *S*; 68 bolesti a smrti. *S*; 70 *v S verš nerozlomen*; 72 sní nejkrasší sny. Po běhu *S*; 73 kde teče Lethe, asfodel kde voní, *S*; 75 *v S pův.*: A tolik toho, co mám (*těsnopisně nadepsáno*: Mám a chci, *viz definitivní text S*); 76 celé věky. *S*; 77 všeho žití, *S*] všeho snění, *r*; 78 <*v zapomnění,*> ve svém snění. *r*; tak budu šťasten, bloudě v zapomnění, *S*; 79 že zdá se *S*; 80 její ruce *S*; 81 *v S nezačíná odstavec*; 82 v moci mojí *S*.

Str. 127 *Maeterlinck*. Rkp. *S* 10, str. 65–66: 20. II. 18. — 2 <dí- vých> černých (*opraveno tužkou*); 9 <černých> temných (*opraveno tužkou*); 13/14 vznítí | a] vznítí. | a *S*.

Str. 128 *Před odchodem*. Rkp. *S* 10, str. 66–67: 26. II. — 10 tělo *v S škrtnuto*; 14 <*jasnou*> svěží

Str. 129 *Noc*. Rkp. *S* 10, str. 68: 8. III. — 8 <*Jsem*> Já byl jsem vyhnán (*opraveno tužkou*).

Str. 130 *Edgar Allan Poe*. Rkp. *S* 10, str. 69–70. — 6 <*ze tm[y]*> z <*chmůry*> chmury; 11 <*Jitro*> Půlnoc

Str. 131 *Náš úděl*. Rkp. *S* 10, str. 70–71: 13. III., a koncept (*r*), tužkou, ve školním sešitě v měkkých modrých deskách, s nadpisem na štítku *Gramatická cvičení do latiny, Jiří Wolker VII.*, str. 1–2 zezadu, s názvem *Naše cíly*, beze strof (majetek B. Bezecného z Ostra-

vy). — Před 1 v r škrtnut verš: Šly někdy větší mraky po nebi než nyní?; 3 zře[ly] spěly S; Toužebněji někdy k nebi zřely zraky, r; 4 vzejde, r; vedle 4 a 5 v r připsán rým: vroucí | broucí; 7 v r pův.: divé bou[ře]; 8 ve kolébku r, a pův. S; 9 horských lomů, r; po 10 v r škrtnuty verše:

Tam <stožár> navzdor větrům prapor na stožáru
vytýčit hrdě, barvy jasně bílé
12 pevný, silný jako naše víra, r; 13 <a kolem víří> byt ve tmách
vřela r; 14 <v nás božská> byt všecko padalo, v nás nikdy neumírá
r; 15 <jas našich cílů.> to naše cíly. r; 16 v S pův.: Je; 16—20 v r:
<Jest slunce za mřížemi mraků,>
Jest slunce věznem mraků za mřížemi,
však vichřice i <těžké mříže zláme znova> zláme pouta kletá.
<Však> Tu slunce věčné pohlédne, zas k zemi,
<můj> <náš prapor na žerdi se jasně zatřepetá>
radostně na žerdi se zatřepetá
náš prapor bílý.
17 <klatá, —> kletá, — S.

Str. 132 *Sirény*. Rkp. S 10, str. 72—75. — 18 <z dálky přicházejících> přicházejících z dále; 22 <moji> mou (*opraveno tužkou*); 38 jak růžová <těla> slunce; 39 <na> ve; 44 nad <lesy,> zemi; 45 *pův.*: nad zástupy; 51 *pův.*: pouta!; 52 <vám zpí[vat,]> vašim tupým lebkám zpívati; 53 <které> kterých (*opraveno inkoustovou tužkou*); 55 kterou mi Siré[ny] (mi Siré[ny] *vypuštěno*); 56 připsán dodatečně.

Str. 134 *Návrat*. Rkp. S 10, str. 76—77: 21. III. 1918, a koncept (r), tužkou, na listu linkovaného papíru, vytrženém ze sešitu; za konceptem jsou škrtnuty dva verše psané perem:

Jsou domy vlny, jež zkanuly kdysi,
jež hñout se nesmějí
Před 1 v r škrtnuty verše:
Zapadlo krvavé slunce, hory oddechly si
Znám návraty

2 <po nebi.> západem. r; 3 smutná <, snad> a r; 4 <a> že r;
5 <dolů,> k městu, r; 6 v širokých závojích. r; 7 <a> Již S; 8 <dýchá> čiší r; 9 Jsme cizí r; 10 se <tisknem k sobě blíž.> k sobě tiskneme. (tiskneme *vypuštěno*) r; 11 zchřádlé listí r; 12 se chvějíc padá r; za 12 v r škrtnuty verše:

Jdem bez mluvení, jsou <olověná slova> slova jako kámen
a v ltrudí šedý mráz.

Vyhasla vášeň, <pusta>

13 *v r začíná strofa*; 14 popelů. *r*; 15 Však nikde jiskry, <a trusky>
jsou všude trusky *r*; 16 z pocelu. *r*; 17 *v r začíná strofa*; <zvedá
město> město zvedá *r*; 19 Zde rozejde se, ta <lásk[a]> naše láska
bledá, *r*; 20 <s sluncem> se dnem *S*; večer *r*.

Str. 135 *Rozchod*. Rkp. *S* 10, str. 78—79: 25. III.

Str. 136 *Té, která se za mnou ohlédla*. Rkp. *S* 10, str. 80: 25. III.,
a koncept (*r*), perem, na křídovém listu (16,5×21, v archivu ZW). —
Před 1 v r škrtnuto:

Já volný tak,

Já svobodně a

1 *v r pův.*: Vy květy očí svých jste podala mi náhle; 2—4 *v r znějí*:

<tak vesele a krásně,>

když šel jsem šedou ulicí tak zasmušilý.

<Jak v duši se mi>

A vůně jejich náhle duši rozjasnily,

jak ze svěžích luk vane pozdrav ranní.

4 *v S pův.*: luk svěžích jako (*defin. text ink. tuškou*); 5 <smál se>
<tančil> zpíval *r*; 6 <neb vaše oči ke mně přišly jak dvě víly>
neb v srdci vykvetl mi kalich bílý, *r*; 7 <mně květy očí svých> že
květy očí mně *r*; 8 když šel jsem šedou ulicí tak zasmušilý. *r*; 10 a
v tanec chtěly vzít mě <neznámé ty> smavé dvě ty *r*; 11 byly,]
byly. *S*; Bych odepřel vám, nikdy nebudu mít síly, *r*; 12 neb ne-
známá *r*; 13 *v S pův.*: mně květy očí svých podala; mně květy očí
svých jste dala *r*.

Str. 137 *Spoutaná svoboda*. Rkp. *S* 10, str. 81: 26. III.

Str. 138 *Slzy*. Rkp. *S* 10, str. 82—84. — 17 je <rodí> smutek
s touhou rodí; 25 <poloslepé> otupené; 27 <hnětů,> smetí; 28
<noha> pata

Str. 140 *Čekání*. Rkp. *S* 10, str. 91—92: 3. IV. — 3 <již> tu; 25
<z> v amfory; 31 chvěji, <na nějž> před nímž

Str. 142 *Nápis na starém hrobě*. Rkp. S 10, str. 93: 4. IV. — *Druhá varianta na téže stránce je škrtnuta a označena autorovou poznámkou: toto jsem škrtnl.*

Poutníku, pohled', náhrobní kámen
sešlehal dešť i sluneční plamen,
jmeno mé zmizí, zapadne v zem.
Čas tudy přejde tichý a něm.
Pod jeho kroky sníží se hory,
zašeptnou k sobě: Memento mori.

Str. 143 *Píseň osamělých chodců*. Rkp. S 10, str. 94—95: 15. IV. — *Před refrémem osamělí přidáváme všude čárku; 20 vpřed] před S.*

Str. 144 *Písně zklamání*. Rkp. S 10, str. 96—99: 17. IV. — *Podtitul v závorce; Moderato: 11 <že mě též> též že mě; Andante: 7 <zahnal mé> odehnal; 8 <bojácné, nesmělé> tiché mé, bojácné (opraveno tužkou); Allegro finale: 10 pův.: smál jsem se, zpíval a jásal. (definitivní text tužkou); 16 po straně jiná varianta v závorce: stojím tu bídný a tupý.*

Str. 146 *Poslední serenáda*. Rkp. S 10, str. 99—100: 17. IV. — 10 pův.: sražené; 11 pův.: zvonce; 12 pův.: sražený

Str. 147 *Povzdech básníkův*. Rkp. S 10, str. 100: 17. IV. — 5/6 záda, | dělej] záda<.>, | Dělej S.

Str. 148 *Portréty mých klasiků. Caesar*. Rkp. S 10, str. 101: 19. IV. — 7 <pokoříš> zašlapeš; 13 <svoji> meč i

Str. 148 *Ovidius*. Rkp. S 10, str. 102. — 4 duši naši, (naši vypuštěno).

Str. 149 *Virgil*. Rkp. S 10, str. 103. — 2/3 pův.: stkány, | květ; 3 čisté panny (čisté vypuštěno).

Str. 149 *Homér*. Rkp. S 10, str. 104. — 8 pův.: v cesty v půli; 11 my <jsme> jen; 14 <rek> rek

Str. 150 *Cicero*. Rkp. S 10, str. 105.

Str. 151 *Nemocné milé*. Rkp. S 10, str. 106—110: 24. IV. — 10 <stojí> chodí; 23 Duší] Duší S; 40 *přív.*: oči; 59 <ty> mé

Str. 154 *Když nazvedl kdos víko rakve tvojí...* Rkp. S 10, str. 111—112: Věnování: *Mrtvému příteli Jurečkovi.*; 3. V. (Jaroslav Jurečka byl v r. 1918 septimánem prostějovské reálky. Ačkoliv Jiřího Wolkra k němu nepoutaly žádné vřelejší city, náhlá smrt mladého a veselého chlapce jej hluboce zdrtila). — *Poslední čtyři verše byly připsány dodatečně.*

Str. 155 *Na hřbitově*. Rkp. S 10, str. 113: 3. V., a koncept, tužkou, ve školním linkovaném sešitě S 15 v měkkých černých lesklých deskách, obsahujícím scénu *Mrtvá*, str. 64. Celý koncept je škrtnut a na konci je autorova poznámka: *Není nálady!*. — *Koncept v S 15 zní:*

<Sedím tu vedle vás na úzké lávce>

Sedíme tu jak mrtví vedle sebe.

Lavička úzká jest a <nečitelné slovo>

Jak mrtví sedíme tu vedle sebe.

Strom nad námi se sklání. <Střásá> Slzy těžce <, těžce> střásá.

<Jak prší. Za zídkou se zdvíhá kalné nebe.>

Dešť tise šumí z šedivého nebe.

Jak slizcí hadi tráva po hrobech se plazí

9 slizcí hadi (slizcí *vypuštěno*); 10 <závistivě> závistně se (*opraveno ink. tužkou*); 12 Třeba již je (již je *vypuštěno*).

Str. 156 *Já výkřik tehdy čekal...* Rkp. S 10, str. 114. — 2 v temnou noc (temnou *vypuštěno*); 4 horských spirál. (horských *vypuštěno*); 6 a onu ruku (onu *vypuštěno*); 7 <Však ani> Ni; 10 <osiřelá> smutná

Str. 157 *V svých lásek zahradě...* Rkp. S 10, str. 115. — 8 <jež> a (*opraveno tužkou*).

Str. 158 *Nad Catullem*. Rkp. S 10, str. 119—120: 10. V. — 1 u tebe nám, (nám *vypuštěno*); 12 našem *vepsáno tužkou*.

Str. 159 *Já*. Podtitul v závorce. I Rkp. S 10, str. 121: 13. V. — 3 <z daleka> z neznáma (*opraveno tužkou*) zní <zpěvy> hudba

Str. 159 *II* Rkp. S 10, str. 122: 13. V. — 2 *pův.*: své hraje; 6 *pův.*: v ozvěnu <tesknou zpívám stínům, které rostou,> (tesknou vypuštěno) zpívám stesk těm stínům, které rostou, (definitivní znění tužkou); 7 *nezačíná strofa*. Na slova této básně složil Wolker píseň.

Str. 160 *III* Rkp. S 10, str. 122—123. — 3 <To obraz dívky byl.> Byl obraz dívčí to. (opraveno tužkou).

Str. 160 *IV* Rkp. S 10, str. 123. — 2 kdys] když S; 3 <již> co; 7 *nezačíná strofa*.

Str. 160 *V* Rkp. S 10, str. 124: 13. V. 18. — 3 <že již> již že (opraveno tužkou); 4 <lících.> zracích. <opraveno tužkou>; 7 *nezačíná strofa*; 7/8 hlavy. | Kdos] hlavy | Kdos S.

Str. 161 *VI* Rkp. S 10, str. 128: 14. V. 18. Omylem nadepsáno: *Páté rispetti ze sbírky: Já*. U první strofy po straně je tužkou připsáno *srdce*, u druhé *rozum*. — 5 *nezačíná strofa*; 8 <se naň> naň se (opraveno tužkou).

Str. 162 *Svátek duše*. Rkp. S 10, str. 125: 14. V. — 8 *pův.*: Tu všechno zhaslo. Já šel zase dál. (definitivní text tužkou).

Str. 163 *Píseň rozséváčova*. Rkp. S 10, str. 126—127: 14. V. — 7/8 stačím<,>. — | <přichází> Hruď; 22 *pův.*: V zemi až padnu sklán tíží let,

Str. 164 *V lese*. Rkp. S 10, str. 129: 19. V. *Sv. Kopeček — Stinava*. — 3 <dešť> pel

Str. 165 *Večerní písnička*. Rkp. S 10, str. 130: *Sv. Kopeček 19. V.*, s *pův.* názvem *Písnička*.

Str. 166 *Svatý Kopeček*. Rkp. S 10, str. 131: 21. V. *Prostějov*. — *Název*: Svátý] Sv. S; 3 <vůni> písni; 4 <dechem> vůni; *za básni je připsáno*: Latina — řečtina.

Str. 167 *Vystřízlivění*. Rkp. S 10, str. 132: 25. V. — 5 *pův.*: Ó; 6 *pův.*: s kvě[ty]; 8 <co bo...> než ze

Str. 168 *Jitřní píseň*. Trocnov roč. I, č. 1 a 2, 15. června 1918, str. 10 (*T*), dva úplně totožné rkp. (jeden 13×15,5, druhý 14,5×23) přiložené k dopisu E. Chalupnému ze dne 4. VI. 1918 (*CH*), rkp. *S* 10, str. 133, a rkp. (*r*), tužkou, jako zakončení proslovu *Přátelé!* na různém listu (13,5×22), se škrtnutým názvem *Radostně*. (Emanuel Chalupný — sociolog, horlivý sokolský pracovník, publicista a redaktor. Dopisoval si s Wolkrem, kritisoval jeho mladistvé verše a radil mu). — 5 klidni, *S*; 8 jsme. Ale teď, — chcem žít! *S*; žít. *r*; 11 Ach věřte jen, — a věřte celou duší *CH*; O, věřte jen, — a věřte celou duší *S*; Ach věřte jen a věřte celou duší *r*; 12 unesem. *r*.

Str. 169 *Já plakal...* Rkp. *S* 10, str. 134: 4. *VI*.

Str. 170 *Nálada*. Rkp. *S* 10, str. 135: 11. *VI*.

Str. 171 *Půlnoc*. Rkp. *S* 10, str. 136: 14. *VI*., před datem připsáno *Ledajácký sonet*; a koncept (*r*) v linkovaném sešitě *S* 18 v lesklých černých měkkých deskách o 68 stránkách, který obsahuje většinou samé koncepty různých básní z r. 1918. Báseň *Půlnoc* je na str. 31, z data tužkou je čitelný pouze měsíc: *VI*. — 2 stačíž *r*; 3 k <šťestí> smíchu *r*; 3/4 více. | Však jeden zklame-li, — tak *r*; 4 <Však> a *S*; *v S* 4 *v závorce*; 9 <celou noc,> přes půlnoc, *r*; 10 *v S pův.*: <Ach> Jak vždycky ztěžkne; <těžká> těžka *S*; Ach vždycky ztěžkne *r*; 11 *r*, a *pův. S*: zchladnou ve dne; 12 *v r začíná strofa*; 13 krátí... *r*; 14 Chci půlnoc míti zas, — a věčně, věčně spáti. *r*.

Str. 172 *Na zábavě*. Rkp. *S* 10, str. 137: 14. *VI*. 18.

Str. 173 *Žebráci*. Rkp. *S* 10, str. 138: 18. *VI*.

Str. 174 *Pojď, milenko!* Český svět roč. XV, č. 6, 11. října 1918 (*Č*), a rkp. *S* 10, str. 139: 24. *VI*., s názvem *Pojď, milá má!* Vedle názvu tužkou v závorce: *Český svět*. — 1 *Pojď, milá má!* *S*; 2 <teď> dnes *S*; 3 *v S nezačíná strofa*; 7 jest *S*.

Str. 175 *Dnes o černých jsem očích snil...* Rkp. *S* 10, str. 140: *Sv. Kopeček* 12. *VII*., a dva koncepty (*a* a *b*) v *S* 18, oba bez názvu, str. 1—2. — *a zní*:

Dnes o černých jsem očích snil,
jež démonicky plápolaly,

<vlas havraní je v stínu kryl,>
o tvrdých nadrech smavých víl,
jež ke hříchu mě <stále zvaly,> vyzývaly.
<o dlouhých, prudkých objetích>
Snil o prudkých jsem polibcích,
<a polibcích, jež spalovaly>
jež v křeči srdce spalovaly.
<mi srdce v křečovité smích>

4 <mě prudce> k hříchu <vyzývaly.> srdce rozhoupaly. *b*; 5 *v S*
pův.: po objetí; 6 jež <v plamen> duši by <mně> mi *b*; 7 *v b pův.*:
dvou rtů; 8 *v b pův.*: jež chtěl jsem líbat; 8/9 síly | <Dnes> a *S*;
po 8 v b dva verše škrtnuty:

Dnes chtěl jsem běsné ve
Dnes chtěl jsem běsné ve závrati

9 Dnes ucítil jsem <první> vůni kvítí, *b*; 10 <nečitelné slovo>
jež *b*; 11 <Dnes tu jsem toužil svojí míti,> Dnes onu chtěl jsem
celou míti, *b*; 12 <ji> <jež> co *b*.

Str. 176 *Ztracené dny*. Rkp. *S* 10, str. 141: *Sv. Kopeček 12. VII.*,
a dva koncepty tužkou k básni *I* (*a* na str. 3, *b* na str. 47 zezadu),
a jeden koncept k básni *II* (*c* na str. 3) *v S* 18; pod *c* je napsáno
Proncimory. — *I* 1 Den celý jsem vidiny po lesích honil, — *b*; 2
<však> jež zmizely náhle, sám — nevím kam. *b*; 3 hlavu <svoji>
k noci sklonil. *a*; Ted' šedivý <večer> sou[mrak] se nad hory sklo-
nil. *b*; 4 domu *a*; <a já nyní domu utíkám.> Já <zastrašen>
zneklidněn domu utíkám. *b*; *II* <žhavé> jasné *c*; 4 nemučí, *c*.

Str. 177 *Výprava*. Rkp. *S* 10, str. 142—144: *Kopeček 14. VII. 18*,
a koncept (*r*) se 17 prvými verši na listu vytrženém ze školního se-
šitu a vloženém do *S* 11, tužkou, bez názvu; na druhé straně listu je
úryvek z prózy *Jízda*. — 2 <pojdte> krácejte tiše za mnou. *r*; 4
klamnou, *r*; 5 důvěřiví! *r*; 6 *v r* *nezačíná odstavec*; 7 starobou omšelý,
sivý, (omšelý, *vypuštěno*) *r*; 9 <vě[ky,]> léty, deštěm (deštěm *vypuštěno*)
r; 10 <tajně> divně *r*; 12 <Praotci naši> Rusalky tan-
čily kdys tu své reje, *r*; 13 pohanští otcové naši (naši *vypuštěno*) *r*;
14 <dříve než> aby pak *S*; dříve než <odešli v boje,> s vírou
odešli v <divoké boje,> seče. *r*; 15 <by donesli> Prameny krve
na jeho lících chladly, *r*; 17 *v r* *nezačíná odstavec*; <cestičkou>
stezičkou úzkou, *r*; 18 záru<.>, *S*; 19 *v S* *pův.*: <Noci> Krví se

cesta stala vlhkou a kluzkou.; a opojení (a *vypuštěno, definitivní text tužkou*); 32 v *S pův.*: zjasnění silou

Str. 179 *Měsíčkovi — závistníku*. Rkp. *S* 10, str. 145—146: *Sv. Kopeček 26. VII. 18.* — 10 <máš> tvář jaksi máš; 15 <že ale na> ale tu na

Str. 180 *Čekám vás...* Rkp. *S* 10, str. 146: *1. VII. 18.*, a rkp. (*r*), bez názvu, tužkou, na 4. straně dvoulistu bílého papíru (20,5×33,5, v *MP*): *1. VIII. 18.* Na 1. str. *r* je koncept básně *Můj měsíčku*, zařazené do oddílu *Koncepty*. — *Před 1 v r verše*:

Čekám vás. Sotva přijdete.

Slunce již k západu blízko.

1 <Čekám vás, —> Já čekám vás, — však <sotva přijdete,> nepřijdete as, — *r*; 2 západu tak blízko. (*před blízko drobným písmem nahoře připsáno horám*) *r*; 5 v *r pův.*: nejdete, však slunce níž a níž.; 6 v *r pův.*: Nepálí, mé žhavé písně; Nepálí: *r*; 7 Tak v životě to <lidi> lidském bývá již: *r*; 8 <sen> že *r*; *před 9 v r škrtnut verš*: Však přijde noc a miliony hvězd; 9/10 čekání<, >. | <ztracenou> Ztracenou *r*; 12 <kus> stín *S*; kus *r*.

Str. 181 *Modlitba před bouří*. Rkp. *S* 10, str. 147: *Sv. Kopeček 27. VII. 18.*, a koncept (*r*), bez názvu, tužkou, v *S* 18, str. 48—49 zezadu. — 2 <noční> těžké *r*; 3 mračným řadám *r*; 5 <Pojď se mnou,> Přijď ke mně, *r*; 7 <svou lampu> jas naděje mi <postav> všlehní *r*; 8 rána. *r*; 9 <A> Mou duši nasýt tichem <hlasu svého,> svého hlasu, *r*; 10 <v mých očích rozsvít hvězdy svojí touhy.> a pušť ji tam, kde bouře hřímá třeskem. *r*; 11 <Až> Pak *r*; *za r je verš*: Jas naděje mi všlehní do nebes a škrtnuty porůznu rostroušené verše:

Zarmoucen, večerem jdu k Tobě, Bože můj.

Svou píseň, Pane, za obět Ti

Tvůj oltář, Pane, září božským jasem,

že ztichl jsem

K velebným oltářům

Str. 182 *Epilog*. Rkp. *S* 10, str. 148—151: *2. VIII. Sv. Kopeček 1918.*, a koncept (*r*), inkoustovou tužkou, v *S* 18, str. 19—21 zezadu. Za básní v *S* je napsáno: *Divi et salvavi animam meam*. Osobní zájmena v *r* psána s malým písmenem. — *Před 1 v r škrtnuto*:

Beř, otevřená tlamo mámivého přeludu,
krvavou obět mé duše!

1 <Nesměj> Neškleb r; 2 v r *nezačíná odstavec*; vrážím ti r; 4
<tvorení.> mého těla. r; za 4 v r: Beř to a spolykej, ale neřívej se
déle na mě.; 5 v r *nezačíná odstavec*; v S *pův.*: a šlehem (proč *ve-
psáno tužkou*); Proč přišel jsi dnes a <světlem> šlehem r; 6 a 7 v r:
můj ubohý klam, <mou>

mou malost a mé blábolení,

8 proč r; 10 v r *pův.*: ani boha, ani šťastného zvířete; 11 pod jehož
rukou sny mění se v <ubohé> šedivé bláto r; 12 a jehož r; 13 od
<stálého> marného zvedání se k nebi. r; 14 v r *začíná odstavec*;
tisíce hvězd, r; 15 postavil jsi nás mezi slunce a měsíc, r; 16 <jis-
kry> ozvěny své tvorby, r; 17 <světélko,> plamen, (*opraveno tuž-
kou*) S; 19 <plá> zmítá se ve zpuchřelém majáku mé duše (mé
duše *vypuštěno*) S; 20 postaveném na břehu (*postaveném vypuštěno*)
S; v r místo 17—20:

kteřá stává se nejkrutějším zoufalstvím,
když dáš nám prohlédnouti.

23 v r *celý zní*: které je ubily; 24 v S *pův.*: které zlomily; a osleplé
světlem šedivých očí Tvého dne — r; 25 Proč, proč konečně, Iro-
nický, r; 26 dáváš mně dnes prohlédnouti, r; 27/28 že všechno jest
marnost<,>? | <jistě,> Jistě, r; 29 a 30 v r *spojeny*: až omámí mě
spánek v tichu lidského doupěte; 31 v S *pův.*: života; <svým (*neči-
telně slovo*)> prachem života, r; 32 který padá z nebe snění a fan-
tasie, r; 34 a 35 v r *spojeny*: uškrtil jedovatým pohledem; 36 v r
nezačíná odstavec; v r *celý zní*: a břemenem mých písní; 37 <které>
písní bez křídel, jako (jako *vypuštěno*) r; 38 které jako skřehotaví,
opelichaní havrani r; 39 teď navzájem si r; 41 Ironický. <Slizké jsou>
Oslizly r; 43/44 zavři znovu mi oči, | neboť, zdá se, shořely již r.

Str. 185 ÚSMĚVY SATANOVY.

Tento oddíl obsahuje básně od 15. V. do 21. V. 1918; jejich
rukopisy jsou ve školním sešitě v měkkých modrých deskách (S 17),
na jehož štítku je název *Úsměvy Satanovy*. Sešit má 40 stránek,
rukopisy jsou psány pouze na stránkách lichých, kromě básně *Já
nechtěl... a Zahrejte!*. Na 1. str. je opět název *Úsměvy Satanovy*
s podtitulem *Sbírka groteskních stínů*. a s datem 1918, 15. V. —
Poslední báseň *Ach odejděte, stíny zkrvavené...* je na oranžovém líst-

ku z útržkového bloku (12×14,5), psána tužkou, a je vložena do sešitu.

Str. 187 *Ďábel se mi ve snu zjevil...* Rkp. S 17, str. 3 a 5: 15. V., bez názvu. K verši 15 je poznámka inkoustovou tužkou: *To znamená namácel jsem si do obličej (??)*.

Str. 188 *Čekání Neznámého*. Rkp. S 17, str. 7, 9, 11, 13: 15. V. — 11 jakýs vysoký (vysoký *vypuštěno*); 19 <ted> tu; 21 <Dál> My (*opraveno tužkou*) čekali jsme. <Venku boj> Boj zuřil venku dále.; 30 zhaslo] zasló S; 37 *pův.*: Vás černá půlnoc do moci mně; 38 *pův.*: slabí; 44 <temn[ých]> nových

Str. 190 *Ďáblice...* Rkp. S 17, str. 15 a 17: 15. V. — 1 Vivacem akordů (akordů *vypuštěno*); 2 <zazní.> vzletí.

Str. 191 *Žijme!* Rkp. S 17, str. 19 a 21: 15. V., bez názvu. — 7 <groteskní> bizarní (*opraveno tužkou*); 12 vlastních] vlastních S; 14 plameny ohně, (plameny *vypuštěno*); 17 <věčného> děsného

Str. 192 *Objetí*. Rkp. S 17, str. 21. — 6 <nervů když> v jícen pěn

Str. 193 *Já nechtěl...* Rkp. S 17, str. 22. — 4 <černá voda Smrti> voda černé Smrti

Str. 194 *Osumnáctiletý*. Rkp. S 17, str. 23 a 25: 16. V. — 2 <rána spatřil svoje> Rána spatřil, tvé že; 3 v purpurný] purpurný S; 11 muce?] muce. S; 21 *pův.*: Nuž,

Str. 195 *Nevěstky. I* Rkp. S 17, str. 27: 16. V. — 1 V <tmách> tmě

Str. 195 *II* Rkp. S 17, str. 29: 17. V. 18. — 1 <žití,> Žití; 2 <osud> Osud; 7 posléz všechny (posléz *vypuštěno*).

Str. 196 *Vy...* Rkp. S 17, str. 31: 17. V. — 5 <hříchů> hřichu; 9 *pův.*: k tragediím nejhroznějším; 12 <tu se> se tu (*opraveno tužkou*).

Str. 197 *Zahrejte!* Rkp. S 17, str. 32: 28. V. 18., a rkp. (r) na linkovaném dvoulistu (12×19,5, majetek Ladislava Svobody z Lovov

sic), tužkou, bez názvu, s tímž datem. Zde na 1. str. je strofa čtvrtá a pátá, na 2. str. třetí, 3. str. je prázdná a na 4. str. je strofa první, druhá a varianty třetí. — 2 v r pův.: <vřesknější> prudší a vřesknější reje.; 4 jak <vždyt> r; 6 v r pův.: suknice rudé k svým bokům.; 7 Šenkýři, <po kraj mi naplň číš.> <naplň mi znovu číš, —> <naplň znovu mi číš, —> cožpak nevidíš, r; 8 <Za chvíli prázdná zas bude.> číše má prázdná <jíž> že bude. r; první škrtnutá varianta třetí strofy v r:

Pojď ke mně na klín, <ty> neznámá!

Och, tvoje tělo tak pálí.

Všechno, <nečitelné slovo> co bylo, je za náma,
co nám kdy dali i vzali.

Vedle posledního verše první varianty je *; druhá škrtnutá varianta třetí strofy v r:

Neznámá, <nečitelné slovo> <chci> toužím tě obejmout.

Och tvoje tělo tak pálí.

Na nic dnes nechci vzpomenout,
co mně kdys

Mezi oběma variantami je škrtnut verš: <Myšlení> Minulost zašlápnú nohama.; 9 v S pův.: dej mi svůj; Neznámá, dej mi svůj žhavý ret. r; 10 pálí. r; 12 co mi kdys dali, i vzali. r; 15 <až> <chci> až S; v <zardělých> zvrácených r; 17 však se r; 18 Přízrak vždy r; 19 <Zemřelých hvězd <bys uzřela> by jsi zřela rej,> Mrtvého zřela bys obličeje, r; 20 pustou a zoufalou duši. r.

Str. 198 *Slepci*. Rkp. S 17, str. 33: 19. V. Sv. Kopeček. — 7 zažral] sažral S.

Str. 199 *Šilenci*. Rkp. S 17, str. 35: 19. V. Sv. Kopeček. — 10 pův.: tajemstvím

Str. 200 *Đábel k ženě*. Rkp. S 17, str. 37: 21. V. Prostějov. — 4 v <jeden> děsný; 4/5 spojí,] poznáš,] spojí | Poznáš, S; v těch <nejsladší že> že nejvonnější; 7 <tělem tě> vysílení; 9 potom zaškrutím (potom škrtnuto tužkou).

Str. 201 *Vůně šeríků*. Rkp. S 17, str. 39: P.[rostějov] 21. V. 19[!]. — 1 <zavoněla.> zavála.; 2 čistě:] čistě; S; 6 <ke> mě; 8 pův.: já do bláta zas, ženo, padl na tě. (definitivní znění na str. 38.)

Str. 202 *Ach odejděte, stíny zkrvavené...* Rkp. (r) popsán v úvodu k oddílu, bez názvu. — 2/3 prokleté. | Mou] prokleté, Mou r; 4 pův.: a dnešní; 5 pův.: Ah,; 8 pův.: na pŕlnočním srdci

Str. 203 POESIE 1918—1919.

Rukopisy tohoto oddílu jsou v linkovaném školním sešitě (S 19) o 76 stránkách, v tuhých černých deskách, nadepsaném na štítku *Poesie 1918—19.*, s datem (29. VIII. — 2. IV.) a s podpisem *Volker Jiří*. Básně jsou psány perem a je v nich opravováno tužkou a inkoustem. Báseň *Oči*, která je v dopise M. Horákové, jsme zařadili podle data na začátek oddílu.

Str. 205 *Oči*. Rkp. v dopise M. Horákové z 8. VIII. 1918 (16×22, v archivu ZW).

Str. 206 *Dnes v noci přšelo...* Rkp. S 19, str. 3: 29. VIII. 18. — *Druhá strofa je v S posunuta vpravo.*

Str. 207 *Vichřice*. Rkp. S 19, str. 5—6: 11. IX. 18. — 2 a 4 v S posunut vpravo.

Str. 208 *Noc*. Rkp. S 19, str. 7, a koncept (r), bez názvu, inkoustovou tužkou, na 8. str. rukopisu povídky *Krahujec*, která je psána na lichých stránkách čtyř listů nažloutlého papíru, velkého nenormalisovaného formátu. — *Druhá strofa tam zní:*

Jdu jaksi rozteskněn,
jdu, ani nevím kam.
Ponurou alejí
v noc kráčím sám a sám.

6/7 <kam. | Zda> sám, | zda S.

Str. 209 *Kvetoucí strom*. Rkp. S 19, str. 8—9, a rkp. (r), ink. tužkou, bez názvu, na 6. str. rkp. povídky *Krahujec* (viz pozn. k předcházející básni); na 8. str. téhož rukopisu je jiná varianta začátku s názvem *Kvetoucí strom*. Za variantou jsou dva řádky nečitelného těsnopisu. O vzniku této básně napsal Jiří Wolker 19. X. 1918 E. Chalupnému: »Nemohu pochopit, že někdo může být na podzim veselý, — na mě působí velice tesklivě. Snad jsou tomu i vinny mé samotářské

procházky po hřbitovech, zapadlých alejích, — ale já si vždycky od-
tamtud odnesl toho tolik, že podruhé toužil jsem jít tam zase, ač
viděl jsem zřetelně, že kráčím jaksi nepřirozeně. Vždyť 19letému
chlupci není toto stanoveno. Já mám být plný života, krve a snů ještě
nedozrálých! Z těchto bolestných pochyb vyrostla má báseň o kve-
tícím stromu. Snad není dobře pověděna a nevystihuje, co chtěl
jsem říci, — ale je v ní mnoho mých úzkostných bolestí a přemítání. »

— *Varianta na 8. str. zní:*

Mé pupeny se rozkvetly, když všechno <ještě> tiše spalo.

Já slyšel jsem: cos bolestně v tmu noční zavolalo.

Však všechny stromy sousední

v tmách dřímaly jak dřívě.

<Vždyt> Jim teprv březen rozvěsil

v haluzích mlhy sivé.

1 v r *pův.*: Mé pupeny se rozkvetly v chlad předbřeznové noci.; 2
<březnové> dubnové S; <a jaro <větre> březnovým je>
<a jaro nocí březnovou> Já slyšel: V noci březnové r; 3 chmurné
r; 4 Jest šedou mlhou potáhlé a ještě stále zebe. r; 5 Já zahradou se
rozhlížím. Spí <dosud> všechny stromy ještě. r; 6 Ach vím, ti doma
bojí se: mhy, chladu, sněhu, deště. r; 7 <A> Je S; A ticho kolem,
ticho tak, r; 9 <V mou korunu se opírá> A v nocích, vítr březnový
když korunou mi r; 10 <bolnou> těžkou r; 11 mdlý pohled r; 12
ze křovisk se <pozdní> plazí pozdní mrazy, r; 13 jež květy r; 14
vše <vše>, S; <co dychtivě se> že marno vše, co dychtivě se r;
15 <Když> Však S; <Když slunce zaplá> Však slunce když vzplá
polednem, tu <jaksi> volněj oddechnu si. r; 16 v S *pův.*: <nebe
dobré jest> slunce nezhaslo; <Snad první plody přinesu. Vždyt někdo
začít musí.> Nač strach? Vždyt nebe není zlé a někdo začít musí. r.

Str. 210 *Jarmark*. Rkp. S 19, str. 10—11. — 4 *pův.*: Okouknout
může, kdo nuzný; 10/11 <sčítají> čítají jen: | Vydrží | jen; | Vy-
drží S; 15 *pův.*: Kráčí s tím ztrnulým úsměvem v líci. (*definit. text*
inkoustovou tužkou); 16 <má> chce

Str. 211 *Večer na Hané*. Rkp. S 19, str. 12—13. — 12 *pův.*: Jest
prázdný však a nic již nepřináší. (*definit. text těsnopisně*); 16 *pův.*:
a kdosi modlí se, dřívě nežli usne...

Str. 212 *Podzimní rokoko*. Rkp. S 19, str. 14. »...jest báseň

z oněch,« píše Wolker 19. X. 1918 v dopise E. Chalupnému, »v kterých hledám tajemství a zvuk slov. Chtěl bych vniknouti do jejich podstaty, pochopiti jejich vůně a barvy, abych potom zachytil ty jemné, podzimní nuance, pro které je potřebí barev delikátně tlumených a slov dobře volených.« — 5 <na něj čekat.> po něm toužit. (*škrtnuto a vráceno na původní text*); 7 *pův.*: a všechno usne pod uvadlým listím, (*konečný text těsnopisně*); 10 *pův.*: Již marno čekat. Nic se nezachvěje, (*konečný text těsnopisně*).

Str. 213 *Oči*. Rkp. S 19, str. 15—16. — 7 <Tou> Tam

Str. 214 *Podzimní deště*. Rkp. S 19, str. 17—18: 1. X. 1918. — 5 *pův.*: zmirají

Str. 215 *Hřbitov*. Rkp. S 19, str. 18, a koncept (*r*), tužkou, v S 18, str. 24 zezadu. — 1 <Vše> Tu *r*; 2 <, vždyt> a *r*; 3 <přec si> přece S; jako doma přec si *r*; 4 <jen <nečitelné slovo> hrobaři,> jen knězi, *r*.

Str. 216 *Mé lásky*. Štítný roč. I, č. 11, 5. března 1919, str. 114 (*Š*), rkp. S 19, str. 19—20; vedle názvu, tužkou, v závorce: *otištěno ve Štítném 11. čís.*, a koncept (*r*) tužkou v S 18, str. 25 zezadu. — *V S a r nejsou čtvrté verše strof posunuty vpravo*; 1 letní, smyslné S] letní smyslné *Š, r*; 2 marno, marno, — S; vše marno, — nemohu již vrátiti se k vám. *r*; 3 Jest podzim <tu, ten teskný, smutný podzim.> [tu] v své záři plápolavé *r*; 5 unaven a S; Já zbledl jsem a *r*; 6 snést. *r*; 7 Mlh podzimních, hle, S; Hle podzimních mlh *r*; 9 *v r pův.*: <A (dvě nečitelná slova) slova má i roztříštěné číse>; 11 Teď chodím v loubí ukrytá a stinná S, *r*; 12 si zaplakat. *r*; 13 *v r nezačíná strofa*; bledé <jaro> slunce *r*; 15 pak, — milenky mé, s duší očištěnou *r*; 16 k Vám. S; zas přijdu k Vám! *r*.

Str. 217 *Housle*. Rkp. S 19, str. 21—22, s druhým názvem v závorce *Osamělí*. Věnování: *Mrtvému příteli F. Hýblovi*; a koncept (*r*), tužkou, bez druhého názvu a bez věnování, v S 18, str. 54 a 56 zezadu; v *r* báseň začíná na str. 55, pokračuje na str. 54 a končí na str. 56. (František Hýbl, Wolkrův prostějovský přítel, povoláním knihář, byl nadšený hudebník. Zemřel v mladém věku na tuberkulosu). — 1 <V okně, kam poslední paprsky zlaté> Tam v okně, které <do nádvoří hledí,> hledí do nádvoří, *r*; 2 <zadumaně visí.> visí za-

dumaně. *r*; 3 *v r pův.*: Den rukou <zkrváčenou> zkrvavenou noc již vede; <posledních> západních *r*; 4 *v* zlatý pel se temně *r*; první varianta druhé strofy *v r škrtnuta*:

Poslední paprsky <se do strun svezly> už v strunách vzplály,
<a krvavými prsty rozechvěly>
je prsty rozechvěly krvavými,
<a melodií zvláštní> tlumenou melodií zavolaly
a marně na kohosi zavolaly

6 *v r pův.*: <nečitelné slovo> a zachvěly v nich prsty krvavými.; 6/7 krvavými. | <Však> Pak marně *r*; 8 <potichouнку> zamysleně *r*; dvě varianty 9 a 10 *v r škrtnuty*. První varianta:

<A> Nepřišel nikdo. Ticho <, ticho kolem> ve světnici,
<jen zvadlé listí kolem oken padá>
jen kolem oken padá zvadlé listí

Druhá varianta:

<A> Již nikdo nejde. Plaché ticho kolem,
jen venku zvadlé listí <klidně> zvolna padá.

9 Nepřišel *r*; 10 zašustí list <jen,> <cos,> jen; 10 <nečitelné slovo> padne. *r*; 10 *po 10 v r škrtnuty verše*:

však <potom někde do (nečitelné slovo)> pokorně pak do závěje žluté
<se> Kdes v dáli zakrátko se světlo žluté
Však vše tu klidné, nepohnuté kruté,
<jen v květináči> v květináčích květy bleděžluté,
<jichž>

12 zkomírá a vadne. *r*; 12 *v r verš*: <Jen> A v okně vzdychly
<květy muškátové,> muškátové květy; a škrtnut verš: že někdo smutný, truchlivý a bledý; 13 A v okně <rudé květy> <květy>
<muškátové květy šeré> pozdní muškátové květy *r*.

Str. 218 *Nemocné děti*. Rkp. S 19, str. 23, a první verš tužkou v S 18, str. 52 zezadu: *Nemocné děti se zrakem záhadně sladkým*

Str. 219 *Poledne*. Rkp. S 19, str. 24–25: 15. X. — 17 *pův.*: tichých hodů

Str. 220 *Ironický pastel*. Rkp. S 19, str. 26: 15. X., a pouze název, tužkou, v S 18, str. 27 zezadu. — 8 *pův.*: posledním bohatstvím,

Str. 221 *Radosti!* Skaut-Junák roč. X, č. 5–6, 29. února 1924, str. 68, s názvem *Radosti*. V článku Triumf mrtvého v témž čísle říká

A. B. Svojsík, že báseň *Radosti* mu J. Wolker poslal 30. října 1918. Rkp. S 19, str. 27—29: 16. X. — *Název*: Radosti! S] Radosti J; 7 z bouřících S] z kouřících J; 14 v S *přv.*: koupou své čisté, zlatisté vlasy; 15 velkého jitra. S; 20 princezna, o níž nelze mi pěti, S; 22 nitrem mým orlové letí, S; 26 jako ty bujné, veselé děti... S; 27 — ne, dnes mi nelze o tobě pěti. — S; 28 v S *nezačíná odstavec*; jenom výskám k nebeským výším, S; *místo 29 a 30 v S*: ve kterých ozvěny slavné se budí; 32 v S *chybí*; 33 planoucím výkřikem svobodné hrudi. S.

Str. 223 *Jed.* Rkp. S 19, str. 30—32. — 3/4 kšticí. | A] kšticí | A S.

Str. 225 *Akáty.* Rkp. S 19, str. 33, a koncept (*r*), tužkou, na poslední straně sešitku většího slovníčkového formátu, na jehož štítku je napsáno *Plato. a J. Wolker* (v archivu ZW). — 3 a 4 v *r přv.*:

co vzpomínek, když spatřím vás,
se myslí mojí žene.

5 v *r nezačíná strofa*; 6/7 jde tisíc černých lidí. | Zda *r*; 7 <a> pod *r*; 9 v *r nezačíná strofa*; si vás nevšímá, *r*; 10 jen <já vás vidím, —> dva vás zříme, — braši, *r*; 11 <a onen plamen lucerny,> to já a malý plamínek, *r*; 12 straší. *r*.

Str. 226 *U okna.* Rkp. S 19, str. 34—35: 2. XII. 18., a koncept (*r*, 12 veršů), inkoustovou tužkou, v S 7 (popsán na str. 555), str. 37. Koncept je psán souvisle, beze strof. — 1 ležel všude *r*; 5 <Bez citu civí nebe.> <Lhostejně> <Bez citu leží země.> A bez citu jest zem. *r*; 6 <země.> nebe. S; Bezcitně *r*; *po 8 v r škrtnut verš*: Vyzáblé střechy domů; 9 Ach *r*; 11 <Kontury> Pár stromů *r*; *po 12 v r škrtnuty verše*:

Kol kostela u hrad[eb]
vyzáblé, černé střechy.

21 <Jen> A S; *vedle 23 a 24 v S jiná varianta, v závorce, škrtnutá inkoustovou tužkou*:

Ah nechce se mi věřit,
že někdy slunce vzplane.

Str. 228 *Sám.* Rkp. S 19, str. 36—37. — 8 vlhké, slizké, (slizké, vypuštěno).

Str. 230 *Nuž, ještě jeden tanec...* Rkp. S 19, str. 38. — 1/2 pův.:
tanec, | jen

Str. 231 *Vidění*. Rkp. S 19, str. 39 a 40. — 4 <spokojení,> radostní,

Str. 232 *Večer*. Rkp. S 19, str. 41—42: 17. XII. 18. — 13 co <ne-
byla tu u> nepřišla sem

Str. 233 *Rty milenek*. Rkp. S 19, str. 43. — 4/5 pův.: bílý. | Však;
8 <ke rtům> k ústům

Str. 234 *Přátelé*. Rkp. S 19, str. 44—45: 8. I. 19., a koncept (r),
inkoustovou tužkou, v S 18, str. 32—33. — 1/2 v r pův.: pad, | když
teskný soumrak; 3 A v slavné, <tiché> <klidné> jasné radosti r;
po 4 v r škrtnuty verše:

i okna všechna zavřel jsem, jež <vedla> v ulici hleděla
a na svůj stůl jsem prostíral jak k <tiché> svaté hostině
a lenošky své široké jsem k ohni přestavil
svou komnatu jsem

5 <V své komnatě jsem> A v komnatě své z úcty k vám a k slavnosti
těch chvil, r; 6 v r pův.: já moje (*nečitelné slovo*) intimní jsem; po
6 v r škrtnut verš: Svých sklepů víno nejstarší <jsem>, v něm r;
7 <Své lenošky jsem> I lenošky své (*své přepsáno nezřetelně tužkou
na svoje*) S; Své lenošky jsem přistavil tu v koutku, r; 8 <by>
<ku> kde r; nejsvatější tiš, r; 9 v S pův.: (co v něm se skrývá
sil!); svých sklepů víno nejstarší (v něm tolik skryto sil) r; 10
<jsem> já r; postavil, r; 11 a loutnu svoji prastarou, (ach slyšeli
jste ji?) r; 12 jsem zladil znova r; 13 <ti[ché]> smutné; šeptávám,
r; 14 v S pův.: modlím se tak sám,; modlitby svoje pokorné, jež
modlím se tak sám, r; po 14 v r škrtnuty verše:

ozvěny ozvěn setřelé, a tichý stínů stín,
svou radost, bolest, předtuchy a (*nečitelné slovo*)

a tyto *neškrtnuty*:

<stín> jas matný stínů vybledlých, a ozvěn ozvěny,
jež v kytaru mou zapadly jak akord zlomený,

16 a půvab r; 17 v r pův.: I bledé písně milostné,; a písně r; místo
19 a 20 v r verše:

a všechno to, co nechalo mi v strunách jaký sled,
ach všechno to jsem, přátelé, vám chtěl dnes vyprávět.

21 <Však pozdě již> Však měsíc vyšel. Pozdě již a marně čekat dál, *r*; 22 že z ulic ostře dlážděných by někdo zavolal. *r*.

Str. 235 *Milenko moje...* Rkp. *S* 19, str. 46—47: 15. *I.* 19., bez názvu. — 2 *přv.*: skrýval, (*dvojtečka tužkou*); 3 <den> den; 5 <vše> to; 6 a 7 <vše to jsem> to, co jsem; 8 <toho> čeho; 8/9 <hledal, | — však> hledal. | — Však

Str. 236 *Prosba*. Rkp. *S* 19, str. 48—49: 15. *I.*, a koncept (*r*), tužkou, bez názvu, v *S* 18, str. 44—46 zezadu. Na str. 46 nahoře je napsáno inkoustovou tužkou: *V tvou ruku*. — Na str. 44 v *r* je *varianta začátku*:

Obzory mé jsou zkalené
a jimi černé mraky plují,
tak dávno slunce svítilo,
že nepamatují.

A těžké, umáčené dny
mi v duši vnesly plno bláta
6 svítí *r*; 8 jest *r*; 10 kamsi *r*; *po* 12 v *r* *škrtnuty verše*:
a na okamžik ukaž mi
<červánky nad horami>
západní, jasné hory,
kde červánky

13 v *r* *přv.*: kde v ticho svaté, bezhlasé; 15 v náručí teskných večerů *r*; *pod* 16 v *S* napsáno a *škrtnuto inkoustovou tužkou*: cestičkou bílou; *po* 16 v *r* *škrtnuty verše*:

Ach, jenom jednou dovol mi,
bych zřel jich <rusou> čistou

před 17 v *r* *škrtnuto*: zapomenem; 17 Jen na okamžik *r*; 18 v *r* *přv.*: nebe; 19 v *r* *přv.*: jeho; 20 už na vše *r*.

Str. 237 *Západ*. Rkp. *S* 19, str. 50—51: 16. *I.* — 2 <ležíme> stojíme; 11 <vonného> vonící (*obě opravy provedeny tužkou*); 18 <podzimních> planoucích; 25 <opití> zmámeni; 26 *přv.*: po květech domů. (*opraveno tužkou*).

Str. 238 *Píseň sněhové vločky*. Rkp. *S* 19, str. 52—53: 17. *I.*

Str. 239 *Rozchod*. Rkp. *S* 19, str. 54—55: 29. *I.* 19.

Str. 240 *Zimní odpoledne*. Rkp. S 19, str. 56—57: 30. l. 19. — 6 tiše v dále. (tiše vypuštěno); 9 pův.: v saních; 10 <z vrchů> srázy; poslední strofa je slabě přeškrtnuta tužkou a pod ní je uvedena tužkou nová varianta v závorce a také přeškrtnuta:

A ztratil-li jsi vše a <byl-lis zrazen> oklamán jsi všemi
i jsi-li odsouzen, bys samotěn šel věčně,
tu náhle pochopíš, — jsa blízko nebi, zemi,
že ještě pokladů ti zbývá nekonečně.

Str. 241 *Romance o hradní bráně*. Rkp. S 19, str. 58—60. — 16 <řetězy> veřeje; 23 tak brána — (když] tak brána (— když S; 24 pův.: veřeje skřípaly, skřípaly, skřípaly jen.; 36 plavným] plavným S.

Str. 243 *Rekonvalescence*. Rkp. S 19, str. 61—62.

Str. 244 *Nejistoty*. Rkp. S 19, str. 63—64.

Str. 245 *Prstýnku!* Rkp. S 19, str. 65. — 6 opravu pořadí slov na teď jsem, která je provedena očíslováním tužkou, nepokládáme za *Wolkrovu*.

Str. 246 *Jarní noc*. Rkp. S 19, str. 66. — 14 pův.: proč nejsi se mnou!

Str. 247 *Večer*. Rkp. S 19, str. 67.

Str. 248 *Okno mé milé*. Rkp. S 19, str. 68. — 3 pův.: — ah; 5 padly mi (mi vypuštěno); 7 <tiše> jemně (opraveno tužkou); 9 <říše,> Země, (opraveno tužkou); 10 pův.: bolestí dmou, (dopsáno tužkou).

Str. 249 *Dopis*. Rkp. S 19, str. 69—70. — 11 <stín> <šeř> říš (opravy tužkou); 14 <Tam> A (tužkou); 18 <půlnoční, hvězdnatý> růžový, předjitřní; 20 <bolestně> úžasně (tužkou).

Str. 250 *Modlitba*. Rkp. S 19, str. 71—72: *Půlnoc*. — 9 <Vzcházely> Vzcházely

Str. 251 *Já zhlédl tě dnes...* Rkp. S 19, str. 73—74: 2. IV. — 7 <cítilas> tušilas (opraveno ink. tužkou).

Str. 252 *Epilog*. Rkp. S 19, str. 75: 2. IV. 19. — 8 <úsměvů> radostí

Str. 253 LYRIKA OD JARA 1919 DO LÉTA 1919.

Tento oddíl obsahuje básně v časovém období od 7. IV. 19. do 6. VI. 19. Rukopisy básní jsou ve školním linkovaném sešitě S 22 v měkkých modrých deskách. Na štítku je název: *Lyrika od jara 1919* — a podpis *J. Wolker*. Na vnitřní straně desky je datum 9. IV. 19. Sešit má 38 stránek, které jsou všechny popsány; rukopisy básní jsou psány perem a je v nich opravováno tužkou obyčejnou a inkoustovou a inkoustem.

Str. 255 *Má bývalá milá*. Rkp. S 22, str. 1: 7. IV. 19. — 6 řv.: ukrutně zavolaly; 9 <jed[nou]> naposled

Str. 256 *Hledání*. Rkp. S 22, str. 2—4: 9. IV. Za datem je připsáno těsnopisně: *napsáno*. — 22 že, až (že, *vypuštěno*); 24 řv. *spojen s 23*.

Str. 258 *Že...* Rkp. S 22, str. 5—6: 13. IV. — 3 řv.: žel

Str. 259 *Andante sostenuto*. Rkp. S 22, str. 7—8: 15. IV. *po filharm.* — 10 *ponecháváme kvůli metru halady*

Str. 260 *Velký pátek*. Rkp. S 22, str. 9—10: *Na Velký pátek 1919*.

Str. 261 *Mystická meditace*. Rkp. S 22, str. 11: *Neděle velikonoční 19.* — 7 <jak> se; 10 je] jej S.

Str. 262 *Jitřní probuzení*. Rkp. S 22, str. 12—15: 25. IV. — 38 <(které bych)> (já bych je (*opraveno tužkou*)); 44 <slovičko svaté> svaté to slovičko; *za poslední strofou je další strofa škrtnutá tužkou (opravy v ní jsou provedeny také tužkou)*:

<Pak budu čekat.> Čekal bych potom. Hlavu <si skryji> bych ukryl

v <podušky> podušku bílou na tvójích prsou.

Ty <mi ji zvedneš. Uzřím> bys ji zvedla. Zřel bych tvé oči, — na nich <pak> <tvou> pak odpověď nekonečnou.

Str. 264 *Chtěl bych...* Rkp. S 22, str. 16: 25. IV. *ve vlaku do Olomouce*. V témž znění byla báseň otištěna v Lidových novinách roč. XXXIX, č. 70, 8. února 1931, s poznámkou: Z netištěného souboru básní. — 11 <radostí> radostných (*opraveno tuškou*).

Str. 265 *Prvnímu květnu*. Rkp. S 22, str. 17—19: 27. IV. 19. — 2 *pův.*: čistě a bíle, (*opraveno tuškou*); 12 *pův.*: stužky (*opraveno tuškou*); 14 <nes[mírně]> zázračně; 18 *pův.*: tím městem (*opraveno tuškou*).

Str. 267 *Nemocné jaro*. Rkp. S 22, str. 20: 5. V. 19. — 8 <než> už; 12 *pův.*: jak by mě milá má dnes

Str. 268 *Broučku, kterého jsem našel v bytici od milé*. Rkp. S 22, str. 21—23: 12. V. *v noci*. — 5 <neznám> nevím; *pův.*: jmeno; 8 *pův.*: Beřu; 19 *pův.*: měsíčních; 20 *pův.*: aby jsi; 24 *pův.*: přátelé; 27 <šťastně> vesele; 28/29 *pův.*: bílých. | Svolej

Str. 270 *Touha*. Rkp. S 22, str. 24—28: 17. V. 19. — 6/7 *pův.*: dvěře | bývám; 15 kterou] který S; 44 <zataj[eny.]> roztroušeny; 67 *pův.*: moje radost

Str. 273 *Povzdech jednoho večera*. Rkp. S 22, str. 29: 21. V. 19.

Str. 274 *Než půjdu spát...* Rkp. S 22, str. 29: 24. V., bez názvu.

Str. 275 *Zvoník*. Rkp. S 22, str. 30—31: 24. V. 19. — 1 *pův.*: mé srdce jest kovový (*pořadí slov opraveno tuškou*); 3 <vyhlížím> vyhlídám; 12 <ranní> jenom; 13/14 *pův.*: jas. | Jako; 24 se <srdecem> zvonem (*opraveno ink. tuškou*).

Str. 276 *Otevřené okno*. Rkp. S 22, str. 32—33: 25. V. — 1 *pův.*: tvé bylo dnes; 2 <víš, kdo tu radostně> pod ním kdo toužebně; 13 <vášnivě> rád; 16 <podivnou> čarovnou; *poslední čtyři verše zněly pův.*:

Hvězdy, ty mívají kolikrát podivnou moc,
nežli se naděješ, zvednou tě v nebeskou výš.
Ach, moje milá,
ničím se, ničím dnes nevyzbrojíš?

Před definitivním zněním posledních čtyř veršů je napsáno Oprava: a škrtnuto inkoustovou tužkou.

Str. 277 *Návrat ze Slavnosti*. Rkp. S 22, str. 34—35: 1. VI. v noci. Za datem je napsáno těsnopisně: (*po hodech*). — 3 < síly > duše; 13 a který (a *vypuštěno*); 21 vracet < a >.

Str. 279 *Dva večery*. Rkp. S 22, str. 36—38: 6. VI. 19. — 3 *pův.*: její vzdechnutí; 6 *pův.*: radosti zvolna se; 24 *pův.*: chce se mi jenom; 32 *pův.*: jež Zpráva ukrutná, zlá,; 33 včera mi (*včera vypuštěno*).

Str. 281 NA HORÁCH.

Básně, obsažené v tomto oddílu, psal Jiří Wolker za letního pobytu ve Stražově na Slovensku o prázdninách roku 1919. Podle chronologie patří tento cyklus mezi báseň *Před odchodem* a *Doma* z následujícího oddílu. Rukopisy jsou v linkovaném školním sešitě v měkkých modrých deskách (S 25) o 40 stránkách. Na štítku je napsáno *Na horách.*, na první straně *Stražov, v létě 1919.*, a pod monogramem *JW* ve stříbrném pečetním vosku je fotografie účastníků stražovských prázdnin před chatou, v níž prožili šest neděl. Koncepty několika básní tohoto oddílu jsou v linkovaném školním sešitě (S 24) v měkkých modrých deskách, označeném na štítku *CH-I*; sešit má 28 stránek a koncepty jsou psány tužkou. Báseň *Bouře* a *Bílý kůň* poslal Wolker v dopise E. Chalupnému (*CH*), 12. VII. 1919. Básně jsou psány perem na bílém papíru (11×7,5), *Bouře* na dvoulistě, *Bílý kůň* na jednom listě. Při volbě textu dali jsme přednost znění v S 25. Domníváme se, že text básní v S 25 je pozdějšího data než text v dopise E. Chalupnému; dopis je totiž poslán ze Stražova, kdežto básně v S 25 jsou patrně přepisovány z S 24 později.

Str. 283 *Zrání*. Rkp. S 25, str. 3—4: 7. VII. — 17 *pův.*: jak horské vody,

Str. 284 *Světlušky*. Rkp. S 25, str. 5—6: 7. VII. 19. — 8 < stříbrné > zlatisté; 19 *pův.*: »Jsme tvoje slzy,

Str. 285 *Vykřikl někdo do noci...* Rkp. S 25, str. 7: 7. VII. 19., bez názvu. — 5 *pův.*: V daleku milá před spaním vlas zlatý rozplétá si.

Str. 286 *Dešť*. Rkp. S 25, str. 8—9: 8. VII. 19., a neúplný koncept (r), bez názvu, v S 24, str. 1: 8. VII. Druhá strofa v r není, první strofa je až za strofou čtvrtou. — *Báseň v r začíná veršem*: Stříbrný dešti, soudruhu mých stesků; 2/3 po chvoji. | <Krok> <Pak> a r; 4 v r není oddělen; světlu a <ty jsi čekal v tmách> tys čekal v temnotách. r; 6/7 šel <?>, | <Viď, —> viď, — S; 9 mých, — a bolestivých chvil, — r; 10 <sice> mnoho dnes se smál, — já prudce šťasten byl, — r; 12 nemyslel, co časem zabolí, — r; 13 v r *nezačíná strofa*; <dnes> <tu> jsem zde r; 14 <přišel jsi —> <přece přišel jsi —> ty jsi přišel sem — nuž, pojď <už> jen ke mně dál. r; 15 v r *pův.*: Pojď, chci si zaplakat.; 16 <pojď, — mám tě stále rád.> pojď dále, — mám tě rád. r.

Str. 287 *Bouře*. Rkp. S 25, str. 10—12: 9. VII. 19., rkp. z dopisu E. Chalupnému (CH), a koncept (r) v S 24, str. 2—5. — *Původní začátek v r*:

U okna sedím a do noci se dívám.

Hoj, — to je šílení, běsnění, vzteku.

Giganti po sobě horami hází.

Kdosi tam rozžhavl do běla řeku,
nemá už břehů svých, nemá už hrází, —

Hoj, to je šílení, běsně[ní]

4 výš, stále výš, — CH; 5 srdce CH; srdce mé <zlekané, —> dětské, — neslyšíš, — r; 6 jak jejich ohromné, kovové pěsti — r; 7 o nebe CH; <o nebe> s nebesy r; *druhá strofa v r je nedopsána*:

Kdybych byl králem, — och jistě bych utíkal ven, —

<Zsinými vůněmi opojen, —

Nejvyšší hora mi byla by cílem.>

navzdory bleskům, vichřici, divému dešti.

<Do zlatých sevřel by[ch]>

Srdce <mé> své do zlatých sevřel bych kleští,

<nevydral by se z něj žádný sten.>

9 vyřítíl bych se CH; 11 pochodeň — sevřel bych do zlatých kleští CH; 14 vzhůru, dál CH; 15—18 v r *není*; 18 <ohnivé nebe> ohnivých nebes S (*opraveno tužkou*); ohnivě nebe bych dobýval. CH; 19 Kdybych byl, kdybych byl králem! (Kdybych byl, *vypuštěno*) S; Kdybych byl, — kdybych byl králem... CH; Kdybych byl králem, — — — r; 20 v r *pův.*: Jsem pastýřem pouze; 21 v r *pův.*:

v černém, prastarém lese.; 22 *v r pův.*: Ovce své, — jako myšlenky bílé.; 23 <pásávali> <pásávám sobě pro> po stráních <pasu, v tesklivé chvíle> slunečních pasu. V tesklivé chvíle *r*; 24 <hrám si> <hrávám si> pískám si *r*; 26 o mě *CH, r, a pův. S*; 28 <a já jsem pastýřem jen, —> po srázích divokých, skalnatých stěn. *r*; *po 28 v r škrtnuty verše:*

<však> Však, — čekám, — vždyť ruce mám bílé jak mléko, —
<v jizbě mé teplo teď, útulno, měkko, —>
<venku je> venku-li bouř a u mě tak teplo a měkko, —
<mohu mít něco, — co nemívá král>
čekám, nač nemůže čekat ni král.

29 sedím, dívám *r, a pův. S*; *po 29 jsou v r tyto verše, z nichž první je škrtnut:*

Nechci mít koruny, nechci být král.
Cítím, že ruce mám bílé jak mléko, —
cítím, že u mě je teplo a měkko —

30 — <jsem> Jsem pastýř — a čekám. — *r*; 31—35 *v r není*; 34 výš, stále výš, *CH*; 35 <divoké,> dychtivé, *S*; *po 35 v S škrtnuty verše:*

Nechci, — oh, nechci být král, —
Dědeček v pohád[kách]
Cítím, že ruce mám bílé jak mléko, —
cítím, že u mne jest teplo a měkko, —

36 *v r nezačíná odstavec*; Nechci být král. *r*; 37 <Někdo mi kdysi> Dědeček <v pohádkách mi> kdysi mi v pohádkách povídal, — *r*; 38 <tenkrát, — <kdy> když bouře běsní v> tenkrát, když bouře honí se *r*; 39 <se víly u pastýřů schovávají.> rusalky k pastýřům se schovávají. *r*.

Str. 289 *Cikánka*. Rkp. *S* 25, str. 13—14: 9. *VII.*, a koncept (*r*) *v S* 24, str. 6—7. — 1 <Polední cesta vedla mě kol skal,> Co mě to vedlo <cestičkou> v poledne podle skal<,>? *r*; 4 se <bál, —> něčeho bál, — *r*; 5 vidím <nad skalní> tu chatrč pod skalní *r*; *po 6 v r škrtnut verš:* štíhlou jak <strunu> pru[t] a mladou jak léto, —; 7 <oči dvě> černé dvě oči, — *r*; 7 léto, — *r*; 8 se za mnou dívaly, *r*; 9 cos teple *r*; *po 9 v r škrtnuty verše:*

Hoj, — jaké květy rozkvetly kolem
Dřív byly bílé, — dnes jsou už rudé.

10 voní. — *r*; *po 10 v r škrtnut verš:* Krvavě rozkvetly náruče luk.; 12 <Jest mi tu> Proč je mi hrozno dnes <cítit se> býti <tak>

tu mlád? *r*; 13 chvějí se, *r*; 14 nebe, *r*; 15 *v r* *nezačíná odstavec*; 16 do prudce vonící trávy, *r*; 17/18 plápolavý, | chce *r*; 20 <vbořit> bořit *r*; 21 *v r* *nezačíná odstavec*; 22 <zabouřil> zabušil *S*; <mlá-
dí,> žehu, *r*; 23 který mou uzrálou vášeň, touhu <a> i stříbr-
nou něhu, (uzrálou *vloženo*, stříbrnou *vypuštěno*, *snovu připsáno a*
opět škrtnuto) *r*; *po* 23 *v r* *škrtnut verš*: zapálí tak, — jak oči cikán-
činy...; 24 všechna ta dychtivá světla a <hořící> toužící stíny *r*;
25 zapálí tak, — jak oči cikánčiny. *r*.

Str. 290 *Dopoledne*. Rkp. *S* 25, str. 15—16: *10. VII. 19.*, a koncept
(*r*) v *S* 24, str. 9—10, s původním názvem *Rispetti*. — *I* sním. *r*; 4
svatým, vášnivým. *r*; 5 <leže> tiše *r*; 5/6 pohlížím. | Jest *r*; 6 do-
kola<>, *r*; 7 ach *r*; 8 až o polednách půjdu *r*; *v r* *jsou tyto tři*
varianty třetí strofy:

První varianta je škrtnuta:

Mám oči rozpálené dnes.
Jdou bílé mraky nade mnou
<a> šeptají píseň tajemnou.

Druhá varianta:

<A nad hlavo[u]>
A nad skalami, v širou dál
jdou bílé mraky nade mnou,
lákají písní tajemnou.

Třetí varianta je psána napříč:

Mrak bílý nad horou se vznes,
a běží, běží v širou dál,
jak ruku by mi podával.

Za třetí variantou je verš: Stříbrně rozesmál se les; první varianta
čtvrté strofy je škrtnuta:

Les stříbrně se rozesmál.
Kdes prudce rozvoněl se květ
a sladce, jak mých dvacet let.

12 les — *r*; 13 <náhle> blízko *r*; 14 prudce, *r*.

Str. 291 *Ti, kteří ráno...* Rkp. *S* 25, str. 16, bez názvu, a taktéž
bez názvu rkp. (*r*) v *S* 24, str. 10:

Ti, kteří ráno probudivše se říkají:
»Ach, kde budeme večer?« — nemají jitra.

Str. 292 *Smutek*. Rkp. S 25, str. 17—19: II. VII. 19., a koncept (r)
v S 24, str. 14—17: II. VII. — Před 1 v r škrtnuty verše:

Tak daleko jsi, že srdce své celé <bych>

bych mohl mezi nás položit...

Měl jsem tě rád. —

Měl jsem tě rád, —

1 Býval jsem rád, — r; 2 když byla jsi <plamének bílý,> světluška bílá, r; 3 <kterým> kterou jsem <slýchal> <cítil> vídával v duši <se smát,> své plát, r; 4 <který> která r; 7 <voněly> dýchaly S; Dny moje <voněl[y]> dýchaly r; 8 <Ač jsem tě neviděl> Neviděl jsem tě docela, r; 9 <na očích přec jsi> neboť jsi v očích mých mi seděla, r; 10 <věděl jsem dobře: jsi moje.> věděl jsem přece: jsi <moje,> blízko, jsi moje! r; po 10 v r v závorce verše:

Dnes však jsi daleko, že srdce své celé

bych mohl mezi nás položit.

11 Proč jsi dnes z mých očí (dnes *vepsáno*) r; 12 bílá, r; 13 v S *přv.*: dnes počal jsem snít?; když ráno dnes počal jsem snít? r; 14 Proč nebylas září, — proč bylas již <sebou> vidinou zlatou, r; 15 dychtivou, rozesmátou, — r; 16 <si> jsi sedla r; 17 proč, r; 18 moh r; 19 <velké tvé oči,> rty tvoje rudé, zlatý tvůj vlas, — r; 20 zmizelas? r; 21 jak by ses ani, má milá, r; 22 zpátky v mé oči nevrátila, r; po 22 v r škrtnuty verše:

v podobě <světlušky> záře, o které <nevím,> oči mé neví,
v kterou <však doufám,> tuší, v kterou však <věřím,> věří.

A dál v r škrtnuty verše:

Rty moje <bolí,> bolejí, ruce mi do klínu padly.

<ruce> Květ, který chystal zpívat se dnes

Na okna zafukal den <ponurý,> sedmý, svadlý.

Oči mám chudé <, vidí>. Vidí jen smutek.

Ubledlé ruce mi do klínu padly.

Srdce mé <pták> jest sražený v letu<.> pták.

Bojím se věřit <, — snít.> i snít.

<Jest mi tu úzkostno, úzkostno tak,>

<Ty jsi tak> <A ty jsi daleko, —> Ty jsi dnes, milá, — daleko tak,
že srdce své celé

bych mohl mezi nás položit.

23 <Zklamané ruce mi do klínu padly.> Neznámé stíny v luhy mé padly. r; 24 V suchu mé <radosti> květy pojednou zvadly. r; 25 <Oči

mám chudé, vidí jen> Vidím jen smutek, oči mám stmělé. *r*; 26 <Srdce mé> Radost má v letu je *r*; 27 <Bloudím a bojím se> <Bloudí a bojí se> *r*; 28 *v S pův.*: jsi daleko tak; — A ty, <moje> dnes, má milá, — jsi daleko tak, *r*; 30 bych mezi nás mohl položit... *r*.

Str. 294 *Svých oken na noc nezastru...* Rkp. *S* 25, str. 20—21: *II. [VII.] 19.*, a koncept (*r*), bez názvu, *v S* 24, str. 18. — 1 *Své okno r*; 1/2 *nezastru*. | <Noc> *Noc r* | *nezastru*; | *Noc S*; 3 <dnes> *Dnes <vítr> mraky r*; 5 *v r nezačíná strofa*; A oči <dnes> *své dnes r*; 13 *v r nezačíná strofa*; *Své okno r*; 15 *z noci někdo r*.

Str. 295 *Bílý kůň*. Rkp. *S* 25, str. 22—23: *II. VII. 19.*, rkp. z dopisu E. Chalupnému (*CH*), a koncept (*r*) *v S* 24, str. 19—21. — 2 *v r pův.*: na dolních, zšeřelých strání[*ch*].; 3 slyšel, *CH, r*; *po 8 v r škrtnut verš*: Pojedem nocí. Já a kůň bílý.; 10 *Koníčku r*; 11/12 *stání!* | *Lučky se slzami orosily. r*; 13 *v r nezačíná odstavec*; *Sednu r*; *po 13 v r škrtnut verš*: Pojedem nocí, sami a sami.; 15 *to r*; *po 16 v r škrtnuty verše*:

Pojedem spolu. Sami a sami.
<Vlasy> *Hřívy své necháme do noci vlát.*
Pojedem roklemi, dolinami,
<dáme se vichřicí ovívat, —>
budem se podivně usmívat.
Pojedem k pasece, k černému kříži.
Hoj, jaký bude to šílený spád.

19 *dolinami, r*; 20 *Hoj, — jaký bude to šílený spád! CH* | *Hoj, — jaký bude to šílený spád. S* | *hoj, jaký bude to šílený spád. r*; *po 20 v r škrtnuty verše*:

Zaslechnem tesklivé půlnoční pláče.
Dáme jim smutky

21 *půlnoc <, — na její dlaně>. <Na svoje dlaně> Ona pak vezme r*; 22 <složíme hoře> <převezme <pláče> hoře tvoje i mé.> na sebe hoře jeho i mé. *r*; 23 *v r nezačíná odstavec*; <pak stoupneme> se vrátíme *r*; 24 <*v mlhách pak ranních*> do mlhy ranní *r*; *definit. znění posledních čtyř veršů je na str. 21.*

Str. 296 *Horské rúže*. Cesta roč. III, 1920—1921, č. 17, str. 245 (*C*), rkp. *S* 25, str. 24—25: *15. VII. 19.*; za básní tužkou: *Otištěno v »Cestě«*

1920, a koncept (r) v S 24, str. 22—23, se škrtnutým názvem *Neděle*. —
1 růže, C] růže S a r; 2 nesmělé vůně, r; 4 do nocí díváte, — r;
5 stříbrným pohledem toužící panny, — r; 6 neutrženy, — nezlibány,
r; po 6 v r škrtnuty verše:

Kveteme pro sebe. Kveteme pro luka radostiplná.
Do nocí zpíváme, — <cesty> někdo nás slyší.
<Tiše nás objímá pokorná vlna>
Tehdy se dáváme, když všechno se kolkolem ztiší,
měsíci, vílám, stráním a lukám,
dobrým a pokorným rukám.
Kveteme pro sebe. Nebudem
»Nekvetem naplano.

7—9 v r je za 10—17; 7/8 naplano; | U nás r; 8 jest S, r; 8/9 roz-
dáno. | U S; 9 u nás už dávat, — znamená žít. r; 11 neslyšně rosteme
do nebe, r; 12 a 13 v r škrtnuty:

kvete pro radost tichou jak stesk,
kvete pro bolest sladkou jak úsměv.

14 jest S; Do nocí zpíváme — někdo <nás slyší.> jest vždy, který
nás slyší. r; 15 když všechno S, r; 18 <Kveteme, rosteme, zrajeme
rády,> <Kveteme, kvete> Zrajeme, kvete, rosteme rády r;
19 pro jedno tiché, šťastné, poslední: ach, S; pro jedno tiché, šťastné
a <bolestné:> poslední: ach, r; 20 kterým si vzdychnem, až na ru-
kách S, a pův. r, pak r doplněno: jedenkrát na rukách (v r: vzdých-
nem); 21 vítr nás roznese po lukách.« S, r.

Str. 297 *Tři dny už po lesích chodím...* Cesta roč. II, 1919—1920,
č. 23, str. 443, s názvem *Tři dny už po lese chodím...* (C), a rkp.
S 25, str. 26—27: 6. VIII. 19., bez názvu; za básní modrou tužkou:
V »Cestě« č. 23, II. roč., 5. XII. 19. — 2 Nezpívám, — nevolám, —
S; 4 pod ním že S; 7 jak S] jako C; 8 který <jde lesem a>, jda
lesem, říká si: »Snad...« S; snad v C bez *uvozovek*; 10 ku S; 10/11
vracím; | — zarostly S; 15 stezička S; 19 volal: předvčirem, —
včera. S; 20 zavolá, — <poběžím> poběhnu za ním? S.

Str. 298 *Bůh*. Rkp. S 25, str. 28—29: 7. VIII. 1919., a koncept (r)
v S 24, str. 1 a 21 zezadu. — *Začátek v r má tyto varianty:*

Tisíc mám bohů, —
když <zpívám, já sám> tančím a já sám, zpívám.
Po stráních hor se za nimi rozletět mohu, —
rukama dosáhnu nad oblohu, —

Tisíc mám bohů,
když tančím, jásám a zpívám.
<Jsou růžoví> <jsou růžoví, přede mnou běží k zeleným nivám,>
<Za nimi>

Svá růžová těla vzdávají zeleným nivám.
Přede mnou běží, — za nimi běžeti mohu, —
vzpínat své ruce na všechny strany

*Dál pokračuje koncept v r až od 10; 12 vysokých hor. r; 13 Nemlu-
vím — r; 14 na stezky zarostlé kladu svůj vzdor, — r; 15 a na srdce
r; v r místo 16—20 jsou tyto verše, z toho první tři škrtnuty:*

Ze šera <podivné> stíny podivné vstanou,
tiše se klaní mi na uvítanou,
<hostí mě steskem> za ruku berou mě. Třeba je <nečitelné slovo> jíti.
Stříbrné rosy plny jsou stráně.

Tolik jí leží tam, že se až v očích mých svítí.

Vím, že je osušit mohou jen jediné dlaně.

Stesk má jen <jednoho,> jeden klín, který jej ztiší.

18 v S *přv.*: svého smutného Boha.; 19 <bolest> <smutek> hoře S.

Str. 299 *Melancholie*. Rkp. S 25, str. 30—31: 21. VII. 19. — 5 pode-
zřele | podezřel S; 15 <Měl> Mně

Str. 301 OD LÉTA 1919 DO SBÍRKY HOST DO DOMU.

V tomto oddílu přinášíme básně z období od 23. června 19. do 23. IV. 1920. Rukopisy jsou ve školním sešitě (S 31) o 150 stránkách (psáno na stránkách lichých i sudých perem), v tuhých černých žlutě mramorovaných deskách. Na štítku je údaj *Od léta 1919 — do léta 1920*. Na straně 127 začínají básně ze sbírky *Host do domu*, takže náš oddíl sahá až do str. 126. Šest básní z tohoto oddílu je v rukopisném sešitku osmerkového formátu o 8 stránkách, který dal Jiří Wolker *Slečně Helence Wichterlové za léto, podzim a zimu — J. W.*; *V Prostějově 7. ledna 1920*. Jsou to básně *Unavená, Samota, Jednou...*, *Na konci pohádky...*, *Ohně a Reka*. Poslední báseň je pouze v tomto jediném rukopise. Textu v sešitku, který dále označujeme *HW*, dáváme přednost, protože jde o mladší zpracování.

Str. 303 *Lampa*. Rkp. S 31, str. 3: 23. VI. 19. — 4 <pokorných,> pokorným, (opraveno ink. tužkou); 9 <cestičkou,> důvěřiv,

Str. 304 *To známe všichni dobře*... Rkp. S 31, str. 4—5: 23. VI. — 15 pův.: zla[tem,]

Str. 305 *Před odchodem*. Rkp. S 31, str. 6—7: 25. VI.

Str. 306 *Doma*. Rkp. S 31, str. 8—9: 13. VIII. 19.

Str. 307 *Noc*. Rkp. S 31, str. 10: 15. VIII. 19. — 7 <stále čeká, čeká,> ve tmách stále čeká,

Str. 308 *Slavnosti*. Rkp. S 31, str. 11—12: 17. VIII. 19.

Str. 310 *Zelený palouk*. Rkp. S 31, str. 13—14: 19. VIII. 19. — 23 pův.: Vidím:

Str. 311 *Večer*. Rkp. S 31, str. 15—16: 27. VIII. 19.

Str. 312 *Dešť*. Rkp. S 31, str. 17: 30. VIII. — 6 <zpíval> snil

Str. 313 *Deštivé večery*. Prostějovský rozhled roč. IX, č. 35, 4. září 1919 (P), pod značkou J. W. a s datem za básní 30. VIII. 1919, a rkp. S 31, str. 18—19: 30. VIII. (vlastně už 31. VIII. v noci o 2. h.), u obou věnování v závorce: *Miloši Krapkovi* (Miloš Krapka byl synem známého dělnického žurnalisty, politika a spisovatele Josefa Krapky Náchodského. Zemřel v Prostějově 25. srpna 1919 ve čtyřicetiletých letech). — 1/2 příteli; | za S; 4 hledá si pokojně po šeru S; 6/7 promluvím. | On S; 13 nesměli, — S; 16 V slzách mých nebude bolestí <pálčivých> palčivých ran. S.

Str. 314 *Kam půjdu?* Cesta roč. II, 1919—1920, č. 23, str. 441 (C), a rkp. S 31, str. 20—21: 1. IX. 19.; za básní modrou tužkou: *V »Cestě« 23. seš., II. roč., 5. XII. 19.* — 6 slevím... S; 7 v S nezačíná odstavec; <Kdykoliv> Kdykoli vracím se, — S; 10 můj, — S; 14 <Život> <Půlnoc> <Sen můj> Jaro (opraveno tužkou) S; 15 k smrti utančiti. (k smrti vypuštěno) S.

Str. 315 *Dny*... Rkp. S 31, str. 22—23: 8. IX. o 1. v noci.

Str. 317 *Sen. Rkp. S 31, str. 24—25: 15. IX. 19. — 19 <říkat:>*
šeptat:

Str. 318 *Kytice růží. Rkp. S 31, str. 26: 18. IX.*

Str. 319 *O mé milé, která je v dalekém městě. Rkp. S 31, str. 27—29:*
19. IX. (o 1/2 s půlnoci). — 1 pův.: da[lekém]; 19 pův.: vybírá ve
velkých, bohatých; 24 <stříbrnou,> zavlhlou; 28 pův.: a do tiché
samoty poběží

Str. 321 *Nárožní lucerny. Rkp. S 31, str. 30—31: 21. IX. 19. —*
4 a plamének (a vypuštěno); 18 pův.: z milostivé; 19 budu i moci
(i vypuštěno); 21 pův.: rozsvítit znova.

Str. 322 *Šaty. Rkp. S 31, str. 32—33: 22. IX. 19. — 4 pův.: tak*
rozcuchané, tak; 7 pův.: trůhlu; 10 pův.: přece tak překotně, tak;
13 pův.: u[mačkané, —]

Str. 323 *Romance o princezně a loupežníku. Rkp. S 31, str. 34—37:*
22. IX. 19.

Str. 325 *Dnes housle utlumím si sordinou... Rkp. S 31, str. 38:*
29. IX. 19. — Po 8 škrtnuty verše:

Ztlumím je sordinou. Neb do dále

by příliš volaly a příliš plakaly.

9 a 10 je připsán autorem dodatečně modrou tužkou.

Str. 326 *Réveillon. Rkp. S 31, str. 39—40: 29. IX. 19., a koncept*
(r) na listu linkovaného papíru ze školního sešitu (15,7×20,5, ma-
jetek Frant. Kubici z Jihlavy), s týmž datem. — 5 Hle víno r; 6 tak
příliš dobré, — r; 10 kol. r; 13/14 v r pův.: vzal? | To, —; 15
<pijeme, —> hodujem, — S; Teď hostím vás — kdo dál by vzpo-
mínal, r; 16 když ticho je r; 19 v S pův.: réveillon, —; 16—20 v r:

Slyšíte ve tmách onen zvláštní tón,

<jak tvrdošijně chodí kolem nás?>

Jej nezvali jsme na svůj <réveillon,> Réveillon,

a kdyby přišel, — zaženem jej vráz.

Za touto variantou jsou v r další čtyři verše:

Nuž zpijme se, — a bolest pomine!

A <jezte, —> jezme, dnešní dort by brzy ztvrd.

Vše život bere, mimo jediné,
co věčně patří nám, a to je Smrt.
Za básní v r je tužkou připsáno jiné znění veršů 16—20, podobné znění
v S:

Slyšíte ve tmách tvrdošijný tón?
Kdos chodí tam a stále bližší je.
Přijde-li nezávan na náš réveillon,
nuž srdce dáme mu, — ať si je vypije. —

Str. 327 *Strach*. Rkp. S 31, str. 41—42: 2. X. 19. *Ještě Prostějov*.
(t. j. dosud doma před odjezdem na právnická studia do Prahy). —
1 *přv.*: Už je tu noc.; pořadí třetí a páté strofy bylo původně obrá-
cené.

Str. 328 *Ohně*. Rukopisy: *HW*, str. 7: 17. X. *Praha*, a S 31, str.
43—44: 17. X. 19. *Praha*. — 2 můj, — S; 6 nad sebou, — pod sebou
hrst suché, prastaré S; 8 v S v *uvozovkách*; 10 v S *přv.*: nimi.;
11 v S *přv.*: rukami tesklivými; 13 <radosti,> srdce, S; 15 dívám
se. Nemám vás. Vy mě však máte... S.

Str. 329 *Churavé srdce*. Rkp. S 31, str. 45—47: 23. X. 19. — 5 *přv.*:
vím —; 24 <daleké> budoucí; po 31 *škrtnut verš*: úsměvům vstříc.

Str. 331 *Řeka*. Rkp. *HW*, str. 8: 26. X. 1919. *Praha*.

Str. 332 *Sníh*. Rkp. S 31, str. 48—49: 30. X. 19. — 3 <v> k; 5
ostnatý ledový (ledový *vypuštěno*); 9 na lovce jednoho (jednoho
vypuštěno); 10 <brzo si do> v mlhavá; 12 po kterém] po kte-
rým S.

Str. 333 *Štafeta*. Cesta roč. II, 1919—1920, č. 50, str. 973 (C), a rkp.
S 31, str. 50—51: 1. XI. 19., s původním názvem *Píseň zpívaná do
větru* v závorce a s názvem *Štafeta* připsaným nad původní název
inkoustovou tužkou; za básní ink. tužkou: *Otištěno v 50. čís. II. roč.
»Cesty«*. — 9 stánou S; 14 Srdce mé stane se podkovou <zlatou.>
bílého hřebce. S; 16 trást, — S] *chyba*: hřást, — C; 17 <duši>
tělo (*opraveno tužkou*) S.

Str. 334 *Tepló*. Rkp. S 31, str. 52: asi 6. XI. 19.

- Str. 335 *Podzimní přátelství*. Rkp. S 31, str. 53—54: 15. XI. 19.
- Str. 336 *Jednou...* Rukopisy: HW, str. 5: 23. XI. 19. Praha, a S 31, str. 55: 23. XI. 19.
- Str. 337 *Večer na ostrově*. Rkp. S 31, str. 56: 25. XI. 19.
- Str. 338 *Monotonní písnička*. Rkp. S 31, str. 57—58: 25. XI.
- Str. 339 *Zrána*. Rkp. S 31, str. 59: 3. XII. 19. — 10 pův.: řeklo —; 11 <Myslil> Viděl
- Str. 340 *Shledání*. Rkp. S 31, str. 60—61: 8. XII. 19. Prostějov. — 15 průzračný vzduch. (průzračný připsáno dodatečně a vypuštěno).
- Str. 341 *Ztracená procházka*. Rkp. S 31, str. 62—63: 12. XII. 19.
- Str. 342 *Apostrofa*. Rkp. S 31, str. 64—66: 12. XII. 19. — *Původní název* Nová apotheosa života škrtnut; 28 pův.: staneš se vteřinou (hořící dopsáno tužkou); 35 pův.: rozzvoníš se?
- Str. 344 *Samota*. Rukopisy: HW, str. 4: 17. XII. 19. Sv. Kopeček, a S 31, str. 67: 17. XII. Sv. Kopeček, s názvem *U krbu*. — 1 pole; S; 9 potápím se. S; 12 Snad přijdete S.
- Str. 345 *Paseka*. Rkp. S 31, str. 68—69: 17. XII. Sv. Kopeček. — 18/19 pův.: neodpověděla. | Jen
- Str. 346 *Tančilo mé srdce...* Rkp. S 31, str. 70—71: 27. XII. 19. — 19 pův.: neb svým mrtvým; 20 <promění> zaklejí
- Str. 347 *Unavená*. Rukopisy: HW, str. 3: 30. XII. 19., s názvem *Unavena*, a S 31, str. 72: 30. XII. — 5 v S pův.: bílé ruce; 6/7 v půli: | Klín S; 8 <dlaně prázdnem> prázdné dlaně S; 11 s očí S.
- Str. 348 *Oblak a mrak*. Rkp. S 31, str. 73—74: 29. XII. 19. — 1 posunut na střed.
- Str. 349 *Lampa*. Rkp. S 31, str. 75: V Praze na Novákovi, v listopadu (t. j. na přednášce literárního historika Arne Nováka na filo-

sofické fakultě v Praze. Jiří Wolker z počátku chodil i na některé přednášky na fakultě filosofické).

Str. 350 *Pálnoc*. Rkp. S 31, str. 76—77: 4. I. 1920. — 3 málo, málo (málo, *vypuštěno*); 8 zvučivý] zučivý S; 20 šatky <jim> jak

Str. 351 *Na konci pohádky*. Rukopisy: *HW*, str. 6, a S 31, str. 78: 6. I. 1920, s názvem *Na konci pohádky*. — 2 v S *pův.*: až na ztracenou výspu v teplém večeru; 3 s rtu a s bledých čel S; 7 <Dál pro nás> Cest pro dva S; 8 Jak slunce zapadne, se zvolna rozejdem. S.

Str. 352 *Setkání, které by mě nepoznalo*. Rkp. S 31, str. 79: 15. I. 1920.

Str. 353 I. *Poutníčku, který v srdci mém chodíš...* Rkp. S 31, str. 80—81: 20. I. 1920. — 10 dvakrát] dvákrát S.

Str. 354 II. *Poutník zpívá*. Rkp. S 31, str. 82—83: 20. I. 1920., za názvem dvojtečka. Pod datem v závorce připsáno: *odpověď neúmyslná*. — 7 <zahnilým> zbabělým (*opraveno modrou tužkou*); 8 dlaně?] dlaně. S; 15 *pův.*: pojď!

Str. 355 *Kdybych byl s tebou sám a sám...* Rkp. S 31, str. 84: 24. I. 1920, bez názvu.

Str. 356 *Nechoď za mnou!* Rkp. S 31, str. 85: 22. I. — 11 <v mlhách> ve snech (*opraveno modrou tužkou*); 12 <zaklety.> zaklety! (*opraveno modrou tužkou*).

Str. 357 *Zbloudilý v lese*. Rkp. S 31, str. 86—87: *Praha 28. I. 1920.*

Str. 358 *Jmenování*. Rkp. S 31, str. 88: 28. I. 20.

Str. 359 *Vězeň*. Rkp. S 31, str. 89—90: 4. II. 1920. — 11 *pův.*: přijmeš mě; 13 *pův.*: Pak měsíc pobledne a noc se nakloní, (*definitivní znění nadepsáno tužkou*).

Str. 360 *V hospodě U brabantského krále*. Rkp. S 31, str. 91—92: 5. II. 1920.

Str. 361 *Rytíř*. Rkp. S 31, str. 93: 7. II. 20. — 2 *přív.*: říkal; 6 *přív.*: z pevných sil,

Str. 362 *Odletěli ptáci*. Rkp. S 31, str. 94. — 6/7 nedoletí. | Oči,] nedoletí, | Oči, S.

Str. 363 *Brána*. Rkp. S 31, str. 95. K rkp. básně byla dodatečně přilepena kresba tužkou, představující bránu (5×7,5); podpis na kresbě: Hana [Wichterlová]. Na zadní straně je připsáno prof. J. Kamenářem, že kresba patří k této básni.

Str. 364 *Poledne*. Rkp. S 31, str. 96: 16. II. 20.

Str. 365 *Únorová jitra*. Rkp. S 31, str. 97—98: 26. II. 20.

Str. 366 *Březen*. Pramen roč. I, č. 6—7, 10. června 1920, str. 278 (P), a rkp. S 31, str. 99—100: 27. II. o r. h. zrána; za básni tužkou: *Otištěno v »Prameni« 6—7 čís., I. roč.* — 3 splavné, S; 5 z nebe S; 7 ah, S; 8 své okno bílé. S; 15 okna S; 18—20 v P i S bez *uvozovek*; 19 v S *přív.*: Hlas veliký z daleka (*opraveno inkoustovou tužkou*); 20 <dcero!> sestro! S; 22 v S *přív.*: do dále, (*opraveno inkoustovou tužkou*).

Str. 367 *Vykoupení*. Rkp. S 31, str. 101—102: 1. III. 20. — *Název*: Moje Vykoupení. (Moje *vypuštěno*); 19 Jaro <,> <!>. ; *po* 19 *škrtnut verš*: — teď na mně je: jíti a říci!

Str. 368 *Stařeček umřel*. Topičův Sborník roč. VIII, sv. 4, leden 1921, str. 148 (T), bez věnování, a rkp. S 31, str. 103—104: Věnování: (*Stařečku Machnerovi †*); 8. III. 1920; za básni ink. tužkou: *Otištěno v 1. sešitu Topič. Sborníku 1921*. Báseň vznikla pod dojmem smrti Wolkrova nevlastního dědečka ze strany otcovy, Jana Machnera (zemřel 6. března 1920), s nímž si básník již od dětství dobře rozuměl. — 2 slunečných S; 9/10 <vidával, | byly> vidával. | Byly S; 10 v měsíční S; 15 Stařečku, — S.

Str. 369 *Matičko...* Rkp. S 31, str. 105—106: 17. III. 1920. *Už zas Prostějov*, a rkp. (r), bez názvu, na listu bílého papíru (34×21, majetek dr. Vlasty Kvícalové z Prahy). — 2 *myslila*, — r; 4/5 *budou*, — | a r; 6 v r *nezačíná odstavec*; *vidíš*, — r; 7 *lásku*, — r; 9

odevzdanou, r; 10 a myslíš, že najdu i lásku i soucit i moudrost? r; 11 v r není; 13 nesmála. Srdce r; 14 rukou... r; 16 pod srdcem tvojim r; po 16 v r škrtnuto: <jako dva str[omky]> Byly jak Stromky dva; 17 <Pod> pod r; 18 jen čas na nich vážne, (jen vypuštěno) r; 20 Matičko, — prosím, ticha teď buď; r; 21 <kdyby tak v jedné> V tichu tvá tvář r; 22 čekání dlouhé mi (dlouhé mi vypuštěno) zběsnilo hruď r; 23 a jedna má ruka r; po 25 v r škrtnut verš: a oči se bály pohlédnout k zemi.; 26 v r není; 27 zašeptat: Cestičko bílá, — r; 28 matičko, na co jsi, rodič mě, nemyslila? r.

Str. 370 *Pak řekl...* Rkp. S 31, str. 107: 17. III. 1920, bez názvu, a rkp. (r), bez názvu, na listu bílého papíru pod básní *Matičko...* (34×21, majetek dr. Vlasty Kvíčalové z Prahy). — 1 Pak r; 3 vidět chtěl, r; 4 jak jde jí k očím po lících. r; 7 <viděl,> zhléd,; 7 vpad r; 8 <však též že v nich se> a že se v nich už utopil. — r.

Str. 371 *Odejeme...* Rkp. S 31, str. 108—109: 22. III. 1920. — 8 <spolu> v noci

Str. 372 *Bílý dům.* Rkp. S 31, str. 110—111: 25. III. o 2. h. zrána. — *Poslední dva verše jsou posunuty doleva.*

Str. 373 *Březnové naděje.* Rkp. S 31, str. 112—114: *Začato v Praze na přednášce prof. Heyrovského, — ukončeno doma* (Leopold Heyrovský přednášel římské právo na právnické fakultě). Otištěno pod názvem *Zimní naděje* ve Skautu-Junáku roč. XI, č. 7, 15. března 1925, str. 97 (J), s poznámkou: psáno pro Skauta-Junáka, roč. VII. Tiskneme podle S 31, protože v J chybí třetí strofa a není vyloučen redaktorův zásah. — 1 prázdniny, osmáhlé J; 4 v nocích, J; setmí, J; 5 ach blizoučko úst J; 7 i chýší. J; 9 tiši, J; 10 zaplakaly. J; 11 v J začíná odstavec; 1 pasácci, druhové J; 16—20 v J není; 21 To bylo včera, kdy J; 23 — a přišly J; 24 Ruce mé v (mé v vypuštěno) S; 25 a na stole večer mi rozžehl J; 26 v J začíná odstavec; Bože, — J; 27 k Tobě, J; 28 Tvé J; 30 že zas půjdu rozkvetlý po mezích květů, J; 31 nahý. J.

Str. 375 *Do půlnoci svítí dům...* Rkp. S 31, str. 115—116: 28. III. 1920. ¼1. — 1 do půlnoci] po půlnoci S; 15/16 <dům. | V něm pomeranče> <dům, | kde pomeranče,> dům. | Pomeranče (*opraveno tužkou*).

Str. 376 *A zase...* Rkp. S 31, str. 117—118: 28. III. 1920. 1. hod. s půl[noci]. — 16 pův.: vrátím k postýlce (opraveno tužkou); po 18 škrtnut tužkou verš: — a spím.

Str. 377 *Člověk*. Cesta roč. II, 1919—1920, č. 50, str. 973 (C), a rkp. S 31, str. 119: I. IV. 1920. Sv. Kopeček.; za básní ink. tužkou: *Otištěno v 50. čís. II. roč. Cesty ze dne 11. VI. 1920.* — 7/8 v S pův.: rozsvítí. | Příští; 8/9 žen. | Člověk S.

Str. 378 *Dlouhé aleje*. Rkp. S 31, str. 120: I. IV. 1920. Sv. Kopeček.

Str. 379 *Nocležníci*. Rkp. S 31, str. 121: 10. IV. 1920. — 5 <mluvíme> říkáme; 9 Nad tím jsme <zaraženi!> <smutni! Srdce zavzdychá,> Nad tím, že smutni být nedovedem, srdce si zavzdychá, (definitivní text tužkou).

Str. 380 *Přivítání*. Rkp. S 31, str. 122: 12. IV. 1920. — 4/5 <pomoc | a usmála> pomoc. | Usmála; 13 pův.: rukách; (opraveno tužkou); 14 pův.: které se za srdce držely.

Str. 381 *Na přední stráži*. Rkp. S 31, str. 123: 14. IV. 1920. — 3 <dobří,> lepší; 14 <svět> vše

Str. 382 *Větvička s kvetoucí jabloně*. Rkp. S 31, str. 124: 17. IV. 1920. — 1 <větvičko> halouzko

Str. 383 *Jaro*. Červen roč. III, č. 8, 6. května 1920, str. 85 (Če), a rkp. S 31, str. 125—126: 23. IV. 1920., s názvem *Poraněné jaro*; za básní: *Otištěno v 8. čís. »Červen« 6. května 1920. III. roč.* — 1 probojovávalo, S; 2 však do krve se někde zranilo. S; 4 v S není; 5 krev S; 6 nezošetřovaná, S; 11 krve, z živého jen teče! S; 13 posvátné ji S; 15/16 <domů. | Rty> domů, | rty S; 16 jarní krví S; 21 až je celé jarní krví S; 22 až je prudce, prudce políbíme S.

Str. 385 VERŠE SOKOLSKÉ.

Oddíl Verše sokolské tvoří tři rozměrnější básně, které Jiří Wolker napsal pro tělocvičnou akademii, pořádanou 22., 23. a 24. května 1920 v Městském divadle v Prostějově k 50. výročí založení prostějovského

Sokola. Básně byly postupně recitovány žákem, dorostencem a mužem k příležitostným cvičením. Vyšly tiskem v knížce *Upomínka na jubilejní slavnosti Tělocvičné jednoty »Sokol« I. v Prostějově, k 50. výročí založení, konané 22., 23. a 24. května 1920*. Brožura vyšla za redakce Ferdinanda Wolkra, básníkova otce, nákladem Tělocvičné jednoty »Sokol« I. roku 1920. Básně jsou pod pseudonymem *Bratr J.* — na str. 20, 21 a 22, odkud je také přetiskujeme (*S*). Rukopisy prvních dvou básní jsou v Karáskově galerii v Tyršově domě v Praze, rukopis básně třetí nebyl nalezen. Oba rukopisy jsou psány tužkou, každý na jednom lístku bílého útržkového bloku (10,5×15), po obou stranách papíru (*r*). Pro zajímavost uvádíme z noticky o prostějovských slavnostech v čsp. *Moravská orlice* roč. 58, 3. června 1920: Slova výrazná — báseň napsal St. Sova (br. Wolker ml.).

Str. 387 *Píseň káněte*. Otištěno v *S*, str. 20, a rkp. (*r*) v Karáskově galerii. — *Název v r inkoustovou tužkou*; 1/2 jdou. | Volají: pojď, pojď <zahrát> honit se se mnou. *r*; 3 závratnou, — *r*; 5 rozeznem *r*; 8 jízdo, — *r*; 9 jistě, až ke slunci doletím dnes; — *r*; 10 křídla *r*; 11 cesty mé nestaví *r*; 12 <poletím> v jaké to poletím *r*; 13 do výše vzhůru; výš, *r*; 15 veselý, *r*; 17/18 smát, | všechno se vzpíná, otáčí *r*; 19 v *r* *nezačíná odstavec*; 20 oči. *r*; 21 pohlédnu, *r*; 22 kamkoli pohlédnu, — srdce mi skočí. *r*; *po 22 v r škrtnuty verše*:

Snesu se brzičko do zlatých niv.

Na stromech (*dál nečitelné*)

Vidím i jedli. Je vyšší než věž

24 svý pláně. *r*; 26 sokolem, — já malé káně, *r*.

Str. 388 *Píseň sokolíkova*. Otištěno v *S*, str. 21, a rkp. (*r*) v Karáskově galerii. — *i zvláště* *r*; 10/11 v jase. | <Snad to> i to (*opraveno inkoustem*) *r*; 13 A zdá se mi, *r*; 18 ve mně *r* | ve mne *S*; 19 byl, *r*; 21 Mě viděl myslivec. A já jsem viděl jej. *r*; 22 Vari. *r*; 23 Vetřelý lovče, *r*; 24 spáry. *r*.

Str. 389 *Píseň sokolova*. Otištěno v *S*, str. 22.

Str. 391 VERŠE DO PAMÁTNÍKU A BLAHOPŘÁNÍ.

Verše do památníku a blahopřání tvoří několik básní příležitostných, které jsme pro jejich speciální zaměření zařadili do zvláštního oddílu.

V pozůstalosti Wolkrově je ještě jeden rukopis s blahopřejnou básní. Je to však zřejmě pokus velmi raného data, a proto jej přetiskujeme pouze v poznámkách. Rukopis, bez názvu, inkoustovou tužkou, je na růžovém lístku z útržkového bloku (11,5×14, v MP), psán po obou stranách. Na konci je napsáno jiným rukopisem: 1916? *Blahopřání strýčkovi Jos. Mrázkovi, kožišníkovi, bytem Újezd, Prostějov.*

Jaro tiše přichází,
země pod ním dme se,
s čistou září sluníčka
svátek Váš též nese.

Zimu již jsme přestáli
— díky Vaším dlaním —
uslyšíme ptáky zas
zpívat v stříbře ranním.

Jako ptáček zpěvem chce
slunci poděkovat,
tak přicházím, strýčku můj,
dnes Vám gratulovat.

Kéž Vám Pánbůh oplatí
štedrou lásku Vaši,
my Vám k tomu přidáme
vřelou lásku naši.

Str. 393 *Verše do památníku*. Rkp. B (popsán na str. 537), str. 11.
Pod názvem těsnopisně: *Na rozloučenou*.

Str. 394 *Do památníku*. Rkp. B, str. 19: 13. XI. 1916. Označená
písmena jsou psána v B červenou tužkou. — 1 <letu,> kroku,

Str. 395 *Vzpomínce*. Rkp. na listu vytrženém z památníku Marie
Haukové (majetek V. Pekárka z Prahy). Pod textem je básníkův
podpis a datum 26. I. 1917.

Str. 396 *Do památníku*. Rkp. S 19 (popsán na str. 576), str. 4.

Str. 397 *Ach, kdyby byly Musy tu*. Text vytištěn podle strojového
opisu (r) pí Z. Wolkerové, rkp. se nedochoval (v MP). Báseň má

název *Velectěnému pánu, panu školnímu radovi Václ. Kubelkovi, řediteli gymnasia v Prostějově* (V. Kubelka — viz vysv. ke str. 434). Pod básní je poznámka pí Z. W.: *Báseň, kterou napsal otcí. Použil jí při přípitku ve společnosti zv. Universita.* (Společnost několika prostějovských rodin s občasnými schůzkami rozličného zaměření.) Báseň je označena datem: *V Prostějově, dne 28. září 1918.* — 16 ze vsí síly,] se vsí síly, r.

Str. 399 VERŠE ZE ŠKOLY.

Oddíl Verše ze školy obsahuje básně, které Jiří Wolker psal na themata školních i domácích úloh z češtiny v sextě, septimě a oktávě. Rukopisy jsou ve třech školních sešitech v měkkých modrých deskách, označených na štítku: C. k. státní gymnasium v Prostějově. Sešit první (S I) je ze třídy VI., škol. rok 1916—1917, má 28 stránek a obsahuje kromě prací v próze veršované úlohy *Strašák*, *Černý demant* a *Homo non sibi natus sed patriae*. Sešit druhý (S II) je ze třídy VII., škol. rok 1917—1918, má 32 stránek a obsahuje veršované úlohy *Čas vše mění, i časy, k vítězství on vede pravdu*, *Dobrovský přehlídí životní své dílo*, *Vždyť jsme jen jednou na světě!*, *Per aspera ad astra*, *Blahodárné následky knihtiskařství*, *Koloběh vod* a *Jednou ranou dub nepadne*. Sešit třetí (S III) je ze třídy VIII., škol. rok 1918—1919 a obsahuje tyto veršované úlohy: *Najde spásu, kdo ji hledá!* *Ruce k dílu, hlavy vzhůru!*, *Věčné světlo*. Všechny sešity jsou v MP. Rukopisy básní *Vždyť jsme jen jednou na světě!*, *Per aspera ad astra* a *Koloběh vod* jsou také v S 10 (popsán na str. 554). Textu v S 10 dáváme přednost ve dvou případech (*Per aspera ad astra* a *Koloběh vod*). Jde totiž o školní komposice, které si Jiří Wolker později přepsal ze školního sešitu do sešitu s vlastními básněmi. K tomuto postupu nás opravňuje vzpomínka Wolkrova spolužáka prof. Bohumila Svozila: »Je tomu již třicetčtyři léta, co jsme maturovali (skoro již 35 let), a přece téměř bezpečně mohu tvrdit, že Wolker zpracovával daná themata spatra přímo ve škole bez jakéhokoliv náčrtu. Nebyl by měl snad ani čas na opisování, když tehdy školním českým komposicím byla vyměřena jedna hodina. I když připouštím, že si snad letmo načrtl osnovu, mám za to, že české školní úlohy Wolkrovy jsou původním zněním. Themata úloh, které jsme psali ve škole, jsme nikdy předem neznali... Že Wolker psal spatra básně na dané thema, které neznal předem, tato vzpomínka a tento postřeh

je u mně dosud živý a dnes jsem si jej obnovil. Shledáváte-li jiné znění v jeho sešitech, znění, která se liší od sebe, to si vysvětlují tím, že Wolker měl zvyk sbírat a třídit svoje básnické pokusy — a snad zlepšoval a opravoval či měnil leccos dodatečně ex post. Čítával je pak svým přátelům. Jinak tomu bude u úkolů domácích. Ty si jistě připravoval doma a konečné znění a konečná forma je zcela bezpečně v kompozičním sešitě. « Tato poslední poznámka prof. Svozila se týká bezprostředně básně *Vždyť jsme jen jednou na světě!*. Báseň *Homo non sibi natus sed patriae* byla otištěna ve Sborníku českého studentstva v Čechách a na Moravě 1917—1918 (*Sb*) s názvem *Matka*; časopisecký otisk je nám základem pro text. Podle námětu by do tohoto oddílu patřily také verše *Studentstvo!*. Protože však jde o mladý, nedokončený pokus, otiskujeme jej pouze v poznámkách. Rukopis veršů je na bílém listu ze sešitu, psán tužkou po obou stranách (v MP). Báseň měla být úvodem k časopisu *Naše kvarta*, k realizaci však nedošlo. (Naše kvarta byl studentský časopis, vydávaný J. Wolkerem a jeho spolužáky na prostějovském gymnasiu; vyšlo jen několik čísel.) — *Prvních šest veršů je škrtnuto:*

Studentstvo!

Naděje vlasti, <ty pýcho její jediná,> její pýcho jediná,
na tebe skládáme jen naši budoucnost.
Ty, která znáš tu slavnou minulost,
slavné činy a našich předků ctnost.

Ty květem jsi z všeho nejlepšího,
naděje, která

Studentstvo, ty pýcho naší vlasti,
naději naši v tebe všichni <skládají,> skládáme,
neb v tobě naše budoucnost se vznačí,
na tobě svoje výkvěty jen žádáme.

Tys pevná opora celého celku,
ty jsi ta, jež povedeš náš lid
přes boje k vítězství <, k vítězství> a k míru,
neb po námahách nastává vždy klid.

Buď stále pevnou, tvrdou, neochvějnou,

při našem národě vždy pevně stůj,
však všem nám kdysi dny ty vzendou,
kdy řekneme: »Teď <, kraji, jsi můj!«> jsi, kraji, můj!«

Pak nastane nám doba sklízení,
když uvidíme jasně před sebou,
co zaseli jsme, plody <teď> k nám teď sklání.
<a> <Bůh> Kdos požehnatí ráčil setbu mou.

Před poslední strofou jsou škrtnuty dva verše, nečitelné. Poslední verš je v závorce.

Str. 401 *Strašák*. Rkp. S I, str. 7—10, podtitul v závorce, s označením III. (šk.) — 1 *pův.*: do zlatých lánů; 3 *pův.*: zpila je opojná; 17 v svém srdci (svém *připsáno a vypuštěno*); 24 <teď> hned míří své <kroky> kročeje; 27 <Rvátí> Narvátí; 44 *pův.*: zní tichý; 49 *pův.*: dívá se na tance

Str. 403 *Černý dýmant*. Rkp. S I, str. 15—16, s označením VI. (d).

Str. 404 *Matka*. Sb č. 3, str. 55, pod pseudonymem Jiří Ker, rkp. S I, str. 17—18, s názvem *Homo non sibi natus sed patriae. (Cicero)*, s podtitulem *Pojednání* v závorce a s označením VIII., a koncept (r), tužkou, na listu vytrženém z linkovaného sešitu většího slovníčkového formátu (v MP), s názvem *Homo non sibi sed patriae natus. Cicero*. Na 2. str. r je tužkou psaný prozaický koncept. — 1 <dobrým> modrým r; 2 v r *pův.*: pohlíží <na> v tvář mi, praví pak ke mně:; *znění shodné se Sb a S je napsáno v r až za celou básní*; 3 země, r; 4 Jseš S; <nebojíš-li se, že jsi mým hochem?> jsi-li mým synem, či mojím jsi sokem? (jsi *vepsáno dodatečně*) r; 5 <Okolo v krvi sráží se> V rudé se krvi srázejí r; 6 vjelo <:;>, r; 7 dokaž mi, že jsi <mé bílé> bílé mé tělo, r; 8 teče!« S; z žil <proudí!«> teče!« r; 9 velká, S, r; řvavou, r; 12 Srdce S, r; 12 s твоjím S, r] s Svojm Sb; 14 <Z jedné jsme> Rudé je, rudé. r.

Str. 405 *Čas vše mění, i časy, k vítězství on vede pravdu*. Rkp. S II, str. 2—3: 23. X. 17, s označením I. šk., a rkp. (r) ve školním sešitě českých komposic ze VII. tř., str. 2 (majetek Boh. Bezecného z Ostravy), s označením I.; r má pouze první dvě strofy.

Str. 407 *Dobrovský přehlíží životní své dílo*. Rkp. S II, str. 4—7:

20. XI., podtitul v závorce, s označením II. (d). — 12 <tu> tak; 22/23 *pův.*: všecko, | jen; 29 žití?] žití. S; 42 <svobody> svobodnou; 47/48 *pův.*: moje | a ve spřízněnou-li ruku

Str. 409 *Vždyť jsme jen jednou na světě!* Rkp. S II, str. 8—11: 3. IV. 18, s označením V., a rkp. (r) v S 10, str. 86—90, s podtitulem (*česká úl.*) — *Název*: na světě. r; 2 *pův.*: cesta. r; 3 A jdem-li smutně, — trudná jest, r; 4 *pův.*: a jdem-li pružně, — r; 5 v r *nezačíná odstavec*; 8 v r *pův.*: zdvíhá.; 9 v r *pův.*: plá?; 10 vůně r; 14 léto r; 21 smrtí r; 22 <žití,> bytí, r; 24 v r *pův.*: a slzami se třpytí.; 26 v r *pův.*: flóru.; 29 v r *začíná odst.*; 31 <plodů žití> <doby plodů> sladkých plodů r; 33 Dárce <podá nám,> podává, S; dárce podá nám, r; 38 v S, a r *pův.*: stíny nazad; mizí, r; 40/41 cizí, | hned vítr vůně r; 41 v S *pův.*: cizí; 46 co vábí? r; 47 v r *pův.*: zapudme.; 49 <a> jen r; 50 k nebi! r; 51/52 životem, | hrob r; 54 v r *pův.*: zamazané jméno.; *po straně připsáno těsnopisně*: deštěm smyté; 61 v r *začíná odstavec*; 63—66 v S *pův.*:

můžem přec píseň jásavou
posledním hledem zkoutí
tou silou, jež v nás vířila
a bouřlivě v nás žila,

63—66 v r:

přec ze vzpomínek životních
posledním hledem zkoutí
můžeme píseň jásavou,
jež bouřlivě v nás žila,

65 <vzpomínek> zahlédnout silou S; 68 v r *pův.*: pak

Str. 412 *Per aspera ad astra.* Rkp. (r) v S 10, str. 85—86, s podtitulem (*Česká školní*), a rkp. S II, str. 12, s označením VI., v obou *pův.* *název*: *Aspera ad astra.* — 6 <co> kdož S; 7 v r *pův.*: z lenivosti; 10 <Neustupuj! Běž stále vpřed,> Neustup! Běž jen stále vpřed, S; byt' jiní <vzad> zpět r; 11 <stále> k horám r; 12 v S *nezačíná strofa*; 13 hlavu svou tam k nebi S; 14 v r *pův.*: a užšíš, že jen trnitou <k nim> tam cestou můžeš jít. (*definit. text inkoustovou tužkou*); a poznáš, S.

Str. 413 *Blahodárné následky knihtiskařství.* Rkp. S II, str. 13—16: 23. IV. 18., s označením VII. (d.), a rkp. (r) na listu bílého papíru ze sešitu, přeloženém na polovinu tak, že vznikl dvoulist (majetek Uni-

versitní knihovny v Olomouci), bez názvu. Na 4. str. jsou latinská slovíčka a pod nimi napříč zlomek veršů:

P o k o r a

Má duše raněná tak <bolem zakvílela,> zakvílela bolem,
že celá <těžkým smutkem> zkrvavěla těž[kým]

Pod tím je těsnopisně:

Má duše raněná tak zakvílela bolem
i celá těžkým smutkem zkrvavěla
a třesoucím se zrakem pohlízejíc kolem
v prach šedý zhroutila se mého těla.

5 hlavou. r; 8 chvíle. r; 15 choval, r; po 20 škrtnuty verše:

Však náhle co to! Písmen jasná řada

(z nich každé <svítilo> <jasně svítilo jak hvězda> jako hvězda ve
plápolu)

se z krabice již do světnice vkrádá

a tichým krokem <přicházejí> <přichází> poskakuje k stolu.

21 v r nerozlomen; 24 tichým krokem r; 25 v r začíná odstavec; klepou. r; 26 Hle, <na stůl jako vojáci> každé jako voják již se stává r; 29 v r začíná odstavec; 30 <na> toužně S; 31 svoji dlouhou r; 30 svíjí r | svítí S; 37 v r začíná odstavec; seřazeny r; 41 v r začíná odstavec; pův. začátek tohoto odstavce v r skrtnutí: »Náš otče rodný«; 43 v r pův.: před okem; <zlaté.> klaté. r; 45 »Náš otče rodný« r; 46 přijde ještě r; 47 lidi, r; 48 kdy také my již dojdeme svého cíle. r; tímto veršem r končí; 50 <těžkou> trudnou S; 57 <těžký> velký S; 62 v S pův.: když ze svého se mistr

Str. 416 *Koloběh vod*. Rkp. (r) v S 10, str. 116—118, s podtitulem (*Česká škol.*), a rkp. S 11, str. 17—19, s označením VIII. — 10 <krokem.> skokem. (*opraveno tužkou*) r; 13 <širé,> rovné, r; 22 v S, a v r pův.: Ljasneme nebem; 23 v r pův.: jasné když noci; 30 přitisknou k sobě S; 31 ženou; S; 38 ve mračen kouří. S; 40 zlomeny bolem. S; 46 proutků. | proutku. r a S.

Str. 418 *Jednou ranou dub nepadne*. Rkp. S II, str. 20—21, s podtitulem *Výklad*. v závorce. — 11 *Wolkrovo nebozízy je opraveno tužkou na nebozezy*. Autora opravy se nepodařilo určit; 22 tisknout | tisknou S.

Str. 420 *Najde spásu, kdo ji hledá! Ruce k dílu, hlavy vzhůru!*

Rkp. S III, str. 2—4: 14. XI. 1918., s označením I. — *Název*: hledá!
(podle Sládka)] hledá. S; 3/4 pův.: volná. | Lupič; 5 štěstí<!>.

Str. 422 *Věčné Světlo*. Rkp. S III, str. 7—8, s označením III. —
26 z <hloubi> hlubin; 29 <nejasný> nejasně

Str. 425 EPIGRAMY A VERŠE SATIRICKÉ.

Oddíl Epigramy a verše satirické tvoří Wolkrovy básnické pokusy nejranějšího data, z let 1915—1917. Kromě básně *Oh Musy...* nebyla dosud žádná publikována. Radíme chronologicky nejprve epigramy a potom verše, které jsme souhrnně nazvali satirickými. Záměrně zde ponecháváme pouze začáteční písmena jmen v názvech veršů, a to i tam, kde jsou v rukopise celá jména, protože většina osob, jichž se verše týkají, dosud žije. Čtenář je proto nenalezne ani ve vysvětlivkách. Rukopisy části básní jsou ve složce D o 12 stránkách nažloutlého papíru (17×21, v MP). Na straně 1 je autorem napsáno: *První méně cenné a nedopracované pokusy*, a doleji JW. Nad slovy *méně cenné* je dodatečně připsáno menším písmem *bez cenné*. Celý název je škrtnut červenou tužkou. Na 3. str. je název »Epigramy« a menší črty »řeči vázanou«. Wolker Jiří. *Začato L. P. 1915, 29. VI.*

Str. 427 *Z dialogu pana Ba... ba...* Rkp. D, str. 5: 29. VI. Vedle názvu v závorce: *převédeno do řeči vázané*, a pod názvem v závorce: *Věnováno příteli Dorkovi Moravusovi pro uklidnění mysli a vysvětlení »proč se to stalo«*. Druhý rkp. (r) je na nažloutlém lístku (8,5×17, v MP), tužkou, s pův. názvy: *Z výroku; Co říká Ba ba*; a pak s názvem *Z dialogu*. — 3 v r pův.: jenže jsou až příliš česká; 4 v r pův.: jak si mám vybrat; 6 nechám je rač; r; 7/8 v D pův.: »W« — ovu, | káp

Str. 427 *Vítězství padlých*. Rkp. D, str. 5: 29. VI.

Str. 427 *Bez názvu*. Rkp. D, str. 7, bez názvu. — 2 <B...> učenec

Str. 428 *S. B.* Rkp. D, str. 7.

Str. 428 *E...* (ἠοδοδακτύλη). Rkp. D, str. 8.

Str. 429 *Pegas pana F.* Rkp. D, str. 8. — *Vedle 2 napsáno v závorce: stojí*

Str. 429 *Martin Bzdušek...* Rkp. D, str. 8, bez názvu. — 3 <hled[al]> ztratil; 4 *přv.*: s nimi

Str. 430 *Š. J.* Rkp. (r) na 1. str. dvoulistu bílého papíru (17×21, v MP), a rkp. v kapesním kalendáři na rok 1917 (*k*), s názvem *J. Š. Epigram* (v archivu ZW). — 6 bývá jméno *k*; 7 Takto budeš — jaká slotá! — *k*.

Str. 430 *Εἰσημεριον*. Rkp. (r) na 2. str. dvoulistu bílého papíru (17×21, v MP), a rkp. v kapesním kalendáři na rok 1917 (*k*, v archivu ZW). — 4 za 6 *k*.

Str. 431 *Jedné slečně*. Rkp. (r) na 2. str. dvoulistu bílého papíru (17×21, v MP): 2. X. 17.

Str. 431 *S. S. S.* Rkp. (r) na 2. str. dvoulistu bílého papíru (17×21, v MP): 3. X. 17.

Str. 431 *Krátké vlasy, dlouhý rozum*. Rkp. (r) na předposledním listu slovníčku většího formátu, s názvem na štítku *Plato* (v MP). — *Před 1 varianta začátku, s názvem: Pan P.:*

Nakrátko si vlasy stříhá

ne, že nechce býti lysý

a škrtnuto slovo: prodlouží si; 2 *přv.*: ne <ze strachu, že by byl> z obavy, že byl by

Str. 432 *Klasik*. Rkp. D, str. 6—7. — 9 *přv.*: svatých bozích; 12 *přv.*: vedlejší; 18 musím o tom (o tom *vypuštěno*); 26 <prohle[dli]> študovali

Str. 434 *Kdo chceš být u nás slavný!* Rkp. (r) na dvoulistu bílého papíru (17×21, v MP), na 1. str.: 25. III. V závorce je autorem připsáno: *Psáno po žakovské akademii reálky 14. III. [1917]*. — 3 <pouhý> <jen> pouhý; 6 *přv.*: zešosat —; 7 <všady> jistě

Str. 434 *Oh Musy...* Rkp. S 18 (popsán na str. 570), str. 16, bez názvu, psáno inkoustovou a obyčejnou tužkou. — *Varianty začátku:*

Poutníče, nechť bol tě schvátí převelký,
neb mohyla tu stojí rady Kubelky.

Poutníče, bol nechť zachvátí tě převelký,
<neb mohyla tu stojí senátora> tu u mohyly rady Kubelky.
4 <z učenců> z filosofů; 5 *pův.*: Buď (*nečitelné slovo*); 8 <někdy>
vždycky; 11 <sláva> jmeno

Str. 435 KONCEPTY.

Do tohoto oddílu jsou zařazeny ty básně z Wolkrovy pozůstalosti, které se sice zachovaly v pouhém náčrtu, jsou však přesto v podstatě ucelené. Nedokončené zlomky jsme zařadili do oddílu Fragmentsy. Rukopisy ke konceptům se vyskytují jednak v sešitech, popsaných v úvodcích k předchozím oddílům, jednak v různých školních poznámkových sešitech, a konečně, a to nejčastěji, na volných listech nejružnějšího formátu. Pokud se rukopis do dnešní doby nedochoval, přetiskujeme text podle druhého svazku Díla Jiřího Wolkra, podle posledního, IX. vydání (Praha 1948), uspořádaného Miloslavem Novotným (dále jen Nov II). Tam byly otištěny tyto básně: *Tak často zřím tě, dítě, ve snění...*, *Již otevřel jsem...*, *Tam u hor modravých* (řadíme do Fragmentů), *Vzpomínka a naděje*, *Vybledlý pastel*, *Oh Musy...* (řadíme do oddílu Epigramy a verše satirické), *Ah, tak jsi daleko*, *Kéž u mě byla by jste, paní bílá...*, *Má milá, přiveď dnes mi sen...*, *Pes štěká...*, *Tak — všechno jsi řekla...*, *Když včera měsíc...*, *Potok* (v Nov II pod názvem *Chodil jsem k němu...*), *Balada o hodinách*. Ostatní otiskujeme po prvě. Báseň *Již otevřel jsem...* jsme zařadili do oddílu Musa erotica, protože byla otištěna ve Sborníku českého studentstva v Čechách a na Moravě, a nelze ji tedy považovat za pouhý koncept. Podobně báseň *Když včera měsíc...*, kterou Wolker poslal jako dopis M. Horákové. Pokusili jsme se koncepty seřadit chronologicky podle jejich vzniku, ovšemže jen přibližně, řídíce se přitom námětem, formou a celkovým laděním veršů a přihlížejíce také k tomu, v sousedství jakých rukopisů koncept je, jakým je psán písmem a na jakém papíru.

Str. 437 *Dnes právě šestnáct let...* Rkp. (r), bez názvu, tužkou, ve školním linkovaném sešitě v měkkých modrých deskách, obsahujícím začátky francouzské gramatiky, str. 21, 23 a 24 (v archivu ZW).

Podle prvního verše lze snadno určit datum vzniku: 29. III. 1916. — 1 šestnáct jes[t] (jes[t] *vypuštěno*) let, co <slaný příboj ten moře> už slaný a divý ten (a divý ten *vypuštěno*) a šumící příboj (a *vypuštěno*); 4 *pův.*: šestnácte; 5 <mokrá ta objetí> modré ty (ty *vypuštěno*) hřebeny vln, jež hned (hned *vypuštěno*) jak plazi hned <(nečitelné slovo) mají> přede mnou <plouží> běží; 6 <ramena jsou a k pol[ibku]> Messaliny a dál *pův.*: paže k objetí dlouze rozpjaty; 7 *pův.*: Pluji; 8 *pův.*: nad mojí hlavou <hned mračna> <hned ohromné chuchvalce>; 8 <bud>, jež; 9 bud zářivé (bud *vypuštěno*); 10 <zkrvaví> krvaví; 11 <září> zazáří; 12 *pův.*: z černého moře pak chlad jak; *po* 14 *škrtnut verš*: V dále tam při obzoru, tam, kde <se> cesta má stáčí; 15 *pův.*: Modravé průsvitné páry; 16 *pův.*: , pak zář nebe i moře mně mizí; 19 tak krásnými dýchá (tak a dýchá *vypuštěno*); 20 rostou <a kryjí>, okolo; 21 v náručí] náručí *r*; 22 <šumění> bouření; 23 <strhují> lámou; 23 <zas> jak; 24 <jež> s vřískotem jež; *po* 24 *v r škrtnuty verše*: Měsíc však <brzo> zachází brzo v mrak a všechno tak temné a pusté přede mnou

Str. 438 *Na Štědrý den*. Rkp. (*r*), inkoustovou tužkou, na listu nažloutlého papíru (17×21); verše 48—52 jsou ve složce *D* (popsána v úvodu k oddílu Epigramy a verše satirické), str. 4. Psáno pravděpodobně roku 1916 podle námětu, zpracování, písma i formátu papíru. — 5 a já (*vepsané nečitelné slovo*) se díval (a *vypuštěno*); 10 <Vzduc[h]> Těžký; 13 *pův.*: ze stromku; 20 Poupravilas] Poupravila *r*; 21 a andílku (a *vypuštěno*); 22 pod stromkem čímsi (čímsi *vypuštěno*); *po* 22 *škrtnuty verše*:

a vstalas
a otevře[las]
pak povstalas a okem znalce přeběhla jsi všechno.

23 *pův.*: vstala; 26 je-li <celá> nádhera celá.; *po* 26 *škrtnuto*:
ta nádhera
Pak <odešla jsi> vedlejší jsi dvéře otevřela

28 byla] byla *S*; 29 A pak (*A vypuštěno*); *po* 37 *v r škrtnuty verše*:
Ach, tvoje oči
se jí točí, točí
a moje čelo

41 *vepsán dodatečně*; 43 <pusinku> pusu má; *po* 44 *škrtnut verš*:
Pokojem jakési zvony hlaholí; *po* 47 *škrtnut verš*: A za krkem má malinké, zlaté znamínko.; před 48 (*v D*) *škrtnuty verše*:

<tatínku> Tatínku, — na mne
tak jako štěstí samo.

»Tato, — — — mamó!«

48 ruk[u] srdce; *po* 48 *škrtnut verš*: V očích se odráží <svíčky
všecky> vánoční stromek; 49 <z překvapení> očička; 51 *pův.*:
mámó!«

Str. 440 *Tak často zřím tě, dítě, ve snění...* Rkp. (*r*), bez názvu,
inkoustovou a obyčejnou tužkou, na dvoulistu bílého papíru (14,5×23),
psáno na všech čtyřech stránkách, na 1. str. datum: 7. VI. 1917. —
Před 1 škrtnut verš: Tak snívám často v tichý noci stín.; 2 <líbám>
hladím; 4 <když> můj; 5 <když noci počátek> když v noční klid;
10 *pův.*: tě, jako; 17 *pův.*: jak <ml[adý]> z jara první, mladý, svěží
kv[ět.]; jak první či (či *vypuštěno*); 21 <nebo> neb; 24 svým
krutým kladivem (krutým *vypuštěno*); 29 zrovna tak (zrovna *vypuš-
těno*); 30 <tak> ti; 36 pak <zrak> <svět> před <očima tvýma>
<zrakem> tvojím se zrakem; 38 tě] ti *r*; 41 <rozrazí> zlomí se;
42 <se> a spadne <potom> přelomeno; 43 <k[olébka,]>
<pol[ibek,]> kolébka; 45 A za (za *vypuštěno*); *po* 47 *škrtnuty verše*:
svým když zahálí a vůni <svoji v dál> vdechnou zas

Svou vůni vdechne celým stoletím

49 <Já> Svou; baculatou, <mou> tou; 50 <tou> si kdysi
slávy věnec sobě (sobě *vypuštěno*); 51 <a v těle růžovém,> a srdce
tvé; 52 růžové <, jenž> se třepotá; 58 <Mé> Své; 64 <moje,>
naše; *po* 64 *škrtnuty verše*:

Spi tiše v kolébce, jež <slove> podivně
se nazývá

67 <Večer> Noc již; 68 <třepotavých> chvějících se

Str. 443 *Vzpomínka a naděje*. Rkp. (*r*), inkoustovou tužkou, na
dvoulistu nažloutlého papíru (17×21), psáno na všech čtyřech strán-
kách. Podle ladění a zpracování, příbuzného Klytií, asi z roku 1917. —
3 <rukou> dlaní; 4 v níž] v nichž *r*; 14 *pův.*: tak rád já; 15 <pak>
když; *po* 16 *škrtnuto*: tam zkadsi; 17 <dolu ke mně> chmůrou
noci.; 19 <mi> již; 21 <Jak> Pak; 23 <A> Již; 25 <bolestně>
tak dlouho; <paprsek> svět[1]o; 26 <šedým obzorem,> někde
v dále; 30 u mne návštěvou! (návštěvou *vypuštěno*); *po* 30 *škrtnuto*:
Jak jasno tu.; 31 <jež jako perel> jak <perel šňůra> šňůra perel;
50 *pův.* neměl autor v úmyslu *verš rozlomit*.

Str. 446 *Žil kdysi v Římě Cicero a Catilina*. Rkp. (r), bez názvu, tužkou, na listu bílého papíru, přeloženém na polovinu (17×21, v MP); na 2. a 3. str. je matematická úloha Vojtěcha Moučky, VII. tř.; báseň začíná na str. 4 a končí na str. 1. Podle námětu a údaje: VII. tř. klademe báseň do roku 1917. — 4 <vlásti.> pásti; 10 <jež> kdož; *za* 11 *škrtnuto*: i z dějepisu; 16 <k tomu,> k těm; 17 <nečitelné slovo> z našich; 28 <přec> že; *po* 28 *škrtnuto*: Vždyť slávu získá

Str. 448 *Pes štěká...* Rkp. ve školním sešitě (S 11) v měkkých modrých deskách o 36 stránkách, na štítku s názvem *Intimní básně*, obsahujícím pouze tuto báseň, str. 1—4. Podle ladění pravděpodobně z období *Úsměvně Satanových*, t. j. z první poloviny roku 1918. — 2 <zplazené> v světnicích šerých; 19 <plachých> plochých; 30 <nevě[rou]> hrubostí; 39 v <bezpečích,> bezpečí; 40 *pův.*: nejchlípněji

Str. 450 *Zatanč si...* Rkp. (r), bez názvu, na listu z linkovaného osmerkového sešítu (12,5×19,5, v MP). Podle ladění a písma asi z roku 1918. — 1 <Zatanči> Zatanč si; 2 <nad srdcem,> nad světem; 3 <z.ada,> zklamání; 6 *pův.*: v bláznivém, divokém kole

Str. 451 *Tak — všechno jsi řekla...* Rkp. (r), bez názvu, tužkou, na dvoulistu bílého papíru (15,7×20,5), na 1. a 4. str. Podle námětu a tvaru papíru klademe do roku 1918. — 2 *pův.*: než odejít někde do ulic; 4 *pův.*: že; 9 *pův.*: Vidím jen před námi; 11 <Přes> <Ve> Přes den tam <asi> jámu; 13 *pův.*: mládence, kteří se vrací do milé; *po* 13 *škrtnuto*:

Proč dnes

Chtěl bych je mít daleko na tisíc mil,

16 <jsou blízko tak> dnes <jsou tak> blízko jsou; *na* 4. str. *škrtnuty verše*:

Tak — teď jsi mi řekla už, — že už má nejsi, —

že už má nebudeš, — že je tu jiný,

ne jenom jiný, — jméno jsi řekla

Str. 452 *Zítرا bude hrozný den*. Rkp. (r), bez názvu, tužkou, na zadní straně obálky (8×17, v MP) s adresou Jiřího Wolkra. Podle špatně čitelného data na poštovním razítku klademe do roku 1918. — *Na líci obálky jsou verše*:

Zase za mnou jeden den.

Milá, zda jsi vzpomínala.

Ze sta přání vybral jsem
jen to nejlepší.

10 *přv.*: vzpomněla?; *za konceptem roztroušena slova*: nejlepší;
srdce rudé; bude; *a za slovy z tisíce napsáno těsnopisně*: jsem vybral
nejlepší

Str. 453 *Oscar Wilde*. Rkp. (*r*), tužkou, v linkovaném osmerkovém
sešitku (12×16,5, v archivu ZW) o 12 stránkách, v měkkých modrých
deskách, obsahujícím latinská slovíčka, na štítku s nadpisem *Voca-*
bula. J. Wolker, str. 9; poslední verš je na str. 10 mezi útržky jiných
veršů. Podle motivu i podle obsahu sešitku klademe do roku 1918. —
Varianta první strofy v r:

<Sad smaragdový> V sad smaragdový <v zlato> slunce v žluté
zlato <skrápí> lije...

až u bílého nebe zpívá ptáče malé
radostnou píseň žití. <Slunce ve zápale>

3 granátová] granátové *r*; 7 *přv.*: mluví h[1]asy svými všemi; 8
<čmel[áci]> včelky; *po pravé straně konceptu je napsáno*: reje *a*
jedno slovo nečitelné.

Str. 454 *Kéž u mě byla by jste, paní bílá...* Rkp. (*r*), bez názvu,
tužkou, na oranžovém lístku z trhacího bloku (12×14,5). Podle ná-
mětu a ladění klademe do roku 1918. — 4 <a> jež; 7 <kéž by,>
u mě

Str. 455 *Můj měsíčku...* Rkp. (*r*), bez názvu, tužkou, na dvoulistu
bílého papíru (20,5×33,5, v MP); z druhého listu je vystřižen neprá-
videlný obdélník o rozměrech cca 10×25; koncept básně je na 1. str.,
na 4. str. jsou čtyři poslední verše. Na 2. str. jsou kresby tužkou, 3.
str. je čistá, na 4. str. je pak ještě koncept básně *Čekám vás...* Kon-
cept můžeme poměrně přesně časově zařadit do léta 1918 podle dato-
vaných veršů *Čekám vás...* na témž papíru a podle básně *Měsíč-*
kovi — závistníku z 26. VII. 1918, k níž byl patrně prvním náčrtem. —
2 *Vždyt víš, že (víš, že vypuštěno)*; <bděli.> rozprávěli.; *po 2*
škrtnuto: Tys teskně; 4 <po> přes; *po 4 škrtnuty verše*:

Já smuten byl a ty tak zádumčivý,
a přec se duše naše usmívaly.

<Já vždy ti říkal:> Vždy říkal jsem ti: smutek štěstí živí
7 <štěstí> krásu; 8 <a jednou přec> a šťastní ti; *po 8 škrtnuty*
verše:

Však, měsíčku, co dnes mi odpovíš?

<Vím, viděls mě>

<Ach, Bože můj,>

Vím, viděls mě, <vždyt>

9 *přv.*: nejrady!; 10 *g škrtnuto*: Nikomu; 11 *přv.*: osvěcovals; 12 *přv.*: svým zádumčivě sladkým, bílým okem.; 13 <chvilinku,> přec.; čtvrtá strofa je ve dvou nedokončených variantách, tiskneme variantu první, 15 je však přejet z varianty druhé; 15 ve variantě první zní: <my> ty o kráse <jsme snili> snils kolikrát.; 13—14 ve variantě druhé:

Stůj <ještě> přec <, vždyt>! Dnes vůbec <nechci> nejdu
spát< !>.

Chci něco <zeptat se,> ptát se tě. Stůj ještě chvíli!

17 *přv.*: Dnes poprvé jsem prost své závisti.; 19 <na zemi mám> mám tu štěstí; 20 <než> ač

Str. 456 *Vybledlý pastel*. Rkp. S 18, str. 22—23 zezadu, tužkou. Klademe do roku 1918, protože S 18 obsahuje koncepty básní z tohoto období a *Vybledlý pastel* má příbuzný námět s básní *Ironický pastel* z roku 1918. — Na 22. str. je varianta první strofy a veršů 9—11:

Praporce poslední, — ach bílá babí léta

se rozletěla lánem širých polí.

To slunce maloučké kdes na konci až světa

<to nepálí nás,> <nás nepálí již,> již nepálí nás, ani nezabolí.

A babí léta stříbrnou svou nití

cos <kolem> v šeru mlhy <cos> <tu> tiše předou, předou.

Co bude to, snad chcete vytušiti.

Před 1 škrtnuto:

Jest pozdě po poledni.

Kraj <sivý> tiše, zvolna oddých. Jest pozdní odpoledne.

1 <Pokorně> Tichounce; 2 *přv.*: v široké lány opuštěných <polí,> <lánů,> polí.; 3 <Pokorné slunce> Pokorné slunce; 5 <bílá> letem; 11 *přv.*: Ne, nikdo neví co, ni; 13 <ni> i; 14 *přv.*: proti slunci; 15—18 *psáno po straně napříč*; 16 <kdo> Kdo <šeptal> zoufal to,

Str. 457 *S posledním sluncem...* Rkp. (r), bez názvu, tužkou, na bílém osmerkovém lístku z trhacího bloku (10,5×15). Podle ladění a formátu papíru z roku 1918. — Na druhé straně škrtnuty verše:

Vrátím se. Do mojí tichoučké aleje, —
jenom snad šátek váš bíle se zasměje, —
obláček krvavě zahoří,
z dalekých, — zšeřelých pohoří
přeletí pták

3 <nečitelné slovo> krvavých; 15 zanechám u vás, — (u vás, —
vypuštěno).

Str. 458 *Ah, tak jsi daleko...* Rkp. S 24 (popsán na str. 586), str.
11—13. Pravděpodobně z léta 1919, z pobytu ve Stražově: v S 24 jsou
koncepty básní z cyklu *Na horách*, a báseň *Smutek* z července 1919
má tentýž motiv. — *Varianta první strofy*:

Ah daleko, — tak daleko jsi, milá moje,
že celé srdce své bych mezi nás moh položít.
A <přece> ráno přec jsi dnes mi vklouzla do pokoje,
když přestal již jsem spát, — když začal jsem již snít.

Pak jsou škrtnuty verše:

Mám rád tě v daleku, — když jsi jak světlo bílé, —
Mám rád tě v daleku, když jsi jak úsměv bílý, —
chodící po špičkách v mé duši <rozjasněné,> zjasněné,
jak neurčitá zář, již <mlhy> touhy postříbřily

pak dva verše neškrtnuty:

Mám rád tě v daleku, když jsi jak světlo bílé
chodící po špičkách v mé duši, s úsměvem.

1 *nerespektujeme pozdější autorovu přesmyčku*: srdce svoje celé; 2
<— skoro —> téměř; *po 2 škrtnuty verše*:

Proč dnes jsi přišla ke mně do pokoje,
když přestal již jsem spát — a počal snít?

5 se mnou] se mnou. S; 6 <nadějích> radostech; 9 *pův.*: Já neviděl
jsem tě, — <a> i když jsem myslil na tě, —; 10 *pův.*: snad na
samých mých očích <lpěl tvůj ret.> ret tvůj lpěl.; 10 se <chvěl
tvůj ret.> ret tvůj chvěl.; 13 *pův.*: A s tebou; 13 Já] J S; 16 *pův.*:
když věda nevěda jsem tebe objímal.; *pod 16 slabě napsáno*: jenom
duši; *po 16 škrtnuty verše*:

Dnes ráno <nečitelné slovo> jsi mi náhle zjevila se
jak tehdy, když jsem ještě s tebou

Str. 459 *Má milá, přiveď dnes mi sen...* Rkp. se nepodařilo nalézt,
přetiskujeme tedy podle Nov II a časově klademe podle námětu do
léta 1919.

Str. 460 *Potok*. Rkp. S 24, str. 2 zezadu, tužkou, bez názvu, a rkp. (r) na přeloženém lístku hedvábného papíru (15×17), tužkou, s názvem: <Odpoledne.> <Řeka.> <Potůček.> *Potok*. Pod názvem jsou varianty prvních tří veršů, po straně napříč je varianta veršů 1—7. Koncept je pravděpodobně z roku 1919 podle námětu, ladění a písma. — *Varianta prvních tří veršů v r pod názvem:*

Chodil jsem k němu (jak k dobré své duši).

Říkal vždy něco, co slyšet jsem chtěl.

Já radostně <věřil>, klidně věřil jsem všemu,

3 v r *pův.*: Vždycky měl slovičko přichystáno, —; 4 něco, co nezabolí, nezakřičí, (nezabolí, *vypuštěno*) S; <slovičko,> ticho, které nezabolí, — nezakřičí, — nevyruší. r; 5 v r *nezačíná odstavec*; 7 <brachu, —> hochu, — S; <Vzpomínal na tebe dnes její sen.> Patřil ti celý <její> dnešní její sen. r; 8 *pův.*: a půjde-li cestičkou stříbrně bílou, S; 9 v S *připsán dodatečně k 8*; po 10 v S *škrtnuty verše:*

Hochu můj, mohl bys zapomnět?«

Patří ti

Dnes sedím tu tiše.

Str. 461 *Kdo chtěl by se mnou přes noc bdít*. Rkp. (r), bez názvu, tužkou, (12×14,5, v MP), na útržkovém bloku oranžové barvy: 16. XI 19. — 3 *pův.*: ve sklenici; 5 *pův.*: ten dnešní marný, <hluchý> šedý den; 5 <marný> šerý

Str. 462 *Sněženko...* Rkp. věnovala pí Z. Wolkerová 25. I. 1949 soudruzkám z Olomouce, text tiskneme podle jejího opisu. Verše jsou pravděpodobně z roku 1919. — 4 *za květům připsáno v závorce: utrhnutým*

Str. 463 *Balada o hodinách*. Rkp. (r), tužkou, na dvoulistu bílého papíru (8,5×17), vlepeném do S 34 (popsán ve svazku prvním Spisů Jiřího Wolkra na str. 225): 26. III. 20 ½ 2 ráno. — 6 *pův.*: nevím, <co> proč strach tělem; 6 <co> nevím,; 12 ani<,>. ; po 12 *škrtnut verš*: věnem jsem je přinesla vám; 17 a 20 zas] za r; 26 *pův.*: zvuk a děsu; po 36 *škrtnuty verše:*

Ale že to vaše přání,

zítra už jich nebude tu.

43 *pův.*: Snědá paní lampu zhasla,; 44 šeptem *vypuštěno a pak vráceno*; 61 <má v srdci> s hodinami

V tomto oddílu jsou ty básně z Wolkrovy pozůstalosti, které zůstaly nedokončeny. Rukopisy fragmentů jsou porůznu ve školních sešitech a na listech volného papíru. Pokoušíme se je řadit chronologicky podobně jako básně v oddílu Koncepty podle vzniku, námětu, ladění, tvaru i podle formátu papíru a písma. Radíme však všechny fragmenty právě tak jako koncepty do jednoho oddílu, tedy nikoliv do oddílů dvou, jak je tomu v Nov II, kde byly ve dvou oddílech Fragmentů otištěny tyto básně: *Dva starci*, *Sluneční píseň*, *Den svítá kdes*, *Kdybych znal slova...*, *Sekáči* (s názvem *Z údolí severních už přišli sekáči...*), *Vidím...* a *Rozžehněte své duše*. Ostatní básně v Nov II v oddílu Fragmenty jsou pozdějšího data, a byly proto zařazeny v našem vydání do svazku prvního. Po prvé otiskujeme básně výše neuvedené. A konečně, na konec celého oddílu, jsme zařadili několik zlomků veršů, které se nepodařilo blíže určit.

Str. 469 *Procesí Bídy*. Rkp. (r), ink. tužkou, v linkovaném školním sešitě o 34 stránkách v měkkých modrých deskách, obsahujícím začátky francouzské gramatiky, str. 17 (v archivu ZW). Pravděpodobně rok 1916 anebo začátek roku 1917. — *Před názvem je verš*: Já často chodím kolem; *název*: <Zástupy> Procesí; 1 *je škrtnut*; 3 <Muži i ženy,> Procesí bídy; 4 a 5 *škrtnuty*; 5 <bídou.> nouzí.

Str. 469 *Touto dobou...* Rkp. (r), bez názvu, tužkou, na bílém lístku útržkového bloku (13,2×15,2, v MP); za verši jsou francouzské číslovky. Asi z roku 1917.

Str. 469 *Mnich*. Rkp. (r), tužkou, ve školním sešitě (S 8) se scénou *Vysílení*, str. 1—2 zezadu, s původním škrtnutým názvem *Nepochození*. Podle ladění a podle toho, že je koncept v S 8, klademe na konec roku 1917. — *Před 1 škrtnut verš*: Tak rád bych <z> s hor svých nedostupných sešel dolů; 2 *pův.*: že bujných trávnicků; trávnicků; 5 <Jak> Pak; vlídných lidí (vlídných *vypuštěno*); *po 5 škrtnut verš*: jim v oči pohlédnu a obejmu je; 8 *pův.*: v krvavých západech i v ránech purpurových; <o skalný> když krvaví; zlatí<.>; *po 8 škrtnut verš*: Chtěl o bolesti zpívat jsem jim, člověka a nebe; 10 <tíše> v srdci; 12 <vzlykaly> <zpívaly> bouřily; 13 <k nebi.> k letu. 16 <A tmavých> Les <naposled> v pozdrav; 18 <k zemi.> v země klíny

Str. 470 *Ach, pánové*. Rkp. S 12 (popsán na str. 559), bez názvu, tužkou, str. 16. Klademe do konce roku 1917 nebo na začátek roku 1918 podle poznámek v S 12 ze septimánské látky. — 4 *vepsán dodatečně*; 5 *škrtnut*; krysí] kr S; *po* 5 *škrtnut verš*: a oči, v kterých statečnost sní moudrá; 10 <tehdy> <někdy> by teď

Str. 471 *Mám odejít...* Rkp. (r), bez názvu, na listu křídového papíru (16,5×21, v archivu ZW), na jehož 2. str. je koncept veršů *Tě, která se za mnou ohlédla*. Podle tohoto sousedství klademe fragment na začátek roku 1918. — 10 *obestře, láskou*] *obestře láskou r*; 11 A zase <na to> *přihlížeti*; *po* 11 *škrtnut verš*: a v srdci skrývat bolest přenáramnou.

Str. 471 *Jsem mnichem samoty*. Rkp. (r), bez názvu, ve školním sešitě v měkkých modrých deskách s tištěným nadpisem na štítku Úlohy z řečtiny a s vyplněným školním rokem 1917—1918, třída VII. a podpisem *Jiří Wolker*. Sešit má 22 stránek, fragment je na str. 1, na str. 2 jsou verše tužkou:

Jsou dny, kdy z těžký[ch] mraků
padá smutek nekonečný.
Povadnou

Ostatní stránky jsou nepopsané. Fragment je psán tužkou, poslední čtyři verše perem. Klademe do první poloviny roku 1918 podle umístění v sešitu ze VII. tř. — 3 *pův.*: vůněmi minulosti.; 8 <žhavým> žhavou; 9 *pův.*: jako větérek (větérek *škrtnuto tužkou a vedle připsáno tužkou* raní).

Str. 472 *Podzimní menuet*. Rkp. (r), tužkou, v linkovaném osmerkovém sešitu (12×16,5, v archivu ZW) o 12 stránkách, v měkkých modrých deskách, obsahujícím latinská slovíčka, na štítku s nadpisem *Vocabula, J. Wolker*, str. 10, s *pův. názvem Menuet podzimní*. Pravděpodobně z roku 1918. — *Před 1 škrtnuty verše*:

Jdu tiše <po> za večera
Zasněnou alejí stromů

a jeden verš neškrtnut: Jdu tiše alejí. List za listem se snáší; 1 <podzimkem.> alejí. 2 <zlatých> něžných; 3 jak <na plese> kdysi na plesích hrst zlatých papillonů<.>; 4 <Je tu tak tiše, klidně> <Je tu tak klidně,> se <snáší> snášela; *po* 4 *škrtnuty zlomky veršů*:

Je mi tak klidně
Tak ticho tu.

Je tu tak <smutně.> klidně, cosi ztajeného brání
každému ruchu.

Sním, v mlhách modravých že tančí tiše kdosi,
na str. 12 škrtnuty tyto zlomky veršů a názvy básně:

Menuet
Padá, padá...
Menuet zlatého listí
Menuet tak smutný
tančí krvavé to listí podzimu

Str. 472 *Dva starci*. Rkp. S 18 (popsán na str. 570), tužkou obyčejnou a inkoustovou, str. 10—12 zezadu; před posledním veršem je napsáno těsnopisně: *Nauč jednou, nauč se tu dělat*. Klademe do roku 1918 podle S 18, který obsahuje koncepty básní z tohoto roku. — *Varianata začátku*:

V zář klasů obilných a žhavý letní jas
vztáh podzimek svou ruku. Zkalil záři vráz
těžkými myšlenkami rozervaných mraků.
Nezralé plody <smutně> zachvěly se chladem,
zžehnuté <ledem> víchrem klesly hlavy máků,
a zdálo se, že kdosi kráčí sadem
přes pole od hor, <na cestě se staví> <odkuds z širé dáli>
<kde starci dvě>

před 1 verš: V plameny klasů, v <nečitelné slovo> rozžhavená letní pole; 2 *přív.*: než Čas naň kývl.; 5 <mračný> krutých; *po 8 škrtnuty verše*:

<Dvě> Dva starci žebráci šli tiše širou plání,
když do zad zhrbených jim první úder vlít.

Str. 473 *Tam u hor modravých...* Rkp. S 18, bez názvu, tužkou, str. 1—3 a 6 zezadu, opravováno a dopisováno inkoustem. Časově klademe do roku 1918. — *Před 1 verše*:

Tam v starých pralesích, kde slunce zapadá
v <posvátných> posvátném šeru sukovitých stromů
1 *přív.*: v <starých> temných pralesích; 2 <krví značí> nachem barví; 8 <nečitelné slovo> bledé; *po 8 škrtnuty verše*:

A chodí tu již věky. Stromy snění
jim nad hlavami divné melodie

Sbor stromů staletých jim tiše zpívá

o tom, co <bylo> kdysi slavně v zemi plálo
 <jak silou vítěznou a> a o tom, co již v chladný popel ztlívá.
 10 *pův.*: <píseň> písničku o tom, co kdys dávno bylo.; *po 10 škrtnut*
verš: Vždy bývá smutná taká píseň snívá; 12 a <soumrak pochmurný
se> s šerem pochmurným se; 15/16 *pův.*: vzdychá. | Však také ne-
 směle a; 17 *pův.*: A stíny jdou. I starci; 18 <bílé> světlé; 21 <A
 <všichni> po mechu jdou,> Jdou po mechu a; 22 *pův.*: avšak
 žádné květy nevyrostly na nich; 24 *pův.*: <zda z dále přece zvon>
 zda <ztracený zvon> dvanáctá přec v dále; *po 24 škrtnuty verše*:
 Je ticho tam. Jen mraky odtud kráčí.
 Bouřlivé chuchvalce par mělké vody,
 jež nikdy nebouří, jen někdy trochu smáčí
 25 *pův.*: jen mraky nebem kráčí.; *po 25 škrtnuty verše*:
 v zoufalé spleti od neznámé země.
 Jsou jejich rysy
po 26 škrtnuto: však ani tam; 28 a 29 *utrženy, přetiskujeme tedy*
podle Nov II.

Str. 474 *Sluneční píseň*. Rkp. S 18, tužkou, str. 7 zezadu. Podle
 námětu i podle umístění v S 18 z podzimu 1918. — *Po 5 v S škrtnuty*
verše:

Oh, jak nám srdce zní a touhy k nebi letí
 objaté

Str. 474 *Den svítá kdes*. Rkp. S 18, bez názvu, inkoustovou tužkou,
 str. 41. Podle S 18 z roku 1918. — 1 <Již> Den; <zakleto>
 hasne již; 2 *pův.*: <je v ranní mlhy> kdes v ranní mlze; 5 *pův.*:
 ruku tvoji v dlaních

Str. 475 *Ten večer...* Rkp. (r), bez názvu, tužkou, na dvoulistu
 linkovaného papíru (16,5×19,5, v archivu ZW). Podle ladění pravdě-
 podobně z roku 1918. — 1 městem *škrtnuto, nadepsáno a opět škr-*
nuto; 3 *pův.*: nekonečně smutném bolu; 7 <řekli> dali; 9 *pův.*:
 A na to vždy, když Noc <nečitelné slovo> svůj; 10 *pův.*: nejkrás-
 něji; 15 <krása> cena; 16 jenž] jež r.

Str. 476 *Návštěva*. Rkp. (r), tužkou, na bílém osmerkovém lístku
 z trhacího bloku (10,5×15). Na druhé straně jsou anglická slovíčka.
 Patrně z roku 1918 podle ladění a námětu; nad názvem *škrtnuto*:

Dnes někdo (a slovo nečitelné). — 6 *pův.*: v mlčení; 7 *pův.*: trochu pobledli; ; *po* 8 *škrtnuty verše*:

Když potom po loučení kolem domu šel
v tu stranu, kudy odešla má milá,
tu pohled můj se (*nedopsáno*) rozletěl
(*nedopsáno*) políbila.

Str. 476 *Když jsme se z pohřbu alejí topolů vraceli...* Rkp. (r), bez názvu, inkoustovou tužkou, na obou stranách bílého lístku z útržkového bloku osmerkového formátu (10,5×15); druhá strofa je ve dvou variantách; druhá varianta na 2. str. lístku je ucelenější, tiskneme proto ji. Podle námětu podzim, zima 1918. — 4 <bolem> smutkem; 5 <uschovat,> schovat; ; 7 <stíny> hlasy; *první varianta druhé strofy*:

Když domu jsme se vrátili
a báli usednout si kolem stolu
pro prázdné křeslo, — které zakvílí,
tak ruce jen jsme podali si spolu.

8 *pův.*: A když; 13 <A znaveni,> Prochladlí; ; 14 <ani> tak; ; *po* 14 *škrtnut verš*: <zbylo> Zbylo by místo u našeho stolu.

Str. 477 *Jdu alejí topolů od hřbitova.* Rkp. (r), bez názvu, inkoustovou tužkou, na bílém lístku osmerkového formátu z trhacího bloku (10,5×15). Podle námětu podobně jako předcházející báseň z podzimu nebo zimy 1918. — 3 neznámá, podivná, (podivná, *vypuštěno*); 4 <ze svatě> posvátné; 6 <Smutné> Těžké; 6/7 *pův.*: nebe, | vidím; 9—10 *škrtnuty*; ; *po* 10 *škrtnuty verše*:

Bože, jak hořce mu
pro koho hořce dnes zavoní kvítí,

Str. 477 *Sníh včera napadal.* Rkp. S 7 (popsán na str. 555), bez názvu, inkoustovou tužkou, str. 36. Téměř varianta básně *U okna z 2. X. 1918*, proto klademe do listopadu nebo prosince 1918. — 1 *pův.*: Dnes tiše; 2 <svítí> lesknou; ; *po* 4 *škrtnuto*: Dnes; 5 <Dnes> A; 6 *pův.*: byla vytesána; 7 A] a S; 8 <a marně září,> a <marně> barvu,

Str. 478 *Kdybych znal slova...* Rkp. (r), bez názvu, tužkou, na dvoulistu modře a červeně linkovaného papíru (12×19); na str. 2 a 3

jsou kresby hlaviček, na 4. str. je jiná varianta téže básně. Podle ladění klademe do roku 1919. — *Varianta na 4. str.:*

Kdybych znal slova
<tak bych vám něco řekl snad.>
řekl bych něco vám snad.
Něco, co z jarního večera
slýchávám plakat, slyším se smát,
něco, co hladí a volá
z daleka, zdola
do šera.

Za touto variantou dva verše škrtnuty:

Kdybych znal slova, tak řekl bych vám snad,
zavřu své oči.

1 *přv.:* Kdybych znal slova — tak zastřel bych <zrak,> oči,; *po 4 škrtnuty verše:*

pro kterou zastírám <si zrak,> oči,
když slyším ji plakat <, když> a tiše se smát
6 slýchávám] <slýchávám> když slyším ji r.

Str. 478 *Sekáči*. Rkp. (r) na listu modře a červeně linkovaného papíru, tužkou. Na 1. str. rukopis bez názvu je podkladem pro náš text, na 2. str. je obráceně s názvem *Sekáči* varianta začátku. Další rkp. je v S 24, tužkou, str. 5 zezadu, a má 7 veršů. Podle námětu klademe báseň do léta 1919. — *Rkp. na 2. str. r:*

Z údolí přišli sekáči.
V halenách bílých, opálení, bosí;
uzlíček v rukou, — přes ramena kosy,
ne zasmušilí, — ani usměvaví.
<Dnes nad horami již se nemračí.
A rozešli se do luk.>
<Rozešli do luk se. Je slyšet, jak je zdraví.>

Za touto variantou napříč:

přes kamení
ledová zamrazení

1 sekáči. S; 2 v r *přv.:* <šli> tak přísně, jak by nesli; <Šli přísně, —> Jsou přísní, — jako služebníci velikého krále. S; *další verše v S:*

<Ti nesmějí se,> Neusmívají se a ani nepláčí <.>,
<Jdou v šedých> v šedivých halenách, zamlklí, bosí,
uzlíček v rukou, podél hlavy kosy,

jdou stále dál a dále.

Vše zdívnělo, když večer přišli k nám.

4 *v r pův.*: V halenách; 5 *v r pův.*: a podél hlavy; *po 14 v r škrtnut verš*: vše zachvělo se divným neklidem.

Str. 479 *Vidím...* Rkp. S 24 (popsán na str. 586), bez názvu, str. 25—26. Podle S 24 řadíme báseň do roku 1919. — 1 *Vidím i šera škrtnuto*, šera *nadepsáno znovu*; 2 <cesty,> hřbitovy; 3 *pův.*: kladl; 10 <kde jsem líbával rety,> o nichž jsem věděl, *r*; 11 *pův.*: o nichž jsem věděl: že zítra mě zradí; *po 11 škrtnut verš*: na šeré zákoutí; 12 <Vidím> Vidím; 18 *škrtnut*.

Str. 479 *Vesnický hřbitov*. Rkp. (*r*), tužkou, v S 18, str. 50 zezadu; podle S 18 z roku 1918.

Str. 480 *Tři zlomky*. První: Rkp. S 8 (popsán na str. 619), bez názvu, tužkou, 3. str. zezadu, patrně z roku 1918. — *Před 1 verš*: Když se tak rozhlížím.; *za 2 škrtnuto*: závidím, trpím a

Druhý: Rkp. (*r*), bez názvu, tužkou, na 8. str. rkp. prózy *Krahujec*, podobně jako koncept básně *Kvetoucí strom*, asi z roku 1918.

Třetí: Rkp. (*r*), bez názvu, na dvoulistu obvyklého papíru s anglickými slovíčky, na 2. str. obráceně (v archivu ZW). Podle motivu pravděpodobně z roku 1919.

Str. 481 DODATEK.

Báseň *Stojí, stojí kopeček...* přinášíme dodatkem. Jde totiž podle rukopisu o báseň staršího data (pravděpodobně léto 1922), která by proto patřila do prvního svazku Spisů Jiřího Wolkra. Protože však byl rukopis nalezen dodatečně, publikujeme jej v tomto svazku. Báseň bez názvu, inkoustovou tužkou, je psána na 4 lístcích nažloutlého útržkového bloku (12,5×15,5, v MP), po jedné straně papíru. Na prvním lístku v pravém horním rohu je cizím rukopisem napsáno: 1919. — 6 *pův.*: a za krávou; 9 <bělavý> trkavý; 11 <Zora> Ma-ma; 28 <dvířka> vrátka; 50 <trochu k krávě> hned se k ní však

Tento oddíl zahrnuje Wolkrovy překlady ze slovinštiny a z němčiny; především z poesie slovinské, na nichž Wolker pracoval za pomoci prof. Vojtěcha Měrky. Za života Wolkrova vyšly některé básně časopisecky a teprve po smrti básníkově vydal V. Měrka překlady ve dvou sbírkách: *Dragotin Kette: Pohádky. Ze slovinštiny přeložil prof. Dr Měrka Vojtěch a Jiří Wolker.* (Nákladem T. Štanglerové v Košicích.) Knížka vyšla r. 1924 podle údaje V. Měrky v doslovu ke druhé sbírce společných překladů: *Jiří Wolker: Bratrská poesie. Spolupracoval Dr Měrka Vojtěch.* (Nákladem Terezie Štanglerové v Košicích, b. r.) Zde na 3. str. je maturitní fotografie J. Wolkra a na 7. str. je faksimile Wolkrova rukopisného překladu Cankarovy básně *Já zablátil jsem lásku tvoji čistou.* Kniha přináší neúplný překlad Cankarovy sbírky *Erotika* (28 čísel), Kettovy Básně (3 čísla) a Gradnikovy *Padající hvězdy* (2 čísla). V našem vydání řadíme na první místo dětské básně Kettovy, protože jejich český překlad vyšel dříve než *Bratrská poesie*. V samotném řazení básní se však přidržujeme originálu: tak proti českému vydání Kettových *Pohádek* (*Hošík a květ, Kohout a slepička, Osel a kohout, Staničkova smrt, Toničkův sen*) zachováváme pořadí, jaké je v Aškercově vydání Kettova díla (*Dragotin Kette: Poezije, Lublaň 1907, 2. vyd.*), podle něhož jsme k dětským veršům přiřadili také báseň *Sultán a psíček*, jejíž rukopis ani časopisecký otisk se nepodařilo nalézt (přetiskujeme tedy podle *Nov II*). V Aškercově vydání jsou všechny tyto básně v oddílu *Bajky a dětské básně*; z dalšího oddílu Aškercova vydání (*Básně*) jsou přeložena dvě čísla *Děkuji ti za tvá slova sladká...*, *Štěstí vrátilas mi...*; báseň *Že ráží mou jsi...* je z oddílu *Sonety*, druhá z cyklu *Vzpomínky*. Podobně zachováváme i pořadí básní Cankarovy sbírky *Erotika*: včlenili jsme tedy do tohoto cyklu básně *Čekal jsem tě...* (vyšla v Hlasech z Hané) a *Aničko, skloň svou šij...* (přetiskujeme podle *Nov II*), které nejsou publikovány v *Bratrské poesii*. Shodně s originálem, ale proti *Bratrské poesii*, neoznačujeme jednotlivé básně pořadovými čísly. Za Gradnikovy verše řadíme potom Wolkrovy překlady z němčiny, z nichž dva — *Jaro a Hřbitov bezejmenných* — otiskla Zdena Wolkerová v knize *Jiří Wolker ve vzpomínkách své matky*, 2. vyd. 1951, str. 97 a 107. Druhé dva překlady dosud tištěny nebyly. Rukopisy překladů nebyly až na malé výjimky nalezeny. Za základ bereme vydání knižní (*Pohádky a Bratrská poesie*, dále jen BP) i s jeho grafickou podobou, odlišnou lec-

kde od originálu; v podrobnějších poznámkách je však uvádíme jen tam, kde se vyskytuje ještě jiné znění, nebo kde se naše znění od knižního vydání liší.

Str. 497 *Štěstí vrátilas mi...* — 5 jak] jako BP.

Str. 497 *Že růží mou jsi...* — V orig. a v BP bez názvu.

Str. 500 *Tam odtud...* — 16 jež] jenž BP.

Str. 501 *Venku podzimní noc kvílí...* — 24 Pověz, zda ti mohou růže] Pověz, zda mohou růže BP.

Str. 503 *Z dnů mladosti mé...* 19 sbohem! — zář (pomlka převzata podle orig.)] sbohem! zář BP.

Str. 504 *Oj, milenko má...* BP a Hlasy z Hané roč. XXXVII, č. 70, 31. srpna 1918 (H), s názvem *Ivan Cankar: Ukázky ze sbírky »Erotika«*. Podávají prof. Dr V. Měrka a J. Wolker. — 6 pnu, H; 10 tak. H; 12 a mně H.

Str. 505 *Plula luna...* BP a Hlasy z Hané roč. XXXVII, č. 73, 11. září 1918 (H), s názvem *Ivan Cankar: Ukázky ze sbírky »Erotika«*. Překládají prof. Dr V. Měrka a J. Wolker.

Str. 505 *Já pochoval jsem svoji lásku...* — 11 A v půlnoc jako plaché stíny] A v půlnoc jak plaché stíny BP.

Str. 506 *Já cítil dávno...* BP a rkp. (r) na 4. str. rukopisu prózy *Krahujec*, inkoustovou tužkou. — *Před 1 v r tésnopisem*: To tušení mě <dlouho těší>; to tušení se dlouho a škrtnut verš: <To> Zlé tušení se ve mně dlouho chvělo; 1 <tušil> cítil dávno <to již> již to <tiše> ve své duši r; 2 hle, —; vyplnila. r; 4 <tušil> cítil dávno <to již> již to r; 5 <oko moje> oka mého r. 6 jsem, — r; 7 <tušil> cítil r; 8 hle, — r; 9 Vysoká mezi námi vstala stěna, r; 10 <z> v druhé <jitro <jasně> bílé> slunce svítí, r; 11 v r *pův.*: <a tobě> teď tobě kynou nejkrásnější chvíle.; 12 Vysoká mezi námi vstala stěna r; 13 a pozdě, již se tenkrát k zemi zřítí, r; 14 až tvář tvá bude bledá, zaslzená. r; 15 Vysoká mezi námi vstala stěna r; 16 <z> v druhé <jitro> slunce svítí. r.

Str. 507 *Na cestě jsme potkali se.* BP a Hlasy z Hané roč. XXXVII, č. 73, 11. září 1918 (H), s názvem jako báseň *Plula luna* ... — 2 planou. H.

Str. 507 *Jako ta Diana* ... BP a Prostějovský rozhled roč. VIII, č. 79, 5. října 1918 (P), s názvem *Z chystané Candarovy* [!] sbírky: *Erotika*. (Dle překladu dra Měrky sveršoval Jiří Wolker). — 1 mramoru, P; 3 rudému, — P.

Str. 510 *Čekal jsem tě* ... BP a Hlasy z Hané roč. XXXVII, č. 102, 18. prosince 1918 (H), za Měrkovým článkem o Ivanu Cankarovi, s názvem *Ivan Cankar: »Erotika«*. Přel. prof. Dr V. Měrka a J. Wolker. — *Báseň není v H odstavcována, zachováváme odstavce podle originálu*; 6 by tiše H; 16 šeptajíce! H.

Str. 512 *Aničko, skloň svou šij.* — *Zachováváme odstavcování podle originálu*.

Str. 514 *Neházej na mou cestu vonných růží* ... — 15 smrt jde přede mnou.] smrt přede mnou. BP.

Str. 515 *Já zablátil jsem* ... BP a faksimile rkp. (r) na 7. str. BP, s označením 7. — 9 Ach r; 10 <pouze> jenom r; 11 <mně ve tvář> když v tvář mně r; na konci r je napsáno VyšN a po straně 23.

Str. 515 *Nevěř mi, drahá* ... BP a Hlasy z Hané roč. XXXVII, č. 102, 18. prosince (H), s názvem *Ivan Cankar: »Erotika«*. Přel. prof. Dr V. Měrka a J. Wolker. — 1 drahá — H; 2 v H není posunut doprava; 3 v žalosti svojí H; 4 v H začíná strofa; 8 Přijď ke mně, milá, H; 11 Aničko moje! H.

Str. 516 *Hle, zloději* ... BP a Prostějovský rozhled roč. IX, č. 1, 8. ledna 1919 (P), za Měrkovým článkem k Cankarovu úmrtí. Za básní s názvem *Ivan Cankar: Erotika* je napsáno: *Přeložili prof. dr. V. Měrka a J. Wolker.* — 2 na vozech, P; 3 zjasněným večerem P; 24 jež [!] P; 26 mě P; 36 dluhy. P.

Str. 528 *Poutníkova noční píseň*. Rkp., bez názvu, tužkou, je na rubu tuhého lístku navštívenkového formátu. Na přední straně lístku je motto z Kollára: ——— cesty mohou býti rozličné ——— a pod

tím: Obětina studujících c. k. gymnasia v Prostějově (v MP). V německém originále jsou tyto verše uvedeny pod názvem Ein gleiches (Podobná) za básní s názvem Wanderers Nachtlid (Poutníkova noční píseň). — 7 *pův.*: Brzo již asi

Str. 529 *Zimní píseň*. Rkp., bez názvu, překladu básně (v něm. orig. Winterlied), zhudebněné německým skladatelem Engelbertem Humperdinckem (1854—1921), je nadepsán v notách přímo nad melodií. Podle slov básnickovy matky pochází překlad z poslední doby Wolkrova života a byl pořízen pro koncertní pěvkyni M. Pittnerovou, pocházející z Prostějova. Wolker hrál pravděpodobně k písni doprovod.

Str. 530 *Na jaře*. Rkp. je na lístku nažloutlého papíru (10,5×17, v MP), opravován tužkou; za názvem je dvojtečka, za celou básní je podpis *Jiří Wolker*. — 27 *pův.*: a ze tváří se řinul zas; *poslední strofa pův. zněla*:

Já vzpomínal jsem na milé,
jež kryje zeleň rovů.
Ty Vesna při své vší síle
nemůže vzbudit znovu.

Pak škrtnut verš: Mé srdce milých vzpomíná; 31 *pův.*: vstát ač již (*nečitelné slovo*).

Str. 532 *Hřbitov bezejmenných*. Rkp. je ve složce s hudebními skladbami J. Wolkra (v MP). Na slova této básně od neznámého autora, kterou přivezl za války do Prostějova Wolkrův přítel Theodor Moravus, opsav si ji na hřbitově sebevrahů u Vídně, složil J. Wolker píseň.

VYSVĚTLIVKY

- 13: *Musa erotica* (lat.) — zde básně milostné.
 15: *Tibi, quae quando venibis* (lat.) — Tobě, která jednou přijdeš.
 16: 12 »*Miserere*« (lat.) — čes. slituj se; název hudební skladby, zpívané zvláště o pohřbech.
 19: *sonata* (ital.) — sonáta, instrumentální skladba o více větách; *allegro moderato* (ital.) — hudební výraz znamenající mírnou rychlostí, zde zároveň název sonátové věty; *andante* (ital.) — klidně, volně, zde zároveň název sonátové věty.
 22: 23 *Apoll* — Apollon, řecký bůh slunce, básnického nadšení, zpěvu a hudby, vystupující za doprovodu Mus (zde: *vil*).
 35: *reflexivní* (z lat.) — rozjímavý.
 37: *kredo* (z lat.) — zde vyznání, výklad názorů.
 38: 13 *Afrodite* — řecká bohyně lásky a krásy.
 39: 37 *Janus* — římský bůh vchodů, každého začátku, války a míru.
 40: *Tempus extremarum laetitiarum* (lat.) — Doba nejvyšších radostí.
 43: *Klytia* — a další postavy z básně: *Leukothoe*, *Ochramos* (správně *Orchamos*) přejaty ze 4. knihy Ovidiových *Metamorfos* (viz vysv. ke str. 148 a 401), v. 190—270, které byly Wolkrovi k této básni předlohou. Řecké motto (čti sy theón kai athrópón tyranos, erós) je nepřesný citát z Euripida, zlomek 136 (vyd. Nauckovo).
 46: 36 *Lethe* — řeka zapomnění v řeckém podsvětí; 37 *asfodel* — kopíčko, rostlina liliovitá. Podle řeckých bájí kvetl asfodel na loukách v podsvětí; 49 *Helios* — nejmladší v řadě řeckých bohů slunečních.
 47: 9 *Aquillo* — severovýchodní vítr u Římanů; 10 *siléni* — démoni vodstva v řeckém bájesloví; 20 *Olymp* — pohoří v severových. Řecku, sídlo řeckých bohů; 21 *satyr* — smyslný a bujný démon polozvířecí podoby, žijící v družinách v lesích a na horách.
 49: 83 *Artemis* — řecká bohyně přírody, úrody a lovu.
 50: 101 *Kybele* — maloasijská bohyně přírodního života, zosobnění věčně tvořivých přírodních sil.
 53: 187 *Tartaros* — ta část podsvětí, kde hříšníci podstupovali své tresty.
 55: 25 *Boreas* — severní vítr u Řeků.
 58: 119 *zem hellenská* — země řecká.

- 60: 69 *sphinx* — symbol záhadnosti a tajemství v starověkých bájích.
- 62: 97 *Hypnos* — řecký bůh spánku.
- 63: 137 *indigový* — sytě modrý; 148 *Gorgona* — společné jméno tří příšerných dcer mořského starce Forka: Sthenó, Euryalé a Medusy. Medusa proměnila v kámen každého, kdo na ni pohlédl.
- 64: 151 *ruka Diova* — Zeus (2. pád Dia), nejvyšší bůh starých Řeků.
- 66: 17 *dryady* — lesní víly.
- 70: 127 *penáti* — starořímské bůžkové, ochránci domácnosti; 134 *lukostřelná bohyně* — Artemis (viz vysv. ke str. 49).
- 72: 48 *Hades* — vládce řeckého podsvětí, pak podsvětí, záhrobí vůbec.
- 75: 4 »od sledů bouřných mraků« — dáno autorem do uvozovek, protože jde o rozšířený citát z Macharovy básně Antické jaro z knihy V záři hellenského slunce (tam: »od sledů mračen«); 9 *Hory* — řecké bohyně čtyř ročních období. Podle antického bájesloví měly na starosti Heliův sluneční vůz.
- 80: 130 *Erynie* — řecké bohyně pomsty; 150 *Chronos* — v řeckých bájích zosobnění času v postavě starce.
- 81: 178 *Styx* — řeka v řeckém podsvětí.
- 83: 223 *nymfa Echo* — byla za trest proměněna v ozvěnu.
- 97: *rondeau* (franc., čti rondó) — lyrická báseň o třech strofách a dvou rýmech, v níž se opakuje na konci druhé a třetí strofy první verš (v rondelu první dva verše).
- 102: 50 »Miserere« — viz vysv. ke str. 16.
- 103: *Otakar Theer* (1880—1917), český lyrik aristokratické výlučnosti a individualistického vzdoru; poslední sloka naráží na jeho předčasnou smrt.
- 115: 43 *andante* — viz vysv. ke str. 19.
- 119: *reminiscence* (z lat.) — vzpomínka, ohlas.
- 123: *Nekyia* (řec.) — věštění, při němž byly vyvolávány duše zemřelých z podsvětí a dotazovány na budoucnost. Název XI. zpěvu Odyssey; 1 *Teiresias* — proslulý thébský věštec; 9 *Thanatos* — bůh smrti u Řeků; 10 *Persefone* — řecká bohyně podsvětí; 15 *Hades* — viz vysv. ke str. 72.
- 124: 26 *vody styžské* — viz vysv. ke str. 81; 29 *Odysseus, Aeneas* — hrdinové řeckých bájí; 52 *Erynie* — viz vysv. ke str. 80.
- 125: 65 *Artemis* — zde v původním významu bohyně luny; 73 *Lethe, asfodel* — viz vysv. ke str. 46.
- 127: *Maurice Maeterlinck* (1862—1949), vlámský spisovatel písňící francouzsky, představitel symbolismu.
- 130: *Edgar Allan Poe* (1809—1849), americký básník a spisovatel ta-

- jemných a hrůzyplných příběhů; 3 *hekatický* (správně hektický, z řec.) — tuberkulosní; 14 *Leonora* (vlastně Lenora) — postava mrtvé milenky z Poeova Havrana a z jiných jeho básní.
- 132: *Sirény* — v řeckém bájesloví mořské víly, lákající plavce svým kouzelným zpěvem do záhuby.
- 133: 33 *Olympští* — řeční bohové, sídlili na Olympu (viz vysv. ke str. 47).
- 140: 25 *amfora* (z řec.) — antická dvojchá nádoba na víno.
- 142: 6 *memento mori* (lat.) — pamatuj na smrt.
- 144: *moderato* (ital.) — hudební výraz znamenající mírně; *andante* (ital.) — viz vysv. ke str. 19.
- 145: *allegro finale* (ital.) — živé zakončení, živě zahraná závěrečná věta.
- 148: *Caesar* — Gaius Iulius Caesar (100—44 před n. l.), římský státník, vojevůdce a spisovatel; 3 *Gallie* — starověká říše, která se prostírala od Pyrenejí k Alpám a Rýnu. Caesar vedl proti kmenům galským podmanitelskou válku; 14 »*Veni, vidi, vici!*« (lat.) — »Přišel jsem, viděl jsem, zvítězil jsem!« Proslulý Caesarův výrok, jímž oznámil Římu jedno ze svých vítězství; — *Ovidius* — Publius Ovidius Naso (43 před n. l.—asi 18 n. l.), římský básník.
- 149: 9 *píseň od Dunaje* — Ovidius žil od r. 8 před n. l. až do své smrti ve vyhnanství u Černého moře, jižně od ústí Dunaje; 14 *Faethon* — syn řeckého boha slunce Helia. Byl sražen Dioovým bleskem, když nemohl zvládnout splašené čtyřspřeží slunečního vozu otce; — *Virgil* — Publius Vergilius Maro (70—19 před n. l.), epický básník římský; — 1 *Dva nedostupné hrady postavil jsi z žuly* — t. j. Iliadu a Odysseu.
- 150: 9 *Ithaka* — ostrov v Ionském moři, rodiště Odyssea, hrdiny Homérovy Odyssey. Po válce trojské se Odysseus navrátil do Ithaky až po dlouhých letech bloudění; 11 *Apollův sbor* — viz vysv. ke str. 22; 11 *Medusy* — Wolker zde užívá jména Medusa pro všechny Gorgony (viz vysv. ke str. 63); — *Cicero* — Marcus Tullius Cicero (106—43 před n. l.), římský státník a proslulý řečník; 9 *forum* (lat.) — náměstí ve starém Římě, kde zasedal senát a soud.
- 158: *Gaius Valerius Catullus* (85—54 před n. l.), římský básník lyrický.
- 159: *rispetti* (ital.) — lyrická báseň o osmi verších s rýmy podle vzorce abab cc dd; 5 *vibrace* (z lat.) — chvění, vlnění; — 2

- pastorale* (z lat.) — hudební pastýřská skladba prostého, idylického charakteru.
- 160: 2 *pastel* — obraz malovaný jemnou barevnou křídou nebo barevnou tužkou; — 2 *modulace* (z lat.) — v hudbě přechod z tóniny do tóniny.
- 166: *Svatý Kopeček* — výletní a poutní místo u Olomouce, kam Jiří Wolker často a rád jezdíval k rodičům své matky.
- 185: *groteskní* (z ital.) — pitvorný.
- 189: 47 *Lilith* — první žena Adamova, symbol smyslného, ďábelského ženství.
- 190: 1 *vivace* (ital., čti vivače) — hudební výraz znamenající živě, čile, bujaře.
- 191: 7 *bizarní* (z franc.) — podivný, zvláštní.
- 212: 2 *Faun* — římský bůh plodnosti, lesů, úrody a pastvin, později ve významu řeckých satyrů (viz vysv. ke str. 47).
- 220: *pastel* — viz vysv. ke str. 160.
- 239: 4 *staccato* (ital.) — způsob hry, v němž se označené tóny hrají krátce, výrazně a od sebe odděleně.
- 241: 1 *kastel* (z lat.) — menší tvrz, pevnost.
- 259: *andante sostenuto* (ital.) — hudební výraz znamenající volně, zdrženlivě, vážně; 8 *flageolet* (franc., čti flažole) — malá flétna nebo flétnový tón na smyčcových nástrojích.
- 325: *sordina* (z ital.) — dusítko, tlumítko zvuku.
- 326: *réveillon* (franc., čti revejon) — večere o půlnoci.
- 342: *apostrofa* (z řeč.) — oslovení nepřítomné osoby nebo věci.
- 360: *hospoda U brabantského krále* — je na Malé Straně v Praze. Wolker se v ní scházival se svými prostějovskými přáteli.
- 393: *P. Z.* — Pepa Zahradníková.
- 394: *M.* — Marie Horáková.
- 397: 1—2 *Musy s Apollonem* — viz vysv. ke str. 22; 6 »*Gloria Tibi, Venceslaus!*« (lat.) — »Sláva Tobě, Václave!«; 13 *Vindobona* (lat.) — Vídeň; 17 *flanc* (z něm.) — planá vychloubavost; 18 »*Heil, Wenzel, Dir im Siegeskranz!*« (něm.) — doslovně: »Sláva Ti, Václave, ve vítězném věnci!«, parafráze staré německé válečné písně; 19 *alma mater* (lat.) — čes. živná matka, starobylý název university; zde myšlena prostějovská společnost Univerzita, viz o tom blíže v poznámkách ke str. 397.
- 401: *Ve stopách Ovidiových Metamorfos* — Metamorfosy (Proměny) jsou nejvýznačnějším dílem římského básníka Publia Ovidia

- Nasona (viz vysv. ke str. 148), zpracovávajícím řadu bájí o různých proměnách podoby.
- 402: 45 *fauni* — viz vysv. ke str. 212; 46 *Pan* — řecký bůh lesů, pastvin, stád a lovců.
- 405: *Čas vše mění, i časy, k vítězství on vede pravdu* — citát z Kollárovy Slávy dcery, Předzpěv, v. 112.
- 407: *fiktivní monolog* — smyšlená samomluva.
- 412: *Per aspera ad astra* (lat.) — Po drsných cestách k hvězdám, výrok složený z citátu z Vergília (viz vysv. ke str. 149) a římského básníka Publia Cornelia Severa.
- 413: 1 *Johannes Gutenberg* (1397—1468), německý vynálezce knihtisku.
- 416: 15 *sonata* — viz vysv. ke str. 19; 15 *andante* — viz vysv. ke str. 19.
- 420: *Najde spásu, kdo ji hledá! Ruce k dílu, hlavy vzhůru!* — verše J. V. Sládka z básně Hlavy vzhůru! ve sbírce Ze života.
- 421: 28 *Chemin des Dames* (franc., čti šmen de dam) — silnice na horském hřebenu ve východní Francii. V r. 1917 a 1918 byly o ni sváděny kruté boje, jichž se zúčastnili i čs. dobrovolníci.
- 422: 16 *reflexe* — vlastně reflex, světelný odraz.
- 427: 1 »*Repetitio est mater studiorum*« (lat.) — »Opakování jest matka studií«; 2 *auditor* (lat.) — posluchač; — 1 *René Descartes* (1596—1650), francouzský filosof, tvůrce protischolastické filosofie. »*Jsem a proto je Bůh*« je jeden z jeho důkazů o existenci Boha; 2 »*Byla opice a jsem*« — narážka na učení anglického přírodovědce Charles Darwina (1809—1882), který odvozuje původ člověka a opice ze společného prapředka.
- 428: *ῥοδοδακτυλίη* (řec., čti rhododaktylé) — růžovoprstá; 5 »*Non est arma tenenda tuis*« (lat.) — volně přeloženo: »Není ti dáno, abys mohla nositi zbraň«.
- 429: *Pegas* — okřídlený oř básníků; byl synem *Medusy* (viz vysv. ke str. 63) a mořského boha Neptuna; 2 v *Ovidiově spisu* — t. j. v *Metamorfosách* (viz vysv. ke str. 43 a 148); 4 *Jupiter* — nejvyšší bůh Římanů.
- 430: 5 *Platon* (427—347 před n. l.) — nejvýznačnější představitel antické idealistické filosofie; zde narážka na t. zv. platonickou lásku; 8 *asymptota* — tečna dotýkající se křivky v bodě nekonečně vzdáleném; — *ἑξάήμερον* (řec., čti hexahémeron) — šestidenní, šestero dnů.
- 431: *S. S. S.* — pravděpodobně katolické Studentské sociální sdružení.

- 432: 1 *na Caesara* — viz vysv. ke str. 148.
- 434: 6 *starostou* — v době vzniku těchto veršů byl starostou Prostějova Dr Ondřej Příkryl, autor několika sbírek básní, psaných v hanáckém dialektu; — 2 *mohyla rady Kubelky* — Václav Kubelka (zemřel 1929) byl v době vzniku těchto veršů ředitelem prostějovského gymnasia. Kromě jiných napsal učebnici Římské reálie a literatura (= *Reálie*; reálie — látkové údaje doplňující souhrnný obraz života nějaké doby, věcné, reálné poznatky); 5 *Kerber* — tříhlavý pes hlídající vchod do podsvětí.
- 437: 6 *Messalina* — římská císařovna proslulá svou záletností.
- 438: 14 *pastorale* — viz vysv. ke str. 159.
- 441: 57 *na stolec helénských* — řeckých.
- 446: *Cicero* — viz vysv. ke str. 150; *Lucius Sergius Catilina* (108—62 před n. l.) — Ciceronův sok při kandidatuře na konsulát. Po vítězství Ciceronově připravoval Catilina státní převrat, byl však před celým senátem odhalen proslulou řečí Ciceronovou a donucen opustit Řím. Oba, Cicero i Catilina, byli představiteli téže vládnoucí třídy otrokářů; 15 *vulgus* (lat.) — lid; 23 *tyranis* (řec.) — samovláda; 24 *Hades* — viz vysv. ke str. 72.
- 453: *Oscar Wilde* (1856—1900), anglický spisovatel, jehož oblíbeným uměleckým prostředkem byl paradox.
- 472: *menuet* (z franc.) — hudební skladba určená pro tanec téhož jména; 3 *papillon* (franc., čti papijon) — drobounce nastříhané papírky, konfety.
- 483: 2, 11 *Radeček, Zora, Dagmar* — Wolkrův bratranec a sestřenice, s nimiž trávil léto na Svatém Kopečku u rodičů své matky (viz také báseň Pohřeb z Těžké hodiny).
- 487: *Vojtěch Měrka* (nar. 1888), překladatel ze slovanských jazyků, Wolkrův profesor na prostějovském gymnasiu. Získal Jiřího Wolkra pro spolupráci na překladech ze slovinštiny.
- 489: *Dragotin Kette* (1876—1899), slovinský lyrik, vynikl zejména svými cykly sonetů.
- 497: 6 *jak Samsoni, co u své Dalily* — podle izraelských pověstí vypátrala Dalila, v čem spočívá Samsonova nepřemožitelnost, ustříhla mu vlasy a tak jej zbavila síly.
- 498: *Ivan Cankar* (1876—1918), slovinský spisovatel. První vydání jeho sbírky *Erotika* (1899) dal lublaňský biskup spálit.
- 500: 4 *Ganges* — řeka v Indii.
- 502: 2 *zefír* (z řec.) — mírný jihozápadní vítr, vánek.

- 507: 1 *Diana* — římská bohyně luny a lovu.
526: *Alois Gradnik* (nar. 1882), slovinský básník; jeho sbírka *Pada-
jící hvězdy* vyšla r. 1916 v Lublani.
529: *August von Platen* (1796—1833), německý básník a spisovatel.
530: *Julius Sturm* (1816—1896), německý básník náboženských motivů.

DOSLOV

Wolkrovy mladistvé práce veršem, které předkládáme v tomto svazku čtenářům jeho díla, otvírají nový pohled do jeho básnického vývoje; ukazují, jakou složitou cestou a jakým hledáním prošel mladý básník, než dospěl k Hostu do domu a k Těžké hodině. I když Wolker dalším vývojem toto své přípravné období překonal, jsou v jeho mladistvých pracích básně, které svědčí o velké síle jeho básnického talentu a které i pro pravdivost básnického poznání jsou schopny podstatně rozmnožit živý odkaz tohoto velkého tvůrce socialistické poezie u nás. Verše raného mládí Wolkrova neliší se svou tematikou vcelku od mladistvých veršů jiných soudobých básníků: Wolker v nich vyjadřuje své mladistvé radosti a smutky, učí se v nich pozorovat přírodu a život, vzněcuje se četbou, která mu poskytuje i literární inspiraci pro vlastní činnost básnickou. Ale za těmito obvyklými vlastnostmi mladistvé poezie lze sledovat pronikavý růst jeho umělecké cílevědomosti, jakož i vzestup jeho společenského poznání a uvědomění. Právě tyto vlastnosti umožnily Wolkrovi, aby v daných historických podmínkách vospěl v básníka komunistické myšlenky, v průkopníka socialistického realismu.

První soustavnější veršové pokusy Jiřího Wolkra spadají do doby jeho středoškolského studia na prostějovském gymnasiu. Wolker se pokoušel sice již jako žák obecné školy o dětské veršičky, pro něž je přes jejich naivitu charakteristická konkrétnost a nota blízká lidovému popěvku, ale až rok 1915 znamená vlastní počátek jeho mladistvých prací veršem. V tomto roce píše Wolker své *První méně cenné pokusy*, jak kriticky nazval rukopisný sešitek s epigramy a satirickými verši. Jejich námětem jsou drobné příhody ze školy, nehody kamarádů, podivnůstky profesorů. Spolu s karikujícími kresbami, jichž se najde v jeho zápisnicích a sešitech nemálo, ukazují tyto verše dar jasně-

ho, jadrného humoru a ostrého vtipu a zároveň jsou dokladem autorova smyslu pro realistický detail. Svědčí o tom i epigramy pozdějšího data, jejichž ostří není namířeno jen proti kamarádům a spolužákům, nýbrž které útočí již zcela otevřeně proti náboženskému pokrytectví a maloměstské společnosti.

Avšak obzor mladého lyrika se neomezuje na školské prostředí, rozšiřuje se, jeho poznání se obohacuje a z těchto nových dojmů vyplývají otázky o smyslu života, o poměru člověka k životu; vlastní dospívání nutí jej zamýšlet se nad vztahem k ženě. V tom všem je třeba se orientovat, na všechny otázky, kladené životem, je třeba nalézat odpověď. A Wolker důsledně a svědomitě třídí své mladistvé verše z let 1915—1917 podle námětů do tří rukopisných sešitků — *Básně milostné*, *Musa erotica* a *Náhledy do života*. Touhou po někom, kdo by mu porozuměl, hledáním, radostí z nalezení a konečně také rozčarováním jsou naplněny verše oddílu *Musa erotica*, nejobsáhlejšího ze všech tří rukopisných sešitků. Většina básní je věnována Marii H., první studentské Wolkrově lásce; zvraty svého vztahu k této dívce prožíval Wolker velmi bolestně a často se o nich rozepsal ve svých mladých prózách. Někde zazní výraz až silácký, šestnáctileté »vypráhlé srdce« se dívá se skepsí na ženu vůbec, ale jindy, pronikne-li pózou upřímný cit, objeví se úsměvná báseň, plná chlapecké prostoty a líbeznosti, jako Kraslice, kde Wolker vtipně a bezprostředně zbásňuje prostý životní zážitek.

Z rámce tohoto Wolkrova zájmu nevybočuje ani jeho nejrozměrnější báseň *Klytia*. Pozoruhodná je odvaha, s jakou se sedmnáctiletý Wolker soustředil v této básni na thema žárlivosti; snažil se dát svému subjektivnímu zážitku obecnější platnost a sáhl proto k epice. Nedlouhou epickou z Ovidiových Proměn rozvedl v rozsáhlou báseň o sedmi zpěvech. Uplatnila se tu jeho bohatá obrazotvornost a jeho schopnost fabulační; již tu předjal své příští vědomé úsilí o epiku.

Přes to, že všechny tyto veršové pokusy Jiřího Wolkra spadají do let první světové války, válečné poměry se v nich — až na dva fragmenty (Procesí Bída a Tou-to dobou) — neodrážejí. Na vnímavého chlapce jistě působilo hrůzné běsnění válečné, odchod přátel, spolu-žáků a učitelů na frontu, bída prostých lidí a demonstra-ce v rodném městě v dubnu 1917, při nichž tekla krev vyhladovělého lidu, ale v této době svého dospívání, v le-tech 1915—1917, je Wolker ve své tvorbě, ostatně ne-příliš rozsáhlé, zaujat především vyjadřováním svých citů milostných.

Do zcela jiné šíře thematické se rozrůstá Wolkrova tvorba koncem roku 1917 a v následujícím roce 1918: Wolker píše i několik básní denně a jeho rukopisné sešity jsou naplněny verši lyriky přírodní, meditativní i verši epický-mi. Tento náhlý vzrůst básnické produkce je vysvětlitelný tím, že skutečnost, která jej obklopuje, přímo ho nutí k tomu, aby se s ní vyrovnal i jako básník. Uvědomme si stoupající bídu válečné doby, zostřující se protiklady mezi buržoasií a dělnictvem, rostoucí naděje na osvobození ná-rodní a sociální, ohlas vítězství Velké říjnové socialistické revoluce; to vše si vynucuje ujasnění stanoviska. A Wolker o to usiluje s poctivostí a svědomitostí příznačnou pro celý jeho vývoj. Jeho tvůrčí zkušenosti však na tak velký úkol dosud nestačí; Wolker nedovede ještě zvládnout vlastními prostředky těžší umělecký problém. Není spoko-jen s tím, co napíše; hledá, tápe, zkouší své básnické schopnosti a síly, po neúspěších přestává věřit ve své na-dání, ale znovu se vzchopuje a znovu zápasí o pravdivý výraz. »... Právě našel jsem se ve své literární činnosti v jakémsi mrtvém bodě. Pochyboval jsem totiž o dosta-tečném svém nadání a chtěl jsem přestat, neboť prostřed-nost v umění nenávidím ze všeho nejvíce,« tak píše 19. března 1918 v dopise E. Chalupnému. A v témž dopise říká: »Mám doma mnoho věcí hotových, ale všechny práce starší jednoho dne se mi již nelíbí. Zdá se mi, že překročiv

onen mrtvý bod, postupují rychle kamsi do oněch sfér, kde znějí tóny, které se *mně* líbí.«

Zde, v těchto zápasech a hledáních, je třeba hledat příčiny toho, že Wolkrovy verše z roku 1918 jsou plny ohlasů děl nejrozmanitějších spisovatelů. »... Člověk musí napsat z počátku tucty básní cizích, než najde notu vlastní. Musí jaksí zkráceně proběhnout všemi velkými básnickými zjevy od Máchy až po Březinu, než dojde svého vlastního jazyka,« napsal později Wolker (12. září 1923) Vladimíru Zelenému a sám tím charakterisoval vlastní vývoj. Je pro mladého Wolkra příznačné, že hledá pomoc u cizích vzorů především tehdy, když mu jeho básnické zkušenosti nestačují. Nejde mu o izolovaný svět Wildův, Baudelairův nebo Verlainův, nýbrž používá uměleckých prostředků těchto autorů v konkrétním světě svých vlastních zážitků. Někdy jej ovšem spisovatelova osobnost strhne k přímému napodobení stylovému i výrazovému (na př. Przybyszewski v Úsměvech Satanových). Ale i tehdy, kdy Wolker podléhá dekadentnímu symbolismu, kdy čte s vášnivým zaujetím díla Maeterlinckova, Poeova, Wildova a j., i tehdy zůstává svým v tom, že popudem, který jej přiměl hledat pomoc v dílech těchto spisovatelů, byl mu vždy osobní zážitek.

Subjektivismus a individualismus, výlučnost, odstup od společnosti jej tedy upoutává v dílech jeho oblíbených autorů právě proto, že sám se v této chvíli svého vývoje cítí být jiným než okolní lidé, že sám cítí svou osamocnost (Sirény). Pohrdá přímo nenávistně maloměstáckou společností (Pes šteká), horoucně touží vykonat něco krásného a velkého, kreslí si v představách zcela jiný svět, kde i láska k ženě bude vznešená a čistá, ale doba válečná a maloměstské prostředí venkovského města se tvrdě střetávají s jeho touhami a zvyšují ještě bolesti a zmatky dospívání. Wolker cítí odpor k průměrnosti, všednosti, ale nezná zatím jinou zbraň, nevidí jiné východisko než utéci se sám k sobě. S rostoucím individualismem roste však

i pocit osamocení a s ním nespokojenost, trpkost, pesimismus, protože útek k sobě samotnému, obrácení se do sebe nemůže rozřešit žádnou z Wolkrových zneklidňujících pochyb.

Při svém hledání cesty obracel se Wolker o radu nejen ke spisovatelům cizím, ale také k mnoha významným básníkům naší literatury. U jeho začátečnických veršových pokusů stál jako učitel nepochybně J. S. Machar. Vliv Erbenův je patrný již z celé intonace první Wolkrovy balady *Po bouři*. Wolker zde při svém hledání opory v naší literární tradici narazil na zlatou žílu, k níž se později vrátil. V některých verších ozvou se tóny nerudovské; často zazní ohlas lidové písně. A je příznačné, že právě v naší literární tradici nachází Wolker posilu pro rozvoj svého osobitě čistého, bezprostředního pohledu na skutečnost, pro konkrétní citění a chápání, pro opravdovost, s jakou promýšlí společenské zřízení a jeho rozpory. Svědčí o tom básně s náměty vlasteneckými i sociální motivy jeho veršů.

Není třeba nikterak zakrývat, že mladý básník utrpěl v roce 1918 nejednu porážku v tomto zápase o nalezení osobitě tvůrčí cesty, o básnické zpodobení všech vnitřních rozporů, které prožíval, i světa, který jej obklopoval. Vyvolávalo to nejen nedůvěru ve vlastní síly, ale vrhalo jej to leckdy i zpět k dekadentním smutkům, jak o tom svědčí dopis E. Chalupnému z 19. října 1918: »... Zasněný podzim odtrhl mě úplně z ruchu života městského a ukázal mi tesklivý půvab samoty, ticha a zádumčivých barev. Jest tu jistě i vliv těch nemocně sladkých básníků: Baudelaire, Verlaine, Hlaváček, které nyní (snad je to pouze přechodné) zbožňuji. Pravíte, že chybí těm básním opravdovost a prožitost. Já zase myslím, že žádná jiná nebyla tak prožita jako nynější mé básně, které hnětu ze svých podzimních smutků... Snad jsou tomu vinny mé samotářské procházky po hřbitovech, zapadlých alejích, — ale já vždycky si odtamtud odnesl tolik toho, že podruhé toužil jsem jít tam zase, ač viděl jsem zřetelně, že kráčím jaksi

nepřirozeně. Vždyť 19letému chlapci není toto stanoveno. Já mám býti plný života, krve a snů ještě nedozrálých.«

Teprve konec války znamená ve vývoji Wolkrovy básnické osobnosti nový zvrat. Sám to také konstatuje v několika dopisech E. Chalupnému: »Poslední dobou jsem se velice změnil... nabývám jasnějších obzorů, zapomínám na nemocná šera a vzpomínám jen na silná světla, která se mě kdys dotekla.« (22. ledna 1919.) »Pracuji teď neúnavně a zdá se mi, že jsem našel sám sebe teprve teď... jsem... prost všech těch stínů, které na mně tak dlouho ležely.« (2. dubna 1919.) Tento zvrat ve Wolkrově postoji k životu souvisí s pocity celé mladé poválečné generace. Mladí lidé, kteří prožili hrůzy války, kdy život jednotlivce pozbyl ceny, vítali s nadšením mír, nechávající se unášet rozdychtěnými smysly a radostí ze záchrany života. Vítězslav Nezval vzpomíná v knížce *Wolker* (Praha 1924), jak velký ohlas tehdy vyvolala Šrámkova sbírka *Splav*: »A Jiří Wolker vstoupil do literatury jako člen optimistické generace, jež se zrodila po válce z tisíce krásných a žalostných věcí a lyrické knížečky, která se jmenovala *Splav* a měla kouzlo rána a rosy.« A skutečně: již z rukopisného sešitku *Lyrika od jara do léta 1919* dýchá na nás Šrámkův stříbrný vítr; čteme zde verše naplněné sice smutkem, ale ztichlým, zpokornělým, »krásným«, cítíme »stříbrnou něhu« a touhu po něčem nevyslovitelném (»A jest mi tak smutno, tak divně, kouzelně, stříbrně smutno«). Verše Wolkrovy se stávají tiššími, zpěvnějšími, zazní v nich pro Wolkra charakteristický motiv rodiny, domova, básník dovede i ve věcech nejprostších a všedních nalézt půvab a krásu (Broučku, kterého jsem našel v kytici od milé).

První prázdniny po maturitě, strávené v létě roku 1919 ve Stražově na Slovensku, ještě více prohlubují Wolkrův nový vztah k životu. Neporušená, rozkvetlá příroda, samota, prostý život, to vše působilo na mladého básníka blahodárně. »... Cítím se teď zdravým, silným a skutečně mladým.« (17. července 1919 E. Chalupnému.) Noří se

dychtivými smysly do letní přírody, tiše naslouchá svému nitru, vášnivě a toužebně, prudce a opět něžně se opájí svým mládím. »Radost tichá jak smutek« a »bolest sladká jak úsměv« mísí se v jediný sladkohořký tón. Mládí, láska, léto — celé zbarvení básní, výrazy »stříbrná něha«, »bílý kůň«, »stříbrný dešť«, to vše znovu a znovu dokládá, jak Fráňa Šrámek pomáhal Wolkrovi, aby našel ve své poesii bezprostřednější a pravdivější vztah k životu.

Wolkrův odjezd z rodného města do Prahy na právnická studia po prázdninách 1919, Praha se svým poválečným kvasem, bouřlivé diskuse v Unionce, tehdejší literární kavárně, básníkovo setkání se zcela novým společenským a literárním prostředím, to vše přispělo pak k tomu, že se Wolkrova básnická tvorba stává stále cílevědomější. Četné básně z období od léta 1919 do Hosta do domu hovoří již příbuznou řečí s básněmi Wolkrovy první sbírky. Tematika Wolkrovy poesie jde nyní dvěma směry. Jeden okruh jeho veršů zobrazuje chlapce, který byl vytržen z klidné a šťastné pohody domova a který se touží vrátit ze zmatků hlučného velkoměsta do ticha a tepla svého pokojíku. Proto píše verše plné vzpomínání na matku, na domov, na lidi blízké a milé, proto se ozvou uprostřed zimy v poválečné Praze toužebné vzpomínky na stražovské léto. To je osobní nota jeho poesie. Vedle této osobní noty vzniká však okruh poesie zaměřené na společnost jako celek, verše, v nichž se Wolker zamýšlí nad bídou a nespravedlností, v nichž touží po krásném životě pro všechny lidi bez výjimky a hledá nápravu v bratrské, pokorné lásce všech. Wolker věří, že lidské srdce dovede smířit všechny protiklady života. Srdce je mu širší než svět, srdce se mu stává pojmem nejvyšším, a proto, oslovuje-li svou milou, říká: »Ženo — člověče — srdce.« Tato naivní, idylická víra svědčí zajisté i o tom, že Wolkrovi nebyly tehdy ještě jasné samé příčiny sociálních rozporů a prostředky k jejich odstranění. Ale tyto verše prostoupené bratrským soucitem vzbuzují zároveň důvěru, že Wolker dovede podřídit

svůj osobní zájem zájmům společným a že má všechny předpoklady k tomu, aby se ztotožnil v boji za spravedlivější svět s objektivními podmínkami tohoto boje, jakmile se je naučí znát. Ba v některých svých básních tohoto období (Poutník zpívá, Odejeme, Člověk) jako by již předjímal svůj boj statečných rukou a cítil blízkost své »těžké hodiny«.

Wolkrovy mladistvé práce veršem jsou v životě a díle básnickově obdobím hledání. Každé hledání chová v sobě nebezpečí omylů. Nebylo jich prosto ani hledání Wolkrovo. Ale vlastní výsledky tohoto hledání byly nesporně kladné. Nad pocitem osamocení, vzbuzovaným odporem k maloměšťáckému světu, vítězil Wolkrův zdravý smysl pro skutečnost a jeho touha po lepším světě. Nad dekadentními náladami vítězila mladá, radostná láska k životu. Sám pak proces Wolkrova uměleckého hledání, jak nám jej představuje kniha jeho mladistvých básní, je skvělým dokladem poctivosti růstu velkého básníka, který postupně překonává vlivy starého světa a proboují se k pravdivějšímu chápání života i umění.

Zina Trochová

SEZNAM PŮVODNÍCH BÁSNÍ
PODLE PRVNÍHO VERŠE

- A jednou dojdem tam, kam nikdo nedošel 351
A obloha tolik je čistá 479
A prší, prší, prší... Dnes už nepřestane 267
A všude zlato, — na nebi i v polích 220
A zase vezmu fialky na psacím stole 376
Ah, tak jsi daleko, — že celé srdce svoje 458
Ah, vím to tak jistě: dnes budu se smát 265
Ach, bědný národe, jenž potácíš se 105
Ach, bledý pěvče, struny tvojí lýry 149
Ach, kdyby byly Musy tu 397
Ach odejděte, stíny zkrvavené 202
Ach, pánové, když pohlížím vám v tváře 470
Ach, smutno jest tu. Za listem list padá 407
Ach u tebe, Catulle, poprve 158
Akáty ještě zelené 225
Až po letech polibky času 393
- Ba, dvě stě roků žili zcela klidně 107
Bílého koně slyšel jsem ržát 295
Bledé ruce na poduškách 151
Bojím se těch vašich hodin 463
Bouře šly duší mou zvrženou 145
Bože můj, co přes noc napadlo sněhu 332
Bože můj jediný na nebesích 250
Broučku můj malý, tak přešťastně zabloudilý 268
Byl vyvolán jsem. Na Caesara právě 432
Bylo to zrána u potoka 339
- Co mě to vedlo v poledne podle skal 289
- Často jest jíti mi kolem těch zástupů kostnaté Bídy 469
Čekám tě, svatá, v strachu a touze 140
Čekám vás, — však nepřijdete as 180
Červená lampa na mém stole hoří 273
- Dál, přes meze svých vod se zčeř 480

Daleko do noci svítí 248
Den se mi v rukou přelomil 350
Den svítá kdes. Mé štěstí hasne již 474
Den šerých nejistot 244
Den vzešel bez slunce. Byl zhalený 47
Divoká vichřice se bouřlivě 65
Dnes byl takový studený den, až čišelo z něho 334
Dnes housle utlumím si sordinou 325
Dnes měsíc v úplňku a v cele mé je stín 359
Dnes někdo na dveře mi zaťukal 476
Dnes o černých jsem očích snil 175
Dnes okna zasmušilá tiše otevru si 243
Dnes právě šestnáct let, co už slaný, šumící příboj 437
Dnes přes den přšelo. Však k večeru dešť vstal 259
Dnes ráno chtěl jsem slunce jasné 176
Dnes v duši se mi zvony nedělní 162
Dnes v noci přšelo 206
Dnes v noci stál jsem pod tvým oknem zas 312
Do mlhy stříbrné železná brána 363
Do naší země jaro si cestu probojovalo 389
Do noci zasvitlo světélko 357
Dva jsme si vyšli tě hledat 256
Dva nedostupné hrady postavil jsi z žuly 149
Dvě přítelkyně v mojím životě 443

 Ďábel se mi ve snu zjevil 187
 Ďáblíci na prsa svá mě vtiskla 192

Hle, hudba zní, — pojď, děvče mé, rychle 96

Chcem lásku vám dát, však srdce nemáme 111
Chceš-li, aby tvoje básně vítal potlesk nadšený 434
Chodil jsem k němu jak k dobré své duši 460
Chtěl bych být Bohem tvým 264
Chtěl bych dnes hledati vysoko na kruchtě opuštěného domu 261

I poslední zlato krvavých listů 214

Já čekal jsem vás, přítelé, když soumrak v město pad 234
Já nechtěl hrát pesimismu písně 193

Já nejraděj tě míval ze všech pěvců Říma 148
Já plakal jsem dnes dlouho do půlnoci 169
Já tehdy bála se, že oběť má 71
Já vidím nakloněné Tvoje líčko 17
Já výkřik tehdy čekal 156
Já vyšel tehdy, kdy se měsíc počal nebem krásti 99
Já zhlédl tě dnes 251
Já zhlédl tvoje oči zpodvečera 97
Já zpívám nemocným a zarmouceným 160
Jak hrozná tma tu kolem. Do tváře 45
Jak laňky skok ve stinný les 22
Jak lenivý tok mohutné řeky, jež neznala sebe 19
Jak mrtví sedíme tu vedle sebe 155
Jak trudno u srdce, když v rukou jiného 16
Jaro si k nám cestu proboujovávalo 383
Jde, bledá mrtvolně, a hledí na mou duši 130
Jde od kolébky ke hrobu 409
Jdu 116
Jdu alejí topolů od hřbitova 477
Jdu bílou stezkou. S obou stran 164
Jdu temnou alejí 208
Jdu tiše alejí. Zlať rudých listí padá 472
Je řeka příliš široká 331
Je tichý večer. Zahrada v časném jaru 21
Jednou přišla ke mně 336
Jen lesy mám a zmrzlá pole 344
Jest po bouři. Noc strmí nade mnou 9
Již otevřel jsem okno pokoje 32
Již ve večerní halila se páry 90
»Jsem a proto je Bůh,« tak Descartes děl kdysi 427
Jsem mnichem samoty 471
Jsem uštván životem 114
Jsem volný jako motýl, který hledá květ 137
Jsou dny, kdy chodím a přemítám 315
Jsou dvě království 231
Jsou ve mně dvě. Ti stále jen se škrťí 161

K oknu jsem včera a dnes přistoupila 366
Kam půjdu, — nevím 314
Kamaráde, pročpak nohy 430

Kdes v knize maně zhléd jsem zvadlou růží 98
Kdes v lese snů svých květy myšlenek jsem sbíral 167
Kdo chtěl by se mnou přes noc bdít 461
Kdo v srdci mojí dotknul se to harfy nerozhrané 19
Kdybych byl s tebou sám a sám 355
Kdybych já viděl celé Tvoje srdce 25
Kdybych znal slova 478
Kdybychom, kdybychom byli tak spolu 262
Kdys ve večerním šeru 101
Kdys zatoužil jsem z hor svých nedostupných sejít dolů 469
Když Gutenberg den celý v práci strávil 413
Když jsme se s lavečky do sadu dívali 311
Když jsme se z pohřbu alejí topolů vraceli 476
Když k Čiši již jsem zvedal ret, — tu posečkal jsem chvíli 199
Když nadzvedl kdos víko rakve tvojí 154
Když se tak rozhlížím kolkolem 480
Když slunce svítí 364
Když v největším rozpětí radostných vášní 40
Když včera měsíc v záři stříbrné 30
Kéz u mě byla by jste, paní bílá 454
Kouř z cigaret a šum se sálem valí 104
Krov můj se třese a pláče má dřevěná chýš 287
Krvavým západem chytly se lesy 12
Kytici růží jste mi přinesla zvečera 318

Lampa na nároží 349
Laskavé ruce na můj stůl mi lampu postavily 303
Lucerny v dlouhých a klikatých ulicích 321

Má bývalá milá, — když dnes jsem tě z daleka zhléd 255
Má ho zcela dle předpisu 429
Má milá je v jednom velikém městě 319
Má milá má až na dně truhlice 322
Má milá, přiveď dnes mi sen 459
Má milá, — ty jsi palouk na nejvyšší hoře 310
Malátným teplem dýchlo poledne 219
Mám odejít, či vrátit se tam 471
Mám osmnáct roků, přece však 110
Markýzi, pane můj, máte mě rád 95
Martin Bzdušek ztrácí zrak 429

Matička již mi zchystala uzlíček malý 305
 Matičko, — když jsi mě zrodila 369
 Máti má drahá modrým svým okem 404
 Mé oči jaksi zvláště zbystřely 388
 Mé lásky letní, smyslné a žhavé 216
 Mé pupeny se rozkvetly, když všechno tiše spalo 209
 Miláčku můj, znáš mé oči 27
 Milenko moje 235
 Milenko moje 342
 Milenko, — slyšíš hlas topolů 247
 Mládí prchá v rychlém kroku 394
 Mně květy očí svých jste dala znenadání 136
 Mně zdálo se, jak vůně šeříků by ke mně zavála 201
 Modravý nebes stín pad v bílé pláň sněhu 240
 Moje milá, v širé dáli, oblaka kam letí 165
 Mraky zšedivěly dnes pod pohledem božím 260
 Můj hlas se s vaším tiše seznámil 335
 Můj měsíčku, já vždy tě miloval 455
 Můj milý, pojď, — ach pohled jen 87
 Můj mistře, půjdu za tebou, kam půjdeš 92
 Muzika hrála 308
 My čekali jsme dlouho v šeré síni 188
 My nevěstky jsme šedých ulic Žití 195
 My všichni na přední stráži 381

Na horských lukách ležím 283
 Na prsou mi něco leží 270
 Na stráni, v průsmyku tichého lesa 237
 Na věži duše jest srdce mé veliký zvon 275
 Na vysokých horách planou ohně rudé a zlaté 328
 Náš Bože zachmuřený, který vedeš věky 112
 Nech mrtvých stínů! Za mnou pojď do živých dálí 354
 Nechci tvého srdce, ani duše tvojí 200
 Nechoď za mnou, hochu milý 356
 Nemocné děti, — se zrakem záhadně sladkým 218
 Nesmělé jitro do tváří nám dýchlo 168
 Neškleb se tak děsně na mě, Ironický 182
 Než půjdu spát 274
 Noc celou pohřížena v myšlenky 54
 Noc těžká čímsi. Měsíc divě honí 127

Noc těžká, dusná, napovídající 223
 Noc už je tu 327
 Nuž ještě jeden tanec 230
 Nuž Teiresie, svatý věštče, pojď již 123

Ó, věčně zářící, ty čisté, žhavé, svaté 474
 Obě dvě ty »V« jsou hezká 427
 Obláčku bílý 348
 Oblaka stříbrná po nebi jdou 387
 Obzory mé jsou zkalené 236
 Oči se dívají do světa 205
 Odejeme, moje milá, odejeme 371
 Odešli? Ano. Odešli všichni 41
 Odletěli ptáci k jihu 362
 Oh, jitra v předměstích 365
 Oh Musy, zachvátiš vás bol tu převelký 434
 Oj, divoké ty srdce mé 24
 Okno dnes nechalas otevřené 276
 Okolo města obemkla ruce bílé 380

Padám, padám 238
 ... pak řekl, že by šel s ní rád 370
 Pan P. si krátce vlasy stříhá 431
 Panoši půlnoci stříbrné pletence 307
 Paprsek slunce zhas a na modrém dřív nebi 11
 Pasekou jednou šel jsem dnes 345
 Pavouk mi upadl do klínu 144
 Pěkně tě vítám, halouzko 382
 Píseň jsem přetrhl uprostřed 146
 Písni má dobrá a laskavá 147
 Plujeme tiše 416
 Po úzkých pěšinkách se vracíme, — po úzkých pěšinkách roztrouše-
 ných v soumraku Noci 277

Po větru poběžím daleko, daleko 333
 Pojď, má milá! Noc vklouzla do zahrad 174
 Potkalo nás štěstí 420
 Poutníčku, který v srdci mém chodíš 353
 Poutníku, který jdeš mlád, s tváří hebkou 142
 Princezna jedna rozmilá 323
 Pro koho kvetete, horské růže, na mojí stráni 296

Proč následuje chvíle dobra chvíli žalu stále 37
 Prstýnku můj zlatý 245
 První své dítě posílám dnes do širého světa 122
 Přátelé, ten dub nám stíní 418
 Půjdu kolem lesa 338
 ✓ Radosti, radosti závratná 221
 Repetitio est mater studiorum 427
 Rozbil jsem vajíčko při líbání 28
 Rozsévám semena do širých polí 163
 Rozžehňte své duše v jasný plamen 177
 Rty věrných milenek, vy dva jste květy růží 233
 Růžoprstá tvoje ruka k umění se přiložila 428
 Rytíři mladý, který dnes jas bereš svého štítu 412
 S posledním sluncem vrátím se domů 457
 S rozskřípaným perem a uvadlými fialkami 379
 Sám 228
 Sám ležím na lukách a sním 290
 Sám sedím v parku na lávce. Hrst smavých dětí 119
 Sám sedím v tmavém pokoji a hledím na ulici 106
 Sbíhají kapky po oknech 144
 Sešitku bílý, — dnes tě zavírám 252
 Sirény zpívají 132
 Slyšíš, jak venku vichřice burácí divě 118
 Sněženko 462
 Sníh včera napadal. Dnes taje tiše 477
 Sníh všude ležel včera 226
 Stařeček umřel 368
 Stávali žebráci podél cest 173
 Stavěl si štěstí z kamene 361
 Stojí, stojí kopeček 483
 Stručnými slovy kážeš písařovi 148
 Střezte se půlnoci! Jsou hrozné jejich stíny 171
 Stříbrným tónem fléten bledý měsíc zpívá 159
 Svě písň hrají na jediné struně 160
 Svět zatančil mi v reji zlatých květů 33
 Světlušky za noci lítají kolem mé chýše 284
 Svůj sedmidenní smutek odloživ 75
 Svých oken na noc nezastru 294

Široký lán, že bez konce se zdá mi 211
Šla bledá lúna nad krajinou 135
Šli jsme dlouhými alejemi 378
Šlo mládí někdy pod většími mraky 131

Ta krátká vráska, krátký Život značí 38
Tak často zřím tě, dítě, ve snění 440
Tak děsně smutno je mi dnes 239
Tak do vody jsme se dívali spolu 337
Tak krátko šel jsem s Vámi 396
Tak neznámá jak azúr nebe dálný 18
Tak snil jsem pod vánočním stromkem tiše 438
Tak tiše se tu rozhlížím 128
Tak — všechno jsi řekla... Mně nezbyvá víc 451
Tak žárlivostí szírána jsem noc 58
Tam kdesi daleko — na kopečku vyvýšeném 372
Tam na horách, tak blízko u nebes 299
Tam u hor modravých, kam slunce klesá 473
Tam v okně, které hledí do nádvoří 217
Tančilo mé srdce 346
Ten večer, kdy jsme šli tím tichým městem spolu 475
Ti, kteří ráno se vzbudivše říkají 291
Tichounce vzdychlo pozdní odpoledne 456
Tisíc mám bohů 298
Tisíciletým zocelen spánkem 403
Tma těžce vleče se po temných stínech hrobů 129
To bylo v šeru síně, když jsem tehdy zhlédl 160
To byly prázdniny osmahlé jak mužova hrud 373
To známe všichni dobře 304
Tobě kéž by rudé vlasy milý Pánbůh dáti chtěl 428
Touto dobou chodí už po promenádách veliké zástupy 469
Tři dny už po lesích chodím 297
Tu každý ztichne smutkem rozteskněn 215
Tvůj dopis dostal jsem dnes 249
Tys přišel zvečera v mlh bledém závoji 286
Tys uvil věnce svojich veršů z kovu 103

V bouřlivém moři příboje žití 94
V hospodě U brabantského krále 360
V intimní bledou zář snů mojich lampa hoří 159

V náručí srdce si odnesu 329
 V neznámých cizích pláních 480
 V plameny klasů rozžhavených létem 472
 V potůčku zarostlém, u splavu 317
 V rozkošných parfumech a ve úsměvu dam 172
 V sad smaragdový slunce žluté zlato leje 453
 V svých lásek zahradě jsem rval si prudkou rukou 157
 V tmě průjezdů jsme daly svoje těla 195
 V Tvou ruku pokorně dlaň svoji vkládám 181
 V zapadlém parku u fontány staré 212
 V závrtné výši záhadné chrámové klenby 422
 V zmatené ulici 367
 Vás hledám stále, vás, vy páry očí 15
 Váš pohled zapálil mě kdys, že v jeho zlatém jasu 213
 Vaše důstojnost si velmi navyká 431
 Včera — a v noci dnes ještě snad 292
 Včera mi na dveře zlověstná Zpráva zaburácela 279
 Ve slunci Vášně nám osleply zraky 198
 Venku vítr řve a skučí 207
 Vesnice na kopci, — dubnové odpoledne 377
 Vidím i šera, do nichž jsem nosíval pláč 479
 Vidíš, — dům, v němž do půlnoci svítí 375
 Vichřice venku skučí. Mrzne tam, až pálí 120
 Víš, — moje milá, — přišel jsem z velikých ulic 340
 Vivacem praskajících strun se naše těla 190
 Vlastenče mocných gest a dlouhých řečí 150
 Vše už jsem navštívil včera a dnes 306
 Všechno to hlučí, kupuje, smlouvá 210
 Vy do svého jste středu Krista vzali 431
 Vy, kteří toporem svých hrubých smíchů 196
 Vy měščky, počaté kdes na širokých ložích 448
 Vykřikl někdo do noci: »Hle, na horách jsou dýmy 285
 Výsluním chodila 352
 Vzpomínko krásná, — zázračný ptáku 395
 Vždy jsem ti, měsíčku, záviděl 179

 Z údolí severních už přišli sekáči 478
 Za deště slz jdem smutným žitím 138
 Za deštivých večerů vzpomenu na tebe, příteli 313
 Za motýlem svých snů den celý jsem se honil 176

Za svýma rukama tiše jsem chodil 358
Zahalen, upjat, s kloboukem v čele 26
Zahrejte ve vyšších polohách 197
Zamlklá brána kastelu uzamčeného 241
Zapadlá ulice, kdes na pokraji města 170
Zapadlo slunce, jen jizva zkrvavená 134
Zapadlými stezkami zní tiché naše kroky 143
Zase ve mně pohnula se 347
Zástupy poutníků se tiše sluncem vlekou 166
Zatanč si jedenkrát nade vším 450
Zda nepodivil jsi se, když jsi náhle 194
Zde máte číš a pijte, příteli 326
Zde řeka, zde keř, — tam několik stromů 341
Ze chmurné třídy, jež usíná v tichu 10
Zítřka bude hrozný den 452
Zpuchřelé božstvo dolů se kácí 405
Zrozena z prvních nesmělých polibků slunce 246
Zsinalé mlhy — strážci nočních stínů 232

Že jsem tak dlouho šerem šel 258
Žena podobá se Pánubohu 430
Žhavé polední slunce tak na zlaté lučiny praží 401
Žijme 191
Žil kdysi v Římě Cicero a Catilina 446

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

- Frontispice: Maturitní fotografie Jiřího Wolkra.
Za str. 32: Rukopis prvních tří strof básně Kraslice.
Ukázka Wolkrových karikatur.
Za str. 176: Jeden z rukopisů Jitřní písně (v S 10).
Fotografie účastníků prázdninového pobytu ve Stražově na Slovensku r. 1919. Označený × je Jiří Wolker.
Za str. 368: Rukopis začátku básně Světlušky z cyklu Na horách.
Rukopis básně Na přední stráži.

OBSAH

BÁSNĚ NÁLADOVÉ

Po bouři	9
Školní sonet	10
Pod mrakem	11
Samota	12

MUSA EROTICA

Tibi, quae quando venibis...	15
Můj egoismus	16
Růměnec	17
Žena	18
Sonata naleznuté	19
Při hvězdách	21
Slečna Cantarell	22
Mé srdce, já a vášeň	24
Kdybych já viděl celé Tvoje srdce...	25
Před rendezvous	26
Vášeň	27
Kraslice	28
Když včera měsíc...	30
Již otevřel jsem...	32
Polibek	33

NÁHLEDY DO ŽIVOTA

Kredo	37
U hadačky	38
Dvě nálady	40
Odešli?	41

KLYTIA	43
--------	----

M Ě B Á S N Ě .

Bouře	87
Z cyklu »On a já«	90
Zastavení	94
Rokoko podzimní	95
Tanec	96
Rondeau o tvých očích	97
Kdes v knize maně zhléd jsem zvadlou růží ...	98
Propast	99
Ne samým chlebem ...	101
Otakarovi Theerovi	103
Disonance	104
Polsko	105
Vichřice	106
Balada o jedné zemi	107
Naše mládí	110
Vůle a moc	111
Modlitba	112
Západním lesům	114
Jdu ...	116
České ženě	118
Reminiscence	119
U krbu	120
První své dítě posílám dnes do širého světa	122
Nekyia	123
Maeterlinck	127
Před odchodem	128
Noc	129
Edgar Allan Poe	130
Náš úděl	131
Sirény	132
Návrat	134
Rozchod	135
Té, která se za mnou ohlédla	136
Spoutaná svoboda	137
Slzy	138
Čekání	140
Nápis na starém hrobě	142
Píseň osamělých chodců	143

Písně zklamání	144
Poslední serenáda	146
Povzdech básníkův	147
Portréty mých klasiků	148
Nemocné milé	151
Když nadzvedl kdos víko rakve tvojí...	154
Na hřbitově	155
Já výkřik tehdy čekal...	156
V svých lásek zahradě...	157
Nad Catullem	158
Já	159
Svátek duše	162
Píseň rozsévačova	163
V lese	164
Večerní písnička	165
Svatý Kopeček	166
Vystřízlivění	167
Jitřní píseň	168
Já plakal...	169
Nálada	170
Půlnoc	171
Na zábavě	172
Žebráci	173
Pojď, milenko!	174
Dnes o černých jsem očích snil...	175
Ztracené dny	176
Výprava	177
Měsíčkovi — závistníku	179
Čekám vás...	180
Modlitba před bouří	181
Epilog	182

ÚSMĚVY SATANOVY

Đábel se mi ve snu zjevil...	187
Čekání Neznámého	188
Đáblice...	190
Žijme!	191
Objetí	192
Já nechtěl...	193

Osumnáctiletý	194
Nevěstky	195
Vy...	196
Zahrejte!	197
Slepci	198
Šílenci	199
Đábel k ženě	200
Vůně šefíků	201
Ach odejděte, stíny zkrvavené...	202

POESIE 1918—1919

Oči	205
Dnes v noci přelo...	206
Vichřice	207
Noc	208
Kvetoucí strom	209
Jarmark	210
Večer na Hané	211
Podzimní rokoko	212
Oči	213
Podzimní deště	214
Hřbitov	215
Mé lásky	216
Housle	217
Nemocné děti	218
Poledne	219
Ironický pastel	220
Radosti!	221
Jed	223
Akáty	225
U okna	226
Sám	228
Nuž ještě jeden tanec...	230
Vidění	231
Večer	232
Rty milenek	233
Přátelé	234
Milenko moje...	235
Prosba	236

Západ	237
Píseň sněhové vločky	238
Rozchod	239
Zimní odpoledne	240
Romance o hradní bráně	241
Rekonvalescence	243
Nejistoty	244
Prstýnku!	245
Jarní noc	246
Večer	247
Okno mé milé	248
Dopis	249
Modlitba	250
Já zhlédl tě dnes...	251
Epilog	252

LYRIKA OD JARA DO LÉTA 1919

Má bývalá milá	255
Hledání	256
Že...	258
Andante sostenuto	259
Velký pátek	260
Mystická meditace	261
Jitřní probuzení	262
Chtěl bych...	264
Prvnímu květnu	265
Nemocné jaro	267
Broučku, kterého jsem našel v kytici od milé	268
Touha	270
Povzdech jednoho večera	273
Než půjdu spát...	274
Zvoník	275
Otevřené okno	276
Návrat ze Slavnosti	277
Dva večery	279

NA HORÁCH

Zrání	283
-------	-----

Světlušky	284
Vykřikl někdo do noci...	285
Dešť	286
Bouře	287
Cikánka	289
Dopoledne	290
Ti, kteří ráno...	291
Smutek	292
Svých oken na noc nezastru...	294
Bílý kůň	295
Horské růže	296
Tři dny už po lesích chodím...	297
Bůh	298
Melancholie	299

OD LÉTA 1919
DO SBÍRKY HOST DO DOMU

Lampa	303
To známe všichni dobře...	304
Před odchodem	305
Doma	306
Noc	307
Slavnosti	308
Zelený palouk	310
Večer	311
Dešť	312
Deštivé večery	313
Kam půjdu?	314
Dny...	315
Sen	317
Kytice růží	318
O mé milé, která je v dalekém městě	319
Náročná lucerna	321
Šaty	322
Romance o princezně a loupežníku	323
Dnes housle utlumím si sordinou...	325
Réveillon	326
Strach	327
Ohně	328

Churavé srdce	329
Řeka	331
Sníh	332
Štafeta	333
Tepló	334
Podzimní přátelství	335
Jednou...	336
Večer na ostrově	337
Monotonní písnička	338
Zrána	339
Shledání	340
Ztracená procházka	341
Apostrofa	342
Samota	344
Paseka	345
Tančilo mé srdce...	346
Unavená	347
Oblak a mrak	348
Lampa	349
Půlnoc	350
Na konci pohádky	351
Setkání, které by mě nepoznalo	352
I. Poutníčku, který v srdci mém chodíš...	353
II. Poutník zpívá	354
Kdybych byl s tebou sám a sám...	355
Nechoď za mnou!	356
Zbloudilý v lese	357
Jmenování	358
Vězeň	359
V hospodě U brabantského krále	360
Rytíř	361
Odletěli ptáci	362
Brána	363
Poledne	364
Únorová jitra	365
Březen	366
Vykoupení	367
Stařeček umřel	368
Matičko...	369
Pak řekl...	370

Odejeme...	371
Bílý dům	372
Březnové naděje	373
Do půlnoci svítí dům...	375
A zase...	376
Člověk	377
Dlouhé aleje	378
Nocležníci	379
Privítání	380
Na přední stráži	381
Větvička z kvetoucí jabloně	382
Jaro	383

VERŠE SOKOLSKÉ

Píseň káněte	387
Píseň sokolíkova	388
Píseň sokolova	389

VERŠE DO PAMÁTNÍKU A BLAHOPŘÁNÍ

Verše do památníku	393
Do památníku	394
Vzpomínce	395
Do památníku	396
Ach, kdyby byly Musy tu...	397

VERŠE ZE ŠKOLY

Strašák	401
Černý dým	403
Matka	404
Čas vše mění, i časy, k vítězství on vede pravdu	405
Dobrovský přehlíží životní své dílo	407
Vždyť jsme jen jednou na světě!	409
Per aspera ad astra	412
Blahodárné následky knihtiskařství	413
Koloběh vod	416
Jednou ranou dub nepadne	418

Najde spásu, kdo ji hledá! Ruce k dílu, hlavy vzhůru!	420
Věčné Světlo	422

EPIGRAMY A VERŠE SATIRICKÉ

Z dialogu pana Ba... Ba...	427
Vítězství padlých	427
Bez názvu	427
S. B.	428
E... (ἑοδοδακτύλη)	428
Pegas pana F.	429
Martin Bzdušek...	429
Š. J.	430
*Ἐξαήμερον	430
Jedné slečně	431
S. S. S.	431
Krátké vlasy, dlouhý rozum	431
Klasik	432
Kdo chceš být u nás slavný!	434
Oh Musy...	434

KONCEPTY

Dnes právě šestnáct let...	437
Na Štědrý den	438
Tak často zřím tě, dítě, ve snění...	440
Vzpomínka a naděje	443
Žil kdysi v Římě Cicero a Catilina	446
Pes štěká...	448
Zataně si...	450
Tak — všechno jsi řekla...	451
Zítří bude hrozný den	452
Oscar Wilde	453
Kéz u mě byla by jste, paní bílá...	454
Můj měsíčku...	455
Vybledlý pastel	456
S posledním sluncem...	457
Ah, tak jsi daleko...	458

Má milá, přiveď dnes mi sen ...	459
Potok	460
Kdo chtěl by se mnou přes noc bdít	461
Sněženko ...	462
Balada o hodinách	463

FRAGMENTY

Procesí Bída	469
Touto dobou ...	469
Mnich	469
Ach, pánové	470
Mám odejít ...	471
Jsem mnichem samoty	471
Podzimní menuet	472
Dva starci	472
Tam u hor modravých ...	473
Sluneční píseň	474
Den svítá kdes	474
Ten večer ...	475
Návštěva	476
Když jsme se z pohřbu alejí topolů vraceli ...	476
Jdu alejí topolů od hřbitova	477
Sníh včera napadal	477
Kdybych znal slova ...	478
Sekáči	478
Vidím ...	479
Vesnický hřbitov	479
Tři zlomky	480

DODATEK

Stojí, stojí kopeček ...	483
--------------------------	-----

PŘEKLADY

Dragotin Kette: Pohádky	
Hošík a květ	489
Staníčkova smrt	490
Kohout a slepička	492

Toníčkův sen	493
Osel a kohout	494
Sultán a psíček	494
Dragotin Kette: B á s n ě	
Děkuji ti za tvá slova sladká...	496
Štěstí vrátilas mi...	497
Že růží mou jsi...	497
Ivan Cankar: Erotika	498
Alois Gradnik: Padající hvězdy	
Podzimní slunce	526
Své matce	527
Johann Wolfgang Goethe: Poutníkova noční píseň	528
August von Platen: Zimní píseň	529
Julius Sturm: Na jaře	530
*** Hřbitov bezejmenných	532
Poznámky vydavatelčiny	533
Vysvětlivky	630
Doslov	637
Seznam původních básní podle prvního verše	645
Seznam obrazových příloh	655

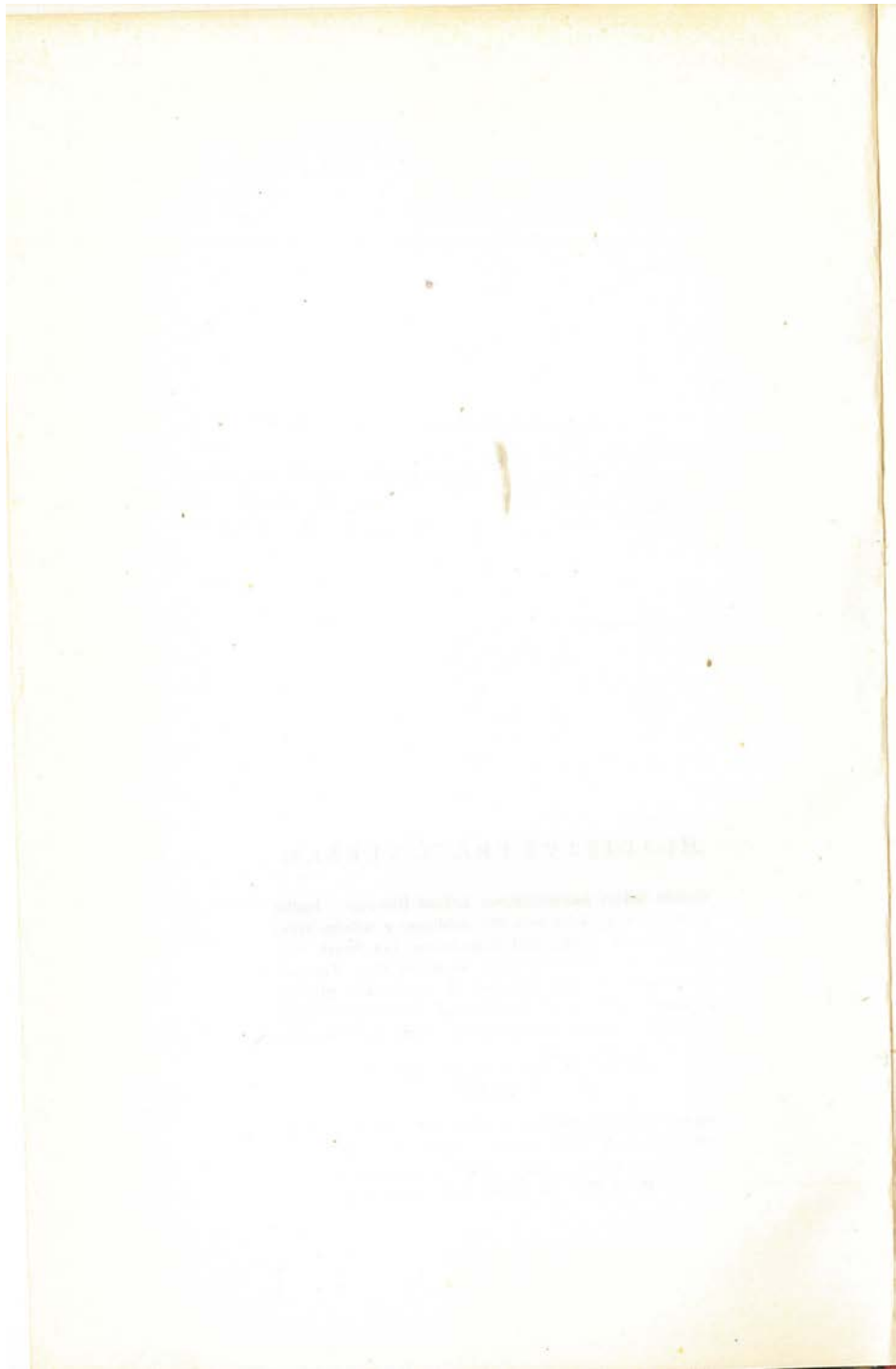
KNIHOVNA KLASIKŮ
SPISY JIŘÍHO WOLKRA
Svazek třetí

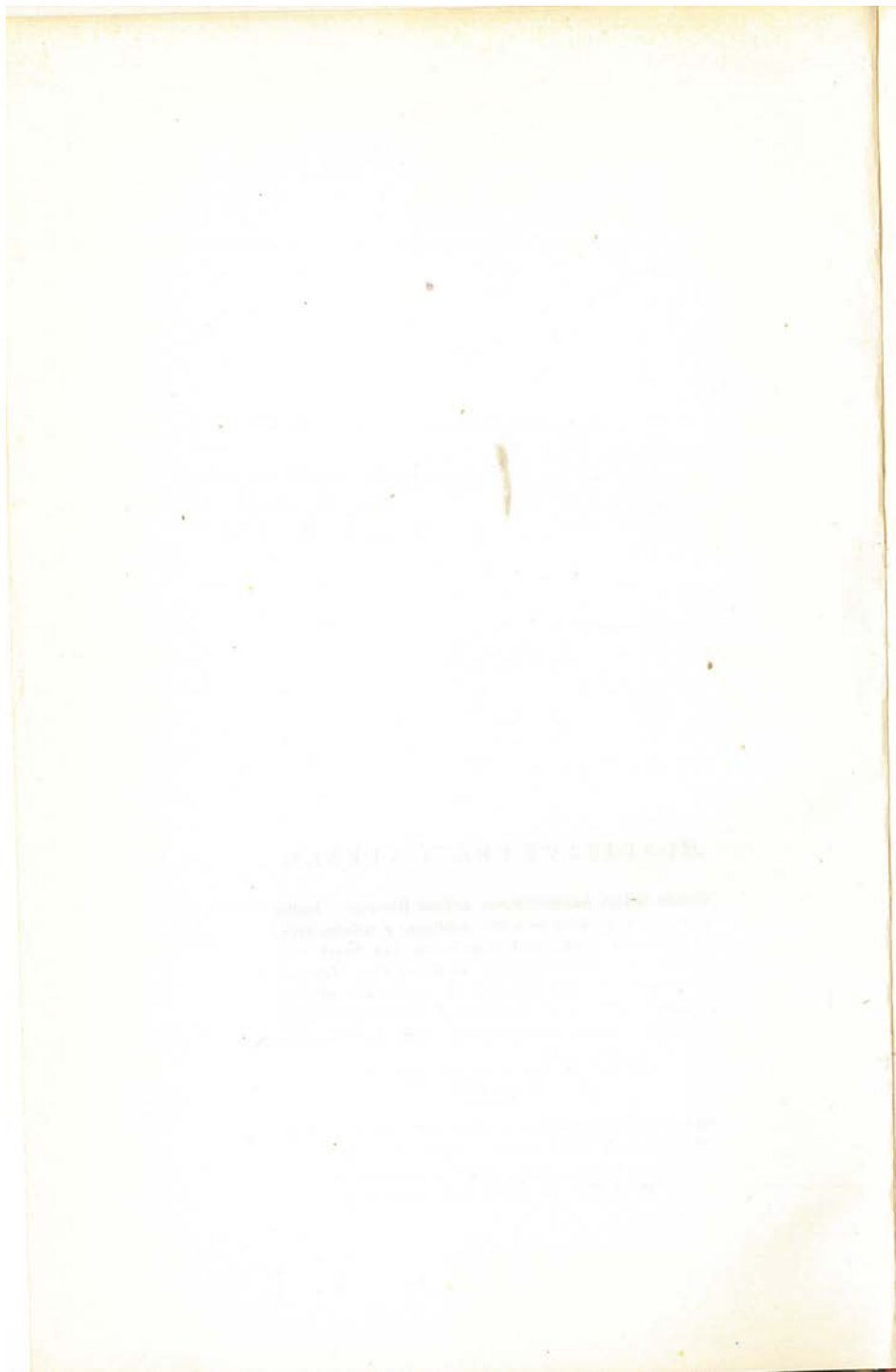
MLADISTVĚ PRÁCE VERŠEM

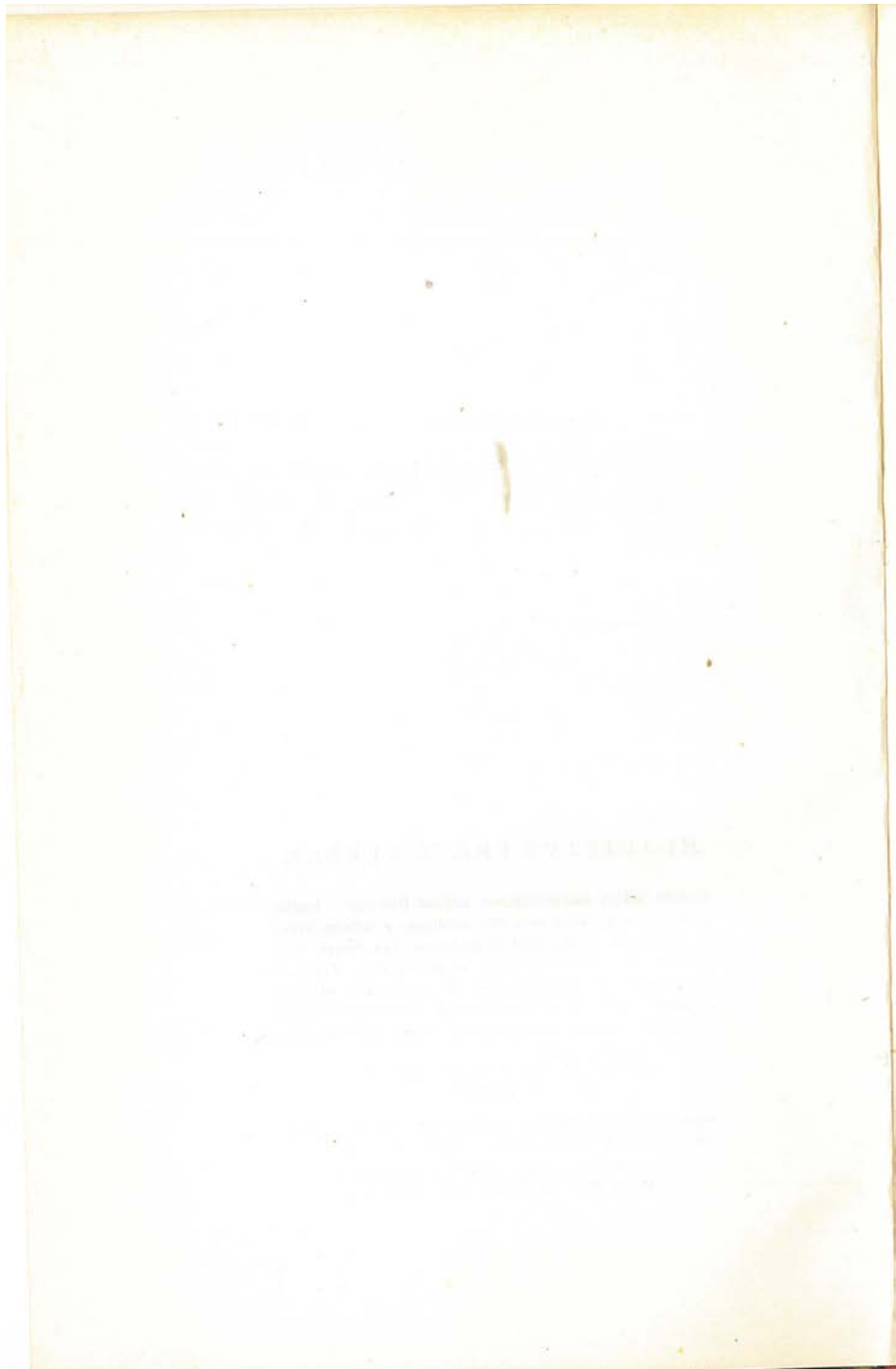
Vydalo Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, n. p., jako svou 270. publikaci v redakci krásné literatury. Praha 1954. Šéfredaktor Jan Řezáč. Odpovědný redaktor a korektor Vladimír Reis. Technický redaktor Jindřich Šťastný. Z nové sazby písmem garmond Old Style vytiskly Brněnské knihtiskárny, n. p., provozovna 3, Brno. Vydání první, náklad 10 400 výtisků.

Cena brož. Kčs 21,10, váz. Kčs 27,—
1. 10. 1953

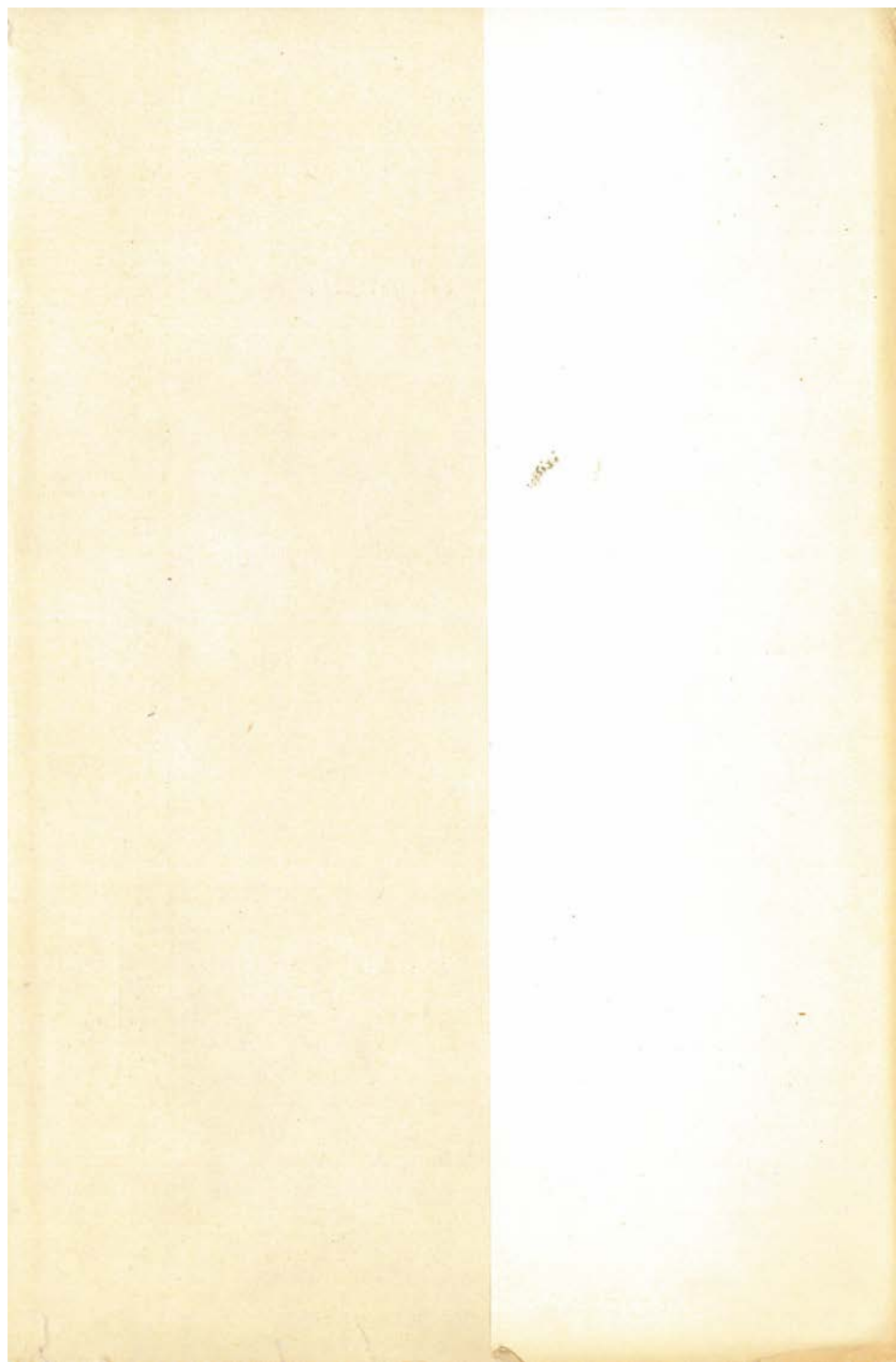
301 13 7 — 51888/1/52/III/2 — 270 — 8% — Sazba 18. VIII.
1953. Tisk 25. V. 1954. D 03645 — 18,03 plánovacích archů,
23,22 autorských archů, 23,80 vydavatelských archů.
Papír 7209—51, formát 84×108 cm, 80 g.

Brož. Kčs 21,10, váz. Kčs 27,—

301 13 7 — 1. 10. 1953